

Godišnje izvješće

2022.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ.....	1
1. Hanfa u brojevima	6
2. Kretanja u sektoru finansijskih usluga	11
2.1. Makroekonomsko kretanje i tržište kapitala	11
2.2. Investicijske usluge	19
2.3. Mirovinski sustav.....	25
2.4. Osiguranje	32
2.5. Nebankarsko financiranje.....	34
3. Nadzorne aktivnosti.....	39
3.1. Mikrobonitetni nadzor	39
3.2. Makrobonitetni nadzor	63
4. Normativne aktivnosti	73
4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge.....	73
4.2. Investicijski fondovi	79
4.3. Mirovinski sustav	82
4.4. Osiguranje.....	84
4.5. Ostale normativne aktivnosti.....	86
5. Licenciranje i edukacije	89
5.1. Licenciranje.....	89
5.2. Ispiti i edukacije.....	93
6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje finansijske pismenosti	96
6.1. Zaštita potrošača	96
6.2. Edukativne aktivnosti.....	102
7. Komunikacijske aktivnosti	110
7.1. Komunikacijske aktivnosti u 2021. godini.....	110
7.2. Pristup informacijama	112
8. Međunarodna suradnja	114
8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja.....	114

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija	123
9. Sudski postupci	127
9.1. Prekršajni postupci	127
9.2. Upravni sporovi.....	129
9.3. Kaznene prijave	130
9.4. Postupci radi naplate potraživanja	130
10. Poslovanje Hanfe.....	132
10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi	132
10.2. Poslovanje interne revizije.....	135
10.3. Informacijska sigurnost Hanfe.....	136
10.4. Informatički sustavi Hanfe	136
10.5. Financijsko poslovanje Hanfe.....	136
11. Statistički pregled industrija	143
11.1. Investicijski fondovi	143
11.2. Mirovinski fondovi	145
11.3. Društva za osiguranje	148
11.4. Leasing društva	149
11.5. Faktoring društva	149
12. Dodaci.....	151
Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2022.....	151
Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe.....	159

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

Adresa: Franje Račkoga 6, 10000 Zagreb

Telefon centrale: +385 1 6173 200

Telefaks: +385 1 4811 406

WEB: www.hanfa.hr

ISSN: 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

UVODNA RIJEČ

Rat u Ukrajini obilježio je 2022. godinu i značajno se reflektirao kako na politička tako i na ekonomska kretanja u Europi, ali i svijetu. Posljedični rast cijena energenata dodatno je utjecao na europske nacionalne ekonomije još uvijek opterećene posljedicama pandemije koronavirusa i sve izraženijih klimatskih promjena. Sve su to naravno osjetili i građani Republike Hrvatske, ponajprije zbog visoke stope inflacije, koja je u studenom dosegla svoj vrhunac od 13,5 %. Središnje su banke u uvjetima izraženih inflatornih pritisaka započele jedan od povijesno najintenzivnijih ciklusa rasta kamatnih stopa, a što se gotovo odmah odrazilo na kretanja na svjetskim financijskim tržištima. Godina 2022. tako se pokazala jedinstvenom u povijesnim terminima s obzirom na to da su gotovo sve klase financijske imovine zabilježile pad vrijednosti, od obvezničkih preko dioničkih pa sve do kriptoulaganja. U takvim je specifičnim okolnostima globalna financijska industrija teško mogla izbjeći gubitke.

Domaći sektor financijskih usluga također je poslovao u izazovnom financijskom okruženju s obzirom na cjenovne korekcije na domaćem tržištu kapitala od 13 % u obvezničkom te 5 % u dioničkom segmentu, što se odrazilo na pad imovine i profitabilnosti domaćih fondova, leasing i faktoring društava te društava za osiguranje.

Hanfa je tijekom 2022. kontinuirano analizirala rizike kojima su bila izložena pojedina društva, a naše nadzorne aktivnosti bile su usmjerene prema sustavima upravljanja rizicima, investicijskim procesima i vrednovanjima ulaganja te procesu distribucije financijskih proizvoda. Osim prema pojedinačnim institucijama nadzornu pažnju usmjerili smo i prema financijskom sustavu kao cjelini, a čija je otpornost testirana na malo vjerojatne, no moguće makroekonomske i financijske šokove sistemске naravi. Rezultati provedene vježbe pokazali su da su svi segmenti sektora financijskih usluga unatoč vrlo turbulentnim i neizvjesnim kretanjima posljednjih godina i dalje adekvatno kapitalizirani i likvidni, što dodatno podcrtava važnost kontinuiranog provođenja aktivnosti usmjerenih na pravovremeno adresiranje rizika od strane regulatora, ali i od strane samih subjekata nadzora.

Drugi vrlo važan događaj koji je obilježio 2022. godinu u hrvatskom financijskom sustavu bio je uspješan dovršetak priprema za uvođenje eura kao nacionalne valute s početkom 2023. godine. Bio je to dvogodišnji intenzivan rad, u koji smo bili uključeni kroz četiri koordinacijska odbora koje je ustrojilo Nacionalno vijeće za uvođenje eura i putem kojih smo dali svoj obol u pripremi zakonodavnih odredbi i rješenja, vodeći računa jednako i o pružateljima i o korisnicima financijskih usluga kako u procesu konverzije nitko od njih ne bi bio oštećen. Navedeni proces nije naravno bio bez određenih jednokratnih troškova, no oni će se kompenzirati kroz dugoročne koristi od uvođenja eura za cijeli financijski sektor i ekonomiju općenito, a koje se ogledaju u smanjenim transakcijskim troškovima, značajnom padu izloženosti valutnom riziku te nižem kreditnom riziku i posljedičnom pozitivnome utjecaju na kreditni rejting zemlje. Navedeno bi svakako trebalo pozivno utjecati na strana ulaganja te dovesti do rasta konkurencije i jeftinijeg financiranja, a na domaćem bi se tržištu kapitala kroz veći angažman inozemnih investitora mogla povećati likvidnost i produbiti tržište vrijednosnih papira.

Iz dosadašnjih aktivnosti znamo da međuinstitucionalna suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama daje bolji oslonac u uspostavi, razvoju i implementaciji kako regulatornih tako i nadzornih praksi. Tako smo i u 2022. s ESMA-om aktivno sudjelovali u procjenama posljedica rata u Ukrajini na financijska tržišta i vrednovanja imovine fondova, s EIOPA-om smo bili u stalnoj koordinaciji oko zaštite potrošača, dok je ESRB bio oslonac za praćenje sistemskih rizika. Naša kontinuirana kontribucija i angažman u radu europskih i međunarodnih tijela i regulatora dodatno je potvrđena domaćinstvom Globalnog seminara IAIS-a, što je jedan od najvažnijih globalnih susreta nadzornih tijela u osiguranju, predstavnika tržišta osiguranja i drugih zainteresiranih dionika u 2022. godini. Naša međunarodna aktivnost u narednom će razdoblju biti poglavito usmjerena na aktivno sudjelovanje u procesu pristupanja Hrvatske ekonomskom udruženju najrazvijenijih svjetskih zemalja, odnosno OECD-u.

Potrošači su kontinuirano u fokusu naših nadzornih i edukativnih aktivnosti, a sustavna i kolektivna zaštita prava potrošača u području financijskih usluga dodatno je osnažena u 2022. novim Zakonom o zaštiti potrošača, prema kojem je Hanfa dobila nove

nadzorne ovlasti. Njima, kao korisnicima financijskih usluga, moramo omogućiti pravovremeno dobivanje potrebnih informacija kako bi u konačnici mogli donijeti razumnu i utemeljenu financijsku odluku. Time ujedno jačamo i povjerenje među sudionicima financijskog sustava i smanjujemo prijemore, što je u dijelu vidljivo i kroz smanjen broj predavki u 2022. godini. Kako bismo adekvatno dizajnirali i fokusirali svoje edukativne aktivnosti, u protekloj godini proveli smo i dva nacionalna ispitivanja razine financijske pismenosti građana, koja su pokazala kako je potrebno i dalje posebnu pažnju posvećivati edukaciji, poglavito mladih, i to ne samo u vezi s tradicionalnim financijskim proizvodima i uslugama, već i kriptoulaganjima, koja će kroz koju godinu postati dio reguliranog financijskog spektra.

Svjesni intenzivnog razvoja i primjene tehnologije i umjetne inteligencije u financijama usmjeravamo se i na vlastitu digitalnu transformaciju. Prilagođavanje promjenama ono je što nas zasigurno čeka u 2023. godini, možda ne pod tolikim teretom inflacije, ali uz određeno usporavanje gospodarske aktivnosti, koje bi se moglo odraziti na vrednovanja na financijskim tržištima i cijelu sliku financijskog sektora, koji će sve više težiti digitalnom, zelenom i samoodrživom pristupu. Stoga ćemo se usmjeriti na strateški razvoj i prilagodbu domaćeg tržišta kapitala novom održivom financiranju, a čemu bi svakako katalizatorski mogli doprinijeti i proces pristupanja te samo pristupanje OECD-u.

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

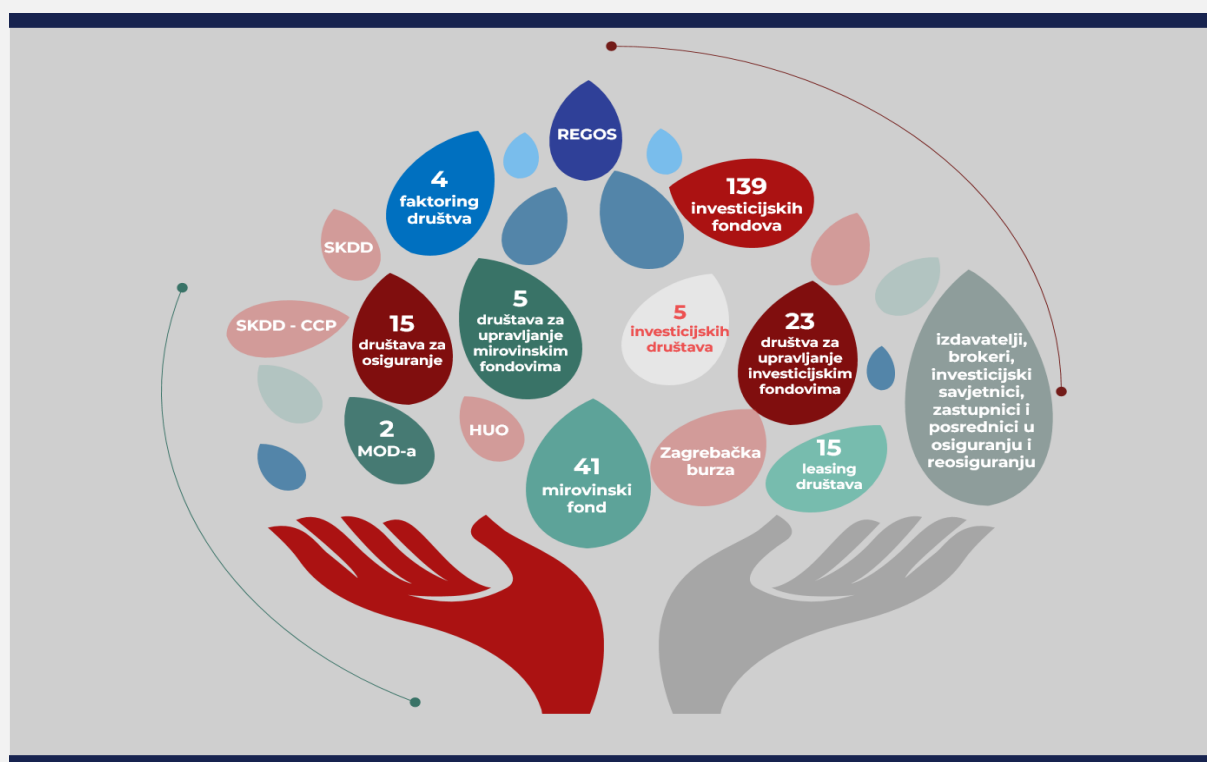
Članovi Upravnog vijeća Hanfe (slijeva nadesno):

Antun Palarić, Jurica Jednačak, dr.sc. Ante Žigman (predsjednik Upravnog vijeća), Ilijana Jeleč i dr.sc. Tomislav Ridzak

HANFA U BROJEVIMA

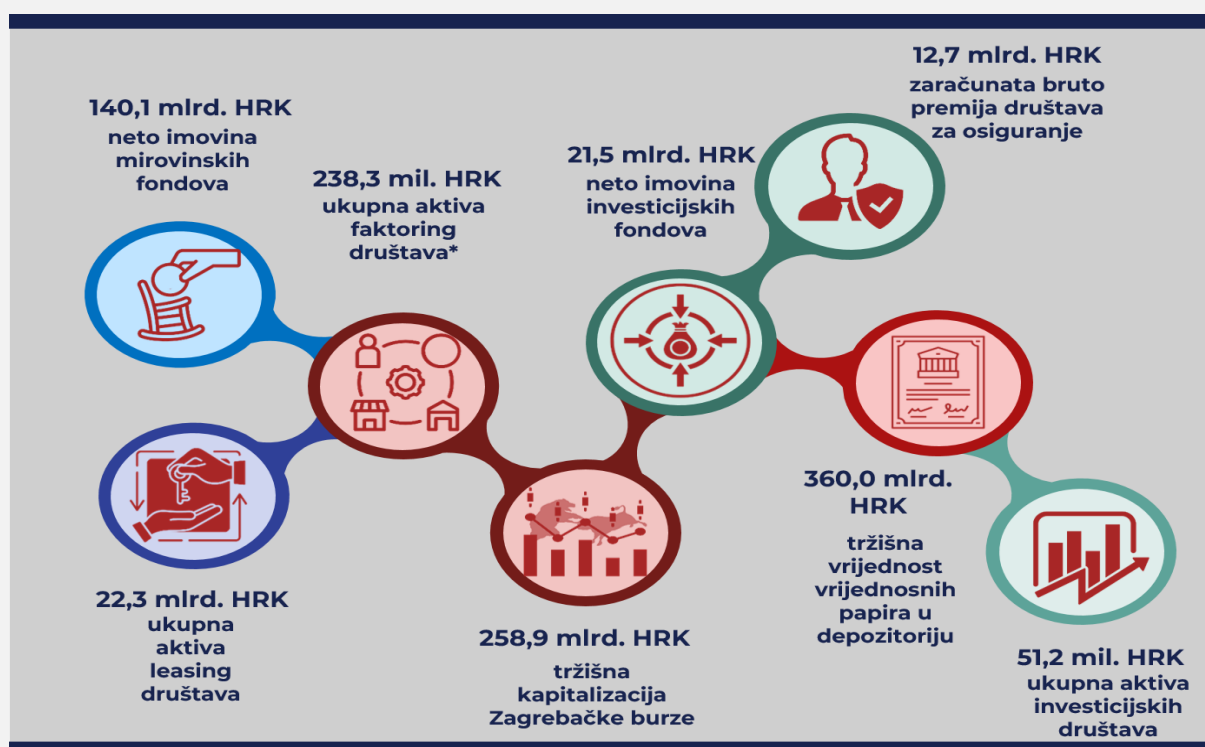
1. HANFA U BROJEVIMA

Slika 1. Subjekti nadzora

Izvor: Hanfa

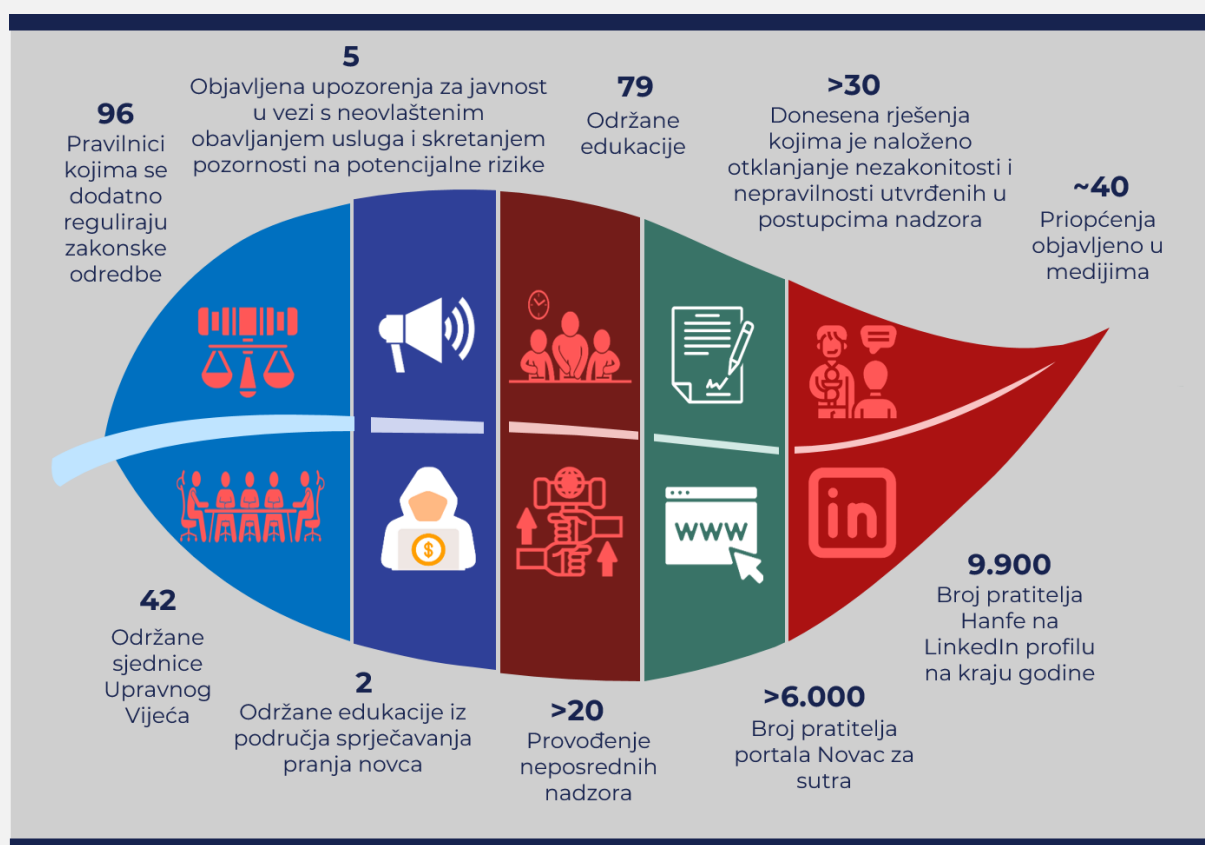
Slika 2. Financijska slika

Napomena: *nerevidirani podaci na dan 31.12.2022.

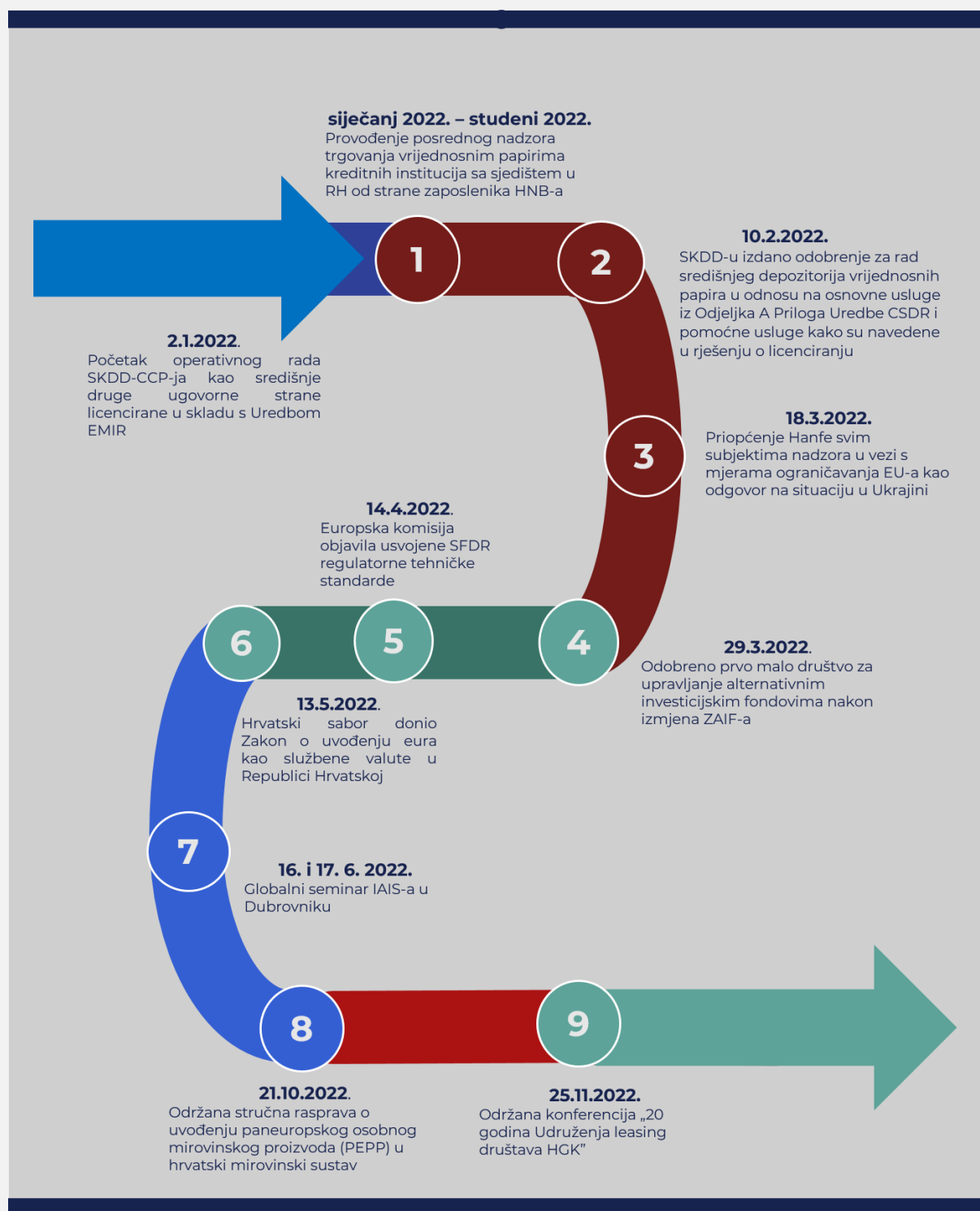
Izvor: Hanfa

Slika 3. Aktivnosti Hanfe

Izvor: Hanfa

Slika 4. Važni datumi

Izvor: Hanfa

KRETANJA U SEKTORU FINANCIJSKIH USLUGA

2. KRETANJA U SEKTORU FINANCIJSKIH USLUGA

Godina 2022. obilježena je snažnim inflatornim pritiscima, monetarnim zaoštavanjem uvjeta financiranja i ruskom invazijom na Ukrajinu, koji su razinu globalne neizvjesnosti podigli na visoku razinu i negativno utjecali na sentiment potrošača i investitora. Snažno tržište rada, uspješna turistička sezona i fiskalne intervencije održale su relativno visoku stopu rasta domaćeg gospodarstva, no s istekom godine i jačanjem nepovoljnih tržišnih kretanja te dodatnim porastom inflacije gospodarska je aktivnost usporena. Rast tržišne volatilnosti i pogoršani uvjeti financiranja uzrokovani značajnim povećanjem referentnih kamatnih stopa kao odgovorom na rastuće stope inflacije na domaćem su tržištu kapitala rezultirali padom dioničkih i obvezničkih indeksa, pri čemu se ističe pad obvezničkog indeksa CROBIS od 12,6 %, dok je vrijednost dioničkog indeksa CROBEX smanjena za 4,8 %. Korekcija vrednovanja različitih klasa imovine i neizvjesno makroekonomsko okružje odrazili su se i na pad vrijednosti ukupne imovine (-1,9 %) i profitabilnosti sektora financijskih usluga.

2.1. Makroekonomsko kretanje i tržište kapitala

Nakon oporavka u 2021. gospodarski rast razvijenih zemalja nastavljen je u 2022. godini po relativno nižim stopama (slika 2.1.). Ruska invazija na Ukrajinu i gospodarske sankcije prema Rusiji te djelomično zatvaranje kineskog gospodarstva u okolnostima borbe s novim valom koronavirusa doprinijeli su dodatnom zatezanju opskrbnih lanaca i snažnom rastu cijena energenata, a posljedično i jačanju inflatornih pritisaka. Rekordna stopa inflacije od 13,5 % zabilježena je u studenom, da bi na kraju godine iznosila 13,1 %. Nominalan rast plaća od 8,2 % i niska stopa nezaposlenosti od 6,7 % nisu uspjeli očuvati plaće u realnim terminima, čiji je godišnji pad iznosio 4,3 %. Smanjenje raspoloživog dohotka potrošača oslabilo je potrošnju, a rast troškova financiranja doveo je do usporavanja investicija, što je umanjilo gospodarsku aktivnost u drugom dijelu godine. Unatoč tome, domaće je gospodarstvo ostvarilo relativno visok godišnji rast od 6,3 % zahvaljujući snažnom tržištu rada, uspješnoj turističkoj sezoni te rastu investicija.

Kraj godine obilježen je i ulaskom u europodručje, što bi trebalo potaknuti konkurentnost hrvatskog gospodarstva i dodatno ojačati povezanost sa zemljama

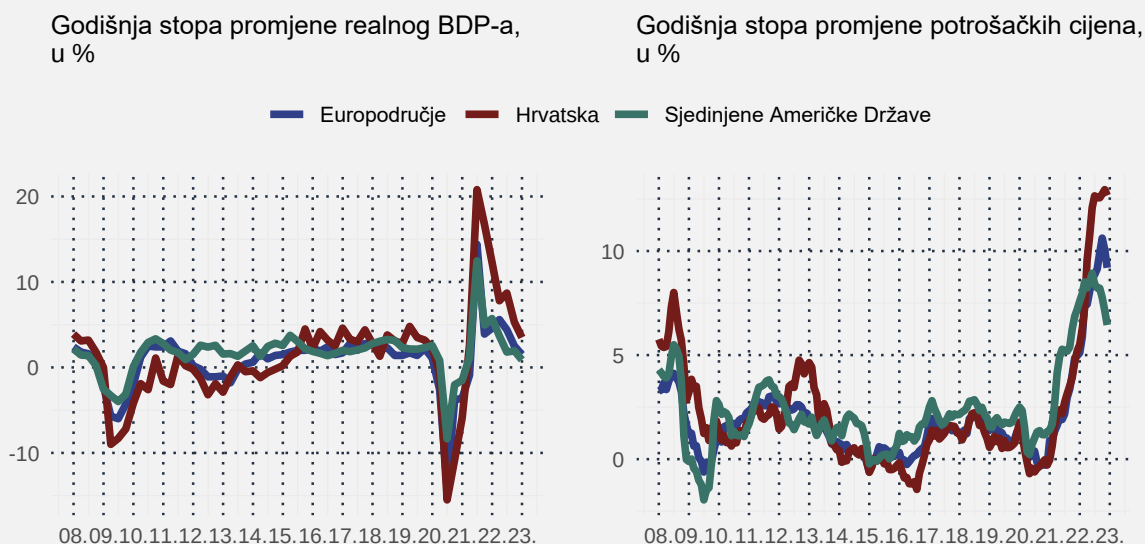
europodručja. Globalni rast stopa inflacije uvjetovao je restriktivniju monetarnu politiku od strane vodećih središnjih banaka i rast troškova financiranja, što je posebno opterećujuće za zemlje s visokim javnim i privatnim dugom. Nakon ostvarenih deficita u prethodne dvije

godine, u 2022. zabilježen je proračunski suficit opće države od gotovo 2 mlrd. kuna, odnosno 0,4 % BDP-a. Suficit opće države i visoka stopa nominalnog rasta gospodarstva doveli su do smanjenja udjela javnog duga u BDP-u od 10 p. b. na razinu od 68,4 % BDP-a. Opći rast kamatnih stopa odrazio se i na hrvatske obveznice, čiji su prinosi na kraju godine iznosili 3,4 %, što je rast od 3,1 p.b. u odnosu na kraj 2021. godine. Međutim, uvođenje eura i svrstavanje hrvatskih obveznica u investicijski razred osigurali su konvergenciju prinosa prema zemljama europodručja te relativno nižu premiju rizika u neizvjesnom okružju.

Kreditni rejting

Kreditni rejting zajednički je naziv za kriterije, odnosno mjerila na osnovi kojih se određuje kreditna sposobnost određene fizičke ili pravne osobe (dužnika).

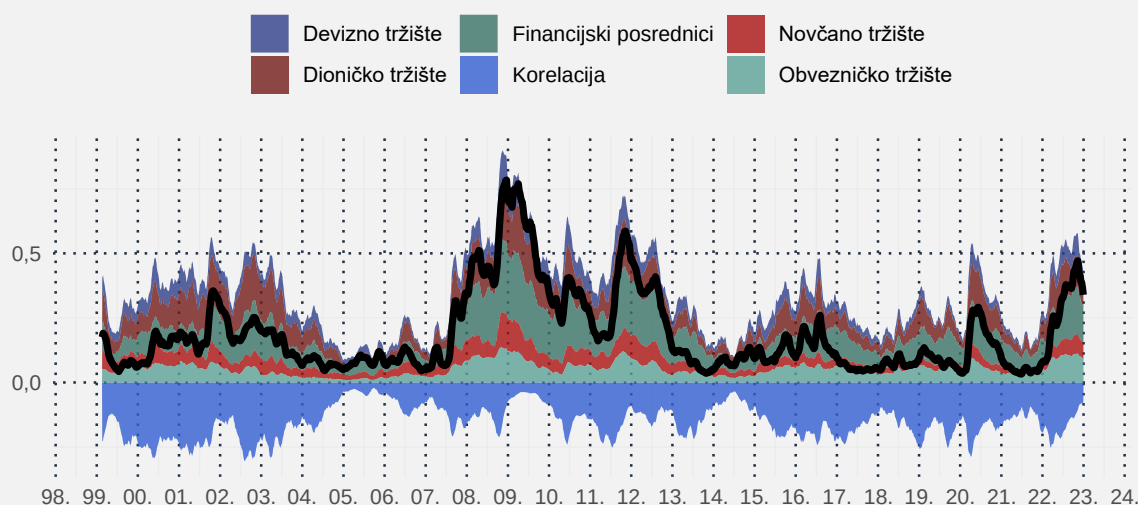
Slika 2.1. Godišnje stope promjene realnog rasta BDP-a i inflacije

Izvori: Eurostat, St. Louis Fed

Zajedničko djelovanje povišenih geopolitičkih tenzija, snažnih inflatornih pritisaka i rasta troškova financiranja vidljivo je kroz rast sistemskog stresa u europodručju, koji je u 2022. premašio razine s početka pandemije, da bi do kraja 2022. ipak pao zbog očekivane niže stope inflacije i postupnog ublažavanja reakcija monetarnih vlasti te relativno veće otpornosti globalnog gospodarstva od inicijalno očekivane (slika 2.2.). Navedeni čimbenici nepovoljno su utjecali na financijska tržišta, zbog čega je većina klasa financijske imovine ostvarila negativne povrate, što je dijelom utjecalo i na vrednovanja na domaćem tržištu kapitala.

Slika 2.2. Kompozitni indeks sistemskog stresa europodručja (CISS)

Napomena: Prikazan je pomični sedmodnevni prosjek vrijednosti indeksa i njegovih sastavnica.
Izvor: ESB

Cijena inflacije – utjecaj na poslovanje sektora finansijskih usluga

Nakon Velike finansijske krize globalno je uslijedilo razdoblje u kojem opći rast cijena, odnosno inflacija, dugu niz godina nije bio značajan ekonomski problem koji bi zabrinjavao nositelje ekonomskih politika. Upravo suprotno, deflacijske trendove nakon krize i usporavanja gospodarstava zbog pada potrošnje središnje su banke nastojale anulirati ekspanzivnim monetarnim mjerama šireći svoj instrumentarij i na ne tako tradicionalne mjere kvantitativnog popuštanja. Inflacija je stoga dugo bila na niskim, potisnutim razinama ispod ciljanih razina središnjih banaka, koje su svojom akomodativnom monetarnom politikom nastavile stimulirati ekonomsku aktivnost pa je finansijske regulatore više zabrinjavalo okruženje niskih kamatnih stopa (engl. *low-for-long*), koje je u vidu niske profitabilnosti opterećivalo poslovanje finansijskih institucija. No s izbijanjem pandemije koronavirusa inflacija je ponovno, donekle i neočekivano, postala glavni globalni ekonomski izazov.

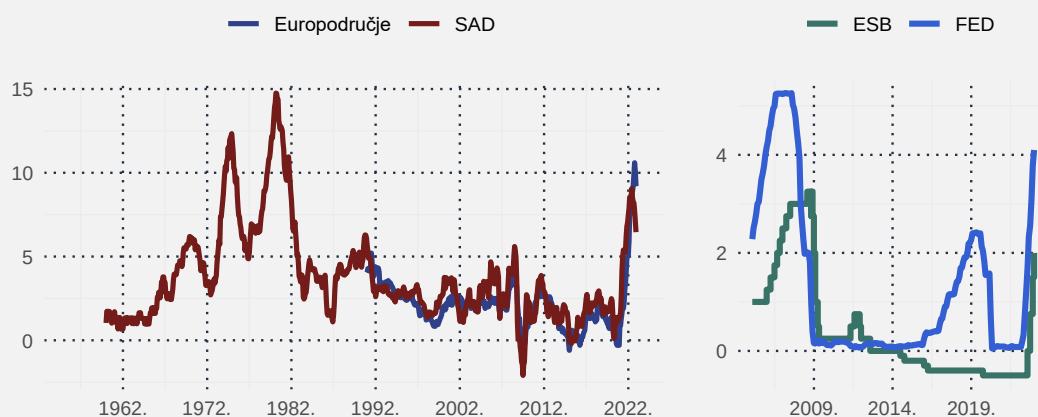
Zatvaranje gospodarstava kao odgovor na pandemiju dovelo je do velikih poteškoća u funkcioniranju globalnih lanaca opskrbe, a samim time i do značajnog smanjenja ponude mnogih dobara i usluga. Istodobno utjecaj novonastalih okolnosti na potražnju nije bio toliko izražen zahvaljujući brojnim državnim i regulatornim mjerama potpore za očuvanje poslovanja korporativnog sektora, ali i raspoloživog dohotka potrošača. Kako bi ublažile posljedice negativnih tržišnih kretanja uzrokovanih koronakrizom i stabilizirale stanje na finansijskom tržištu, centralne banke provodile su izrazito

ekspanzivnu monetarnu politiku (povećavajući količinu novca u optjecaju), koja je dodatno stimulirala potražnju za dobrima, uslugama, ali i financijskom imovinom u 2020. i 2021. godini. Otvaranjem gospodarstava u 2021. globalna potražnja vratila se na pretkrizne razine uz još uvijek prisutne negativne utjecaje na strani ponude dobara, što je rezultiralo snažnim rastom opće razine cijena, odnosno povišenim stopama inflacije. Tako je rast cijena u 2021. u europodručju iznosio 5 %, dok je u Hrvatskoj dosegao 5,2 %.

Početak 2022. godine rat u Ukrajini stvorio je dodatni pritisak na rast cijena, posebice energije i hrane, ali i porast inflacijskih očekivanja potrošača u kratkoročnom, a potencijalno i srednjoročnom razdoblju. Naime, budući da rast cijena sirovina i drugih ulaznih troškova u proizvodnji nije imao očekivani privremeni karakter, poduzeća su s određenim vremenskim pomakom počela povećane troškove poslovanja prelijevati na cijene konačnih dobara, odnosno na potrošače, što je dovelo do ubrzanja inflacije, koja je u 2022. u europodručju iznosila 9,2 %.

Slika 2.3. Ubrzan skok cijena u 2022. kulminirao zaoštavanjem uvjeta financiranja

Godišnja stopa promjene potrošačkih cijena i referentnih kamatnih stopa centralnih banaka, u %

Izvori: ESB, St. Louis FED

Izuzev energetske krize, rastu inflacije u Hrvatskoj u 2022. najviše je doprinijela izuzetno dobra turistička sezona, tijekom koje je zabilježen značajan rast strane potražnje, te očekivanja rasta inflacije, koja su dovela do povijesno visoke razine inflacije od 13,5 % u studenom 2022., a koja je do kraja godine tek marginalno smanjena (za 0,4 p.b.). Najznačajniji doprinos rastu inflacije vidljiv je u komponentama cijene energije te hrane i pića, koje čine čak 40 % domaće potrošačke košarice, što je posljedica globalnih poremećaja u proizvodnji hrane zbog rata u Ukrajini, ali i velikih suša u 2022. godini.

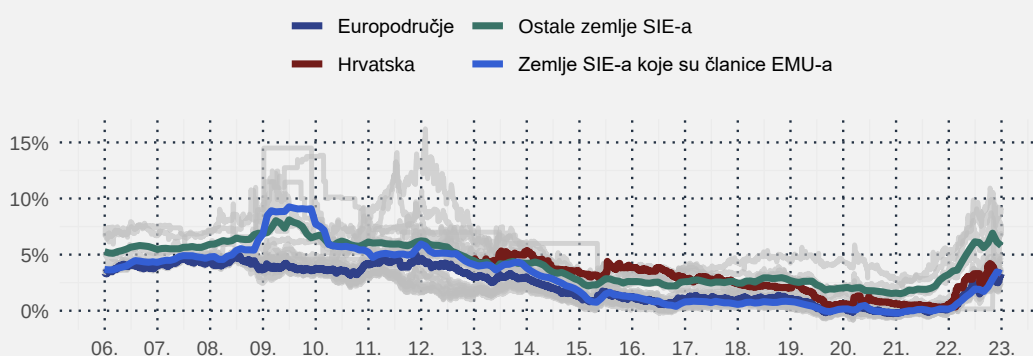
S obzirom na pojačane inflatorne pritiske u 2022. središnje su banke odlučile značajno zaoštriti monetarnu politiku, odnosno podići referentne kamatne stope s ciljem usporavanja potražnje i posljedično rasta cijena (slika 2.3.). Tako

su do kraja godine i vrhunca inflatornih pritisaka rasponi Fedovih referentnih kamatnih stopa iznosili od 4,25 % do 4,50 %, dok je ključna kamatna stopa Europske središnje banke (dalje u tekstu: ESB) iznosila 2,50 % s naglaskom na daljnji rast u slučaju porasta inflacijskih očekivanja. Sve promjene referentnih kamatnih stopa središnjih banaka, kao i same najave promjena, gotovo su se momentalno reflektirale na globalnim financijskim tržištima. Investitori su tako s nestrpljenjem očekivali svaku novu vijest o inflaciji i posljedično korigirali svoje izloženosti pojedinim vrijednosnim instrumentima. U 2022. godini zabilježeno je istodobno značajno smanjenje cijena dioničkih i obvezničkih ulaganja, kao dviju glavnih investicijskih klasa, što se nepovoljno odrazilo na profitabilnost niza financijskih institucija.

Zaoštavanje monetarne politike imalo je različit utjecaj na trošak zaduživanja, odnosno obveznička tržišta pojedinih zemalja Europske unije (dalje u tekstu: EU) s obzirom na razlike u stupnju zaduženosti i energetske ovisnosti ili razini inflacije. On se prvenstveno ogledao u rastu tržišnih prinosa na državne obveznice, koji odražavaju troškove dugoročnog zaduživanja opće države, a koji su se za zemlje članice EU-a na kraju godine nalazili u rasponu od 1,85 % do čak 8,98 % (slika 2.4.). Prinosi domaćih državnih obveznica krajem 2022. iznosili su 3,37 %, što je razina koja je posljednji put zabilježena u 2016. Iako su prinosi na državne obveznice RH tijekom 2022. porasli za 2,8 p.b., završetak procesa pristupanja europodručju zadržao ih je na nižim razinama u odnosu na one na kojima bi bili da Hrvatska nije bila u procesu uvođenja eura pa je prinos na hrvatske obveznice krajem 2022. bio za 0,73 p.b. niži od prosjeka zemalja srednje i istočne Europe.

Slika 2.4. Prinosi hrvatskih obveznica konvergirali prema prinosima članica europodručja

Prinosi na dugoročne državne obveznice, u %

Napomena: Sivo označene linije prikazuju kretanje indikatora za pojedinačne zemlje EU-a. Zemlje SIE-a čine BG, CZ, EE, HU, LV, LT, PL, RO, SK i SI. Zemlje SIE-a koje su članice EMU-a čine EE, LT, LV, SI i SK, a ostale zemlje SIE-a čine BG, CZ, HU, PL, RO.

Izvor: Eurostat

Na dioničkim su se tržištima visoka inflacija i posljedičan rast kamatnih stopa odrazili kroz materijalizaciju tržišnog rizika, odnosno značajan pada cijena

dionica, posebno onih čije su očekivane zarade dulje u budućnosti, poput tehnoloških dionica.

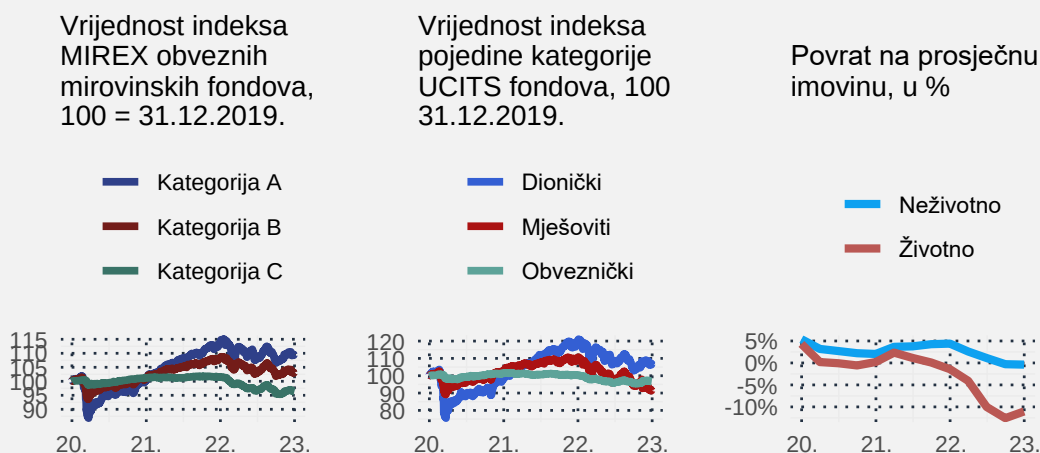
S obzirom na istodobni negativan utjecaj inflacije na gotovo većinu financijskih klasa imovine kroz pad cijena i rast volatilnosti, značajno su porasle kratkoročne ranjivosti financijskih institucija koje su u njih investirale. Nepovoljna tržišna kretanja potisnula su tako pokazatelje profitabilnosti većeg dijela domaćeg sektora financijskih usluga u 2022., pri čemu su u pojedinim sektorima bili pojačani i likvidnosni pritisci. Neto imovina mirovinskih fondova bila je pod utjecajem nepovoljnih tržišnih kretanja na obvezničkim i dioničkim tržištima tijekom 2022. značajno smanjena. Tako su do kraja 2022. obvezni mirovinski fondovi kategorije C zabilježili prinos od -5,3 %, dok su fondovi kategorija A i B zabilježili blaži pad prinosa od 4,1 % odnosno 5,0 %. No zahvaljujući pozitivnim neto uplatama, koje su gotovo u potpunosti nadvladale utjecaj negativnih tržišnih kretanja, imovina mirovinskih fondova bila je na kraju godine manja za svega 950 mil. kuna, odnosno 0,7 % u odnosu na kraj 2021. Istodobno, neto imovina UCITS fondova bila je na kraju 2022. za 5,2 mlrd. kuna (24,1 %) niža u odnosu na kraj 2021. godine, i to zato što su uslijed nepovoljnih tržišnih kretanja ulagatelji u dominantno obvezničke fondove u značajnom dijelu povukli svoj novac. Stoga su sve kategorije UCITS fondova zabilježile negativne prinose, a prosječni prinos na godišnjoj je razini iznosio -10,2 %. Pored fondova, i sektor osiguranja realizirao je u 2022. gubitke proizašle iz revalorizacije financijske imovine raspoložive za prodaju u iznosu od 3,2 mlrd. kuna. Od toga se više od tri četvrtine navedenih gubitaka odnosilo na rezultat životnih osiguranja, koja zbog prirode poslovanja značajan dio svoje imovine alociraju u dugoročne obveznice, čija je vrijednost značajno smanjena u okružju rastućih kamatnih stopa. Stoga je sveobuhvatna dobit društava za osiguranje u segmentu životnih osiguranja u 2022. iznosila -11,0 % prosječne imovine, dok je u segmentu neživotnih osiguranja bila na razini od -0,4 %.

Unatoč zabilježenim gubicima u 2022. uspješnost poslovanja sektora financijskih usluga treba ipak promatrati u širem kontekstu te na duljim ulagačkim horizontima, koji u sektoru mirovinskih fondova i osiguranja života iznose i nekoliko desetljeća. U tom će kontekstu određeni ciklički rizici, primjerice rizici refinanciranja, u narednom razdoblju biti smanjeni kroz rast kamatnih prinosa na nova ulaganja i kompenzirati gubitke koji su u 2022. proizašli zbog pada vrijednosti postojećih dioničkih i obvezničkih ulaganja.

Stupanj buduće restriktivnosti monetarne politike izdvaja se tako kao ključan čimbenik kretanja na financijskim tržištima, s time da svaka promjena referentnih kamatnih stopa koja nije u skladu s tržišnim očekivanjima može prouzročiti dodatne cjenovne korekcije. U okolnostima restriktivnih monetarnih politika vodećih centralnih banaka usmjerenih k smanjenju stope inflacije na ciljanu razinu od 2 %, daljnja dinamika i intenzitet rasta kamatnih stopa primarno će ovisiti o inflacijskim pritiscima i snazi gospodarskog rasta te

fiskalnim pokazateljima, koji su na globalnoj razini značajno pogoršani uslijed otklanjanja posljedica koronakrize. Značajan čimbenik troška zaduživanja, a posljedično i tržišnih kretanja, čini i tržišna percepcija rizika, koja je na kraju 2022. još uvijek bila relativno potisnuta. Iako prethodne krizne epizode¹ upozoravaju na mogućnost i potencijal rasta premije rizika, recentno uvođenje eura u Hrvatskoj i dodatna potvrda investicijskog rejtinga od strane kreditnih agencija² podupiru očekivanje stabilnosti prinosa domaćih državnih obveznica u narednom razdoblju kao glavnog oblika ulaganja domaćeg sektora financijskih usluga.

Slika 2.5. Profitabilnost sektora financijskih usluga narušena u 2022. godini

Napomena: Vrijednost indeksa pojedine kategorije predstavlja neto imovinom ponderiranu vrijednost udjela pojedinačnih fondova u uzorku reskaliranu na početni datum. Povrat na prosječnu imovinu prikazuje omjer ukupne sveobuhvatne dobiti i prosječne imovine na početku i na kraju promatrane godine.
Izvor: Hanfa

Previranja na globalnim financijskim tržištima i pad investicijskog sentimenta odrazili su se i na domaće tržište kapitala, pri čemu je vrijednost dioničkog indeksa CROBEX na kraju godine iznosila 1.979,9 bodova, odnosno 4,8 % manje u odnosu na kraj 2021. godine. Znatniju korekciju, koja je u odnosu na kraj 2021. iznosila 12,6 %, zabilježio je obveznički indeks CROBIS, koji je godinu zaključio s 96,6 bodova (slika 2.6.). Međutim, uvođenje eura početkom 2023. pružilo je hrvatskim državnim obveznicama zaklon od znatnijeg rasta prinosa, kakvom su bile izložene usporedive zemlje srednje i istočne Europe izvan europodručja.

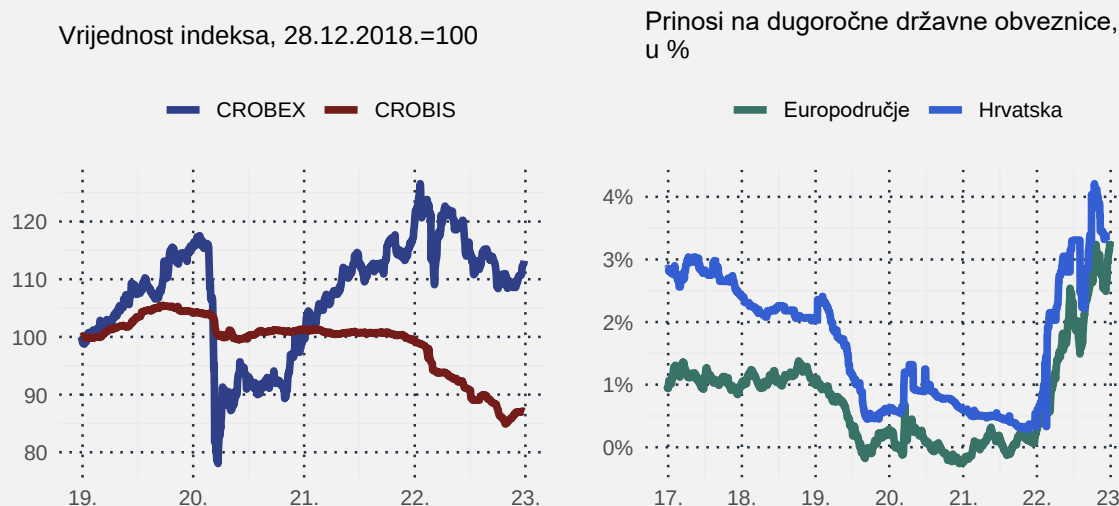
Unatoč suzdržanom sentimentu investitora ukupni je promet na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) zabilježio porast na godišnjoj razini od 16,5 %, čime je u 2022. dosegnuo iznos od 3,0 mlrd. kuna. Većinu ostvarenog redovnog prometa činile

¹ Globalna financijska kriza iz 2008. te europska dužnička kriza iz 2011. godine

² Sve tri vodeće agencije za kreditni rejting poboljšale su kreditni rejting RH tijekom srpnja 2022. za jednu razinu, pri čemu on trenutačno iznosi BBB+ odnosno Baa2.

su dionice, koje su s 2,8 mlrd. kuna zabilježile rast i činile 93,2 % ukupnog redovnog prometa u 2022. godini, što je rast udjela od 3,9 p.b. Ukupan promet obveznicama iznosio je u 2022. gotovo 7 mlrd. kuna, što je smanjenje od 3,6 % u odnosu na 2021. godinu. Visok stupanj koncentracije trgovanja i dalje je prisutan kao strukturni nedostatak domaćeg tržišta kapitala, s obzirom na to da se oko polovice dioničkog prometa u 2022. odnosilo na svega pet vrijednosnih papira.

Slika 2.6. Kretanje dioničkog i obvezničkog indeksa Zagrebačke burze i prinosa na dugoročne državne obveznice

Izvori: Eurostat, Zagrebačka burza

Na kraju 2022. na Zagrebačkoj burzi bile su uvrštene 92 dionice, što je šest dionica manje u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom godine izvršteno je pet dionica s Redovitog i tri sa Službenog tržišta, dok su uvrštena dva nova izdanja³, čija je tržišna kapitalizacija na kraju 2022. iznosila 464,3 mil. kuna (0,3 % ukupne tržišne kapitalizacije dionica). Tržišna kapitalizacija dionica iznosila je na kraju godine 135,8 mlrd. kuna, što je smanjenje od 2,6 % u odnosu na kraj 2021. godine. Smanjenje broja dionica negativno utječe na likvidnost dioničkog tržišta, koja je već duži niz godina na relativno niskim razinama.

Na isteku godine na domaćem su tržištu bila uvrštena 42 obveznička izdanja s tržišnom kapitalizacijom od 123,0 mlrd. kuna, što je smanjenje od 8,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupno je izvršteno sedam obvezničkih izdanja (četiri korporativne i tri državne obveznice), dok je uvršteno pet novih izdanja (dvije korporativne i tri državne obveznice). Ministarstvo financija izdalo je tri nove obveznice

Uređeno tržište

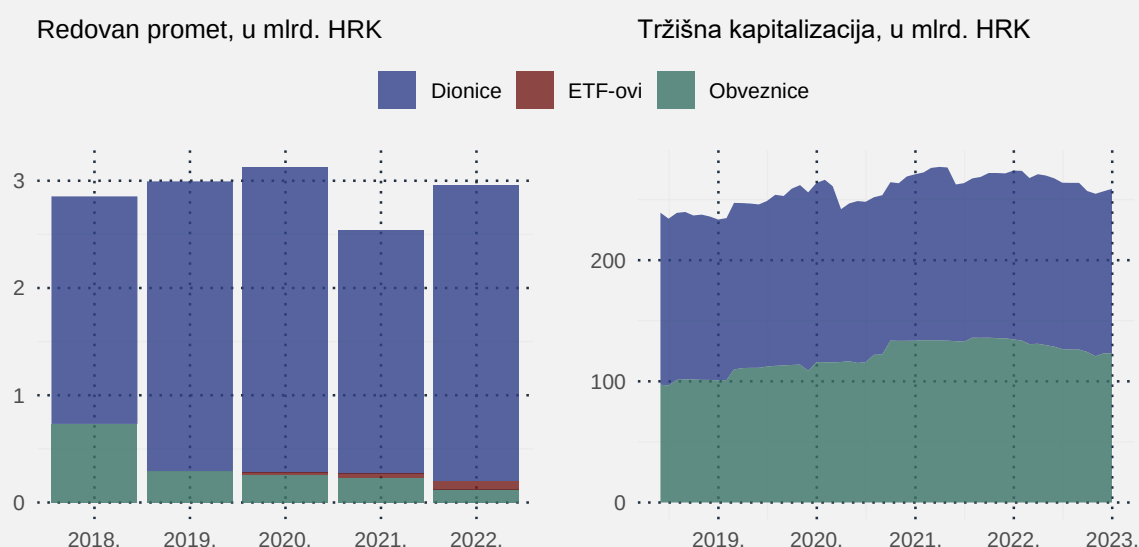
Uređeno tržište je mjesto trgovanja kojim upravlja Zagrebačka burza i na kojem je moguće trgovanje uvrštenim vrijednosnim papirima. Tržište se dijeli na Vodeće, Službeno i Redovito tržište prema zahtjevima koje izdavatelji trebaju ispuniti, posebice u pogledu transparentnosti.

³ Na Službeno tržište uvrštene su dionice društva MON PERIN d.d., dok su dionice društva QUATTRO LOGISTIKA d.d. uvrštene na Redovito tržište.

na domaćem tržištu u ukupnom nominalnom iznosu od 2,2 mlrd. eura po kamatnoj stopi od 1,3 %, 2,1 % odnosno 3,4 % kako bi se podmirilo dospijeće obveznica od 1,5 mlrd. eura i 3 mlrd. kuna.

Pod utjecajem negativnih tržišnih kretanja tržišna je kapitalizacija dvaju uvrštenih ETF-ova krajem 2022. iznosila 56,3 mil. kuna, što je za 10,9 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Usprkos tome, ukupan iznos ostvarenog prometa ETF-ova povećan je u relativnom i apsolutnom iznosu te je iznosio 76,4 mil. kuna, odnosno 2,6 % ukupnog prometa, što je pozitivno utjecalo na likvidnost domaćeg tržišta.

Slika 2.7. Ostvareni promet i tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi

Izvor: Zagrebačka burza

2.2. Investicijske usluge

2.2.1. Pružatelji investicijskih usluga

Na kraju 2022. investicijske usluge i s njima povezane aktivnosti pružale su 23 financijske institucije, od čega šest društava za upravljanje fondovima, pet investicijskih društava i 12 kreditnih institucija, odnosno dvije financijske institucije⁴ manje u odnosu na prethodnu godinu. Pod utjecajem turbulentnih uvjeta na financijskim tržištima tijekom godine vrijednost imovine pod upravljanjem smanjena je u svim kategorijama pružatelja investicijskih usluga i s njima povezanih aktivnosti. Naime,

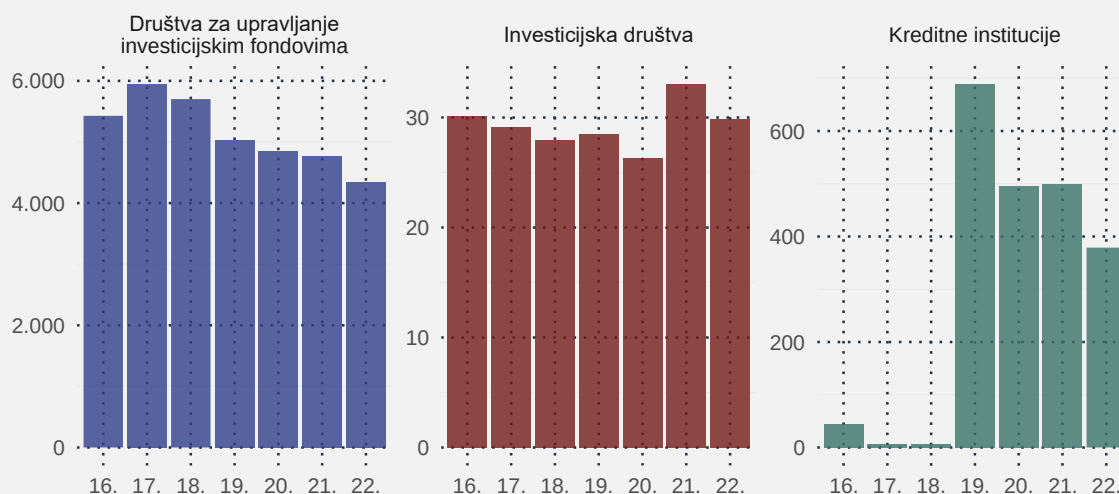
Brokerske usluge

Brokerske usluge obuhvaćaju usluge izvršavanja naloga za račun klijenta te zaprimanje i prijenos naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata.

⁴ Slatinska banka d.d. prestala je pružati investicijske usluge 4. svibnja 2022., a investicijsko društvo N3 capital partners d.o.o. prestalo je pružati investicijske usluge 29. ožujka 2022. godine.

usporavanje globalnog gospodarstva i globalni rast inflacije, a posljedično i troškova financiranja uzrokovali su korekciju cijena gotovo svih klasa financijske imovine. Tako je na kraju godine ukupna vrijednost imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga iznosila 4,8 mlrd. kuna, što je pad od 10,2 % na godišnjoj razini. U 2022. godini društva za upravljanje investicijskim fondovima upravljala su s 8,8 % manje imovine (4,4 mlrd. kuna ili 91,4 % ukupne imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga), kreditne institucije s 24,3 % manje imovine (378,9 mil. kuna ili 8,0 % ukupne imovine), a investicijska društva s 9,8 % manje imovine (29,8 mil. kuna ili 0,6 % ukupne imovine) nego na kraju prethodne godine (slika 2.8.). Osim društava registriranih u Hrvatskoj koja je licencirala Hanfa investicijske usluge mogu izravno pružati i društva iz zemalja članica EU-a. Na kraju godine ukupno je bilo notificirano 436 takvih društava, što je 151 društvo manje u odnosu na 2021. godinu.

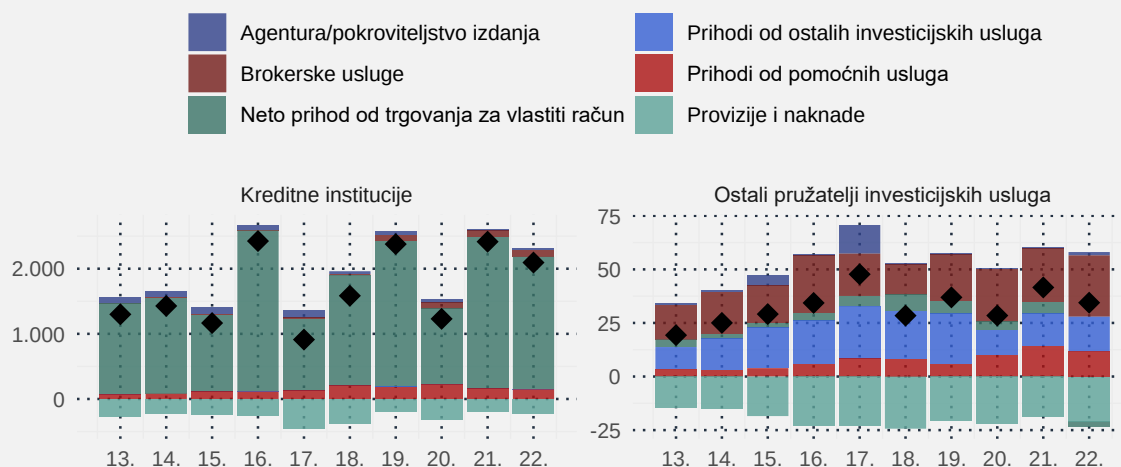
Slika 2.8. Vrijednost imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga
U mil. HRK

Izvor: Hanfa

Pružatelji investicijskih usluga u Hrvatskoj ostvarili su u 2022. neto prihode u iznosu od 2,1 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini pad od 13,3 %. Pritom su kreditne institucije ostvarile 98,4 % ukupnih neto prihoda (2,1 mlrd. kuna), dok su ostali pružatelji investicijskih usluga ostvarili 1,6 % ukupnih neto prihoda (34,4 mil. kuna). Najznačajnija stavka prihoda kreditnih institucija u 2022. (slika 2.9.) bila je neto prihod od trgovanja za vlastiti račun (96,2 % ukupnih prihoda), dok su kod nebankarskih pružatelja investicijskih usluga to bile brokerske usluge (60,3 % ukupnih prihoda). Pritom su neto prihodi od trgovanja za vlastiti račun kreditnih institucija smanjeni za 12,7 % (2,0 mlrd. kuna) na godišnjoj razini, dok su brokerske usluge nebankarskih pružatelja financijskih usluga bile veće za 14,1 % (28,6 mil. kuna).

Slika 2.9. Prihodi i rashodi pružatelja investicijskih usluga prema vrsti usluge
U mil. HRK

Napomena: Istaknute točke označuju neto prihode pružatelja investicijskih usluga u promatranoj godini.
Izvor: Hanfa

2.2.2. Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

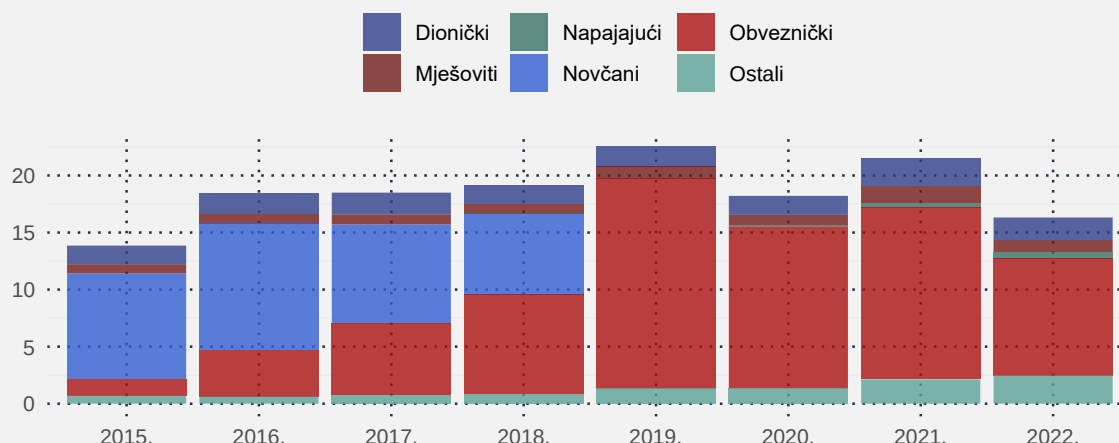
Na domaćem je tržištu na kraju 2022. bilo aktivno 100 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi), koji su upravljali neto imovinom od 16,3 mlrd. kuna (pad od 24,1 % u odnosu na godinu prije – slika 2.10.). Nestabilni uvjeti na financijskim

tržištima u 2022. rezultirali su povećanim brojem zahtjeva ulagatelja za otkup udjela, koji su zaustavili oporavak domaće fondovske industrije iz prethodne godine. Tako su u 2022. gotovo sve kategorije UCITS fondova zabilježile pad vrijednosti imovine pod utjecajem cjenovnih korekcija vrijednosnih papira, ali i neto odljeva sredstava. Najveći pad neto imovine od 31,8 % (10,3 mlrd. kuna) zabilježili su veličinom najznačajniji obveznički fondovi. Slijedila ih je kategorija mješovitih fondova s padom od 27,2 % (1,1 mlrd. kuna) te kategorija dioničkih fondova s padom od 18,9 % (2,0 mlrd. kuna). Istovremeno je rast od 27,1 % zabilježen u kategoriji napajajućih fondova (0,5 mlrd. kuna), dok je vrijednost fondova u kategoriji ostali porasla za 15,7 % (2,5 mlrd. kuna) u odnosu na kraj 2021. godine.

UCITS fondovi

UCITS fond (engl. Undertaking for Collective Investment in Transferable Securities) otvoren je investicijski fond s javnom ponudom čije je poslovanje prilagođeno direktivama EU-a.

Slika 2.10. Neto imovina UCITS fondova
U mlrd. HRK

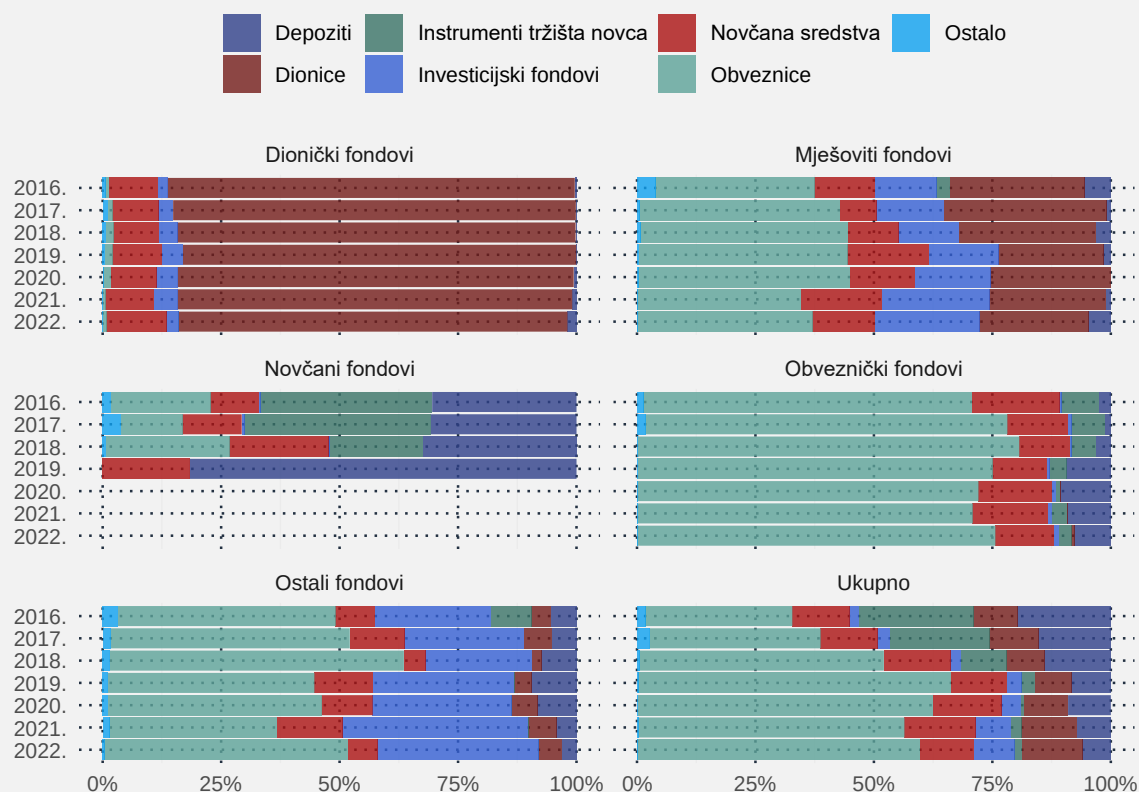
Napomena: Zbog stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima većina se novčanih fondova početkom 2019. preregistrirala i nastavila poslovati kao kratkoročni obveznički fondovi.
Izvor: Hanfa

Na kraju 2022. najveći je dio ulaganja UCITS fondova (slika 2.11.) bio alociran u obveznice (59,6 %), a zatim u dionice (12,8 %), novčana sredstva (11,3 %), investicijske fondove (8,6 %), depozite (5,9 %), instrumente tržišta novca (1,6 %) te ostalo (0,1 %). Na godišnjoj razini povećao se udio ulaganja u obveznice (3,4 p.b.), investicijske fondove (1,2 p.b.) i dionice (1 p.b.), dok se smanjio udio ulaganja u novčana sredstva (3,7 p.b.), depozite (1,2 p.b.), instrumente tržišta novca (0,6 p.b.) i ostalo (0,1 p.b.). Takva su kretanja odraz neto odljeva sredstava ulagatelja, koji su smanjili zastupljenost visokolikvidne imovine, čime je unatoč cjenovnim korekcijama tijekom 2022. porastao relativan udio dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira u portfeljima UCITS fondova. Tijekom 2022. veći dio fondovske industrije povećao je inozemna ulaganja u odnosu na 2021. (slika 2.12.), u čemu su se ponajviše istaknuli veličinom najznačajniji obveznički fondovi (+5,7 p.b.) i ostali fondovi (+13,1 p.b.), dok su dionički (-5,6 p.b.) i mješoviti fondovi (-0,5 p.b.) smanjili zastupljenost inozemnih ulaganja u svojim portfeljima. Najveći udio inozemne imovine na kraju 2022. imali su ostali fondovi (71,8 %), a slijedili su ih dionički (58,6 %), mješoviti (56,9 %) i obveznički fondovi (28,8 %). Diversifikacija portfelja kroz rast inozemnih ulaganja nudi povećane mogućnosti prilikom potrage za konkurentnim prinosima. Uz to, ona smanjuje izloženost UCITS fondova koncentracijskom riziku i riziku likvidnosti, ali njihovu imovinu čini i donekle osjetljivijom na poremećaje na inozemnim tržištima (najviše dioničkim).

U 2022. su godini u uvjetima ubrzanog rasta opće razine cijena, usporavanja gospodarstava i snažnog rasta kamatnih stopa gotovo sve kategorije UCITS fondova zabilježile negativne prosječne godišnje prinose (slika 2.13.). Pozitivan prosječni godišnji prinos ostvarili su obveznički fondovi (3,5 %), dok su negativne prosječne godišnje prinose ostvarili mješoviti (-13,9 %), dionički (-12,8 %) i ostali fondovi (-11,6 %).

Slika 2.11. Struktura imovine UCITS fondova prema vrsti ulaganja

U % ukupne imovine

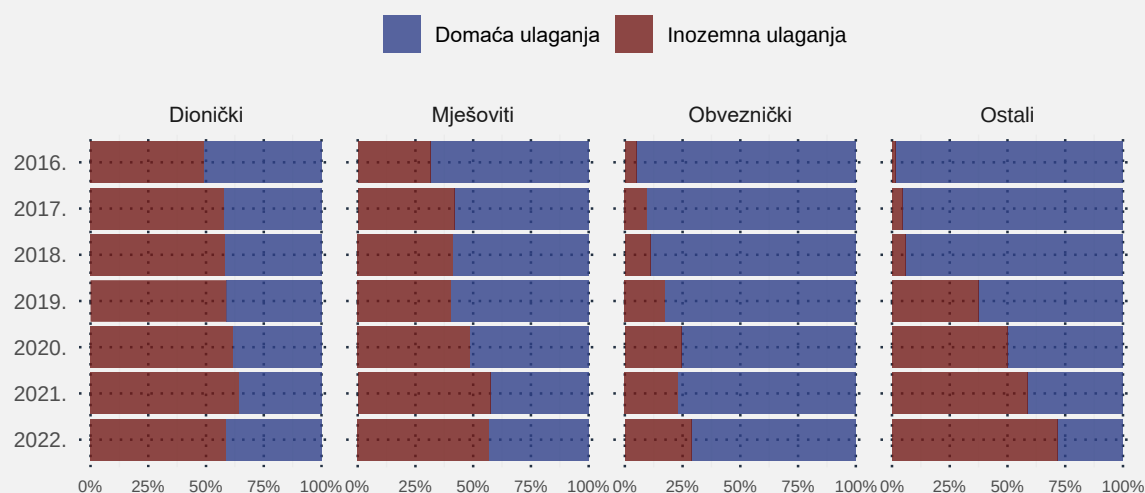

Nakon stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima od ukupno 21 novčanog fonda u Hrvatskoj svi su u 2020. poslovali kao kratkoročni obveznički fondovi ili su klasificirani u kategoriju ostali fondovi.

Izvor: Hanfa

Slika 2.12. Struktura imovine UCITS fondova prema domicilnosti

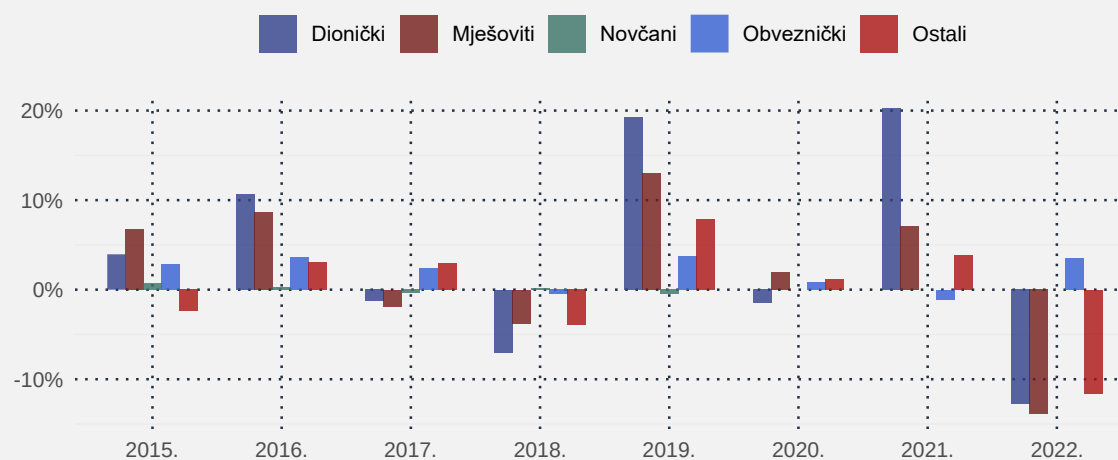
U %

Izvor: Hanfa

Slika 2.13. Prosječni godišnji prinosi po vrstama fondova ponderirani udjelom u imovini

U %

Izvor: Hanfa

Tablica 2.1.: Imovina AIF-ova po vrstama

U tisućama HRK

Alternativni investicijski fondovi	2021.	Udio	2022.	Udio	Apsolutna promjena	Relativna promjena
Javna ponuda	161.621	3,1%	161.499	3,1%	-122	-0,1%
Otvoreni	23.137	0,4%	21.682	0,4%	-1.454	-6,3%
Zatvoreni	138.485	2,7%	139.817	2,7%	1.332	1,0%
Osnovni (nekretninski)	138.485	2,7%	139.817	2,7%	1.332	1,0%
Privatna ponuda	5.061.262	96,9%	5.009.492	96,9%	-51.769	-1,0%
Otvoreni	3.283.524	62,9%	3.323.756	64,3%	40.233	1,2%
Osnovni	2.186.222	41,9%	2.096.153	40,5%	-90.068	-4,1%
Posebni	1.097.302	21,0%	1.227.603	23,7%	130.301	11,9%
Hedge fond	964.334	18,5%	1.096.836	21,2%	132.503	13,7%
Multi asset	0	0,0%	0	0,0%	0	-
Poduzetničkog kapitala	33.544	0,6%	44.865	0,9%	11.321	33,7%
Rizičnog kapitala	30.260	0,6%	42.440	0,8%	12.180	40,3%
Specijalizirani AIF	29.116	0,6%	1.387	0,0%	-27.729	-95,2%
Za ulaganje u suvereni dug	40.048	0,8%	38.915	0,8%	-1.132	-2,8%
Za ulaganje u vlasničke instrumente	0	0,0%	3.159	0,1%	3.159	-
Zatvoreni	1.777.738	34,0%	1.685.736	32,6%	-92.002	-5,2%
Osnovni	1.710.013	32,7%	1.511.142	29,2%	-198.871	-11,6%
Posebni (rizičnog kapitala)	67.725	1,3%	174.594	3,4%	106.869	157,8%
Ukupno	5.222.883	100,0%	5.170.992	100,0%	-51.891	-1,0%

Izvor: Hanfa

Alternativni investicijski fondovi

Na kraju 2022. aktivna su bila 39 alternativna investicijska fonda (dalje u tekstu: AIF-ovi), od čega 35 s privatnom i četiri s javnom ponudom. Pritom je neto imovina AIF-ova s privatnom ponudom u 2022. smanjena za 1,0 % te je njihov udio u ukupnoj imovini AIF-ova na kraju 2022. iznosio 96,9 %. Preostalih 3,1 % neto imovine odnosilo se na AIF-ove s javnom ponudom, a njihova je imovina u odnosu na kraj 2021. umanjena za 0,1 %.

Fond osnovan posebnim zakonom

Na kraju 2022. neto imovina Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji iznosila je 953,6 mil. kuna, što je za 3,7 % manje u odnosu na 2021. godinu. Cijena udjela na godišnjoj razini smanjila se za 2,5 % te je na dan 31. prosinca 2022. iznosila 534,8 kuna.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima

Broj društava za upravljanje investicijskim fondovima ostao je u odnosu na 2021. nepromijenjen. Tako su u 2022. godini 23 društva upravljala sa 139 investicijska fonda. Od toga je pet društva upravljalo samo UCITS fondovima, 12 društava samo AIF-ovima, a šest društava i AIF-ovima i UCITS fondovima. Na kraju 2022. ukupna je imovina društava za upravljanje investicijskim fondovima iznosila 266,5 mil. kuna, što je za 2,2 % više u odnosu na godinu prije. Na dan 31. prosinca 2022. njihova je neto dobit iznosila 73,0 mil. kuna.

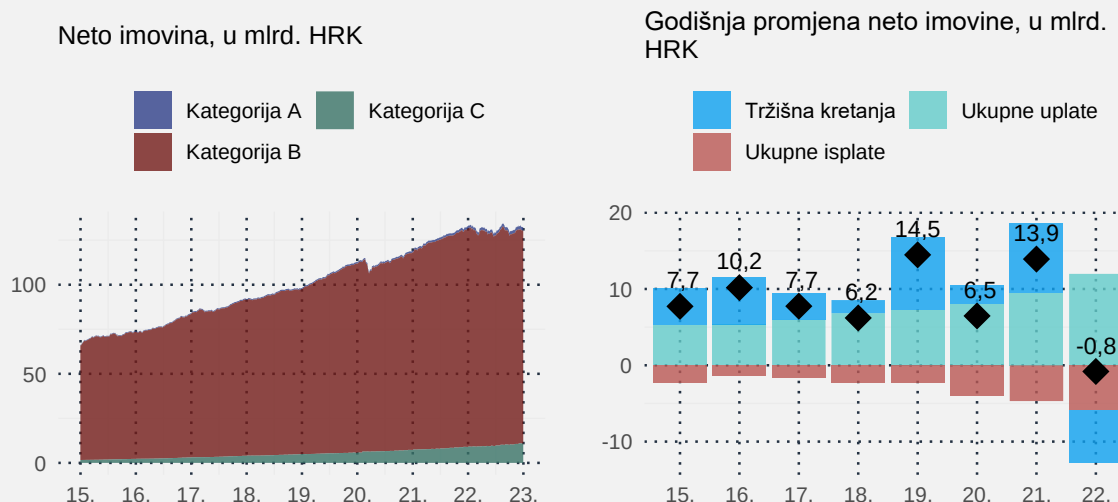
2.3. Mirovinski sustav

2.3.1. Obvezni mirovinski fondovi (OMF-ovi)

Broj obveznih mirovinskih fondova koji posluju u okviru drugog stupa mirovinskog sustava ostao je nepromijenjen u 2022. godini. Neto imovina 12 obveznih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: OMF) iznosila je na kraju godine 132,2 mlrd. kuna (26,0 % BDP-a), što je pad od 0,6 % na godišnjoj razini (slika 2.14.). Monetarno zaoštavanje uvjeta financiranja u okolnostima pojačanih inflacijskih pritisaka, usporavanja globalnog rasta te povišenih tržišnih neizvjesnosti uzrokovalo je snažnu promjenu cijena financijske imovine uz istovremeni pad dioničkog i obvezničkog tržišta, što je dovelo i do pada imovine mirovinskih fondova. Pritom se neto imovina veličinom dominantne kategorije B smanjila za 2,5 % te je na kraju 2022. iznosila 119,5 mlrd. kuna. Pod utjecajem pozitivnog priljeva doprinosa neto imovina kategorija A i C povećala se za 33,9 % (1,9 mlrd. kuna na kraju 2022.) odnosno za 21,1 % (10,8 mlrd. kuna na kraju 2022.). Ukupni neto doprinosi uplaćeni u OMF-ove u 2022. iznosili su 8,2 mlrd. kuna, što je za 10,5 % više

nego u 2021. godini. Ukupne isplate po zatvaranju osobnih računa iz svih OMF-ova istodobno su iznosile 2,1 mlrd. kuna, što je za 14,2 % više nego u prethodnoj godini.

Slika 2.14. Neto imovina, ukupne uplate i isplate te tržišna kretanja OMF-ova
U mlrd. HRK

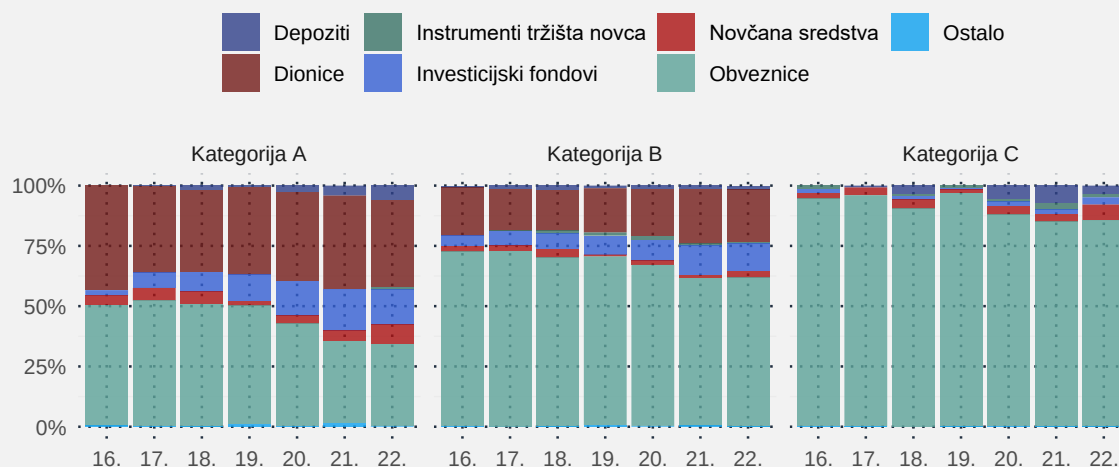
Izvor: Hanfa

Ukupan broj članova OMF-ova povećao se u 2022. na 2,2 milijuna (za 67,9 tisuća). Pritom se povećao broj članova kategorije A (za 150,3 tisuće) i kategorije C (za 18,9 tisuća), dok se broj članova najmnogobrojnije kategorije B smanjio (za 34,2 tisuće). Stabilan porast broja članova kategorije A rezultat je promjena Zakona o obveznim mirovinskim fondovima⁵ (dalje u tekstu: ZOMF) koje su na snagu stupile u 2019., a prema kojima se svi članovi koji prilikom prvog odabira fonda sami ne odaberu kategoriju fonda automatski raspodjeljuju u jedan od fondova kategorije A. Od ukupnog broja novih članova u 2022. njih je 97,4 % (81,6 tisuća) prema službenoj dužnosti u jednu od kategorija OMF-ova rasporedio Središnji registar osiguranika (dalje u tekstu: Regos).

Struktura ulaganja mirovinskih fondova u velikoj je mjeri zakonski uvjetovana te je u odnosu na godinu prije ostala relativno nepromijenjena (slika 2.15.). Dominantan oblik ulaganja OMF-ova na kraju 2022. bile su domaće državne obveznice s udjelom od 63,4 % u ukupnoj imovini (povećanje od 0,9 p.b. na godišnjoj razini). Druga najzastupljenija klasa imovine OMF-ova u 2022. bile su dionice, koje su u ukupnoj imovini OMF-ova imale udio od 20,2 % (smanjenje od 0,9 p.b. u odnosu na 2021. godinu). Kod kategorije A smanjio se udio ulaganja u obveznice (za 0,1 p.b.) i dionice (za 3,0 p.b.), dok se kod kategorije B smanjio udio ulaganja u dionice (za 0,7 p.b.) i povećao udio ulaganja u obveznice (za 0,6 p.b.). Kategorija C (koja nema dopuštenje ulagati u dionice) povećala je udio ulaganja u obveznice (za 0,6 p.b.), dok je istodobno smanjila udio depozita u ulaganjima (za 3,7 p.b.).

⁵ Zakonske izmjene uređuju proceduru prema kojoj se novi članovi automatizmom svrstavaju u jedan od četiri fonda kategorije A ako u roku od 30 dana od zaposlenja samostalno ne odaberu mirovinski fond (**NN, br. 115/2018**).

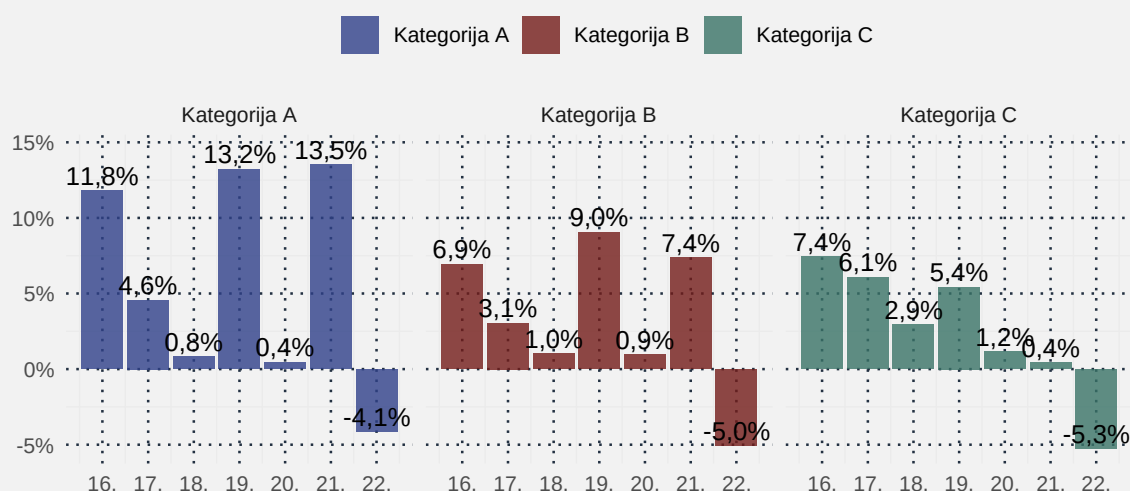
Slika 2.15. Struktura imovine OMF-ova prema vrsti ulaganja
U % ukupne imovine

Izvor: Hanfa

Nepovoljna tržišna kretanja odrazila su se tijekom 2022. na gotovo sve klase financijske imovine kroz rast volatilnosti i rekordne korekcije cijena u višegodišnjem razdoblju, što je negativno utjecalo na prinose domaćih mirovinskih fondova. Tako su do kraja 2022. obvezni mirovinski fondovi kategorije C zabilježili prinos od -5,3 %, dok su fondovi kategorija A i B, zahvaljujući relativno diversificiranim portfeljima i većoj izloženosti domaćem dioničkom tržištu, zabilježili blaži pad prinosa od 4,1 % odnosno od 5,0 % (slika 2.16.). S obzirom na to da je mirovinska štednja dugoročnog karaktera, to omogućuje postizanje ravnoteže između pozitivnih i negativnih događanja na tržištima. Na taj način mirovinski fondovi kroz duže vremensko razdoblje u pravilu ostvaruju pozitivne prinose.

Slika 2.16. Prinosi OMF-ova
U %

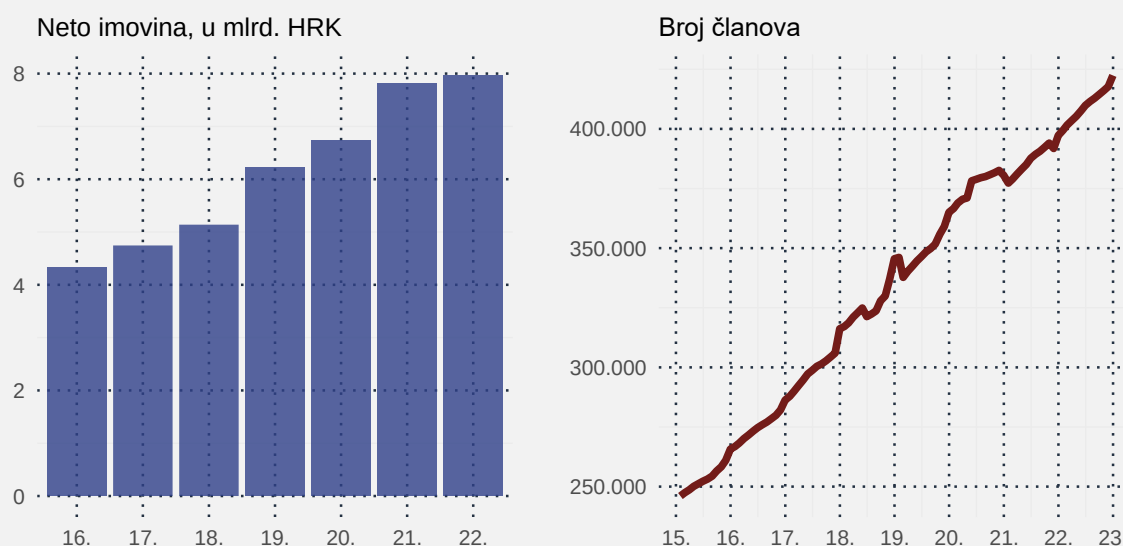

Izvor: Hanfa

2.3.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi (DMF-ovi)

Broj mirovinskih fondova koji posluju u okviru trećeg, dobrovoljnog stupa mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj povećao se u 2022. za jedan⁶. Na kraju godine u Hrvatskoj je poslovalo 29 dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF-ovi), i to osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ODMF-ovi) te 21 zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (dalje u tekstu: ZDMF). Ukupan broj članova u trećem stupu dosegno je na kraju godine 422 tisuće, što je povećanje od 6,3 % u odnosu na 2021. (slika 2.17.). Broj članova ODMF-ova pritom se povećao za 6,7 % (na 374,7 tisuća), a ZDMF-ova za 3,7 % (na 47,7 tisuća). Na kraju 2022. neto imovina DMF-ova je bila za 2,1 % veća u odnosu na godinu prije te je dosegla 8,0 mlrd. kuna. Neto uplate u DMF-ove u 2022. iznosile su 643,9 mil. kuna, što je za 16,7 mil. kuna (2,7 %) više u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 2.17. Neto imovina i broj članova DMF-ova

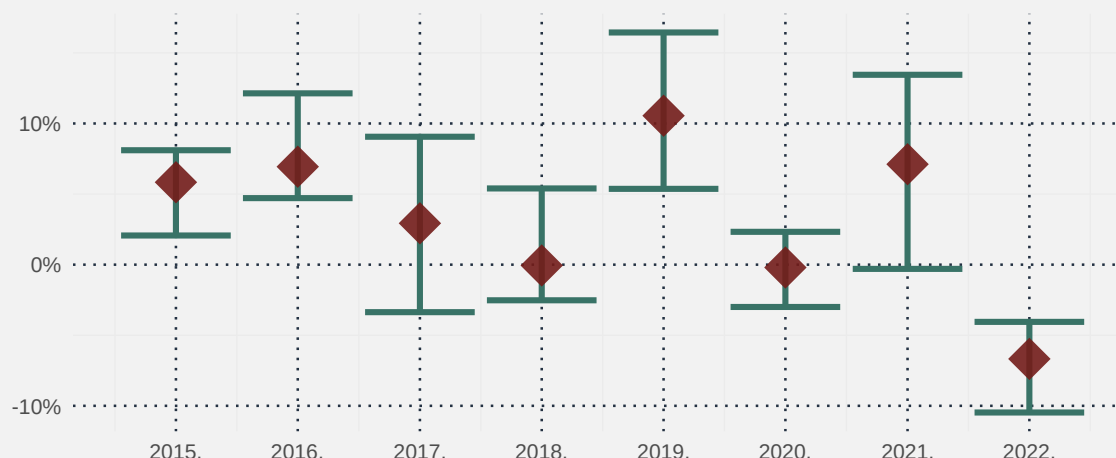
Izvor: Hanfa

Nakon vrlo profitabilne 2021. godine⁷, pod utjecajem nepovoljnih tržišnih kretanja prinosi DMF-ova na godišnjoj su razini zabilježili pad, a kretali su se od -10,5 % do -4,1 % (slika 2.18.). U strukturi ulaganja DMF-ova najveći dio portfelja na kraju 2022. činile su obveznice (54,4 %), dionice (24,3 %) i novčana sredstva (10,4 %), s time da se u odnosu na prethodnu godinu udio ulaganja u obveznice (+2,0 p.b.) i novčana sredstva (+0,8 p.b.) povećao, dok se smanjio udio ulaganja u dionice (-0,8 p.b.) (slika 2.19.).

⁶ Arena Mudra Mirovina ZDMF započeo je s radom 20.12.2022.

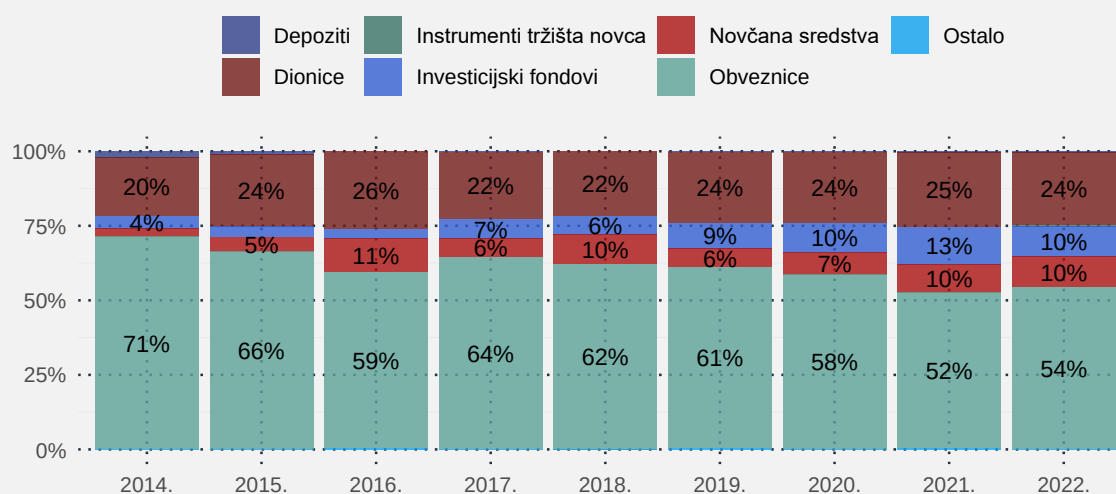
⁷ Prosječni prinos DMF-ova u 2021. iznosio je 7,1 %, dok se raspon prinosa kretao između -0,3 % i 13,5 %.

Slika 2.18. Godišnji prinos DMF-ova
U %

Napomena: Prikazani su prosječni godišnji prinosi i raspon prinosa dobrovoljnih mirovinskih fondova u promatranoj godini.
Izvor: Hanfa

Slika 2.19. Struktura ulaganja DMF-ova
U % ukupne imovine

Izvor: Hanfa

2.3.3. Mirovinska društva

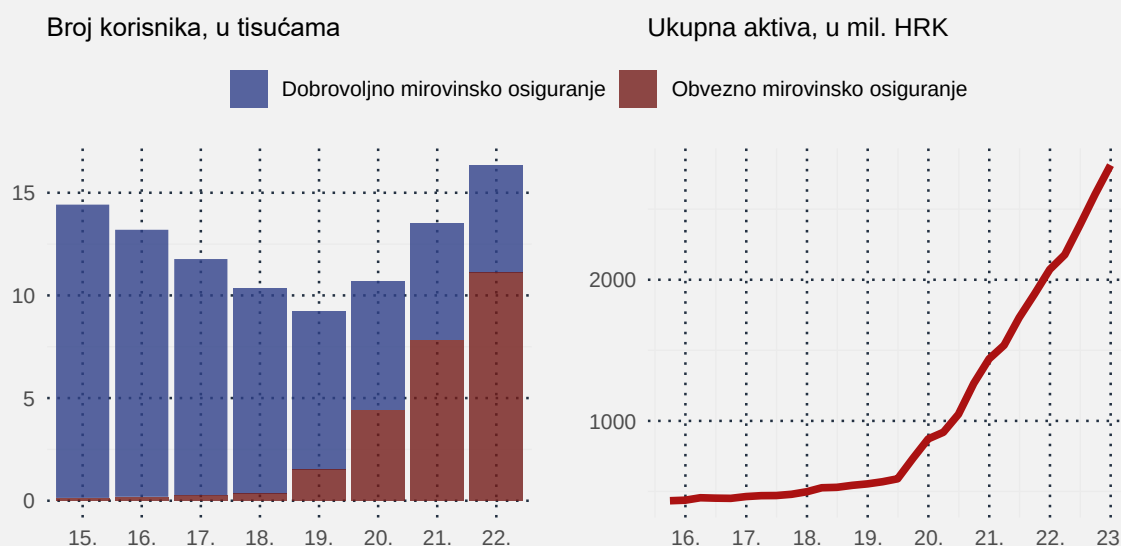
U 2022. mirovinskim fondovima upravljalo je pet društava, jednako kao i u prethodnoj godini. Od tih pet društava tri su upravljala obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, jedno je upravljalo samo obveznim, a jedno samo dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Neto rezultat od upravljanja fondom u 2022. iznosio je 285,7 mil. kuna, što je za 1,3 % manje u odnosu na 2021. godinu. Prihodi od upravljanja pritom

su se povećali za 1,7 %, dok su se rashodi od upravljanja povećali za 6,5 %. Neto dobit iznosila je 139,2 mil. kuna, što je pad od 10,7 % u odnosu na prethodnu godinu.

2.3.4. Mirovinska osiguravajuća društva (MOD-ovi)

Na kraju 2022. u Hrvatskoj su poslovala dva mirovinska osiguravajuća društva (dalje u tekstu: MOD-ovi), jednako kao i godinu prije. Njihova ukupna imovina iznosila je 2,8 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini povećanje od 35,6 %. Takav rezultat proizlazi prvenstveno iz porasta broja korisnika MOD-ova na godišnjoj razini od 21,1 %, čime su oni dosegli brojku od 16,3 tisuća (slika 2.20.). Broj korisnika obveznog mirovinskog osiguranja pritom se povećao za 42,1 % (na 11,1 tisuću), dok se broj korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja smanjio za 7,8 % (na 5,2 tisuće). Trend rasta broja korisnika obveznog mirovinskog osiguranja uz istodoban pad korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja dijelom je posljedica zakonskih izmjena iz 2019.⁸, kojima je uvedena mogućnost isplate dobrovoljne mirovinske štednje i putem mirovinskih fondova i putem društava za životno osiguranje, ali i kombinirane isplate, koju je značajan dio članova iskoristio. Navedenim izmjenama omogućena je i isplata dodatka na mirovinu i za mirovine koje se isplaćuju iz prvog i drugog stupa, čime je značajno povećana privlačnost i konkurentnost kombiniranih mirovina, što se posljedično odrazilo i na povećan broj njihovih korisnika.

Slika 2.20. Broj korisnika mirovinskog osiguranja i aktiva MOD-ova

Izvor: Hanfa

Na kraju 2022. tehničke pričuve MOD-ova iznosile su 2,5 mlrd. kuna, što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje od 42,1 %. Glede programa isplate mirovina koje su društva imala u svojoj ponudi, u 2022. najkorišteniji je bio program pojedinačne isplate

⁸ NN, br. 115/18

imovine s udjelom od 44,8 % u ukupnom stanju tehničkih pričuva, a slijedili su ga program kombinirane starosne imovine s 27,4 %, ostali modaliteti s 12,2 %, zajednička doživotna mirovina s 9,4 % te privremena mirovina sa 6,2 %. U odnosu na 2021. godinu najviše su porasle tehničke pričuve za programe ostalih modaliteta (229,9 %), a zatim kombinirane starosne imovine (167,5 %) i zajednička doživotna imovina (9,9 %), dok su se tehničke pričuve za privremenu mirovinu smanjile za 1,1 %.

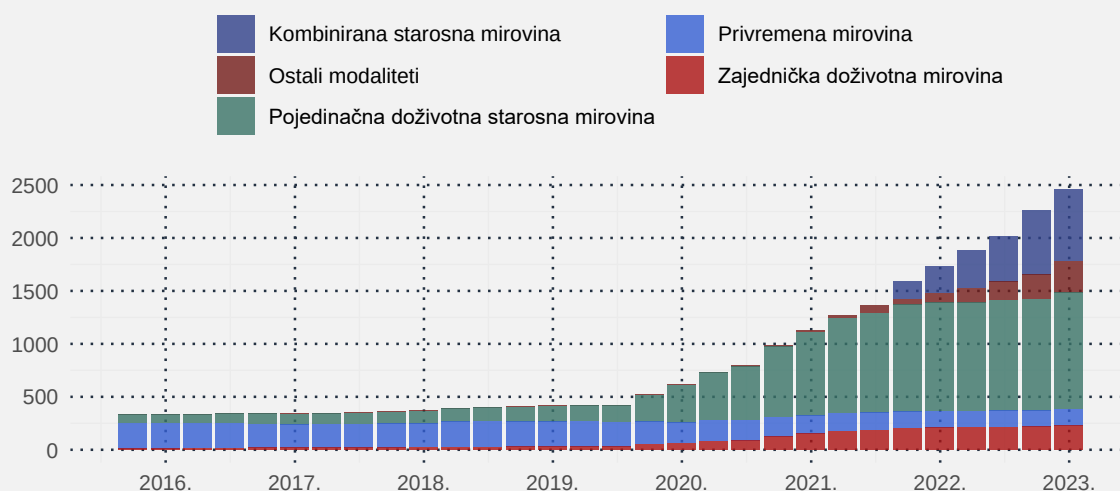
Na kraju 2022. ukupna ulaganja MOD-ova iznosila su 2,9 mlrd. kuna (86,4 % ukupne aktive), što je na godišnjoj razini porast od 25,7 %. Najznačajniji dio ulaganja za pokriće tehničkih pričuva bio je u skladu sa zakonskom regulativom uložen u državne obveznice (80,1 %), a zatim u korporativne obveznice (6,3 %), ostalu imovinu (4,8 %), udjele investicijskih fondova (4,6 %) i novčana sredstva (4,2 %). Pritom se u odnosu na prethodnu godinu smanjio udio ulaganja u državne obveznice (6,7 p.b.) i udjele investicijskih fondova (1,4 p.b.), dok se povećao udio ulaganja u korporativne obveznice (3,2 p.b.), ostalu imovinu (4,7 p.b.) i novčana sredstva (0,7 p.b.).

Tehničke pričuve iznosile su na kraju 2022. godine 2,5 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini porast od 38,3 %, s time da su se tehničke pričuve za obvezno mirovinsko osiguranje povećale (45,9 %), dok su se one za dobrovoljno mirovinsko osiguranje smanjile (8,0 %). Prema vrsti mirovinskog programa na godišnjoj su se razini najviše povećale tehničke pričuve za pojedinačnu doživotnu starosnu mirovinu (47,2 %), zajedničku doživotnu mirovinu (38,6 %) i pojedinačnu doživotnu invalidsku mirovinu (30,6 %) (slika 2.21.).

MOD-ovi su u 2022. ostvarili neto gubitak od 82,5 mil. kuna, no unatoč nepovoljnoj godini kapitaliziranost MOD-ova zadržana je na kraju godine iznad regulatornih zahtjeva.

Slika 2.21. Stanje tehničkih pričuva prema vrsti mirovinskog programa

U mil. HRK

Izvor: Hanfa

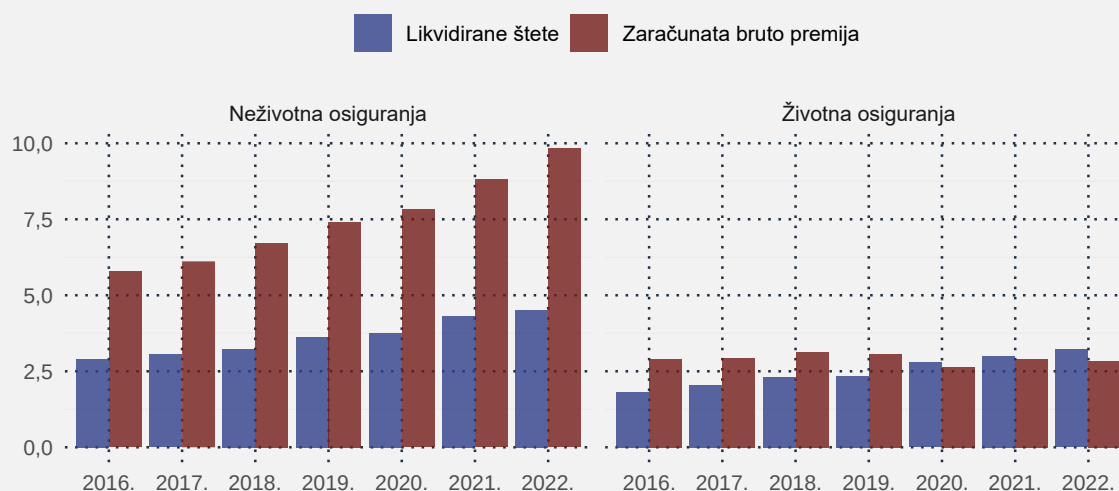
2.4. Osiguranje

Tijekom 2022. broj društava za osiguranje ostao je nepromijenjen te je krajem godine poslovalo ukupno 15 društava za osiguranje, od čega tri životna, četiri neživotna i osam složenih društava.

Zaračunata bruto premija na kraju 2022. iznosila je 12,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast na godišnjoj razini od 8,1 % (slika 2.22.). Za taj rast zaslužno je povećanje premije u segmentu neživotnog osiguranja, čija je zaračunata bruto premija na godišnjoj razini porasla za 11,4 % te je na kraju godine iznosila 9,9 mlrd. kuna. Porastu premije neživotnih osiguranja najviše su doprinijeli osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (porast od 9,2 %), osiguranje cestovnih vozila (porast od 12,8 %) te osiguranje imovine (porast od 12,2 %). Iako je premija neživotnih osiguranja rasla, premija životnih osiguranja snižena je za 1,8 % u 2022. te je krajem godine iznosila 2,8 mlrd. kuna.

Likvidirane štete tijekom 2022. povećale su se za 6,1 % u odnosu na 2021. i iznosile su 7,7 mlrd. kuna. Pritom su tijekom 2022. likvidirane štete rasle i u kategoriji životnog osiguranja (rast od 7,2 % te su iznosile 3,2 mlrd. kuna) i u kategoriji neživotnog osiguranja (rast od 5,3 % te su iznosile 4,5 mlrd. kuna).

Slika 2.22. Zaračunata bruto premija i likvidirane štete
U mlrd. HRK

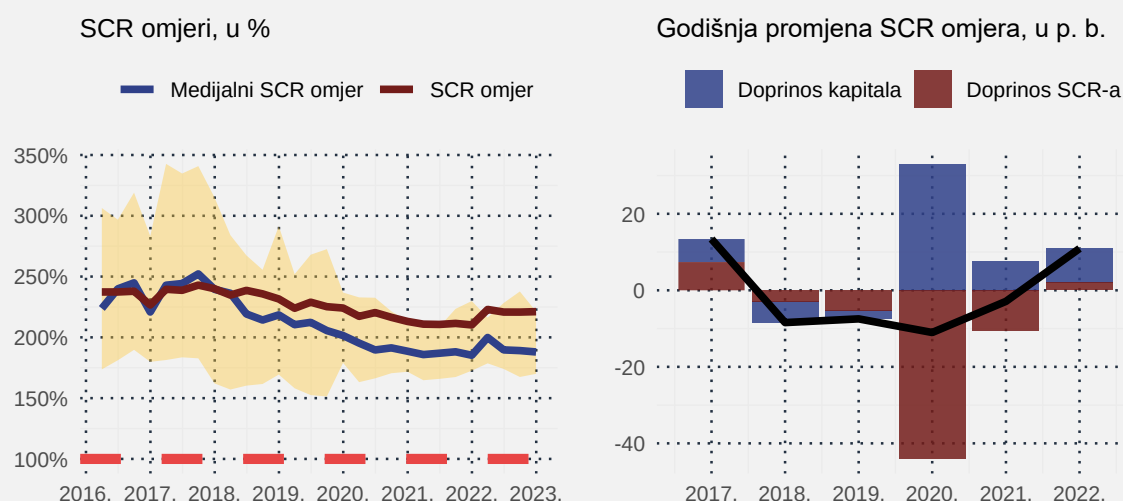
Izvor: Hanfa

Ukupna aktiva društava za osiguranje u 2022. iznosila je 46,8 mlrd. kuna, što je pad od 3,1 % u odnosu na 2021. godinu. Najznačajnija su stavka aktive ulaganja, koja čine 70,3 % ukupne aktive i čija se vrijednost smanjila za 7,9 % u 2022. godini. Pad u ulaganjima dogodio se prvenstveno zbog smanjenja vrijednosti obveznica povezanog s rastom kamatnih stopa s obzirom na to da su obveznice činile čak 64,2 % ukupnih ulaganja na kraju godine. U strukturi pasive najznačajnije su tehničke pričuve te kapital i rezerve, koji čine 68,7 % odnosno 21,8 % ukupne pasive. Unatoč stabilnim pokazateljima

operativnog poslovanja, odnosno poslova osiguranja, financijski gubici povezani s rastom kamatnih stopa odrazili su se na ukupnu sveobuhvatnu dobit (posebice u segmentu životnih osiguranja) te su društva za osiguranje u 2022. ostvarila sveobuhvatni gubitak od 3,4 mlrd. kuna.

Kapitaliziranost društava za osiguranje mjerena omjerom solventnosti (dalje u tekstu: SCR omjer) nalazila se znatno iznad regulatorno propisanog minimuma (slika 2.23.). Tijekom 2022. godine zaustavljen je trend pada SCR omjera na razini sustava te je on krajem godine iznosio 221,1 % (rast od 10,9 p.b.), a medijalni SCR omjer 188 % (rast od 2,7 p.b.). Taj rast posljedica je relativno izraženijeg utjecaja porasta kamatnih stopa na vrijednost tehničkih pričuva od njihova utjecaja na vrijednost ulaganja, što je u konačnici doprinijelo povećanju vlastitih sredstava društava za osiguranje.

Slika 2.23. Solventnost društava za osiguranje

Napomena: Označeno područje prikazuje interkvartilni raspon SCR omjera po društvima. Isprekidana horizontalna linija označuje regulatorno propisanu granicu od 100%.

Izvor: Hanfa

Hrvatski ured za osiguranje

Prema podacima iz bilance redovite djelatnosti Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) ukupna imovina HUO-a iznosila je 11,2 mil. kuna na kraju 2022. godine. Na strani pasive ukupne su obveze iznosile 4,0 mil. kuna, dok su izvori financiranja iznosili 7,2 mil. kuna. Prihodi HUO-a iznosili su 10,4 mil. kuna, što je za 21,4 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji prihod bio je onaj od članova. Rashodi su iznosili 9,6 mil. kuna, što je za 10,9 % više u odnosu na prethodnu godinu. Među rashodima su dominirali rashodi za redovno poslovanje HUO-a. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2021. iznosila je 20,2 mil. kuna, što je povećanje od 3,4 % u odnosu na prethodnu godinu.

Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

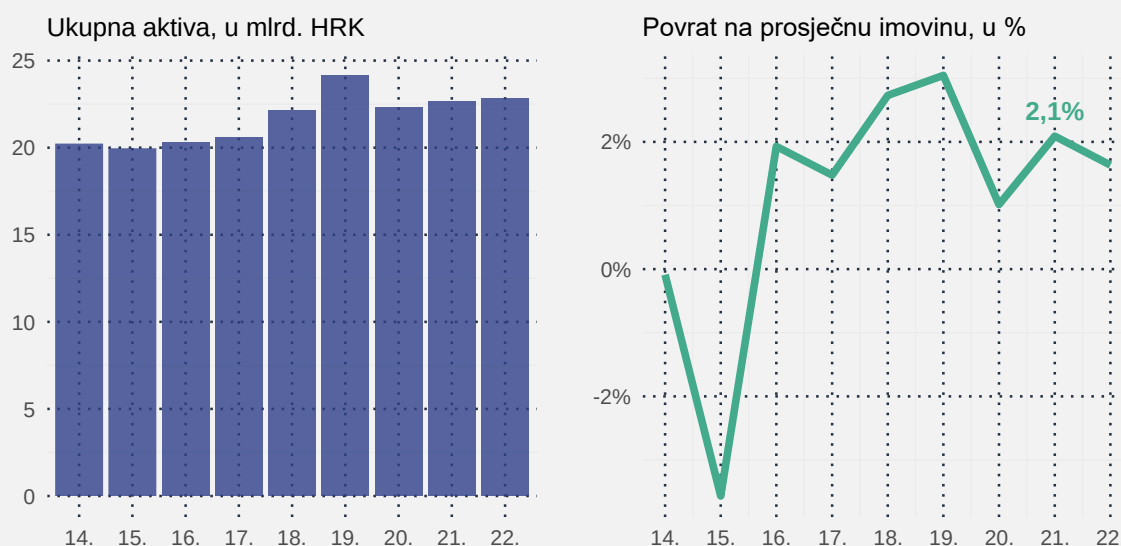
Ukupna ulaganja Hrvatskog POOL-a za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu: Hrvatski Nuklearni POOL) na kraju 2022. godine iznosila su 71,9 mil. kuna. U strukturi ulaganja značajno je povećan udio novca (s 40,2 % na 87,3 %), a izloženost u odnosu na sve druge klase imovine drastično je smanjena. Ukupne tehničke pričuve 31. prosinca 2022. iznosile su 70,8 mil. kuna, što je smanjenje od 3,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Hrvatski Nuklearni POOL iskazao je na kraju 2022. bruto dobit u iznosu od 48,2 tis. kuna.

2.5. Nebankarsko financiranje

2.5.1. Leasing društva

Broj leasing društava ostao je na kraju 2022. godine nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu pa je poslove leasinga obavljalo 15 društava. Ukupna aktiva leasing društava povećana je za 11,7 % u odnosu na prethodnu godinu te je krajem 2022. iznosila 22,3 mlrd. kuna (slika 2.23.). Primarni izvor financiranja leasing društava bili su krediti i zajmovi inozemnih banaka i institucija, koji su u 2022. godini iznosili 16,5 mlrd. kuna (rast od 16,5 % na godišnjoj razini). Profitabilnost leasing društava, odnosno povrat na prosječnu imovinu u 2022. iznosio je 1,6 %, što je prvenstveno posljedica smanjene dobiti prije poreza (smanjenje od 16,8 %), koja je u 2022. iznosila 345,4 mil. kuna.

Slika 2.23. Kretanje aktive i profitabilnosti leasing društava

Izvor: Hanfa

Broj i vrijednost novozaključenih ugovora rasli su u 2022. te je njihova vrijednost iznosila 10,52 mlrd. kuna (rast od 29,4 %) ⁹. U segmentu financijskog leasinga vrijednost novozaključenih ugovora povećala se za 32,9 % (njihov broj za 8,5 %), a u segmentu operativnih leasinga za 10,8 % (rast broja novozaključenih ugovora od 5,0 %). Također je rasla i ugovorena vrijednost aktivnih ugovora, koja je krajem godine iznosila 18,6 mlrd. kuna (rast od 12,1 %). Vozila, osobna i gospodarska, i dalje prevladavaju u strukturi svih aktivnih ugovora s 14,6 mlrd. kuna, odnosno 78,1 % ukupne vrijednosti aktivnih ugovora. Prema djelatnosti, leasing društva najviše su izložena uslugama povezanim s turizmom (trgovina, prijevoz i smještaj), koje su na kraju 2022. činile 31,1 % svih aktivnih ugovora.

Razvoj tržišta leasinga u Republici Hrvatskoj

Djelatnost leasinga u Republici Hrvatskoj prolazila je tijekom posljednjih dvadeset godina kroz različite faze obilježene gospodarskim rastom, krizama, ali i regulatornim promjenama, pri čemu se uspjela nametnuti kao značajan dio financijskog sustava koji svojim uslugama (financijski i operativni leasing) nudi važnu alternativu bankarskom financiranju.

S obzirom na to da reguliranje poslovanja leasing društava nije jedinstveno uređeno na razini EU-a, domaće tržište leasinga nacionalno je uređeno Zakonom o leasingu¹⁰, koji je stupio na snagu u prosincu 2006. Tim je zakonom propisano licenciranje samih leasing društava i članova uprave, propisani su kapitalni i organizacijski zahtjevi te je definiran sadržaj ugovora o leasingu te prava i obveze subjekata u poslovima leasinga. Ustrojen je i registar objekata leasinga, čija je prvenstvena svrha sprječavanje prijevara na tržištu leasinga. Osim toga, reguliran je i način obavljanja nadzora od strane Hanfe kao ovlaštenog nadzornog tijela. Sve navedeno doprinijelo je dodatnoj stabilnosti leasing društava i povećanoj zaštiti primatelja leasinga (posebice potrošača) te je osiguralo otpornost leasing društava na krize s kojima su se ta društva susretala i generalno donijelo veću razinu stabilnosti, sigurnosti i povjerenja u tržište leasinga.

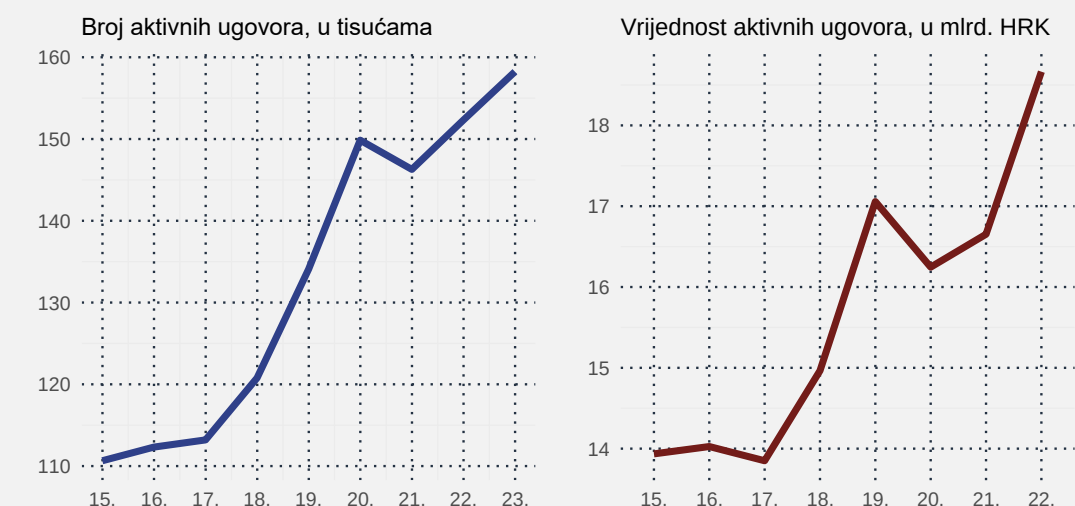
Od stupanja na snagu Zakona o leasingu djelatnost leasinga prošla je kroz nekoliko poslovnih ciklusa. Tako je financijska kriza u 2008. značajno pogodila poslovanje leasing društava, što je rezultiralo i značajnim padom njihove imovine u narednim godinama s 35,4 mlrd. kuna na kraju 2008. na 17,3 mlrd. kuna na kraju 2015. Zamah u poslovanju leasing društva ponovo hvataju u 2016., no koronakriza i zatvaranje gospodarstva u 2020. iznova su značajno umanjili obujam leasing poslovanja zbog velike izloženosti leasing društava najpogođenijim djelatnostima (prijevoz, *rent-a-car* i *charter* plovila) te imali

⁹ Broj novih ugovora narastao je u 2022 za 7,7 % te je na kraju godine iznosio 53,9 tisuća.

¹⁰ NN, br. [135/06](#), [141/13](#)

snažan utjecaj na poslovanje društava. No negativni efekti krize i zatvaranja gospodarstva uspješno su savladani kroz preporuke Hanfe, ali i brojne adekvatne mjere koje su leasing društva poduzela prema primateljima leasinga s ciljem olakšanja posljedica ekonomske situacije. Tako je u srpnju 2020. gotovo 28.000 leasing ugovora bilo u statusu reprograma/moratorija (19 % svih aktivnih ugovora o leasingu) ukupne vrijednosti 5,5 mlrd. kuna (30 % vrijednosti svih tada aktivnih ugovora o leasingu). Time su leasing društva dala značajan doprinos uspješnom prevladavanju krize, i to najviše kroz oporavak onih djelatnosti koje su se kasnije pokazale kao zamašnjak uspješne turističke sezone. Stoga je na kraju 2022. u portfeljima leasing društava aktivno bilo ukupno 158.213 ugovora o leasingu (3,9 % više u odnosu na 2021.) ukupne vrijednosti 19,2 mlrd. kuna, koja je zbog inflatornih pritisaka i dostupnosti objekata leasinga bila za 11 % viša u odnosu na prethodnu godinu. No unatoč tom oporavku poslovanja leasinga pretpandemijska aktivnost još nije dostignuta s obzirom na to da je sklopljeno 17,5 % manje ugovora o leasingu.

Slika 2.24. Kretanje broja i vrijednosti aktivnih ugovora leasing društava

Izvor: Hanfa

U aktualnim makrofinancijskim okolnostima porasta troškova financiranja leasing društva izložena su mogućem riziku rasta nemogućnosti uredne otplate ugovora zbog rasta kamatnih stopa s obzirom na to da jednim (manjim) dijelom sklapaju i ugovore o leasingu s promjenjivom kamatnom stopom vezanom uz određeni referentni (promjenjivi) parametar, najčešće Euribor. Međutim, u kontekstu rasta referentnih kamatnih stopa pozitivna je činjenica da je preko 70 % plasmana leasing društava na kraju 2022. odobreno uz nepromjenjivu (fiksnu) kamatnu stopu, a takva struktura plasmana u konačnici ograničava značajniju potencijalnu materijalizaciju kamatno induciranog kreditnog rizika.

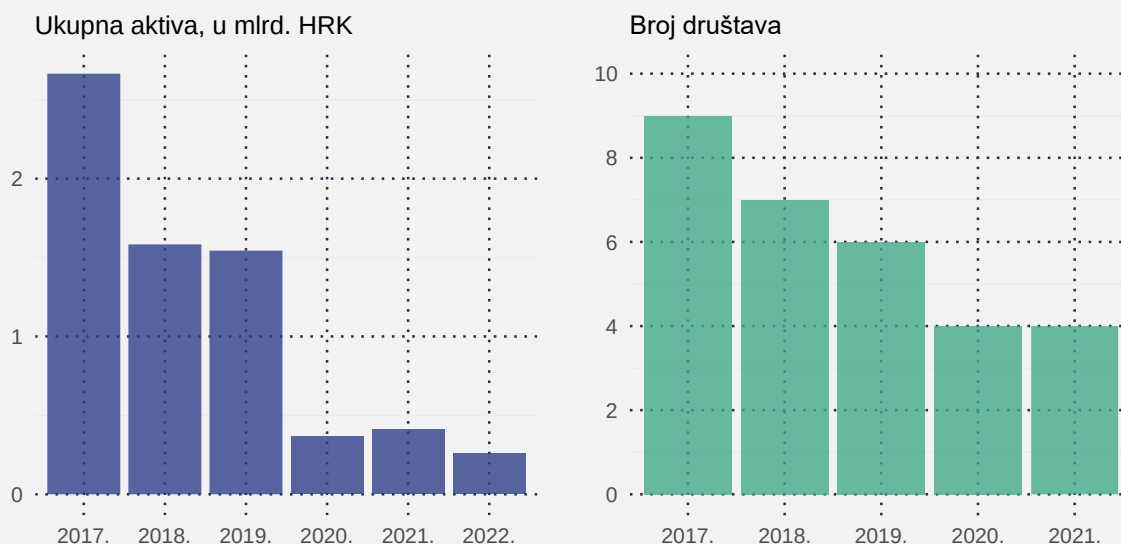
2.5.2. Faktoring društva

Broj faktoring društava ostao je nepromijenjen tijekom godine pa su tako krajem 2022. u Hrvatskoj poslovala četiri faktoring društva. U odnosu na prethodnu godinu njihova je aktiva bila manja za 34,3 % i iznosila je 238,3 mil. kuna.

Volumen transakcija nastavio se u 2022. smanjivati te je na kraju godine iznosio 577,9 mil. kuna, što je za 38,1 % manje nego u prethodnoj godini. Daleko najveći značaj u volumenu transakcija ima običan faktoring s udjelom od 88,6 %, a zatim dobavljački ili obrnuti faktoring s 8,3 % te faktoring koji uključuje otkup mjenica s 3,1 %.

Potraživanja faktoring društava krajem 2022. iznosila su 70,5 mil. kuna, od čega se 57,9 mil. kuna odnosilo na obični faktoring, 5,5 mil. kuna na faktoring koji uključuje otkup mjenica i 7 mil. kuna na dobavljački ili obrnuti faktoring. Faktoring društva ostvarila su na kraju 2022. neto gubitak od 0,4 mil. kuna.

Slika 2.25. Kretanje aktive i broja faktoring društava

Izvor: Hanfa

NADZORNE AKTIVNOSTI

3. NADZORNE AKTIVNOSTI

Hanfa je nadzorno tijelo u čiji djelokrug i nadležnost spada nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju. Putem postupaka neposrednih i posrednih nadzora koje Hanfa kontinuirano provodi nad više od 1.000 subjekata nadzora provjerava se posluju li oni u skladu sa zakonskom regulativom, propisima o upravljanju rizicima i drugim propisima, usvojenim internim aktima, pravilima struke te općenito na način koji omogućuje njihovo sigurno i stabilno poslovanje. Osnovni je cilj provedbe nadzora osiguravanje i zaštita interesa korisnika financijskih usluga i javnog interesa, što doprinosi promicanju i očuvanju stabilnosti financijskog tržišta.

3.1. Mikrobonitetni nadzor

3.1.1. Tržište kapitala

Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Infrastruktura tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj sastoji se od društva Zagrebačke burze d.d. kao upravitelja uređenog tržišta i multilateralne trgovinske platforme za mala i srednja poduzeća pod nazivom Progress tržište, Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (dalje u tekstu: SKDD) kao središnjeg depozitorija vrijednosnih papira i društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) kao središnje druge ugovorne strane, a za koje je u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala¹¹ (dalje u tekstu: ZTK) te ostalim zakonskim propisima kojima se u hrvatsko zakonodavstvo prenose propisi EU-a Hanfa određena kao nadležno nadzorno tijelo¹². Hanfa stoga kontinuirano procjenjuje rizike koji proizlaze iz obavljanja djelatnosti tržišne infrastrukture i provjerava usklađenost sa zahtjevima i kriterijima propisanim pravom EU-a i zakonima Republike Hrvatske. S obzirom na to da je u Republici Hrvatskoj za rad licenciran samo jedan operater uređenog tržišta, jedan operater MTP-a, jedan središnji depozitorij vrijednosnih papira i jedna središnja druga ugovorna strana, kontinuirani nadzor navedenih subjekata koji su od systemske značajnosti za funkcioniranje tržišta

¹¹ NN, br. [65/18](#), [17/20](#), [83/21](#) i [151/22](#)

¹² Tako je Hanfa nadležno tijelo za:

(i) SKDD kao središnji depozitorij vrijednosnih papira prema odredbama Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012 ([NN, br. 44/16](#)) i istoimene uredbe

(ii) SKDD-CCP kao središnju drugu ugovornu stranu prema odredbama Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. godine o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju ([NN, br. 54/13](#)) i istoimene uredbe

(iii) burzu kao operatera uređenog tržišta prema odredbama ZTK-a.

kapitala iznimno je važan radi sprječavanja mogućih nezakonitosti, nepravilnosti ili nedostataka u poslovanju bilo kojeg od subjekata tržišne infrastrukture.

Hanfa je u 2022. kontinuirano provodila posredni nadzor mjesta trgovanja, što obuhvaća trgovanje na uređenom tržištu i Progress tržištu, kojima upravlja Zagrebačka burza, te nadzor nad Zagrebačkom burzom kao pružateljem APA usluge, odnosno usluge ovlaštenog sustava objavljivanja informacija o transakcijama sklopljenima izvan mjesta trgovanja (tzv. OTC transakcije). Tako je s obzirom na stupanje na snagu Zakona u uvođenju

APA usluge

APA usluga (engl. approved publication arrangement) odnosi se na ovlašteni sustav objavljivanja informacija o transakcijama financijskim instrumentima kojima se trguje na mjestu trgovanja, a koje su sklopljene izvan mjesta trgovanja (tzv. OTC transakcije). Cilj je takvog sustava poboljšati kvalitetu informacija o trgovanju koje se obavlja izvan mjesta izvršenja i time povećati transparentnost ukupnog trgovanja na financijskim tržištima.

eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj¹³ (dalje u tekstu: Zakon o uvođenju eura) Hanfa u 2022. odobrila izmjene i dopune Pravila burze i Cjenika burze radi usklađenja u njima sadržanih definicija i pojmova te zamjene novčanih iznosa u kunama novčanim iznosima u eurima. Nadalje, Hanfa je u 2022. provela posredni nadzor trgovanja na Zagrebačkoj burzi u dijelu uspostavljanja i primjene učinkovitih sustava, postupaka i mehanizama za odbacivanje naloga koji premašuju unaprijed određeni prag volumena i cijena ili su očito neispravni. U postupku nadzora utvrđene su nepravilnosti koje su tijekom nadzora u potpunosti otklonjene te je doneseno rješenje kojim je postupak nadzora okončan.

Hanfa kontinuirano prati i nadzire trgovanje financijskim instrumentima uvrštenima na uređeno tržište i Progress tržište. U 2022. Hanfa je zaprimila ukupno 14 prijava sumnjivih transakcija i naloga u skladu s člankom 16. Uredbe o zlouporabi tržišta¹⁴ (dalje u tekstu: STOR prijave) te dvije predstavke povezane sa zlouporabom tržišta, od čega je deset STOR prijava zaprimljeno na temelju sumnje na manipulaciju tržištem, a četiri STOR prijave i dvije predstavke na temelju sumnje na trgovanje povlaštenim informacijama. Ni u jednoj zaprimljenoj prijavi ili predstavci nije utvrđeno postojanje sumnje na zlouporabu tržišta, a u tri slučaja aktivnost ulagatelja nastavlja se pratiti.

Tijekom 2022. proveden je posredni nadzor nad trgovanjem vrijednosnim papirima kreditnih institucija od strane zaposlenika Hrvatske narodne banke (dalje u tekstu: HNB) u razdoblju od 1. siječnja 2000. do 18. siječnja 2022. godine. U sklopu tog nadzora analizirana je svaka transakcija vrijednosnim papirima kreditnih institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja je u razdoblju nadzora poduzeta od strane zaposlenika i bivših zaposlenika HNB-a te s njima povezanih osoba. Transakcije su analizirane

¹³ NN, br. [57/22](#) i [88/22](#)

¹⁴ [Uredba \(EU\) br. 596/2014](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

uzimajući u obzir objavljene propisane i povlaštene informacije (ranije materijalne činjenice), trenutak poduzimanja transakcije, kretanje cijene vrijednosnih papira, ulogu i radno mjesto svakog zaposlenika, pristup informacijama zaposlenika, kao i sve druge okolnosti koje su mogle biti od utjecaja prilikom utvrđivanja eventualnog postojanja elemenata za trgovanje na temelju povlaštenih informacija. Zaključci Hanfe u pogledu svake faze nadzora dostavljeni su i prezentirani pred Odborom za financije i državni proračun Hrvatskog sabora, a ujedno su dostavljeni i Županijskom državnom odvjetništvu. S tim u vezi Hanfa je provela i jedan postupak neposrednog nadzora u vezi s postupanjem kreditne institucije u okviru odredbi Uredbe o zlouporabi tržišta, a u odnosu na izdanje vrijednosnih papira. U provedenom postupku nisu utvrđene nezakonitosti te je on okončan tijekom godine.

O svojim nadzornim aktivnostima povezanim s trgovanjem na Zagrebačkoj burzi i infrastrukturu Hanfa redovno izvještava Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (dalje u tekstu: ESMA), kojoj su u 2022. slane obavijesti o privremenoj obustavi trgovanja i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, podaci o neuspjelim namirama, informacije o neto kratkim pozicijama i podaci o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska.

Uz Zagrebačku burzu, Hanfa kontinuirano tijekom godine provodi nadzor i drugog bitnog dijela tržišne infrastrukture, SKDD-a, kojem je u 2022. Hanfa rješenjem dala odobrenje za rad kao središnjeg depozitorija vrijednosnih papira prema Uredbi o poboljšanju namire vrijednosnih papira i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira¹⁵ (dalje u tekstu: Uredba CSDR).

Središnji depozitorij vrijednosnih papira

Središnji depozitorij vrijednosnih papira (engl. *Central Securities Depository* – CSD) pravna je osoba koja upravlja sustavom za namiru vrijednosnih papira u nematerijaliziranom obliku provodeći transakcije vrijednosnim papirima na način da svaka strana u transakciji primi odnosno isporuči vrijednosne papire, novac ili oboje. Pored navedenog, CSD-ovi prema odredbama Uredbe CSDR moraju pružati i barem jednu dodatnu osnovnu uslugu, bilo da se radi o bilježničkoj usluzi (početno evidentiranje u sustav u nematerijaliziranom obliku) ili usluzi središnjeg vođenja računa.

Trenutačno je na razini EU-a licencirano 29 središnjih depozitorija vrijednosnih papira. Licenciranje SKDD-a kao središnjeg depozitorija vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj prema Uredbi CSDR ima pozitivan efekt na sve članove

¹⁵ **Uredba (EU) br. 909/2014** Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

sudionike SKDD-a, kao i na samo tržište kapitala s obzirom na to da su opisanom regulativom na razini EU-a uspostavljeni jasni, precizni i konkretni okviri, uvjeti, kriteriji i zahtjevi koje moraju ispuniti svi središnji depozitoriji te su definirani postupci u slučaju neuspjelih namira i bilo kakvih drugih poremećaja u vezi s namirom vrijednosnih papira.

Uz pružanje usluge središnjeg depozitorija vrijednosnih papira (bilježničke usluge, usluge središnjeg vođenja računa, usluge namire) SKDD je od veljače 2022. ovlašten pružati i pomoćne usluge nebankovnog tipa poput usluga povezanih s registrom dioničara, podrške obradi korporativnih akcija, uključujući poreze, glavne skupštine i usluge informiranja, usluga novih izdanja, uključujući alokaciju i upravljanje ISIN oznakama i sličnim oznakama, uspostave veza s drugim središnjim depozitorijima vrijednosnih papira, pružanja informacija, podataka i statističkih podataka tržišnim / statističkim uredima ili drugim vladinim ili međuvladinim subjektima, pružanja IT usluga, usluga povjereništva, usluga glasovanja u svojstvu opunomoćenika na glavnim skupštinama, obavljanja poslova operatera fonda za zaštitu ulagatelja i obavljanja administrativnih, računovodstvenih te računalnih djelatnosti za povezana društva.

Slika 3.1. Usluge Središnjeg klirinškog depozitarnog društva

Izvor: Hanfa

Kao nadzorno tijelo u skladu s Uredbom CSDR Hanfa na godišnjoj razini provodi postupak preispitivanja, ocjene rizika i usklađenosti SKDD-a s odredbama Uredbe CSDR i druge regulative te nadzire i analizira volumen i vrijednost internaliziranih namira SKDD-a ostvarenih u svakom tromjesečju, o čemu obavještava ESMA-u. Također se prate i izvješća o neuspjelim namirama, koja SKDD izrađuje na mjesečnoj razini. Na temelju postupka redovitog neposrednog nadzora sveukupnog poslovanja SKDD-a¹⁶ pokrenutog u

2021. Hanfa je tijekom 2022. utvrdila manjkavosti i nedostatke na organizacijskoj razini SKDD-a, zbog kojih će tijekom 2023. izreći preporuke SKDD-u za njihovo otklanjanje. Hanfa ujedno tijekom godine redovno posredno nadzire i sve izvještaje koje je SKDD dužan sastavljati. Dodatno, u 2022. provela je i posredni nadzor nad radom SKDD-a kao operatera Fonda za zaštitu ulagatelja kroz kontrolu financijskih izvještaja, izvještaja o članovima i imovini fonda te broja i strukture članova fonda. Nisu utvrđene nepravilnosti ili nedostaci u radu SKDD-a koji bi se odnosili na obavljanje funkcije operatera Fonda za zaštitu ulagatelja.

Početkom 2022. SKDD-CCP započeo je s operativnim radom te pružanjem usluga središnje druge ugovorne strane. Hanfa kao nadležno tijelo nadzire ispunjavanje regulatornih zahtjeva od strane SKDD-CCP-ja te organizira i predsjedava kolegijem regulatora¹⁷ SKDD-CCP-ja, na kojem se raspravlja o poduzetim i planiranim nadzornim aktivnostima i odlučuje o pitanjima o kojima kolegij regulatora obvezno odlučuje prema Uredbi o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju¹⁸ (dalje u tekstu: Uredba EMIR). U 2022. održan je redovni godišnji sastanak kolegija regulatora SKDD-CCP-ja, na kojem se pored tema koje se odnose na rad i poslovanje SKDD-CCP-ja raspravljalo i o planu oporavka koji je SKDD-CCP dostavio Hanfi kao nadležnom tijelu, a koji je svaka središnja druga ugovorna strana obvezna izraditi barem jednom godišnje, sve prema odredbama Uredbe o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana¹⁹.

Fond za zaštitu ulagatelja

Uloga je Fonda zaštita tražbina ulagatelja na tržištu kapitala koji su klijenti investicijskih društava ili kreditnih institucija koji ulagateljima pružaju investicijske ili pomoćne investicijske usluge. Članovi Fonda uplaćuju inicijalni i redoviti doprinos u Fond, kojim upravlja SKDD u ulozi njegova operatera. Doprinosi u Fondu koriste se za zaštitu tražbina ulagatelja u slučaju kada je nad članom Fonda otvoren stečajni postupak ili ako Hanfa utvrdi da je kod člana Fonda nastupila nemogućnost ispunjavanja obveza prema klijentima, a nije izgledno da će se te okolnosti u dogledno vrijeme bitno promijeniti.

¹⁶ Predmet nadzora bilo je poslovanje SKDD-a i obavljanje djelatnosti iz članka 629. ZTK-a u razdoblju od 1. siječnja 2019. do dana okončanja postupka.

¹⁷ Kolegij regulatora SKDD-CCP-ja sastoji se od HNB-a, ESB-a, Hanfe i ESMA-e.

¹⁸ **Uredba (EU) br. 648/2012** Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju SL L 201

¹⁹ **Uredba (EU) 2021/23** Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana i o izmjeni uredaba (EU) br. 1095/2010, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 806/2014 i (EU) 2015/2365 te direktiva 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2007/36/EZ, 2014/59/EU i (EU) 2017/1132, SL L 22

Tijekom 2022. nadzorne aktivnosti uključivale su i postupanja u vezi sa sankcijama koje su izrečene Rusiji i Bjelorusiji, u dijelu pravovremenog obavješćavanja o novim paketima sankcija te nadziranja postupanja subjekata nadzora u skladu s njima. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova nadležno je za cjelokupnu koordinaciju međunarodnih mjera ograničavanja, a Hanfa u okviru svojih nadležnosti poduzima sve potrebne radnje kako bi se izrečene sankcije potpuno i pravovremeno primijenile u praksi. U tom smislu Hanfa je provjeravala postoje li sankcionirani subjekti koji drže imovinu/pozicije na računima koje održava SKDD, provjeravala i pratila vlasničku strukturu SKDD-a i Zagrebačke burze te provjeravala pridržava li se tržišna infrastruktura izrečenih sektorskih sankcija. Kroz provjere i praćenja postupanja tržišne infrastrukture glede sankcija utvrđeno je da se tržišna infrastruktura pridržava svih sektorskih sankcija izrečenih na razini EU-a, kao i da je dobro upoznata sa sadržajem sankcija te svojim obvezama u pogledu provedbe sankcija u praksi. Dodatno, u pogledu vlasničke strukture SKDD-a i Zagrebačke burze nije bilo promjena koje bi se vezale uz sankcionirane subjekte (fizičke i pravne osobe) koji su povezani s Rusijom/Bjelorusijom.

3.1.2. Nadzor izdavatelja

Hanfa kontinuirano provjerava objavljuju li svi izdavatelji vrijednosnih papira na domaćem tržištu kapitala sve propisane informacije koje su dužni objaviti na Zagrebačkoj burzi, u Središnjem registru propisanih informacija (SRPI) i drugim javnim glasilima, i to kroz analizu predmetnih informacija u smislu njihove potpunosti i pravovremenosti objave te adekvatnog označavanja i potpisivanja objavljenih propisanih informacija²⁰. U 2022. provedena su 184 posredna nadzora nad izdavateljima u dijelu postupanja s propisanim informacijama, od čega je njih 106 provedeno u odnosu na objavljivanje propisanih informacija, 27 posrednih nadzora odnosilo se na obavijesti u skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta o stjecanju i/ili otpuštanju dionica izdavatelja od strane osoba koje obavljaju rukovoditeljske dužnosti, 22 posredna nadzora odnosila su se na obavijesti o stjecanju i/ili otpuštanju vlastitih dionica izdavatelja, a 29 posrednih nadzora odnosilo se na obavijesti o promjenama u glasačkim pravima. Doneseno je jedno rješenje u skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta, kojim je izrečena opomena zbog neobjavljivanja povlaštene informacije.

Osim nadzora objave propisanih informacija Hanfa je tijekom 2022. redovno nadzirala urednost sastavljanja i objavljivanja svih financijskih izvještaja izdavatelja. Kontinuirano su se pratile javne objave izdavatelja te procjenjivao njihov utjecaj na financijsko izvještavanje, analizirali financijski izvještaji te utvrđivalo ispunjavaju li se obveze koje propisuje okvir za financijsko izvještavanje. S tim u vezi, a u skladu sa Smjernicama ESMA-e o provedbi odredaba koje se odnose na financijske informacije i uzimajući u obzir nadzorne prioritete ESMA-e za godišnje izvještaje za 2021.²¹, Hanfa je tijekom 2022.

²⁰ U skladu s Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i u službeni registar propisanih informacija (**NN, br. 114/18**)

²¹ Utjecaj COVID-a-19, klimatska pitanja, očekivani kreditni gubitci i bilješke vezane za taksonomiju

započela tri sveobuhvatna nadzora izdavatelja i njihovih objavljenih financijskih informacija, od kojih je jedan završen u 2022. godini. Nadzorom nisu utvrđeni materijalno značajni nedostaci. Isto tako, u okviru zahtjeva za odobrenje objavljivanja prospekata izdanja / uvrštenja provedeno je 11 nadzora financijskih podataka i objava alternativnih mjera uspješnosti u skladu s ESMA-inim smjernicama Alternativne mjere uspješnosti. Preporuke na temelju obavljenih nadzornih aktivnosti najviše su se odnosile na nepotpunu objavu podataka u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja te na jasno definiranje i određivanje naziva alternativnih mjera uspješnosti i njihovo usklađivanje s podacima u financijskim izvještajima, a sve kako se korisnike financijskih informacija ne bi dovodilo u zabludu.

Prije javne ponude vrijednosnih papira ili njihova uvrštenja na uređeno tržište nužno je ishoditi odobrenje prospekta, odnosno dokumenta koji sadrži pravne, poslovne, financijske i računovodstvene informacije te informacije o unutarnjoj strukturi izdavatelja, a koje su potrebne ulagateljima za donošenje utemeljene odluke o mogućem ulaganju. Tijekom 2022. Hanfa je odobrila 11 prospekata, od kojih se devet odnosi na prospekte uvrštenja dionica na uređeno tržište, a dva na izdanje / uvrštenje obveznica na uređeno tržište. Pri tome su u 2022. na domaće uređeno tržište uvrštena dva nova izdavatelja (jedan izdavatelj obveznica i jedan izdavatelj dionica). Od dva odobrena prospekata u vezi s izdanjem / uvrštenjem obveznica na uređeno tržište jedan se odnosi na uvrštenje obveznica povezanih s održivošću (engl. *sustainability linked bonds*), što su prve obveznice takvih karakteristika uvrštene na domaćem uređenom tržištu. Pored odobrenih prospekata, od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljene su ukupno 83 notifikacije prospekata, koje su se uglavnom odnosile na osnovni prospekt te konačne uvjete u vezi s osnovnim prospektom. Odredbama ZTK-a propisani su slučajevi kada osoba koja namjerava nuditi vrijednosne papire javnosti ili ih uvrstiti za trgovanje na uređenom tržištu nije obvezna objaviti prospekt. S time u vezi zaprimljeno je ukupno 57 obavijesti o korištenju iznimke od obveze objave prospekta (izdanja/uvrštenja na uređeno tržište).

ESMA je tijekom 2022. provela stručni pregled i ocjenu postupaka provjere i odobrenja prospekata, uključujući i notifikacije o odobrenju prospekata između nacionalnih nadležnih tijela²². Na temelju stručnog pregleda ESMA je ocijenila učinke različitih pristupa i postupanja nadležnih tijela u postupcima provjere sadržaja prospekta i odobrenja prospekta na mogućnost izdavatelja da prikupe kapital u EU-u i utjecaj na zaštitu ulagatelja. Rezultati stručnog pregleda po pojedinim područjima²³ objavljeni su

²² Članak 20. **Uredbe (EU) 2017/1129** Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ, SL L 168

²³ U navedenom izvještaju prikazane su ocjene za svaku državu članicu za odabrana područja koja su bila predmetom ocjenjivanja: postupak pregleda prospekta, postupak odobravanja prospekta i obavijesti o odobrenjima, primjena smjernica o čimbenicima rizika i resursi nadležnog tijela te neovisnost i odgovornost nadležnog tijela. Hanfa je za odabrana područja ocijenjena sljedećim ocjenama: postupak pregleda prospekta – u potpunosti ispunjava očekivanja, postupak odobravanja prospekta i obavijesti o odobrenjima – uglavnom ispunjava očekivanja, primjena smjernica o

u Izvještaju o stručnom pregledu postupaka pregleda i odobravanja prospekta od strane nadležnih tijela²⁴ (engl. *Peer review of the scrutiny and approval procedures of prospectuses by competent authorities*). Za Hanfu je po svim promatranim područjima utvrđeno da u potpunosti ili uglavnom ispunjava očekivanja.

Hanfa je u 2022. odobrila ukupno tri zahtjeva za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkih društava²⁵ te jedan zahtjev za odobrenje korištenja iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje kod stjecanja dionica ciljnog društva radi sanacije. U skladu s odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava²⁶ koje propisuju iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje zaprimljene su tri obavijesti o korištenju iznimke.

Hanfa je ovlaštena prikupljati, obrađivati i javno objavljivati podatke o izdavateljima u vezi s korporativnim upravljanjem, primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja (dalje u tekstu: Kodeks) i usklađenosti s Kodeksom. Kodeksom koji su Hanfa i Zagrebačka burza usvojile u 2019., a koji se primjenjuje na razdoblja koja započinju od 2020., unaprijeđen je okvir korporativnog upravljanja.

Izdavatelji dionica na uređenom tržištu godišnje izvještavaju o primjeni Kodeksa kroz ispunjavanje dvaju upitnika. Upitnikom o usklađenosti izdavatelji se za svaku preporuku Kodeksa izjašnjavaju u kojoj su mjeri s njome usklađeni. U slučaju djelomičnog pridržavanja ili nepridržavanja neke preporuke potrebno je obrazložiti razloge te opisati mjere koje su poduzete umjesto postupanja po preporuci. Upitnik o usklađenosti javno se objavljuje te se dostavlja Hanfi radi praćenja usklađenosti za svakog pojedinog izdavatelja te skupno za sve izdavatelje čije su dionice uvrštene na uređeno tržište. Kroz upitnik o praksama upravljanja izdavatelji dionica i obveznica dostavljaju Hanfi podatke kojima opisuju i potvrđuju svoju usklađenost s dobrom praksom korporativnog upravljanja po područjima korporativnog upravljanja²⁷. Rezultati usklađenosti izdavatelja s poglavljima odnosno preporukama Kodeksa te pregled stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja javno se objavljuju u Hanfinom Godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju.

Analizom podataka o usklađenosti izdavatelja dionica s Kodeksom za 2021. utvrđeno je da je ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom u 2021. viša u odnosu na ukupnu usklađenost s Kodeksom u 2020. godini. Prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2021. izdavatelji dionica najviše su usklađeni s poglavljima „Vodstvo“ i „Dioničari i glavna skupština“, a najmanje s poglavljima „Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora“ i „Dionici i korporativna društvena odgovornost“. Značajno

čimbenicima rizika – u potpunosti ispunjava očekivanja, resursi nadležnog tijela – u potpunosti ispunjava očekivanja, neovisnost i odgovornost nadležnog tijela – uglavnom ispunjava očekivanja.

²⁴ **Poveznica**

²⁵ U skladu sa Zakonom o preuzimanju dioničkih društava

²⁶ NN, br. **109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13, 148/13**

²⁷ Vodstvo, dužnosti članova uprave i nadzornog odbora, imenovanje članova uprave i nadzornog odbora, nadzorni odbor i njegovi odbori, uprava, primici članova uprave i nadzornog odbora, rizici, unutarnja kontrola i revizija, objavljivanje i transparentnost, dioničari i glavna skupština te dionici i korporativna društvena odgovornost

povećanje usklađenosti izdavatelja dionica u 2021. u odnosu na prethodnu godinu uočeno je kod poglavlja „Primici članova uprave i nadzornog odbora“ te „Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora“.

Osim nadzora, Hanfa redovno provodi i edukaciju izdavatelja na uređenom tržištu. Tako je tijekom 2022. Hanfa održala dva edukativna okupljanja za izdavatelje, na kojima su predstavljeni regulatorni zahtjevi povezani s izvještavanjem u ESEF-u (engl. *European Single Electronic Format*), zahtjevi povezani s objavom ključnih pokazatelja uspješnosti iz Uredbe o taksonomiji²⁸ te rezultati provedenih analiza usklađenosti s Kodeksom, izvještavanja u ESEF-u za godišnje izvještaje za 2021. te izvještavanje o okolišnim, društvenim i upravljačkim (engl. *environmental, social, and governance*; dalje u tekstu: ESG) čimbenicima. Dodatno, Hanfa je zajedno sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om u lipnju 2022. organizirala 13. edukativni skup za izdavatelje, na kojem su prezentirane izmjene izvještajnih obrazaca za izdavatelje uslijed uvođenja eura, kao i slučajevi dobre prakse postupanja u vezi s objavljivanjem povlaštenih informacija.

3.1.3. Investicijske usluge

Posredni nadzor rada funkcije upravljanja rizicima društava za upravljanje fondovima

U 2022. dovršeno je pet ciljanih posrednih nadzora društava za upravljanje investicijskim fondovima započetih prethodne godine, a kojima je provjeravana učinkovitost sustava upravljanja rizicima, posebno uzimajući u obzir vrstu, opseg i složenost poslovanja društava za upravljanje i fondova kojima ta društva upravljaju te samostalnost i neovisnost funkcije upravljanja rizicima. Nadzorom je izvršen pregled internih akata i izvještaja iz područja upravljanja rizicima te je procijenjena učinkovitost i dokumentiranost procesa upravljanja rizicima. Kod četiri društva uočeno je korištenje neprimjerenih mjera za mjerenje određenih rizika, kao i neprimjereno dokumentiranje sustava upravljanja rizicima. Tri su društva uklonila nezakonitosti i nepravilnosti do kraja postupka nadzora, dok je jednom društvu za upravljanje fondovima izrečena nadzorna mjera za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti.

Posredni nadzor dodatnih poticaja za distribuciju domaćih UCITS fondova / AIF-ova kod odabranih kreditnih institucija

Hanfa je u 2022. dovršila posredni nadzor započet u 2021. čiji je predmet bio usklađenost kreditnih institucija u pogledu ispunjavanja regulatornih zahtjeva u dijelu primanja dodatnih poticaja od društava za upravljanje UCITS fondovima / AIF-ovima čije udjele distribuiraju. Nadzor je obavljen nad devet odabranih kreditnih institucija, a utvrđivala se njihova usklađenost i postupanje prilikom primanja dodatnih poticaja, posebno u

²⁸ **Uredba (EU) 2020/852** Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198

pogledu ispunjavanja propisanih uvjeta za primanje dodatnih poticaja, vođenja evidencija o primljenim dodatnim poticajima, vođenja evidencija svih dodatnih usluga ili usluga više razine relevantnom klijentu, proporcionalnosti razine primljenog dodatnog poticaja i pružene dodatne usluge ili usluge više razine klijentu te izvještavanja klijenta o dodatnim poticajima.

Nalaz tog posrednog nadzora pokazao je manjkavost prikaza poticaja u *ex ante* izvještaju o troškovima i naknadama kod svih odabranih kreditnih institucija, dok kod šest kreditnih institucija obrazac registra dodatnih poticaja nije sadržavao mjere koje se poduzimaju kako se ne bi narušila obveza kreditne institucije da postupa pošteno, pravedno te u skladu s pravilima struke i najboljim interesima klijenta. Uzevši u obzir veći broj nezakonitosti i nepravilnosti kod jedne kreditne institucije, Hanfa je izradila zapisnik o provedenom postupku nadzora s utvrđenim nezakonitostima te je nakon očitovanja kreditne institucije i zaprimanja relevantne dokumentacije izradila i dopunu zapisnika, kojom je utvrđeno kako je kreditna institucija nakon zaprimanja zapisnika otklonila sve nezakonitosti i nepravilnosti za koje bi se donosila odgovarajuća nadzorna mjera.

Posredni nadzor riznica kreditnih institucija

Hanfa je u 2022. provela posredni nadzor nad šest kreditnih institucija vezi s trgovanjem za vlastiti račun. Cilj nadzora bilo je utvrđivanje usklađenosti postupanja kreditne institucije s odredbama Uredbe MiFID II²⁹ prilikom pružanja usluge trgovanja za vlastiti račun izvršavanjem OTC naloga malih klijenata, posebno u dijelu općih organizacijskih zahtjeva,

OTC (engl. over the counter) tržište

OTC tržište predstavlja decentralizirano tržište na kojem sudionici trguju financijskim instrumentima izravno između dvije strane, bez središnjeg uređenog tržišta (burze), odnosno posrednika. OTC tržišta obično su manje transparentna od burzi te podliježu nižoj razini regulacije.

informacija u vezi s kategorizacijom klijenata, procjene prikladnosti investicijskih usluga ili financijskih instrumenata, općih zahtjeva u vezi s informiranjem klijenata, informacija o financijskim instrumentima, utvrđivanja cijene financijskih instrumenata, informacija o troškovima i povezanim naknadama, bilježenja telefonskih razgovora i elektroničke komunikacije te vođenja evidencija i rješavanja pritužbi.

Nadzorom su utvrđene određene nepravilnosti kod četiri kreditne institucije u dijelu ažuriranja dokumenata koji sadržavaju *ex ante* i *ex post* informacije o troškovima i naknadama, koje su ispravljene u tijeku postupka nadzora.

²⁹ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/565** od 25. travnja 2016. o dopuni Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s organizacijskim zahtjevima i uvjetima poslovanja investicijskih društava te izrazima definiranim za potrebe te Direktive, SL L 87

Neposredni nadzor kreditne institucije

Tijekom 2022. pokrenut je i dovršen postupak neposrednog nadzora jedne kreditne institucije u dijelu obavljanja poslova depozitara UCITS i alternativnih investicijskih fondova, obavljanja investicijske aktivnosti trgovanja za vlastiti račun izvršavanjem OTC naloga malih ulagatelja te pružanja investicijskih usluga zaprimanja i prijenosa i izvršavanja naloga za račun klijenta (brokerski poslovi).

Nadzorom su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u dijelu trgovanja za vlastiti račun izvršavanjem OTC naloga malih ulagatelja i pružanja investicijske usluge zaprimanja i prijenosa i izvršavanja naloga za račun klijenta (brokerski poslovi). Kreditna je institucija po zaprimanju zapisnika o neposrednom nadzoru ispravila navedene nezakonitosti i nepravilnosti te nije bilo potrebno izricati joj nadzorne mjere.

Posredni nadzor organizacijskih zahtjeva u sustavu poravnanja i transparentnosti prema klijentima članova SKDD-CCP-ja

Tijekom 2022. pokrenut je i dovršen postupak posrednog nadzora organizacijskih zahtjeva u sustavu poravnanja i transparentnosti prema klijentima članova SKDD-CCP-ja. Taj posredni nadzor obuhvatio je organizacijske zahtjeve osam kreditnih institucija i pet investicijskih društava članova SKDD-CCP-ja koji su nužni za sudjelovanje u sustavu poravnanja i transparentnost prema klijentima. Utvrđivala se usklađenost i postupanje u vezi s članstvom u sustavu poravnanja SKDD-CCP-ja, posebno u pogledu internih politika i procedura povezanih sa sustavom poravnanja, izmjena općih uvjeta poslovanja i cjenika u skladu s primjenjivim odredbama Uredbe EMIR, načina prikupljanja kolaterala, novih ugovornih odnosa s klijentima u vezi s prikupljanjem kolaterala i razinom segregacije, osiguravanja dovoljne razine likvidnosti i operativnog kapaciteta te obavješćavanja klijenata o mogućnostima segregacije i razinama troškova.

Kod tri subjekta nadzora utvrđene su nezakonitosti u internim aktima povezane s korištenjem sredstava klijenata za potrebe tzv. *margina*, dok su kod druga tri subjekta utvrđene manjkavosti u obavijestima klijentima koje su se odnosile na nedostatak informacija o mjerodavnom stečajnom pravu. Subjekti nadzora uklonili su utvrđene manjkavosti i nepravilnosti u zadanom roku.

Posredni nadzor usklađenosti investicijskih društava s novim bonitetnim okvirom

Tijekom 2022. pokrenut je i dovršen postupak posrednog nadzora usklađenosti investicijskih društava s novom bonitetnom europskom regulativom za investicijska društva. Regulatorni zahtjevi u pogledu novog bonitetnog okvira definirani su odredbama Pravilnika o upravljanju rizicima, adekvatnosti kapitala, likvidnosti i korištenju mogućnosti diskrecijskih prava iz Uredbe (EU) 2019/2033³⁰, Uredbom (EU) br.

³⁰ [NN, br. 100/22](#)

2019/2033³¹, Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2021/2284³² te pripadajućim delegiranim uredbama i smjernicama.

Nova bonitetna regulativa donosi jednostavnija bonitetna pravila za veliku većinu investicijskih društava koja nisu sistemska i ne ugrožavaju financijsku stabilnost. Cilj je regulative razlikovati posebne bonitetne režime prema veličini, vrsti i složenosti investicijskih društava. Kapitalni zahtjevi za najmanja i najmanje rizična investicijska društva postavljeni su na jednostavniji način.

Nadzor je proveden nad pet investicijskih društava, a utvrđivala se usklađenost i postupanje u vezi s novim bonitetnim zahtjevima kojima podliježu investicijska društva, posebno u pogledu strategija i politika za upravljanje rizicima, strategija za kontinuiranu procjenu i održavanje iznosa, vrsta i raspodjele internoga kapitala i likvidne imovine te izvještaja o adekvatnosti kapitala na dan 31. ožujka 2022. godine.

Utvrđene nepravilnosti iz tog postupka nadzora odnosile su se na manjkave strategije i politike upravljanja rizicima i neispravno ispunjene obrasce propisane Provedbenom uredbom Komisije. Sva društva ispravila su utvrđene nepravilnosti u zadanom roku.

Zajednička nadzorna akcija na temu vrednovanja imovine

ESMA je u 2022. pokrenula zajedničku nadzornu akciju (engl. *Common Supervisory Action*) na temu vrednovanja imovine fondova, u kojoj je sudjelovala i Hanfa. U skladu sa zahtjevima ESMA-e nadzorna akcija odnosila se na provjeru usklađenosti društava za upravljanje investicijskim fondovima i upraviteljima alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: UAIF-ovi) s organizacijskim zahtjevima u okviru regulative za vrednovanje imovine te ocjenu razine pridržavanja načela i metodologije tzv. istinitog i vjernog prikaza (engl. *true and fair view*) pod normalnim i stresnim tržišnim uvjetima.

Fokus nadzorne akcije bio je na društvima za upravljanje investicijskim fondovima i UAIF-ova čiji fondovi ulažu u manje likvidnu imovinu (npr. neuvršteni vrijednosni papiri, obveznice bez rejtinga, korporativne obveznice, nekretnine, tzv. *high-yield bonds* te tržišta u razvoju), društvima u čije fondove ulažu mali ulagatelji i profesionalni investitori te društvima za koja postoje saznanja nacionalnih nadzornih tijela o višem riziku vrednovanja imovine.

Za potrebe nadzora odabrano je, prema gore utvrđenim kriterijima, ukupno deset društava za upravljanje investicijskim fondovima, a cilj je bio utvrditi je li osigurana konzistentnost korištenja metoda vrednovanja za sličnu imovinu te hijerarhijska i organizacijska neovisnost funkcije vrednovanja i jesu li uspostavljeni modeli

³¹ **Uredba (EU) br. 2019/2033** Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o bonitetnim zahtjevima za investicijska društva i o izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010, (EU) br. 575/2013, (EU) br. 600/2014 i (EU) br. 806/2014 (EU) 2019/2033, SL L 314

³² **Provedbena uredba Komisije (EU) br. 2021/2284** od 10. prosinca 2021. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda za primjenu Uredbe (EU) 2019/2033 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu nadzornog izvješćivanja i objava investicijskih društava, SL L 458

vrednovanja, primjereni mehanizmi kod pogrešnih izračuna i kontrolni mehanizmi, kao i izvještavanje ulagatelja o procesu vrednovanja. Dodatno, u pogledu manje likvidne imovine kojom odabrana društva upravljaju provjeravalo se je li osigurano njezino fer vrednovanje tijekom normalnih i stresnih uvjeta, uspostava uloga i dužnosti u procesu vrednovanja, objektivnost kod procjena, kao i sama procjena kvalitete podataka.

Kod dva su društva uočene nezakonitosti i manjkavosti koje se odnose na nedosljednu primjenu tehnika vrednovanja i neosiguravanje neovisnosti remuneracije funkcije vrednovanja o uspješnosti fonda, koje su otklonjene tijekom nadzora. Hanfa je dopisom Udruženju društava za upravljanje investicijskim fondovima informirala društva o rezultatima nadzora i o očekivanjima u dijelu dokumentiranosti svih faza procesa vrednovanja.

Hanfa je u 2022. obavljala i druge kontinuirane posredne nadzore koji su se odnosili na kontrolu godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje UCITS fondovima i UCITS fondova, UAIF-ova i AIF-ova, kao i investicijskih društava. Izvršeni su posredni nadzori izmjena prospekata odnosno pravila UCITS fondova i AIF-

ova koji se godišnje ažuriraju i onih s bitnim izmjenama. Izvršena je i redovna godišnja kontrola dokumenata s ključnim informacijama za ulagatelje u UCITS fondove, koje su društva za upravljanje dužna izraditi i ažurirati jednom godišnje te objavljivati na svojim internetskim stranicama.

Isto tako, krajem 2022. Hanfa je započela postupak neposrednog nadzora nad društvom za upravljanje investicijskim fondovima u dijelu kontrolnih funkcija praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, interne revizije te investicijskog procesa. Dodatno, u navedenom razdoblju pokrenuta su i dva postupka posrednih nadzora u dijelu provjere uspostavljenih kontrolnih funkcija kod 12 UAIF-ova, koje su oni u obvezi ustrojiti u skladu sa zakonskim odredbama, te na temu zaštite imovine klijenta kod osam društava koja pružaju investicijske usluge. Na kraju 2022. predmetni nadzori bili su u tijeku.

3.1.4. Mirovinska štednja

Hanfa je u 2022. započela tri postupka neposrednih nadzora nad poslovanjem mirovinskih društava, od kojih su dva bila redovna, a jedan izvanredni, a okončan je i postupak neposrednog nadzora koji je započeo u 2021. godini. Okončanju postupka prethodilo je donošenje rješenja s nadzornim mjerama kojim je Hanfa mirovinskom društvu naložila unaprjeđenje postupka investicijskog procesa s naglaskom na adekvatnost dokumentiranja procesa ulaganja imovine mirovinskih fondova u vezi s

KIID (engl. Key Investor Information Document)

U KIID-u su sažete ključne značajke UCITS fonda kako bi se malim ulagateljima pružilo dovoljno informacija o investicijskom proizvodu i njegovim rizicima, čime im se omogućuje donošenje utemeljene odluke o ulaganju.

prijedlozima o ulaganju, analizama, donošenjem odluka i ciljevima ulaganja te definiranjem postupanja za izlazak iz ulaganja.

Predmeti redovnih neposrednih nadzora bili su investicijski proces i ulaganje imovine mirovinskih fondova, uključenost i učinkovitost kontrolnih funkcija u investicijskom procesu, upravljanje kibernetičkom sigurnošću, odnosi s vanjskim dobavljačima ključnih usluga informacijskih i komunikacijskih tehnologija te kontinuitet poslovanja.

Tijekom trajanja neposrednog nadzora jedno mirovinsko društvo otklonilo je utvrđene manjkavosti i nepravilnosti koje su se odnosile na neadekvatno dokumentiranje investicijskog procesa u dijelu koji se odnosi na razmatranje potencijalnih odluka o ulaganju i razloga njihove nerealizacije, slijedom čega nije bilo potrebe za donošenjem nadzornih mjera. Drugi postupak redovnog neposrednog nadzora bio je u tijeku na kraju 2022. godine.

Predmet izvanrednog neposrednog nadzora uključivao je kontrolu korištenja aplikativnih programskih rješenja u postupcima vezanim uz praćenje izvedbe i analitike portfelja fondova te mjerenje i upravljanje njihovim rizicima. S obzirom na utvrđeno činjenično stanje Hanfa je donijela rješenje s nadzornim mjerama kojima je mirovinskom društvu naloženo poboljšanje dijela poslovanja koji se odnosi na izvještavanje Hanfe o likvidnosti obveznih mirovinskih fondova kojima upravlja i na upravljanje rizikom likvidnosti obveznih mirovinskih fondova. Spomenute mjere uključuju unaprjeđenje postupka izrade nadzornog izvještaja o likvidnosti imovine i pokriću obveza mirovinskog fonda na način da se izvrše testiranja, prilagodbe i procjene primjerenosti programskog rješenja koje mirovinsko društvo koristi za procjenu buduće likvidnosti imovine mirovinskih fondova te slijedom navedenog i izmjenu internih akata kojima je to propisano.

Uz neposredne nadzore Hanfa je u 2022. obavljala i kontinuirani posredni nadzor nad poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova u dijelu kontrole ulaganja mirovinskih društava u financijsku pismenost i ulaganja mirovinskih fondova u neuvrštene vrijednosne papire, pregled i davanje komentara na izvještaje obveznih mirovinskih fondova za Hrvatski sabor, pregled izvješća Regosa za Vladu Republike Hrvatske, kontrolu izvještaja o pritužbama članova mirovinskih fondova, pregled financijskih izvještaja i praćenje kapitalnih zahtjeva za mirovinska društva te pregled ključnih podataka za članove otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i izvještaja o mirovinskim primanjima za članove zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. U predmetnim nadzorima utvrđene su manje nezakonitosti, nepravilnosti i manjkavosti, a koje su mirovinska društva pravovremeno otklonila, slijedom čega nije bilo potrebe za daljnjim postupanjima.

Nadalje, uslijed utjecaja rata u Ukrajini Hanfa je tijekom 2022. kontinuirano pratila strukturu ulaganja, vrijednosti neto imovine, trgovanja i promjene valutnih izloženosti mirovinskih fondova, kao i dinamiku uplata doprinosa u obvezne mirovinske fondove.

Tijekom 2022. proveden je pregled izvještaja o likvidnosti imovine i pokriću obveza obveznih mirovinskih fondova u cilju provjere metodologija koje mirovinska društva koriste za procjene likvidnosti. Zbog utvrđenih odstupanja u procjeni likvidnosti u pregledanim izvještajima za razdoblje od 31. prosinca 2020. do 31. prosinca 2021. Hanfa je pokrenula prethodno spomenuti postupak izvanrednog neposrednog nadzora nad jednim mirovinskim društvom.

Slijedom okružnice Hanfe iz 2021. putem koje su kroz Udrugu društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava (UMFO) mirovinska društva upozorena na nedostatke prilikom procjena tehnikama vrednovanja te pozvana da unaprijede navedeni poslovni proces, Hanfa je u 2022. provela analizu načina na koji mirovinska društva vrednuju vlasničke vrijednosne papire, odnosno dionice u portfeljima mirovinskih fondova kojima se trguje na neaktivnom tržištu. Kod jednog mirovinskog društva utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti te mu je izdano rješenje kojim je naloženo da implementira i druge tržišno prihvaćene metode vrednovanja vlasničkih vrijednosnih papira kojima se trguje na neaktivnom tržištu, a za koje postoje adekvatni ulazni podaci za procjenu fer vrijednosti, kao i da osigura da se u procjenama fer vrijednosti vlasničkih vrijednosnih papira kojima se trguje na neaktivnom tržištu adekvatno obrazlažu i dokumentiraju razlozi i način odabira pojedine tehnike vrednovanja. Kod pojedinih mirovinskih društava utvrđeni su manji nedostaci u modelima i tehnikama vrednovanja, koji nisu bili od presudnog utjecaja ni značaja na dobivene rezultate, slijedom čega je društvima sugerirano da unaprijede predmetni proces.

Također, pregledom revidiranih godišnjih financijskih izvještaja mirovinskih fondova za 2021. kod jednog mirovinskog društva utvrđene su nezakonitosti te je izdano rješenje. Predmetnim je rješenjem mirovinskom društvu naloženo da kod izrade godišnjih izvještaja za 2022. za mirovinske fondove kojima upravlja u Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ispravi usporedno razdoblje 2021. za neispravno priznate iznose prihoda i rashoda, kao i da izradi Izvještaje o nerealiziranim dobitima (gubicima) mirovinskog fonda za 2022., u kojima će odvojeno iskazati neto tečajne razlike za financijsku imovinu i financijske obveze po fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka i neto tečajne razlike za financijske instrumente kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Mirovinskom društvu posebnom je nadzornom mjerom također naloženo da provede internu reviziju informatičkog programa za računovodstveno evidentiranje poslovnih transakcija.

3.1.5. Osiguranje

Hanfa je tijekom 2022. provela ukupno deset postupaka neposrednih nadzora, od kojih su tri nadzora bila izvanredna. Od navedenih deset postupaka pet je preneseno iz prethodne godine, dok je u 2022. započeto pet novih postupaka nadzora. U sklopu provedbe neposrednih nadzora doneseno je osam rješenja, od kojih je šest rješenja

kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti te dva rješenja o okončanju postupka. Predmeti nadzora obuhvatili su adekvatnost sustava nadgledanja i upravljanja proizvodima, adekvatnost premije, proces oblikovanja i dostatnost pričuva, adekvatnost sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i upravljanja kibernetičkom sigurnošću, sustav upravljanja (sustav upravljanja rizicima, sustav unutarnjih kontrola i ključne funkcije), primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba, usklađenost obavljanja poslova distribucije osiguranja sa zakonskim i pozitivnim propisima te upravljanje proizvodima iz portfelja životnih i neživotnih osiguranja.

Tijekom 2022. provedeno je pet postupaka posrednih nadzora, od kojih su dva započeta prethodne godine. Predmeti nadzora obuhvatili su upravljanje rizikom ulaganja imovine za pokriće minimalnog potrebnog kapitala i potrebnog solventnog kapitala, sustav upravljanja na razini grupe, izračun solventnosti, najbolje procjene i izvještavanje na razini grupe, sustav upravljanja u dijelu izloženosti društva za osiguranje pravnim poslovima povezanim s poslovima osiguranja te predugovorno informiranje u odnosu na investicijske osigurateljne proizvode. U sklopu provedbe posrednih nadzora izdano je pet rješenja, kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti.

Tijekom 2022. Hanfa je, s ciljem zaštite ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika iz ugovora o osiguranju, pratila postupanja po četiri provedena neposredna tajna nadzora u dijelu usklađenosti pružanja usluga distribucije osiguranja s odredbama zakonskih i pozitivnih propisa s obzirom na predugovorno informiranje i poštivanje pravila profesionalnog ponašanja distributera. U sklopu aktivnosti povezanih s navedenim tajnim nadzorima u 2022. izdana su tri rješenja o okončanju postupka te jedno rješenje o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.

Pored kontinuiranih provjera i analiza redovnih financijskih, nadzornih i ostalih izvještaja društava za osiguranje, mirovinskih osiguravajućih društava, HUO-a, Hrvatskog Nuklearnog POOL-a te osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja, Hanfa je tijekom 2022. na temelju kvantitativnih i kvalitativnih informacija provodila dodatne procjene rizika društava za osiguranje.

Predugovorno informiranje korisnika investicijskih osigurateljnih proizvoda

U 2022. nastavljena je provjera scenarija uspješnosti i prikaza troškova u dokumentima s ključnim informacijama (dalje u tekstu: KID-ovi) za investicijske osigurateljne proizvode. Iskustvo regulatornih tijela stečeno u prvim godinama primjene regulatornih tehničkih standarda, odnosno Delegirane uredbe o PRIIP-ovima ³³,

³³ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/653** od 8. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) utvrđivanjem

pokazalo je potrebu za revidiranjem određenih elemenata prikaza i sadržaja KID-ova posebno s obzirom na to da je nova Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2268³⁴ stupila na snagu početkom 2023. godine.

S ciljem zaštite potencijalnih ulagatelja održani su sastanci s društvima za osiguranje na temu KID-ova, odnosno predugovornih dokumenata koji se uručuju potencijalnom ugovaratelju investicijskih osigurateljnih proizvoda. Od društava je zatraženo da ih izmijene u skladu s važećom Delegiranom uredbom o PRIIP-ovima te uzmu u obzir obveze koje će nastupiti primjenom nove Delegirane uredbe u pogledu dobrog upravljanja resursima odnosno troškova izmjene regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom KID-ova.

Proces vlastite procjene rizika i solventnosti društava za osiguranje

Tijekom 2022. Hanfa je održala sastanke s predstavnicima društava za osiguranje s ciljem unaprjeđenja procesa vlastite procjene rizika i solventnosti (dalje u tekstu: ORSA) i ORSA izvješća te razmjene mišljenja. ORSA proces predstavlja kontinuiranu nadogradnju upravljanja rizicima te ORSA izvješće koje nastaje na temelju njega ne predstavlja isključivo nadzorno izvješće. Naprotiv, ORSA proces i izvješće predstavljaju postupak i alat koji društvu za osiguranje pomažu u upravljanju rizicima te iz izvješća treba biti vidljivo što ORSA proces znači društvu za osiguranje. Navedeno izvješće treba obuhvatiti ključne rizike i objasniti način na koji društvo za osiguranje njima upravlja. Radi poboljšanja ORSA procesa Hanfa je društvima za osiguranje uputila dodatne preporuke za unaprjeđenje ORSA izvješća. Naime, Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA) izdalo je u kolovozu 2022. dokument *Application guidance on climate change materiality assessments and climate change scenarios in ORSA*³⁵ s ciljem pružanja pomoći društvima za osiguranje pri provođenju analize klimatskih promjena u ORSA-i. Dodatno, u rujnu 2022. tri Europska nadzorna tijela (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA), EIOPA

regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom dokumenata s ključnim informacijama te uvjetima za ispunjavanje zahtjeva za dostavu tih dokumenata, SL L 100

³⁴ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2268** od 6. rujna 2021. o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2017/653 u pogledu temeljne metodologije i prikaza scenarija uspješnosti, prikaza troškova i metodologije za izračun zbirnih pokazatelja troškova, prikaza i sadržaja informacija o povijesnim prinosima i prikaza troškova u okviru upakiranih investicijskih proizvoda za male ulagatelje i investicijskih osigurateljnih proizvoda (PRIIP-ovi) koji nude niz mogućnosti ulaganja te u pogledu usklađivanja prijelaznog aranžmana za izdavatelje PRIIP-ova koji nude udjele u fondovima iz članka 32. Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća kao temeljne mogućnosti ulaganja s produljenim prijelaznim aranžmanom iz tog članka, SL L 455. Odgoda primjene navedene uredbe do 1.1.2023. temelji se na Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2022/975 od 17. ožujka 2022. o izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u Delegiranoj uredbi (EU) 2017/653 u pogledu produljenja prijelaznog aranžmana utvrđenog u članku 14. stavku 2. te uredbe i izmjeni regulatornih tehničkih standarda utvrđenih u Delegiranoj uredbi (EU) 2021/2268 u pogledu datuma početka primjene te uredbe.

³⁵ Nastavak EIOPA-ina dokumenta *Opinion on the supervision of the use of climate change risk scenarios in ORSA* objavljenog u travnju 2021.

i ESMA) objavila su Izvješće zajedničkog odbora o rizicima i ranjivostima u financijskom sustavu EU-a³⁶, kojim se naglašavaju sve lošiji gospodarski izgledi, visoka inflacija i rastuće cijene energije, a što posljedično povećava ranjivost u financijskim sektorima. Hanfa je stoga u dodatne preporuke društvima za osiguranje uvrstila i uključenje rezultata analiza utjecaja rizika od inflacije te daljnjih povećana kamatnih stopa, kao i utjecaja klimatskih promjena u ORSA izvješće.

Praćenje likvidnosti društava za osiguranje

U 2022. nastavljeno je praćenje likvidnosti društava za osiguranje započeto u 2020. godini. Sva su društva za osiguranje na polugodišnjoj razini dostavljala izvještaje o likvidnosti, koji obuhvaćaju podatke o likvidnosti imovine te realiziranim novčanim tokovima u zadnjih 180 dana i projekcijama u idućih 180 dana. Pored praćenja i analize samih novčanih tokova, procjena stanja likvidnosti društava za osiguranje obuhvaćala je udjel likvidne imovine u ukupnoj imovini pojedinog društva, kao i održivost novčanih tokova, tj. procjenu ima li društvo u slučaju negativnih projekcija neto novčanih tokova dovoljno likvidne imovine za pokriće novčanih odljeva. Iz provedenih analiza proizlazi da je većina društava ostvarila pozitivne novčane tokove te da trenutačna likvidnosna pozicija društava za osiguranje nije ugrožena. Nadalje, vidljiv je trend porasta nelikvidne imovine tržišta osiguranja prvenstveno zbog pada vrijednosti likvidne imovine u vidu ulaganja u državne obveznice i investicijske fondove, a što je ublaženo porastom ulaganja u gotovinu i depozite.

Priprema za MSFI 17

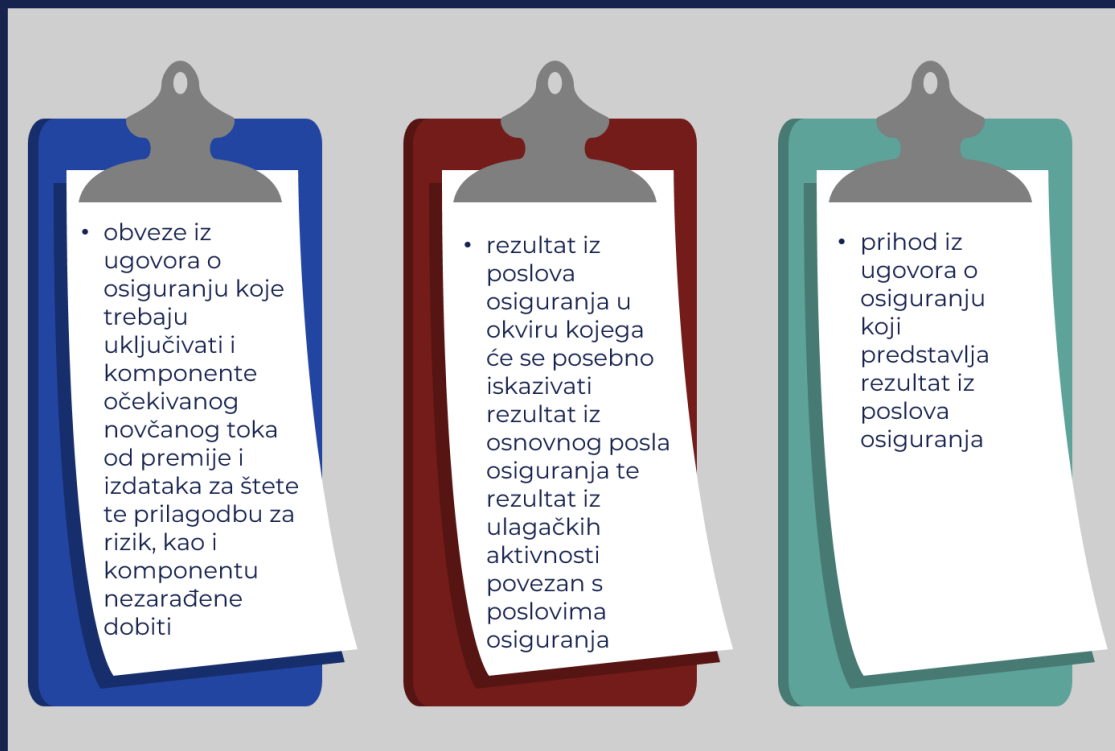
Uz uvođenje eura, od 1. siječnja 2023. za hrvatska društva za osiguranje nastupit će i promjena računovodstvenog standarda povezanog s vrednovanjem ugovora o osiguranju (MSFI 17 Ugovori o osiguranju). Novi standard značajno mijenja načine iskazivanja osigurateljskih prihoda i rezultata iz osiguranja, kao i ukupnog rezultata poslovanja. Povećava se učestalost priznavanja i iskazivanja gubitaka te se uvodi dodatna složenost u postupcima vrednovanja, zahtjevima za podacima i određivanju pretpostavki koje se primjenjuju u vrednovanju. U bitnome, MSFI 17 uvodi značajne promjene u izvještavanju u sljedećim područjima:

- obveze iz ugovora o osiguranju koje trebaju uključivati i komponente očekivanog novčanog toka od premije i izdataka za štete te prilagodbu za rizik, kao i komponentu nezarađene dobiti

³⁶ Joint Committee Report on risks and vulnerabilities in the EU financial system

- rezultat iz poslova osiguranja u okviru kojega će se posebno iskazivati rezultat iz osnovnog posla osiguranja te rezultat iz ulagačkih aktivnosti povezan s poslovima osiguranja
- prihod iz ugovora o osiguranju koji predstavlja rezultat iz poslova osiguranja.

Slika 3.2. Značajne promjene u MSFI 17 izvješćivanju

Izvor: Hanfa

Značajan dio aktivnosti Hanfe tijekom 2022. bio je posvećen pripremi za nadolazeće promjene. Na razini tržišta osiguranja Republike Hrvatske proces implementacije MSFI-ja 17 započeo je krajem 2020. kroz zajedničku radnu skupinu u kojoj su osim Hanfe sudjelovali HUO i Hrvatsko aktuarsko društvo (dalje u tekstu: HAD), dok su pojedinačno društva za osiguranje započela s pripremama za implementaciju tog standarda i u ranijim godinama. Radna skupina na tržišnoj razini obuhvaćala je pet projektnih skupina. Projektne skupine za reosiguranje, životno osiguranje i neživotno osiguranje bile su uključene u izradu dokumentacije u vezi s metodama vrednovanja, segmentacijom, prilagodbom rizika, granicama ugovora itd. Projektna skupina za računovodstvo radila je na definiciji strukture novih financijskih izvještaja, a projektna skupina za statistiku tržišta definirala je strukturu i sadržaj novih statističkih i dodatnih nadzornih izvještaja.

Implementacija MSFI-ja 17 zahtijevala je izmjene Zakona o osiguranju, i to posebno u dijelu odredbi povezanih sa statutarnim tehničkim priručnicima, imovinom za pokriće statutarne tehničke priručnice i ovlaštenim aktuarima. Nadalje, kako bi se omogućila primjena MSFI-ja 17 od strane društava za osiguranje, Hanfa je radila na izmjenama niza pravilnika koji su povezani s promjenama u pogledu uvođenja MSFI-ja 17. Najveći dio izmjena pravilnika odnosio se na prilagodbu financijskih, dodatnih i statističkih izvješća društava za osiguranje te je definirano ukupno 50 izvještajnih obrazaca koja su društva za osiguranje dužna ispunjavati u skladu s poslovima koje obavljaju. Tako je uvedena obveza dostave mjesečnog statističkog izvješća za društva za osiguranje iz drugih država članica koja preko podružnica pružaju usluge osiguranja i reosiguranja na području Republike Hrvatske. S obzirom na sveobuhvatnost i zahtjevnost pripreme novih obrazaca društvima za osiguranje u prve su dvije godine primjene MSFI-ja 17 produljeni rokovi za dostavu tromjesečnih izvještaja.

Slika 3.2. Projektne skupine za primjenu MSFI 17 računovodstvenog standarda

Izvor: Hanfa

Hanfa je tijekom 2022. putem upitnika od društava za osiguranje prikupljala informacije povezane s procesom implementacije novih računovodstvenih standarda (MSFI 17 i MSFI 9) u dijelu preostalih otvorenih područja provedbe navedenih standarda, pristupa tranziciji, metodologije i preduvjeta korištenih za izračun prilagodbe za rizik, metodologije i preduvjeta za raspodjelu troškova

i metoda vrednovanja obveza iz ugovora o osiguranju, kao i udjela pridjeljivih troškova u ukupnim troškovima.

Za implementaciju MSFI-ja 17 društva za osiguranje trebala su definirati IT infrastrukturu i podatkovnu arhitekturu, segmentaciju portfelja i metodologije mjerenja. Od 2022. društva za osiguranje više su se fokusirala na testne izračune i financijske rezultate, a u prijelaznoj fazi i izračune temeljene na tromjesečjima 2022. te planiranje i primjenu standarda od 1. siječnja 2023. godine. Osim navedenog, društva za osiguranje paralelno su provodila i aktivnosti povezane s implementacijom novog MSFI-ja 9.

Nadzorne aktivnosti u suradnji s EIOPA-om i drugim nacionalnim nadzornim tijelima

Tijekom 2022. zaposlenici Hanfe sudjelovali su na 17 sastanaka kolegija nadzornih tijela grupa osiguravatelja (devet grupa) u organizaciji nadležnih nadzornih tijela država članica. Od ukupnog broja održanih sastanaka kolegija 15 ih se odnosilo na redovne sastanke na kojima je Hanfa s drugim nacionalnim supervizorima razmijenila relevantne informacije i podatke o društvima za osiguranje koja pripadaju grupi osiguravatelja, a obavljaju poslove osiguranja u drugim državama članicama. Preostala dva sastanka kolegija održana su u vezi sa zajedničkim nadzorom jedne grupe, a koji je tijekom 2022. paralelno provelo devet nadležnih nadzornih tijela država članica, uključujući Hanfu.

3.1.6. Nebankarsko financiranje

Leasing

Tijekom 2022. Hanfa je okončala nadzorne aktivnosti koje su se odnosile na obračun kamata primateljima leasinga u razdoblju od 2008. do 2021. godine. Nakon što je u 2021. rješenjima okončano šest postupaka nadzora u dijelu obračuna kamata, u 2022. je okončano i preostalih osam postupaka nadzora. Navedeni nadzori rezultirali su većom transparentnosti ugovornih odnosa s obzirom na to da su društva na temelju rješenja Hanfe doradila ugovore i opće uvjete u dijelu obračuna kamata na način da su jasno iskazala kamatne stope (bilo da je ugovor potpisan uz fiksnu ili promjenjivu kamatnu stopu), obračun rata/obroka, razdoblja usklade s promjenjivim parametrom te uvjete usklade.

Potkraj 2021. Hanfa je, u svrhu povećanja transparentnosti na tržištu i dodatne zaštite primatelja leasinga (prvenstveno potrošača), nad 14 aktivnih leasing društava započela nadzorne aktivnosti u dijelu obračuna naknada. Nadzorom se provjeravalo koliko su cjenici naknada pregledni i razumljivi primateljima leasinga te jesu li ugovori o

financijskom leasingu usklađeni s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju³⁷. Pritom su kod 13 leasing društava utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti koje su se odnosile na obračun naknada koji je suprotan Zakonu o potrošačkom kreditiranju, nejasno propisanu primjenu cjenika naknada i nejasno određivanje naknada koje se mogu obračunati primateljima leasinga, njihove visine i način obračuna. Hanfa je stoga tijekom 2022. donijela osam rješenja kojima se nalaže otklanjanje nadzorom utvrđenih nepravilnosti, dok je pet leasing društava otklonilo nepravilnosti prije donošenja rješenja. Do kraja 2022. okončane su nadzorne aktivnosti u dijelu obračuna naknada nad svih 13 leasing društava s obzirom na to da je rješenjima utvrđeno da su društva otklonila nadzorom utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti.

Aktivnosti Hanfe u nadzorima obračuna kamata i naknada primateljima leasinga rezultirale su osim jasnoćom i transparentnošću ugovornih odredbi i povratom više naplaćenih kamata i naknada primateljima leasinga (postupanje protivno Zakonu o potrošačkom kreditiranju u dijelu naplaćivanja naknade za prijevremeni otkup potrošačima).

Dodatno, nakon provedenih nadzora obračuna kamata i naknada Hanfa je izradila i na svojoj internetskoj stranici objavila usporedni prikaz naknada svih leasing društava za ugovore o financijskom leasingu s ciljem jednostavnijeg uvida u vrste i visinu naknada koje leasing društva zaračunavaju potrošačima i lakšeg donošenja odluke prilikom odabira leasing društva.

Kod svih leasing društava Hanfa je u 2022. izvršila i provjeru obračuna ispravaka vrijednosti potraživanja po ugovorima o financijskom i operativnom leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2021. godine. Navedeno je uključivalo provjeru postupanja društava u skladu s internim aktima i procedurama te usklađenosti internih akata kojima je propisan obračun ispravaka vrijednosti s primjenjivom regulativom, kao i sam obračun ispravaka vrijednosti. To je rezultiralo otvaranjem upravnih postupaka nad tri leasing društva, kojima je rješenjima u 2022. naloženo donošenje metodologije koja će biti usklađena s odredbama računovodstvenog standarda MSFI 9 Financijski instrumenti, kao i izračun ispravaka vrijednosti potraživanja na temelju tako donesene metodologije.

S obzirom na brojne izazove s kojima su se leasing društva susrela kao posljedicom koronavirusa, Hanfa je i u 2022. nastavila pratiti broj i vrijednost aktivnih reprograma/moratorija odobrenih primateljima leasinga koji su došli u financijske poteškoće uzrokovane zatvaranjem gospodarstva u prijašnjim razdobljima. U 2022. utvrđen je značajan pad broja i vrijednosti reprogramiranih leasing ugovora s obzirom na to da su pandemijom najpogođenije djelatnosti (prijevoz, *rent-a-car* i *charter* plovila) uslijed otvaranja gospodarstva nastavile sa svojim redovnim poslovanjem.

³⁷ NN, br. [75/09](#), [112/12](#), [143/13](#), [147/13](#), [09/15](#), 78/15, [102/15](#), 52/16

Tijekom godine Hanfa je obavljala postupke kontinuiranog posrednog nadzora, što je uključivalo provjeru financijskih, dodatnih i ostalih izvještaja koje su leasing društva u obvezi dostavljati Hanfi.

Factoring

U 2022. Hanfa je započela postupak posrednog nadzora nad jednim factoring društvom u vezi s evidentiranjem ugovora o kratkoročnim pozajmicama u poslovnim knjigama društva. Tim nadzorom utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti te je Hanfa u prvom kvartalu 2023. rješenjem naložila društvu ispravak računovodstvenih pogrešaka u vezi s ugovorima o kratkoročnim pozajmicama na način određen MRS-om 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške te na osnovi tako ispravljenih poslovnih knjiga naložila sastavljanje financijskih izvještaja na dan 31. prosinca 2022. godine. Navedeni nadzorni postupak još uvijek je u tijeku.

Tijekom godine Hanfa je nastavila s nadzornim aktivnostima provjere poslovanja digitalnih platformi na kojima se odvija kupoprodaja potraživanja te je redovito provjeravala financijske, dodatne i ostale izvještaje koje su factoring društva u obvezi dostavljati Hanfi.

3.1.7. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Hanfa zajedno s ostalim regulatornim tijelima ima važnu ulogu u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj. U skladu sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma³⁸ Hanfi je povjerena uloga nadzora primjene mjera propisanih tim zakonom nad subjektima nadzora pod njezinom nadležnošću. Glavni je cilj Hanfe u tom kontekstu sprječavanje korištenja financijskog sustava za pranje novca i financiranje terorizma. U skladu sa svojom ulogom Hanfa analizira sektorsku rizičnost i rizičnost pojedinačnih subjekata nadzora u odnosu na pranje novaca i financiranje terorizma i provjerava jesu li subjekti nadzora poduzeli adekvatne mjere za sprječavanje takvih aktivnosti te provode li se zakonske obveze ispravno.

U 2022. Hanfa je pokrenula ukupno 11 neposrednih nadzora nad subjektima nadzora koji su uključivali društva za osiguranje, investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i društva koja pružaju usluge povezane s virtualnom imovinom. Na temelju provedenih nadzora iz 2020., 2021. i 2022. Hanfa je donijela osam rješenja s nadzornim mjerama te jedno rješenje s izrečenom opomenom. Osim neposrednih, Hanfa je provodila i posredne nadzore pa je tako u 2022. provela ukupno 192 posredna nadzora, koji su bili povezani s provedbom mjera dubinske analize i primjenom međunarodnih mjera ograničavanja. Na temelju provedenih posrednih

³⁸ NN [108/17](#), [39/19](#), [151/22](#)

nadzora Hanfa je donijela jedno rješenje s nadzornim mjerama te je kod 26 subjekata nadzora utvrdila potrebu za unaprjeđenjem internih procedura.

Hanfa je nastavila aktivnu suradnju s drugim nadzornim tijelima u Hrvatskoj u okviru Međuinstitucionalne radne skupine kako bi se osiguralo učinkovito suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma. Suradnja se odvijala i s inozemnim nadzornim tijelima iz EU-a u okviru kolegija za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (engl. *AML/CFT college*) za subjekte nadzora koji posluju na prekograničnoj osnovi. Na temelju Izvješća 5. kruga evaluacije za Republiku Hrvatsku, koje je prihvaćeno na 62. plenarnoj sjednici Moneyvala u prosincu 2021., Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 12. svibnja 2022. zaključkom je prihvatila Akcijski plan za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. S tim u vezi Hanfa je aktivno radila na ispunjavanju preporuka Moneyvala iz svog djelokruga nadležnosti, a koje su se u bitnom odnosile na uvođenje registracije za pružatelje usluga povezanih s virtualnom imovinom te nastavak njihova praćenja i identifikacije na tržištu, unaprjeđenje procjene rizika od PN/FT subjekata nadzora i provedbe nadzora, kadrovsko jačanje, poboljšanje razumijevanja rizika od PN/FT i organiziranje edukacija za subjekte nadzora.

Dodatno, tijekom 2022. Hanfa je zajedno sa stručnjacima Europske komisije (DG REFORM) u okviru projekta TAIX radila na unaprjeđenju nadzora na temelju rizika. S tim u vezi održani su brojni sastanci sa stručnjacima, koji su rezultirali preporukama za unaprjeđenje postojećeg sustava provedbe nadzora na temelju rizika. Hanfa je sudjelovala i u izradi izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, koji je objavljen u Narodnim novinama br. 151/2022. Navedenom izmjenom propisano je da će Hanfa voditi registar pružatelja usluga povezanih s virtualnom imovinom. U 2022. Hanfa je provela i edukaciju za subjekte nadzora iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u organizaciji Hrvatske gospodarske komore, kao i u samostalnoj organizaciji, koja je bila dostupna široj javnosti putem Hanfina YouTube kanala. S obzirom na značaj tog područja za poslovanje nebankarskog financijskog sektora u Hrvatskoj edukativne aktivnosti obuhvatile su teme poput provođenja dubinskih analiza, primjera pranja novca i financiranja terorizma iz prakse, proliferacije oružja za masovno uništavanje u kontekstu terorizma i provođenja dubinskih analiza te druge relevantne teme.

3.2. Makrobonitetni nadzor

Hanfa je tijekom 2022. provela redovno godišnje makroekonomsko ispitivanje otpornosti sektora financijskih usluga na stres, koje je u metodološkom dijelu prošireno i nadopunjeno novim modelima za sektor leasinga i osiguranja te investicijske fondove s ciljem što preciznije procjene propagacije inicijalno kalibriranih šokova kroz sustav. Simulacijom uvjeta stresa u makroekonomskom okružju i na financijskim tržištima testirala se dostatnost kapaciteta sektora financijskih usluga za apsorpciju potencijalnih novih šokova. Iako je neizvjesnost koja okružuje koncept testiranja na stres uvijek prisutna, a u stresnim okolnostima i dodatno naglašena, testiranje na stres važan je makrobonitetni alat jer omogućuje regulatoru da u okviru svojih ovlasti ojača segmente sustava koji se ocjenjuju ranjivima s ciljem adresiranja rizika prije nego se manifestiraju, kao i da ublaži moguće negativne posljedice u scenariju materijalizacije sistemskog rizika. Stresni scenarij u vježbi provedenoj u 2022. zasnivao se na pretpostavci izostanka stabilizacije inflacije u srednjoročnom razdoblju, što bi u takvim zamišljenim stresnim okolnostima negativno utjecalo na osobnu potrošnju i investicije te generiralo dodatnu kočnicu ekonomskoj aktivnosti. Simulirani recesijski uvjeti neminovno bi se odrazili i na pogoršanje javnih financija, a simulirano zaoštavanje uvjeta financiranja u kratkom vremenskom razdoblju uzrokovalo bi nagli porast volatilnosti i prilagodbu cijena financijske imovine. Rezultati provedene vježbe pokazali su da bi takva potencijalna nova krizna epizoda snažno utjecala na sve analizirane segmente sektora financijskih usluga smanjujući njihovu imovinu i profitabilnost te povećavajući sistemske rizike u cijelom sektoru financijskih usluga. Uvažavajući pretpostavke postavljenog metodološkog okvira, rezultati su također pokazali da bi u slučaju ostvarenja stresnog scenarija (ili nekog njegova dijela) agregatna otpornost sektora ostala zadovoljavajuća iako bi profitabilnost određenog dijela sustava mogla biti ugrožena.

Tijekom 2022. Hanfa je nastavila razvijati nove makrobonitetne alate za identifikaciju i upravljanje sistemskim rizicima pa je tako izrađena metodologija za ocjenu sistemski važnih institucija u sektoru financijskih usluga. I dok je kod kreditnih institucija

Sistemska važna financijska institucija

Sistemska važna financijska institucija jest institucija čija bi propast ili slabo poslovanje mogli dovesti do sistemskog rizika.

metodologija za određivanje sistemski važnih institucija detaljno regulirana³⁹, za sektor financijskih usluga ne postoji sličan zakonski okvir iako mnoge međunarodne institucije kontinuirano naglašavaju važnost tog makrobonitetnog instrumenta i izdaju metodološke smjernice za njegovu konstrukciju. Hanfina metodologija zasniva se na

³⁹ Vidjeti EBA-ine Smjernice o kriterijima za utvrđivanje uvjeta za primjenu članka 131. stavka 3. Direktive 2013/36/EU (CRD) u vezi s procjenom drugih sistemski važnih institucija (O-SII-ovi) dostupne na [poveznici](#).

pokazateljima iz pet kategorija sistemske značajnosti (veličina, međupovezanost, kompleksnost, zamjenjivost i prekogranična aktivnost) na temelju kojih su identificirane sistemski značajne institucije u segmentu društava za osiguranje, leasing društava, društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih društava. Takve će se informacije u narednom razdoblju integrirati s procesom planiranja i provođenja mikrobonitetnog nadzora, kao i sa sanacijskim procesima i planovima, čime će se dodatno unaprijediti Hanfin sustav upravljanja rizicima.

U skladu s člankom 25. Direktive 2011/61/EU i Smjernicama o članku 25. Direktive 2011/61/EU⁴⁰ Hanfa je u 2022. analizirala i rizike povezane s potencijalnim prekomjernim korištenjem financijske poluge alternativnih investicijskih fondova. U prvom koraku analize identificirani su AIF-ovi koji koriste polugu koja bi mogla biti izvor sistemskog rizika, a prema smjernicama to su AIF-ovi koji znatno koriste financijsku polugu, tj. čija izloženost izračunata u skladu s

Financijska poluga

Financijska poluga svaka je metoda pomoću koje društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima povećava izloženost alternativnog investicijskog fonda kojim upravlja, bilo pozajmljivanjem novca ili vrijednosnih papira, bilo financijskom polugom ugrađenom u pozicije izvedenica ili drugim sredstvima. Financijska poluga alternativnog investicijskog fonda izražava se kao omjer između izloženosti fonda i njegove neto vrijednosti imovine.

metodom preuzetih obveza premašuje trostruku neto vrijednost njihove imovine, AIF-ovi koji financijsku polugu ne koriste znatno⁴¹ i čija je regulatorna imovina kojom se upravlja veća od 500 mil. eura na izvještajni datum te svi ostali AIF-ovi koji koriste financijsku polugu, a čija neuobičajeno visoka stopa korištenja financijske poluge može uzrokovati nastanak rizika za financijsku stabilnost. U drugom su koraku na temelju niza kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja iz četiri kategorije (učinak na tržište, rizik prisilne prodaje, rizik izravnog prelijevanja na financijske institucije te rizik prekida izravnog kreditnog posredovanja) procijenjeni sistemski rizici povezani s korištenjem financijske poluge AIF-ova utvrđenih u prvom koraku. Analizom podataka za kraj 2021. utvrđeno je kako u Hrvatskoj nije postojao nijedan fond (ili grupa fondova) čije korištenje financijske poluge doprinosi povećanju sistemskog rizika u financijskom sustavu, rizika poremećaja na tržištu ili rizika za dugoročni gospodarski rast. Stoga nisu uvedena ograničenja razine financijske poluge. Takvu analizu Hanfa će provoditi jednom godišnje i u narednom razdoblju.

Tijekom 2022. Hanfa je nastavila s internom koordinacijom provedbe mikrobonitetne i makrobonitetne politike, a o glavnim zaključcima raspravljalo se na sastancima njezina Odbora za rizike održanima u svibnju i prosincu. Nastavljena je i intenzivna suradnja s ostalim domaćim i europskim nositeljima makrobonitetne politike. Predstavnici Hanfe sudjelovali su na sjednicama Vijeća za financijsku stabilnost na kojima se raspravljalo o stanju i kretanjima u financijskom sektoru, kao i glavnim rizicima za stabilnost

⁴⁰ Smjernice o članku 25. Direktive 2011/61/EU dostupne su na [poveznici](#).

⁴¹ Prema članku 111. stavku 1. Uredbe o dopuni Direktive o UAIF-ovima dostupne na [poveznici](#).

financijskog sustava u Hrvatskoj. Slične teme na razini EU-a analizirane su na brojnim sastancima odbora i skupina Europskog odbora za sistemske rizike (engl. *European Systemic Risk Board*; dalje u tekstu: ESRB), na kojima su sudjelovali i Hanfini predstavnici⁴².

Održivo financiranje u Hrvatskoj

Održivo financiranje predstavlja proces razmatranja i uzimanja u obzir ESG čimbenika prilikom donošenja odluka o ulaganju ili davanja investicijskog savjeta, a što bi u konačnici trebalo dovesti do dugoročnog povećanja ulaganja u održive ekonomske aktivnosti i projekte.

U svjetlu geopolitičke, energetske i resursne krize potreba ESG transformacije postala je sve izraženija, a nužnost prilagodbe poslovanja prema ESG načelima izazov u kontekstu obveze nefinancijskog izvještavanja te cjelokupnog poslovanja pružatelja financijskih usluga na koje se primjenjuje regulativa koja se odnosi na održivo financiranje. Sve je izraženija činjenica da je ESG vrlo važna stavka na popisu regulativom propisanih obveza financijskih institucija. Naime, konačan je cilj postizanje održivih rezultata za dobrobit okoliša i društva, ali i vođenje poslovanja na odgovoran i uključiv način kako bi to bilo ostvarivo na dugi rok.

Europska regulativa povezana s održivim financiranjem zasniva se na tri ključna dokumenta:

1. Uredbi o taksonomiji, koja uspostavlja jedinstveni klasifikacijski sustav na razini EU-a na temelju kojega se utvrđuje je li neka gospodarska djelatnost okolišno održiva
2. Direktivi o korporativnom izvješćivanju o održivosti⁴³ (dalje u tekstu: Direktiva CSRD), koja obvezuje poduzeća na javnu objavu standardiziranih i provjerenih izvještaja o održivosti
3. Uredbi o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga⁴⁴ (dalje u tekstu: Uredba SFDR), koja osigurava objavu informacija povezanih s održivosti u vezi s financijskim proizvodima kako bi se poboljšala transparentnost prema ulagateljima te kako bi se spriječio zavaravajući

⁴² Detaljnije o radu ESRB-a u 2022. može se naći u poglavlju o međunarodnoj suradnji.

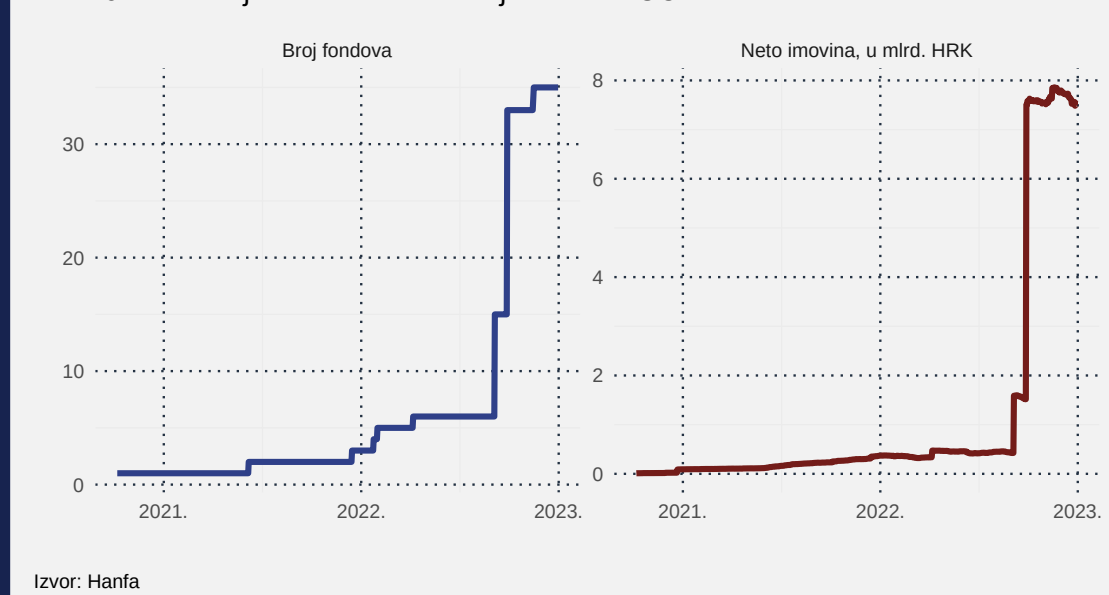
⁴³ **Direktiva (EU) 2022/2464** Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti, SL L 322

⁴⁴ **Uredba (EU) 2019/2088** Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga, SL L 317

zeleni marketing (tzv. *greenwashing*). Zavaravajući marketing podrazumijeva postupke kojima se služe sudionici na financijskim tržištima kako bi svoje poslovanje, odnosno ulagačku politiku predstavili kao održivu, bilo davanjem lažnog dojma ili davanjem pogrešnih informacija o održivosti proizvoda odnosno usluge.

U 2022. Hanfa je zaprimila prve zahtjeve dvaju domaćih društava za upravljanje fondovima za preoblikovanje te licenciranje njihovih UCITS fondova u fondove koji promoviraju određene okolišne i/ili socijalne karakteristike. Radi o 35 UCITS fondova čiji je udio u ukupnoj neto imovini svih domaćih UCITS fondova na kraju 2022. iznosio 46,1%. Također, na domaćem su tržištu od 2021. prisutni i napajajući (tzv. *feeder*) fondovi dvaju društava koji kroz svoje glavne UCITS fondove promoviraju okolišne i/ili socijalne čimbenike, to jest čiji je cilj održivo ulaganje. Riječ je o šest napajajućih fondova čiji je udio u ukupnoj neto imovini UCITS fondova u RH na kraju 2022. iznosio 3 %, dok se za sada samo jedan UAIF izjasnio kako upravlja AIF-om s privatnom ponudom čiji je cilj održivo ulaganje.

Slika 3.4. Kretanje neto imovine i broja održivih UCITS fondova

Od ukupno osam društava za osiguranje koja u portfelju imaju investicijske osigurateljne proizvode dva društva distribuiraju proizvode koji promiču okolišna / društvena obilježja (svako od predmetnih društava po jedan takav proizvod). Preostalih šest društava u portfelju nema odnosno ne distribuira proizvode koji promiču okolišna / društvena obilježja, dok nijedno od navedenih osam društava nema proizvod čiji je cilj održivo ulaganje. Drugim riječima, na tržištu RH postoje svega dva investicijska osigurateljna proizvoda koja promiču okolišna / društvena obilježja, dok proizvodi čiji je cilj održivo ulaganje za sada još ne postoje na tržištu RH. Zaključno, na tržištu RH kao financijski savjetnik u smislu odredbi Uredbe SFDR posluje samo jedan posrednik u osiguranju koji pruža usluge savjetovanja u vezi s investicijskim osigurateljnim proizvodima, i to je kreditna institucija.

Vezano uz izvještavanje o održivosti izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze, odredbe trenutno važeće Direktive o nefinancijskom izvještavanju prenesene su u pravni poredak Republike Hrvatske kroz Zakon o računovodstvu prema kojoj su svi izdavatelji koji na datum izvještaja o financijskom položaju prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine u svoj izvještaj rukovodstva dužni uključiti nefinancijski izvještaj.

Direktiva CSRD, koja je stupila na snagu početkom 2023., donosi izmjene u pogledu obveznika izvještavanja o održivosti, mjesta objave izvještaja o održivosti, usvajanja europskih standarda za izvještavanje o održivosti, obvezu izrade izvješća posloводства u jedinstvenom elektroničkom formatu za izvještavanje i opisno označavanje izvještavanja o održivosti, obvezu provjere izvještaja o održivosti te brojne druge izmjene. Rok za implementaciju u nacionalne zakone i druge propise je 6. srpnja 2024. godine.

Primjena Direktive CSRD provest će se u tri faze:

- 1. siječnja 2024. za društva koja već podliježu Direktivi o nefinancijskom izvještavanju
- 1. siječnja 2025. za velika društva koji trenutno ne podliježu Direktivi o nefinancijskom izvještavanju i
- 1. siječnja 2026. za mala i srednja društva uvrštena na uređeno tržište (osim mikropoduzeća).

Priprema sektora financijskih usluga za novu valutu

Tijekom cijele 2022. sektor financijskih usluga intenzivno se pripremao za uvođenje eura kao nacionalne valute s početkom 2023. godine. Navedeno je obuhvaćalo prilagodbu vlastitih internih računovodstvenih, informacijskih i drugih sustava, prilagodbu financijskog i nadzornog izvještavanja, konverziju svih računa, proizvoda i usluga, kao i pravovremeno informiranje klijenata o promjenama koje će se dogoditi s uvođenjem eura. Tijekom procesa vođenja sektora financijskih usluga kroz tu pripremu Hanfa je financijskim institucijama pružala edukacijsku i savjetodavnu pomoć u vidu višekratnih konzultacija sa subjektima nadzora i nadležnim institucijama, ali i izrade simulacije troškova i koristi uvođenja eura u cilju specificiranja i procjene svih potrebnih promjena na razini subjekata nadzora (ICT ulaganja, potrebni dodatni resursi, prilagodbe različitih izvještajnih sustava, troškovi obavještavanja klijenata i dr.).

Druga bitna funkcija koju je Hanfa imala u procesu uvođenja eura jest ona nadzorna pa su se tako tijekom cijele 2023. godine provodile posebne nadzorne aktivnosti usmjerene prema svim segmentima financijskog sustava koji je u Hanfinoj nadležnosti, a kako bi se eventualne nepravilnosti pravovremeno uklonile.

U pogledu prilagodbe infrastrukture tržišta kapitala novoj nacionalnoj valuti Zagrebačka burza poduzela je čitav niz radnji čije je izvršenje Hanfa nadzirala, a koje su se odnosile na konverziju tržišne cijene dionica i ETF-ova, konverziju i dvojno iskazivanje naknada iz cjenika i podataka o ukupnom prometu na mjestu trgovanja i zaključnoj cijeni pojedinog uvrštenog financijskog instrumenta, prilagodbu burzovnih indeksa i trgovinskih parametara koji su u primjeni od 2. siječnja 2023. valuti euro (primjerice parametar za minimalnu veličinu bok transakcije, *cross request* i sl.) i dr. Hanfa je u kontinuitetu nadzirala opisani proces prilagodbe euru i provjeravala pravilnost konverzije i dvojno iskazanih naknada u cjeniku Zagrebačke burze, kao i svih drugih radnji koje je Zagrebačka burza poduzimala u cilju potpunog prelaska na novu valutu. SKDD također je poduzeo čitav niz mjera i radnji za potrebe uspješne konverzije kune u euro. U skladu sa Zakonom o uvođenju eura SKDD bio je dužan na dan uvođenja eura preračunati nominalne iznose i količine dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca koje je izdala Republika Hrvatska te bez odgode obavijestiti izdavatelje i imatelje pojedinih računa ulagatelja. Dodatno, s uvođenjem eura kao službene valute prestao je funkcionirati Hrvatski sustav velikih plaćanja te je bilo potrebno provesti tranziciju na platni sustav Target (Transeuropski automatizirani sustav ekspresnih novčanih transakcija). Hanfa je nadzirala sve radnje na prilagodbi sustava Target, kao i prilagodbu povezanu s provedbom konverzije i obvezom dvojnog iskazivanja naknada

Slika 3.5. Aktivnosti Hanfe u procesu uvođenja eura

Izvor: Hanfa

Tijekom 2022. pokrenut je i posredni nadzor nad procesom uvođenja eura kojim su bila obuhvaćena sva društva za upravljanje investicijskim fondovima, investicijska društva i kreditne institucije koje obavljaju investicijske i pomoćne usluge u skladu s odredbama ZTK-a. Svi subjekti nadzora bili su dužni najkasnije tri mjeseca prije uvođenja eura dostaviti obavijest kojom je pružatelj financijskih usluga dužan klijenta informirati o predstojećem preračunavanju. Pregledom zaprimljene dokumentacije utvrđeno je da su sva društva postupila u skladu s odredbama Zakona o uvođenju eura i predmetnih pravilnika.

Nepravilnosti i nezakonitosti povezane s procesom uvođenja eura nisu utvrđene ni kontrolom postupanja mirovinskih društava i Regosa. Cilj posrednog nadzora bio je utvrditi jesu li mirovinska društva i Regos ispunili obvezu dvojnog iskazivanja novčanih vrijednosti koje predstavljaju bitne informacije za članove obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, i to na internetskim stranicama mirovinskih društava i Regosa, kao i u obavijestima u pisanom ili elektroničkom obliku koje se izravno šalju članovima mirovinskih fondova.

U segmentu osiguranja Hanfa je u 2022. nastavila provoditi i posebne simulacije mogućeg utjecaja uvođenja nove valute i vezane primjene eurske krivulje prinosa na poziciju solventnosti društava za osiguranje, a koje su započete još u 2020. godini. Za razliku od 2020. i 2021., kada su analizom utjecaja uvođenja eura

bila obuhvaćena sva društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj, u proces praćenja u 2022. bila su uključena samo društva za osiguranje koja bi, na temelju rezultata tržišne vježbe iz 2021., mogla očekivati značajniji negativni utjecaj prelaska na euro. To su bila uglavnom društva za osiguranje koja isključivo ili u većoj mjeri pružaju usluge životnih osiguranja. Navedeno je posljedica dugoročnosti njihovih obveza te korištenja eurske referentne krivulje kamatnih stopa, koja će kroz efekt diskontiranja utjecati na povećanje tehničkih pričuva, a time i na smanjenje vlastitih sredstava društava. Tržišne vježbe provedene u 2020. i 2021. kao i naknadno praćenje odabranih društava u 2022. omogućili su pravovremenu identifikaciju potencijalnih rizika za solventnu poziciju društava za osiguranje, a sve u cilju njihove prevencije pa stoga sâmo uvođenje eura kao službene valute nije imalo značajniji utjecaj na kapitaliziranost društava, koja se zadržala na visokoj razini.

Osim praćenja mogućeg utjecaja uvođenja eura na kapitaliziranost društava za osiguranje Hanfa je u siječnju 2022. započela s prikupljanjem informacija o iznosu zaračunate bruto premije osiguranja od društava za osiguranje u svrhu praćenja eventualne promjene cijena zbog uvođenja eura i zaštite potrošača. Društva su informacije o promjenama cijena dostavljala na dvotjednoj razini. Fokus je bio na vrstama osiguranja koje su od većeg interesa za potrošače, a to su obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama, kasko-osiguranje cestovnih motornih vozila na vlastiti pogon, osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta, putno zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezgode (vrsta rizika vezana uz kredite). Na temelju dostavljenih podataka zaključeno je da je do povećanja cijena u proizvodima osiguranja motornih vozila došlo prije samog uvođenja eura, i to ponajviše zbog inflacije, koja je prouzročila porast cijena autodijelova, cijena radnog sata u servisima te cijena novih i rabljenih vozila, a ne zbog uvođenja eura.

Nadzorne aktivnosti povezane s uvođenjem eura u 2022. provele su se i u vezi s poslovanjem leasing društava u dijelu obavještavanja primatelja leasinga o preračunavanju i obavještavanja putem slanja općenitih obavijesti.

Osim aktivnostima prema subjektima nadzora Hanfa je tijekom 2022. aktivno djelovala i prema korisnicima financijskih usluga odnosno široj javnosti s ciljem njihova informiranja o svim promjenama koje euro donosi te njihovim pravima i obavezama u tom procesu. Tako je izradila edukativni letak na temu uvođenja eura i sektora financijskih usluga, a na internetskoj stranici Hanfe i portala *Novac za sutra* objavljen je niz tekstova i informacija namijenjenih potrošačima, a povezanih s uvođenjem eura. Edukativni letak „Uvođenje eura i sektor financijskih usluga“ distribuiran je i udrugama za zaštitu potrošača s kojima je Hanfa ostvarila suradnju i održala predavanja za građane. Hanfa svakog 15. u mjesecu održava *online* edukativna predavanja za građane pa je tako tijekom 2022. tema predavanja bila i uvođenje eura. Ostvareno je i nekoliko medijskih

gostovanja: u emisiji „Financijska abeceda“ na Hrvatskom katoličkom radiju emitirane su dvije epizode o utjecaju uvođenja eura na tržište osiguranja, tržišta kapitala i investicijske fondove, a ostvareno je i gostovanje na portalu *Večernji TV*. U suradnji s *Večernjim listom* objavljen je i edukativni vodič o uvođenju eura, koji je dostupan i na internetskoj stranici Hanfe. Na društvenim mrežama portala *Novac za sutra* i Hanfe objavljeno je pet kratkih edukativnih videa na temu uvođenja eura, i to u sektoru osiguranja, mirovinskih fondova, investicijskih fondova te na tržištu kapitala i leasinga.

U svrhu provođenja svih spomenutih aktivnosti, kao i potrebne interne prilagodbe povezane s IT aplikativnim rješenjima i aktima, u Hanfi je još početkom 2021. uspostavljena radna skupina koja je upravljala te na stručno-operativnoj razini provodila potrebne aktivnosti u skladu s obvezama iz koordinacijskih odbora čiji je Hanfa bila član, a sve u skladu sa svojim internim akcijskim planom, koji je unutar 9 ciljeva i 28 aktivnosti sveobuhvatno uključio i sve prethodno spomenute interne i eksterne aktivnosti Hanfe u vezi s uvođenjem eura.

NORMATIVNE AKTIVNOSTI

4. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Normativne aktivnosti Hanfe u 2022. godini obilježili su poslovi povezani s izmjenom regulative iz područja financijskih usluga radi uvođenja eura kao službene valute Republike Hrvatske. Osim toga, Hanfa je bila aktivna u radnim skupinama Ministarstva financija za izradu zakonodavnih prijedloga iz područja tržišta kapitala, investicijskih fondova te sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te zakonodavnog okvira za novi oblik mirovinske štednje – paneuropski osobni mirovinski proizvod.

Upravno vijeće Hanfe donijelo je u 2022. godini 96 pravilnika iz gotovo svih područja nadležnosti te jedne smjernice i četiri službena stajališta. Za sve podzakonske propise prethodno je provedena stručna i javna rasprava putem portala e-Savjetovanja.

4.1. Tržište kapitala i investicijske usluge

4.1.1. Zakonodavne aktivnosti

Početak 2022. donesen je i Zakon o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica⁴⁵, kojim se u hrvatski pravni poredak prenosi Direktiva (EU) 2019/2162⁴⁶ i uređuje pravni okvir za izdavanje pokrivenih obveznica i javni nadzor pokrivenih obveznica. Nadzor nad primjenom tog zakona preuzima Hanfa.

Sredinom godine donesen je i Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2021/23 o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana⁴⁷. Novim pravilima smanjuje se vjerojatnost propasti središnje druge ugovorne strane uvođenjem učinkovitih poticaja za pravilno upravljanje rizikom. Također, u slučaju da se pojave financijske poteškoće, tim se propisom stvaraju pretpostavke za očuvanje ključnih funkcija središnjih drugih ugovornih strana, a samim time i za očuvanje financijske stabilnosti. Na taj se način ujedno doprinosi sprječavanju nastanka okolnosti u kojima bi bilo nužno da porezni obveznici snose troškove sanacije središnje druge ugovorne strane. Prijedlogom navedenog zakona Hanfa je imenovana sanacijskim tijelom središnjih drugih ugovornih strana sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a zakonom se ujedno omogućava i pojašnjava nacionalna provedba odredbi Uredbe o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana, posebno u pogledu primjene određenih sanacijskih

⁴⁵ **NN, br. 53/22**

⁴⁶ **Direktiva (EU) 2019/2162** Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica i izmjeni direktiva 2009/65/EZ i 2014/59/EU, SL L 328

⁴⁷ **NN, br. 119/22**

instrumenata te ovlasti i odgovornosti Hanfe i Ministarstva financija, naročito u dijelu korištenja državnih instrumenata za financijsku stabilizaciju.

Reguliranje usluga skupnog financiranja

Početkom 2022. godine stupio je na snagu Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2020/1503 o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja⁴⁸. Tim je zakonom Republika Hrvatska uvela usklađeni pravni okvir za pružatelje usluga skupnog financiranja koji upravljaju javno dostupnom digitalnom platformom kako bi se olakšalo spajanje potencijalnih ulagatelja ili zajmodavaca s poduzećima (vlasnicima projekta) koja traže financiranje. Usluge skupnog financiranja potrebno je promatrati kao usklađivanje poslovnih interesa za financiranje investitora i vlasnika projekta korištenjem platforme za skupno financiranje, a koje se sastoji od bilo koje od sljedećih aktivnosti:

- omogućavanje / olakšavanje sklapanja zajmova (skupno financiranje temeljeno na zajmovima)
- provedba ponude bez obveze otkupa prenosivih vrijednosnih papira (u smislu odredbi ZTK-a) i dopuštenih instrumenata za potrebe skupnog financiranja koje su izdali vlasnici projekta ili subjekt posebne namjene te zaprimanje i prijenos naloga klijenata u odnosu na te prenosive vrijednosne papire i dopuštene instrumente za potrebe skupnog financiranja (skupno financiranje temeljeno na ulaganjima).

„Zajam” u smislu regulative koja uređuje skupno financiranje odnosi se na sporazum kojim ulagatelj na raspolaganje vlasniku projekta stavlja dogovoreni iznos novčanih sredstava na dogovoreno vremensko razdoblje, pri čemu vlasnik projekta preuzima bezuvjetnu obvezu vratiti taj iznos ulagatelju, zajedno s obračunatim kamatama, a prema rasporedu obročne otplate. „Dopušteni instrumenti za potrebe skupnog financiranja” udjeli su u društvu s ograničenom odgovornošću koji ne podliježu ograničenjima koja bi učinkovito spriječila njihov prijenos, uključujući ograničenja načina na koji se ti udjeli nude ili oglašavaju javnosti (tj. poslovni udjeli u društvu s ograničenom odgovornošću).

Regulatorni okvir skupnog financiranja ne obuhvaća:

- a) ostale vrste skupnog financiranja, kao što je skupno financiranje temeljeno na donacijama (kada ulagatelji ne primaju nikakvu naknadu) ili skupno financiranje temeljeno na nagradi (kada ulagatelji dobivaju nefinancijsku naknadu, kao što je npr. kopija rezultata projekta)

⁴⁸ NN, br. 144/21

b) ponude za skupno financiranje kod kojih je ukupni iznos naknade veći od 5.000.000 eura u razdoblju od 12 mjeseci (takve ponude umjesto toga podliježu primjeni ZTK-a i Uredbi o prospektu)

c) ponude za skupno financiranje kod kojih su vlasnici projekta potrošači u smislu propisa koji uređuju zaštitu potrošača.

Kako bi se izbjegla situacija u kojoj bi ista aktivnost podlijeerala višestrukim odobrenjima unutar EU-a, osobe koje isključivo upravljaju platformom za skupno financiranje (pružatelj usluga skupnog financiranja) isključene su iz obveze licenciranja kao investicijsko društvo prema ZTK-u. Međutim, pružatelja usluga skupnog financiranja sa sjedištem u Republici Hrvatskoj licencira Hanfa, a nakon izdavanja odobrenja za rad on može putem jedinstvene EU putovnice svoje usluge skupnog financiranja pružati i u drugim državama članicama. Subjekti s poslovnim nastanom u trećim zemljama trenutačno ne mogu biti ovlašteni kao pružatelji usluga skupnog financiranja prema Uredbi o crowdfundingu⁴⁹.

Hanfa će pružatelju usluga skupnog financiranja izdati odobrenje za rad pod uvjetom da subjekt dostavi dokumentaciju koju zahtijevaju Pravilnik o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad i zahtjeva za proširenje odobrenja za rad pružatelja usluga skupnog financiranja⁵⁰ te Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/2112. Organizacijski i operativni uvjeti za pružatelje usluga skupnog financiranja uključuju:

- ograničenja dodatnih poticaja (pružatelj usluga skupnog financiranja ne smije plaćati ni prihvaćati nikakvu naknadu, popust ili nenovčanu korist za usmjeravanje naloga ulagatelja na određenu ponudu skupnog financiranja na platformi kojom upravlja on ili treća strana)
- procjenu kreditnog rizika projekta skupnog financiranja i vlasnika projekta
- minimalni okvir dubinske analize vlasnika projekta (da vlasnik nije kažnjavao za kaznena djela i da nema poslovni nastan u jurisdikciji bez okvira za suradnju ili državi visokog rizika)
- uspostavljene postupke za rješavanje pritužbi
- uspostavljena odgovarajuća pravila za izbjegavanje i sprječavanje sukoba interesa
- posebna pravila kada pružatelj usluga skupnog financiranja pruža usluge ulagateljima koje se sastoje od individualnog upravljanja portfeljem kredita
- kapitalne zahtjeve koji su pojednostavljeni u usporedbi s kreditnim institucijama i investicijskim društvima. Minimalni inicijalni kapital za pružatelja usluga skupnog financiranja iznosi 25.000,00 eura odnosno jednu četvrtinu godišnjih općih troškova prethodne godine, u što su uključeni i troškovi servisiranja zajmova ako pružatelj usluga omogućava ugovaranje zajmova. Kapital mora biti dostupan u obliku vlastitih sredstava, u obliku osiguranja ili usporedivog jamstva ili u

⁴⁹ **Uredba (EU) 2020/1503** Europskog parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937, SL L 347

⁵⁰ **NN, br. 150/22**

obliku kombinacije tih stavki. Posebna pravila vrijede za kreditne institucije, institucije za financijske usluge / investicijske tvrtke, institucije za platni promet i institucije za e-novac.

Regulatorni okvir za skupno financiranje propisuje i mjere zaštite ulagatelja, koje se razlikuju ovisno o tome kvalificira li se on kao „sophisticiran“ ili „nesophisticiran“, u skladu s kriterijima i postupkom navedenim u Uredbi o crowdfundingu. Te mjere uključuju:

- obvezu poštene, jasne i neobmanjujuće marketinške komunikacije
- ulazni test znanja i simulaciju sposobnosti snošenja gubitka za nesophisticirane ulagatelje
- četverodnevno predugovorno razdoblje za razmatranje za nesophisticirane ulagatelje
- dokument s ključnim informacijama za ulagatelje (engl. *key investment information sheet* – KIIS) za sve potencijalne ulagatelje, koji dostavlja pružatelj usluga skupnog financiranja, ali ga priprema vlasnik projekta, a koji mora sadržavati informacije navedene u Uredbi o crowdfundingu te odricanje od odgovornosti i upozorenje o riziku. Za informacije u KIIS-u odgovoran je vlasnik projekta, a pružatelj usluga skupnog financiranja mora imati uspostavljene postupke za provjeru tih informacija i mora ukazati na propuste, netočnosti ili pogreške kod vlasnika projekta
- oglasnu ploču – pružatelj usluga skupnog financiranja može upravljati oglasnom pločom koja klijentima omogućuje oglašavanje interesa za kupnju i prodaju zajmova, prenosivih vrijednosnih papira ili dopuštenih instrumenata za potrebe skupnog financiranja koji su izvorno bili ponuđeni na platformi za skupno financiranje pod uvjetom da se oglasna ploča ne koristi za spajanje više interesa za kupnju i prodaju trećih strana na način da to spajanje rezultira ugovorom. Drugim riječima, oglasna ploča ne smije predstavljati multilateralni sustav za spajanje ponuda za kupnju i prodaju (tj. upravljanje MTP-om ili OTP-om u smislu ZTK-a).

Konačno, kada je riječ o pružanju usluga platnog prometa, pružatelj usluga skupnog financiranja može ih pružati sam ili preko treće strane pod uvjetom da on ili ta treća strana ima odobrenje za rad kao pružatelj usluga platnog prometa.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala⁵¹ (dalje u tekstu: ZID ZTK) koji je usvojen krajem 2022. novčani iznosi u kunama usklađuju se s iznosima u eurima propisanim pravnim stečevinom EU-a u području tržišta kapitala, a iznos raspona prekršajnih sankcija s odredbama zakona kojim je uređeno uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj i iznosima u eurima propisanim pravnim stečevinom. Također, osigurava se daljnje usklađivanje tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj s regulativom EU-a, primarno u dijelu izmjene definicije financijskog instrumenta koji

⁵¹ [NN, br. 151/22](#)

uključuje i instrumente izdane primjenom tehnologije distribuiranog zapisa (engl. *Distributed Ledger Technology*, dalje u tekstu: DLT). Dodatno, imenovanjem Hanfe nadležnim tijelom za primjenu Uredbe (EU) 2022/858⁵² osigurava se da zakonodavstvo o financijskim uslugama u Republici Hrvatskoj bude prikladno za digitalno doba i da doprinese gospodarstvu otpornom na buduće promjene koje je u interesu građana, među ostalim omogućivanjem upotrebe inovativnih tehnologija. Istraživanje, razvoj i promicanje prihvaćanja transformativnih tehnologija u financijskom sektoru, uključujući prihvaćanje tehnologije distribuiranog zapisa, od interesa je za politiku EU-a. Uredbom (EU) 2022/858, koja u Republici Hrvatskoj postaje izravno primjenjiva 23. ožujka 2023., uređuje se dodatni regulatorni okvir za tržišnu infrastrukturu (multilateralne platforme i sustave za namiru vrijednosnih papira) ako subjekti tržišne strukture žele koristiti tehnologiju decentraliziranog vođenja evidencije transakcija. Time se želi podržati razvoj inovacija, kao i korištenje novih tehnologija u području financija, ali i u svrhu zaštite ulagatelja osigurati kontinuirani nadzor od strane nadzornih tijela. Pritom treba istaknuti važnost Hanfe kao nadležnog tijela za tržišnu infrastrukturu, koja na temelju izravno primjenjivih odredbi Uredbe (EU) 2022/858 ima ovlasti izdavanja i ukidanja odobrenja i izuzeća te izricanja kompenzacijskih i korektivnih mjera u vezi s tim dodatnim zahtjevima. Ujednačena pravila iz Uredbe (EU) 2022/858 omogućit će da se postojeća tržišna infrastruktura, ako postoji interes tržišta, prilagodi određenim vrstama kryptoimovine koje predstavljaju prenosive vrijednosne papire. Također, radi ulaska Republike Hrvatske u europodručje te posljedičnog priključenja sustava za namiru vrijednosnih papira Središnjeg klirinško depozitarnog društva d.d. europskoj platformi TARGET2-Securities izvršene su dopune u dijelu koji se odnosi na pokretanje postupka radi insolventnosti nad sudionicima sustava poravnanja i/ili namire te na mogućnost (novčane) namire naloga za prijenos financijskih instrumenata koji su do trenutka pokretanja postupka radi insolventnosti prihvaćeni u sustavu namire.

4.1.2. Podzakonski propisi

Hanfa je u 2022. na temelju odredbi ZTK-a donijela 27 pravilnika iz područja tržišta kapitala, a koji su se većim dijelom odnosili na izmjene i dopune trenutačnih i budućih izvještajnih i nadzornih obveza sudionika tržišta kapitala⁵³. Najveći broj izmjena donesenih pravilnika odnosi se na usklađivanje propisanih obrazaca i odredbi pravilnika s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave, koji se više ne propisuje pravilnikom, već tehničkim uputama Hanfe, kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave izvještaja sustavu za dohvat izvještaja Hanfe.

⁵² **Uredba (EU) 2022/858** Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o pilot-režimu za tržišne infrastrukture temeljene na tehnologiji distribuiranog zapisa i o izmjeni uredaba (EU) br. 600/2014 i (EU) br. 909/2014 te Direktive 2014/65/EU, SL L 151

⁵³ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima i pravilima poslovnog ponašanja za obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti⁵⁴ u hrvatski pravni sustav prenosi se Delegirana direktiva Komisije (EU) 2021/1269 o održivosti⁵⁵ te se propisuje obveza investicijskih društava i kreditnih institucija koje obavljaju investicijske usluge i aktivnosti da u obveze upravljanja proizvodima, a posebno u postupak utvrđivanja ciljanog tržišta za proizvode koje distribuiraju, uključe i čimbenike održivosti. Osim toga, dodatno se uređuju sadržaj i rokovi dostave izvještaja funkcije usklađenosti s relevantnim propisima.

Važno je istaknuti da je tijekom godine Hanfa donijela sve podzakonske propise potrebne za provedbu Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2020/1503 o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja: Pravilnik o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad i zahtjeva za proširenje odobrenja za rad pružatelja usluga skupnog financiranja⁵⁶, Pravilnik o podnošenju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga pritužbi na rad europskih pružatelja usluga skupnog financiranja i postupanju Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga po zaprimljenim pritužbama⁵⁷ te Smjernice o promidžbenoj komunikaciji koja se odnosi na usluge skupnog financiranja⁵⁸. Tim paketom podzakonskih akata dovršen je regulatorni okvir poslovanja europskih pružatelja usluga skupnog financiranja u Republici Hrvatskoj. Osobiti značaj imaju Smjernice o promidžbenoj komunikaciji, koje u svrhu zaštite ulagatelja u Republici Hrvatskoj propisuju relevantne zahtjeve promidžbene komunikacije koju koristi europski pružatelj usluga skupnog financiranja prilikom promidžbe i ponude svojih usluga u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome radi li se o društvu sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ili društvu iz druge države članice koje te usluge u Republici Hrvatskoj pruža na temelju jedinstvene EU putovnice.

S ciljem poticanja, organiziranja i nadgledanja mjera za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta u smislu ujednačavanja postupanja subjekata nadzora, Hanfa je donijela i javno objavila jedno službeno stajalište u području tržišta kapitala, i to u vezi s primjenom Zakona o preuzimanju dioničkih društava.

Službenim stajalištem Hanfe o primjeni odredbi članka 13. stavka 2. točke 1. Zakona o preuzimanju dioničkih društava⁵⁹, a s ciljem ujednačavanja postupanja prilikom primjene odredbi toga Zakona, Hanfa je zainteresiranoj javnosti pojasnila određena pitanja koja se postavljaju u slučaju kada je Hanfa rješenjem utvrdila nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, a kada u istom rješenju nije uključen i nalog za izvršenje te obveze. Službeni je stav Hanfe da zabrana ostvarivanja prava glasa iz dionica ciljnog društva koje drže ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički nastupa od dana pravomoćnosti rješenja Hanfe kojim se utvrđuje nastanak obveze te traje do dana isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje, neovisno o tome je li poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje naloženo rješenjem Hanfe kojim je utvrđen nastanak obveze ili zasebnim rješenjem.

⁵⁴ [NN, br. 65/22](#)

⁵⁵ [Delegirana direktiva Komisije \(EU\) 2021/1269](#) od 21. travnja 2021. o izmjeni Delegirane direktive (EU) 2017/593 u pogledu uključivanja čimbenika održivosti u obveze upravljanja proizvodima, SL L 277

⁵⁶ [NN, br. 150/22](#)

⁵⁷ [NN, br. 146/22](#)

⁵⁸ [Poveznica](#)

⁵⁹ [Poveznica](#)

4.2. Investicijski fondovi

4.2.1. Zakonodavne aktivnosti

U 2022. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom⁶⁰ (dalje u tekstu: ZID ZOIFJP). Novine koje donosi ZID ZOIFJP prvenstveno su povezane s daljnjim usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira za tržište kapitala s pravnom stečevinom EU-a u dijelu prenošenja Direktive 2021/2261 (EU)⁶¹. Naime, Direktiva o UCITS fondovima⁶² od društava za upravljanje zahtijeva da sastave kratak dokument koji sadržava ključne informacije o bitnim obilježjima UCITS fondova (dalje u tekstu: ključne informacije za ulagatelje) kako bi ulagatelji mogli shvatiti vrstu i rizike UCITS fondova koji im se nude te na temelju toga donijeti utemeljenu odluku o ulaganju. S druge strane, Uredba o PRIIP-ovima⁶³ od izdavatelja upakiranih investicijskih proizvoda za male ulagatelje i investicijskih osigurateljnih proizvoda (PRIIP-ovi) zahtijeva da, prije nego što PRIIP učine dostupnim malim ulagateljima, sastave i objave dokument s ključnim informacijama (engl. *Key Information Document*; dalje u tekstu: KID) za taj proizvod kako bi mali ulagatelji mogli razumjeti i usporediti ključna obilježja i rizike PRIIP-ova.

Međutim, iako se UCITS fondovi također smatraju PRIIP-ovima za koje se u skladu s Uredbom o PRIIP-ovima zahtijeva dokument s ključnim informacijama, člankom 32. stavkom 1. te uredbe društva za upravljanje i distributeri udjela u UCITS fondovima izuzimaju se od obveza utvrđenih u toj uredbi, a time i od zahtjeva za izradu dokumenta s ključnim informacijama, do 31. prosinca 2021.

Kako bi se osiguralo dovoljno vremena za pripremu propisane obveze izrade dokumenta s ključnim informacijama, Uredba o PRIIP-ovima izmijenjena je Uredbom (EU) 2021/2259⁶⁴ kako bi se prijelazni aranžman produljio do 31. prosinca 2022.

Ključne informacije za ulagatelje (kod UCITS fondova) i KID (kod PRIIP-ova) u osnovi obuhvaćaju iste zahtjeve u pogledu informacija. Stoga je bilo potrebno osigurati da mali ulagatelji u PRIIP-ove koji su zainteresirani za stjecanje udjela UCITS fonda od 1. siječnja 2023. ne dobiju oba dokumenta za isti financijski proizvod. Zbog toga se ZID ZOIFJP-om propisuje da se za KID smatra da ispunjava zahtjeve koji se primjenjuju na ključne informacije za ulagatelje. Nadalje, za ulagatelje koji nisu mali ulagatelji društva za upravljanje dužna su sastavljati ključne informacije za ulagatelje u skladu s važećim

⁶⁰ **NN, br. 76/22**

⁶¹ **Direktiva (EU) 2021/2261** Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2021. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ u pogledu uporabe dokumenata s ključnim informacijama od strane društava za upravljanje subjektima za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), SL L 455

⁶² **Direktiva 2009/65/EZ** Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (preinačena), SL L 302

⁶³ **Uredba (EU) br. 1286/2014** Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi), SL L 352

⁶⁴ **Uredba (EU) 2021/2259** Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1286/2014 u pogledu produljenja prijelaznog aranžmana za društva za upravljanje, društva za investicije i osobe koje savjetuju o udjelima subjekata za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) i subjekata koji nisu UCITS ili prodaju takve udjele (Tekst značajan za EGP) (SL L 455)

zakonom osim ako odluče sastaviti KID, kako je utvrđeno u Uredbi o PRIIP-ovima. U takvim slučajevima Hanfa kao nadležno tijelo od društava za upravljanje ne bi smjela zahtijevati da dostave ključne informacije za ulagatelje, nego bi tim ulagateljima trebalo dostaviti samo KID.

Predloženim izmjenama također se iznosi u kunama konvertiraju u iznose u eurima, a iznos raspona prekršajnih sankcija usklađuje se s odredbama Zakona o uvođenju eura.

4.2.2. Podzakonski propisi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

Tijekom 2022. izmijenjeno je devet pravilnika koji uređuju poslovanje UCITS fondova i društava za upravljanje⁶⁵. Izmjene se u velikoj mjeri odnose na usklađivanje propisanih obrazaca, odredbi pravilnika i iznosa u kunama koji su njima propisani s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave, koji se više ne propisuje pravilnikom, već tehničkim uputama Hanfe, kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave izvještaja.

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu⁶⁶ prilagođava opseg primjene mogućnosti vrednovanja imovine UCITS fonda po metodi amortiziranog troška primjenom metode efektivne kamatne stope tako da se ona odnosi na vrednovanje ulaganja u depozite u kreditnim institucijama i instrumente koji se koriste u svrhu učinkovitog upravljanja portfeljem, a koji ispunjavaju uvjete navedene u točki 4.1.2 MSFI-ja 9⁶⁷. Izmjenama pravilnika također je predviđeno da se za instrumente tržišta novca, obveznice i druge dužničke vrijednosne papire na koje se u trenutku stupanja na snagu predmetnih izmjena već primjenjuje opcija vrednovanja po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, odnosno koji se drže u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje financijske imovine radi prikupljanja samo ugovornih novčanih tokova, to može i nastaviti činiti do dospijanja tih instrumenata. Dodatno, normirane su i okolnosti u kojima se priznaje umanjenje imovine na temelju objektivnih dokaza za instrumente koje se vrednuje metodom amortiziranog troška.

Alternativni investicijski fondovi

U 2022. izmijenjeno je ukupno 13 pravilnika koji uređuju poslovanje UAIF-ova i AIF-ova⁶⁸. Pravilnikom o izdavanju odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om⁶⁹ uređen je novi postupak izdavanja odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om s privatnom ponudom,

⁶⁵ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁶⁶ **NN, br. 155/22**

⁶⁷ **Uredba Komisije (EU) 2016/2067** od 22. studenoga 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9, SL L 323

⁶⁸ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁶⁹ **NN, br. 26/22**

na koji se primjenjuje tzv. „ubrzani postupak” odlučivanja u roku od 10 radnih dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Također je propisan obrazac koji UAIF ispunjava i prilaže uz zahtjev za izdavanje odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om s privatnom ponudom, a koji između ostaloga sadrži potrebna jamstva i izjave UAIF-a da je sadržaj zahtjeva te sadržaj dokumenata AIF-a usklađen s odredbama ZAIF-a, jamstva i izjavu depozitara da je suglasan s pravilima AIF-a te opis na koji su način dokumenti AIF-a usklađeni s odredbama ZAIF-a, kao i na koji se način i u kojem sadržaju daju potrebna jamstva i izjave UAIF-a.

Kroz takav postupak Hanfa više ne daje odobrenje na pravila AIF-a, što je UAIF dužan jasno istaknuti ulagateljima. Novi ubrzani postupak izdavanja odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om s privatnom ponudom doveo je do pojednostavljivanja postupka izdavanja odobrenja.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama AIF-ova⁷⁰ provodi se daljnje usklađenje u svrhu regulatornog rasterećenja te dodatnog razvoja tržišta AIF-ova kroz omogućavanje osnivanja AIF-ova za ulaganja u nekretnine koji se mogu nuditi i malim ulagateljima, uz osiguravanje primjerene razine zaštite ulagatelja. Isto tako, propisana su dozvoljena ulaganja otvorenog AIF-a s javnom ponudom za ulaganja u nekretnine, odnosno uvjeti koje nekretnina mora zadovoljiti da bi se mogla smatrati dozvoljenim ulaganjem te ograničenja ulaganja.

Izmjene ostalih donesenih pravilnika uglavnom se odnose na usklađivanje propisanih obrazaca i iznosa u kunama koji su njima propisani s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave, koji se više ne propisuje pravilnikom, već tehničkim uputama Hanfe, kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave izvještaja.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a⁷¹ uvode se iste izmjene povezane s vrednovanjem imovine AIF-a kao prema prethodno spomenutom Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju vrijednosti neto imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu.

⁷⁰ [NN, br. 155/22](#)

⁷¹ [NN, br. 155/22](#)

4.3. Mirovinski sustav

4.2.1. Zakonodavne aktivnosti

U 2022. donesen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/1238 o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP)⁷², čijim se stupanjem na snagu u hrvatsko zakonodavstvo uvodi nova vrsta financijskog mirovinskog proizvoda koji je registriran u skladu s odredbama Uredbe o PEPP-u⁷³. Zakonom se kao nadležno tijelo za provedbu Uredbe o PEPP-u određuje Hanfa, a kao subjekti nadzora proizvođači, distributeri i depozitari PEPP-a.

Paneuropski osobni mirovinski proizvod

Paneuropski mirovinski proizvod (PEPP) predstavlja mirovinski proizvod koji dobrovoljno upisuje štediša u svrhu osiguranja mirovine, a namijenjen je svim građanima EU-a koji mogu i žele štedjeti za privatnu mirovinu, i to bez obzira na godine života i status zaposlenja.

Specifičnost je PEPP-a posebna prilagođenost građanima EU-a koji radi zapošljavanja ili životnih interesa neko vrijeme žive ili rade izvan svoje matične države ili se često sele u različite države članice s obzirom na to da se štednja, odnosno mirovina „sele“ zajedno s prebivalištem. Radi se o obliku dugoročne dobrovoljne mirovinske štednje bez ili uz ograničenu mogućnost prijevremenog otkupa.

Ključne značajke PEPP-a:

- mobilnost: štediša mogu nastaviti štedjeti kroz isti proizvod čak i kada promijene prebivalište unutar EU-a
- mogućnost promjene odabrane ulagačke opcije svakih pet godina bez troškova
- potpuna transparentnost proizvoda, uključujući troškove i naknade – relevantne informacije objavljene su putem jednostavnog dokumenta s ključnim informacijama (KID), koji se dostavlja prije kupnje, nadopunjenog personaliziranom izjavom o mirovinama tijekom vijeka trajanja proizvoda
- mogućnost nuđenja do šest ulagačkih opcija, od kojih jedna mora biti „osnovni PEPP“, koji karakteriziraju troškovi ograničeni na 1 % akumuliranog kapitala godišnje te zaštita uloženog kapitala.

⁷² NN, br. 151/22

⁷³ Uredba (EU) 2019/1238 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), SL L 198

Pružatelj PEPP-a dužan je prije nego što ponudi PEPP izraditi KID, koji mora biti točan, istinit, jasan i nedvosmislen te se jasno razlikovati od promidžbenih materijala. Jedna je od značajki PEPP-a ta da štediša može od pružatelja PEPP-a zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio ako su informacije u tom dokumentu ili njegovu prijevodu dvosmislene, netočne ili neusklađene s relevantnim dijelovima pravno obvezujućih predugovornih i ugovornih dokumenata ili s propisanim sadržajem dokumenta.

Štediša ili korisnik PEPP-a koji želi promijeniti pružatelja PEPP-a mora zahtjev za promjenu pružatelja PEPP-a podnijeti u pisanom obliku, a pružatelj PEPP-a dužan je štediši odnosno korisniku PEPP-a dostaviti potvrdu o prihvaćanju zahtjeva u pisanom obliku u roku od tri radna dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Štediša PEPP-a može ostvariti pravo na mirovinu najranije s navršenih 55 godina života, a pružatelj PEPP-a u uvjetima PEPP-a utvrđuje minimalno razdoblje štednje prije ostvarivanja prava na mirovinu. Sredstva štediša PEPP-a i/ili korisnika PEPP-a predmet su nasljeđivanja, a ako je štediša PEPP-a i/ili korisnik PEPP-a ugovorio isplatu mirovine u obliku rente ili kao privremenu isplatu, nasljednici imaju pravo odabrati i kombinacije rente, jednokratne isplate i privremene isplate, pod uvjetima utvrđenim ugovorom o PEPP-u.

Pod uvjetima utvrđenima u ugovoru o PEPP-u pravo na mirovinu može se ostvariti i ranije, i to:

- slučaju smrti s obzirom na to da su sredstva predmet nasljeđivanja
- slučaju nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti (odobrava se na temelju rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje) ili
- slučaju dugotrajne nezaposlenosti (jednokratna isplata u visini od najviše 100 % iznosa na podračunu).

Na primitke u okviru PEPP-a primjenjuju se odredbe propisa o porezu na dohodak koje se odnose na primitke kojima je osnova ugovor o dobrovoljnom mirovinskom osiguranju.

PEPP se može pružati i distribuirati u EU-u samo ako je registriran u središnjem javnom registru koji formalno vodi EIOPA. Odluke o registraciji donose nacionalna nadležna tijela. Registracija PEPP-a u registru koji vodi EIOPA valjana je u svim državama članicama i njome se pružatelju PEPP-a dopušta pružanje PEPP-a, a distributeru PEPP-a distribuiranje PEPP-a.

4.2.2. Podzakonski propisi

Hanfa je u 2022. donijela ukupno 27 pravilnika kojima se uređuje poslovanje mirovinskih društava, obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova te mirovinskih osiguravajućih društava⁷⁴. Usvojene izmjene usmjerene su, kao i kod većine drugih podzakonskih akata koje je Hanfa donijela, na usklađivanje izvještaja i iznosa u kunama koji su aktima propisani s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave tih izvještaja Hanfi. Naime, način potpisivanja više se ne definira pravilnicima, već tehničkim uputama Hanfe kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave i potpisa tih izvještaja.

4.4. Osiguranje

4.2.1. Zakonodavne aktivnosti

Tijekom 2022. Hanfa je sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju⁷⁵ koji se primjenjuje od 1. siječnja 2023., a kojim se osiguravaju pretpostavke za primjenu novog međunarodnog standarda financijskog izvještavanja – MSFI-ja 17 „Ugovori o osiguranju“, koji u potpunosti zamjenjuje dosadašnji MSFI 4. Cilj je MSFI-ja 17 postizanje veće razine ujednačenosti i usporedivosti financijskih izvještaja unutar osiguravajuće industrije, kao i između osiguranja i ostalih gospodarskih sektora primjenom ekonomskih načela, pretpostavki najbolje procjene i tržišnih podataka kao važnih načela mjerenja ugovora o osiguranju. MSFI 17 pomoći će ulagateljima bolje razumjeti rizik izloženosti osiguratelja, kao i financijski položaj i uspješnost osiguratelja.

U bitnome, MSFI 17 uvodi značajne promjene u izvještavanju i objavi osiguratelja u sljedećem:

- obveze po ugovorima o osiguranju (osigurateljne obveze i rizici) koje uključuju i komponentu očekivanog novčanog toka od premije, izdataka za štete, koristi i troškova te prilagodbu za rizik, kao i komponentu nezarađene dobiti
- rezultat iz osiguranja u okviru kojega će se posebno iskazivati rezultat iz osnovnog posla osiguranja te rezultat iz ulagateljskih aktivnosti osiguratelja
- osigurateljni prihod, koji će predstavljati zarađeni prihod iz osiguratelnog pokrića umjesto premije.

Uvedena je i razlika u priznavanju dobiti. Dok se prema dosad primjenjivom MSFI-ju 4 dobit priznaje odmah u godini kada je zaključen ugovor, MSFI 17 razgraničava priznavanje dobiti na vrijeme trajanja ugovora. Takav pristup uvodi konzistentnost između MSFI-ja 17 i ostalih MSFI-jeva te svakako približava standard za ugovore o osiguranju dugoročnim karakteristikama osiguratelnog poslovanja.

⁷⁴ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁷⁵ [NN, br. 151/22](#)

Na temelju navedenih izmjena očekuju se značajne aktivnosti na izradi podzakonskih propisa u 2023. godini.

4.2.2. Podzakonski propisi

Hanfa je u 2022. donijela četiri pravilnika vezana za područje poslovanja društava za osiguranje i distributera osiguranja⁷⁶.

Pravilnikom o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara⁷⁷ kao uvjet stručnosti za stjecanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara prvenstveno se priznaju ispiti koje je osoba položila pri HAD-u, pod uvjetom da HAD osigura i Hanfi dostavi dokaze o sljedećem:

- da je provjera znanja usklađena s programom izobrazbe međunarodnih / europskih aktuarskih udruga
- da je postupak provjere znanja proveden u kontroliranim uvjetima
- da je postupak ocjenjivanja nepristran i objektivan
- provedenim ispitima i osobama koje su ispit položile.

U slučaju da HAD prestane ispunjavati gore navedene uvjete (ako izgubi akreditaciju od međunarodne udruge ili ako nije dokazao da se ispit provodi u kontroliranim uvjetima ili sl.), zbog čega Hanfa te ispite više ne bi priznavala kao ispunjeni uvjet stručnosti, Hanfa pravilnikom propisuje da će sama organizirati obrazovni program i ispit.

Pravilnikom o dokumentaciji za izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje⁷⁸ detaljnije se propisuje dokumentacija kojom se utvrđuje postojanje uvjeta za izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje / društva za reosiguranje, kao i rok od 60 dana za izvještavanje Hanfe o namjeri izdvajanja poslova ili funkcija, pri čemu je propisan rok Hanfa ovlaštena i skratiti na obrazloženi zahtjev društva za osiguranje.

S ciljem poticanja, organiziranja i nadgledanja mjera za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta u smislu ujednačavanja postupanja subjekata nadzora Hanfa je donijela i javno objavila dva službena stajališta o obavljanju poslova distribucije osiguranja.

Prvim službenim stajalištem⁷⁹ Hanfa je zauzela stav u odnosu na uspostavljanje sustava poticaja između kreditne institucije kao posrednika u osiguranju i društva za osiguranje. U bitnome, zauzet je stav da je posrednik u osiguranju prije sklapanja ugovora o osiguranju stranci dužan, između ostalog, dati jasnu i nedvosmislenu informaciju o naravi primljenih primitaka, pri čemu je dopuštena kombinacija različitih vrsta primitaka (provizija, ekonomska korist, honorar i sl.). Pritom se posrednike upozorava da primici ne smiju biti strukturirani na način koji je protivan najboljem interesu

⁷⁶ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁷⁷ [NN, br. 48/22](#)

⁷⁸ [NN, br. 155/22](#)

⁷⁹ [Poveznica](#)

stranaka. Dodatno, ako se radi o distribuciji investicijskih osigurateljnih proizvoda, posrednici u osiguranju ili društva za osiguranje dužni su jasno i pravodobno obavijestiti stranku o svojstvima odnosno izvorima sukoba interesa prije sklapanja ugovora o osiguranju. Na kraju, napominje se da distributer osiguranja osobito ne smije sklapati sporazume u vezi s nagrađivanjem, prodajnim ciljevima ili sl. koji bi njega ili njegove zaposlenike mogli potaknuti da preporuče stranki određeni proizvod osiguranja koji ne odgovara njezinim potrebama.

Drugim se službenim stajalištem⁸⁰, zbog različitih pitanja koja su se pojavila u praksi, a u vezi s mogućnosti leasing društva da djeluje kao posrednik u osiguranju, jasno zauzima stav da je to moguće s obzirom na to da Zakon o osiguranju leasing društvo izričito navodi kao kategoriju posrednika u osiguranju, unatoč činjenici da navedena djelatnost nije izričito propisana Zakonom o leasingu.

4.5. Ostale normative aktivnosti

4.2.1. Zakonodavne aktivnosti

Najznačajniji zakonski propis donesen u 2022. koji utječe na poslovanje svih subjekata nadzora Hanfe i u čijoj je izradi Hanfa sudjelovala jest Zakon o uvođenju eura. Zakonom su u području nadležnosti Hanfe propisana pravila dvojnog iskazivanja cijena i vrijednosti u financijskom sektoru te preračunavanja vrijednosti vrijednosnih papira i udjela u mirovinskim i investicijskim fondovima te obavještavanje klijenata pružatelja financijskih usluga putem općenite i individualne obavijesti o preračunavanju imovine i obveza u kunama u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma⁸¹ usklađuje se s preporukama Moneyvala iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske, koje su sadržane u Akcijskom planu za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma⁸². Najvažnije izmjene koje se odnose na nadležnosti Hanfe obuhvaćaju detaljnije propisane obveze pružatelja usluga virtualne imovine, s tim da su usluge proširene, a pružateljima usluga virtualne imovine nameće se i obveza upisa u registar pružatelja usluga virtualne imovine kod Hanfe uz provjeru uvjeta dobrog ugleda za vlasnike i članove uprave. Izmjenama zakona također se zabranjuje pružanje usluga u vezi s virtualnom imovinom za sve osobe koje nisu upisane u registar Hanfe, osim iznimno za ekvivalente takvih pružatelja usluga koji su licencirani ili registrirani u drugim državama članicama, uz propisan postupak.

Pružatelji usluga virtualnih valuta prema tim su izmjenama također dužni provoditi dubinsku analizu stranke i pri svakoj povremenoj transakciji u vrijednosti od 1.000,00 eura i većoj, kao i pri svakoj povremenoj transakciji koja predstavlja prijenos virtualne imovine u vrijednosti od 1.000,00 eura i većoj, te Hanfi dostaviti godišnji plan rada za

⁸⁰ [Poveznica](#)

⁸¹ [NN, br. 151/22](#)

⁸² [NN, br. 56/22](#)

tekuću godinu i izvještaj o radu za prethodnu godinu u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma najkasnije do 30. lipnja tekuće godine. Osim navedenog, detaljnije se propisuju obveze za poduzimanje mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika te se smanjuje prag obavješćavanja o gotovinskim transakcijama s 200.000,00 kuna na 10.000,00 eura.

4.2.2. Podzakonski propisi

Od ostalih normativnih aktivnosti Hanfe povezanih s podzakonskim aktima u 2022.⁸³ ističe se donošenje Pravilnika o obavješćavanju klijenata pružatelja financijskih usluga o uvođenju eura kao službene valute Republike Hrvatske⁸⁴, kojim su se, nakon opsežne javne rasprave sa svim subjektima Hanfe, propisali sadržaj, struktura i način dostave općenite i individualne obavijesti klijentima subjekata nadzora Hanfe o preračunavanju iz kuna u eure svih obveza i imovine klijenata.

Preostali pravilnici Hanfe koji su izmijenjeni u 2022. odnose se na dodatno usklađivanje 14 pravilnika iz područja leasinga i faktoringa s uvođenjem eura kao službene valute Republike Hrvatske. Njima se više ne definira način potpisivanja izvještaja koji se dostavljaju Hanfi, već se navodi da se to uređuje tehničkim uputama Hanfe kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave i potpisa tih izvještaja u narednom razdoblju. Osim toga, Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2023.⁸⁵ predviđene su naknade za nadzor koje plaćaju novi subjekti nadzora Hanfe, i to za pružatelje usluga skupnog financiranja i kreditne institucije koje pružaju usluge skupnog financiranja, kao i za izdavatelje pokrivenih obveznica. Naknade za ostale subjekte nadzora nisu se mijenjale, već su se usklađivale s eurskim iznosima, zaokruživanjem na nižu deseteticu.

Konačno, Hanfa je službenim stajalištem o primjeni Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma⁸⁶ zauzela stav da u slučaju razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta iznos iznad kojeg transakcija ne može biti anonimna, u ovisnosti o svim relevantnim čimbenicima te uzevši u obzir činjenicu da razmjena virtualnih i fiducijarnih valuta ipak predstavlja viši rizik nego poslovanje ovlaštenih mjenjača, može biti i niži od zakonski propisanog minimuma, što je svaki obveznik dužan urediti svojim internim procedurama. Istim je stajalištem navedeno da se mjere dubinske analize kod pružatelja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta, osim kod iznosa višeg od 105.000,00 kuna, moraju provoditi i u ostalim slučajevima u skladu s odredbama samoga zakona. Stupanjem na snagu već spomenutih izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma navedeni pragovi i obveze jasnije su definirane.

⁸³ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁸⁴ [NN, br. 90/22](#)

⁸⁵ [NN, br. 152/22](#)

⁸⁶ [Poveznica](#)

LICENCIRANJE I EDUKACIJE

5. LICENCIRANJE I EDUKACIJE

Hanfa kroz postupke licenciranja na temelju relevantnih propisa provjerava ispunjenost uvjeta za izdavanje odobrenja pravnim i fizičkim osobama za stjecanje primjerenih znanja i kvalifikacija za obavljanje poslova pod Hanfinom nadležnošću. U postupcima koji predstavljaju prvi korak za ulazak na financijsko tržište Hanfa provjera ispunjenost propisanih uvjeta u vezi s regulatornim zahtjevima za osnivanje društava, poput visine temeljnog kapitala, i uvjeta u vezi s organizacijskim zahtjevima društava, kao i brojnih drugih nužnih preduvjeta. Prilikom licenciranja članova uprave i nadzornog odbora subjekata nadzora Hanfa prije potencijalnog izdavanja odobrenja provjerava ugled i integritet kandidata, njegovo radno iskustvo, stručnost i ostale uvjete propisane zakonskim i podzakonskim propisima, dok imatelji kvalificiranih udjela u postupku pred Hanfom dokazuju svoj dobar ugled, financijsko stanje te transparentno podrijetlo sredstava za financiranje namjeravanog stjecanja.

5.1. Licenciranje

U 2022. Hanfa je provela 225 postupaka licenciranja, koji su obuhvaćali izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela, odobrenja za rad te odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora, izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara te izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja, kao i postupke u kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole.

Najveći broj zahtjeva za licenciranje odnosio se na zahtjeve za izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja (njih 70), od čega je najveći broj odobrenja izdan obrtima za zastupanje u osiguranju (43) za obavljanje poslova distribucije osiguranja.

5.1.1. Tržište kapitala

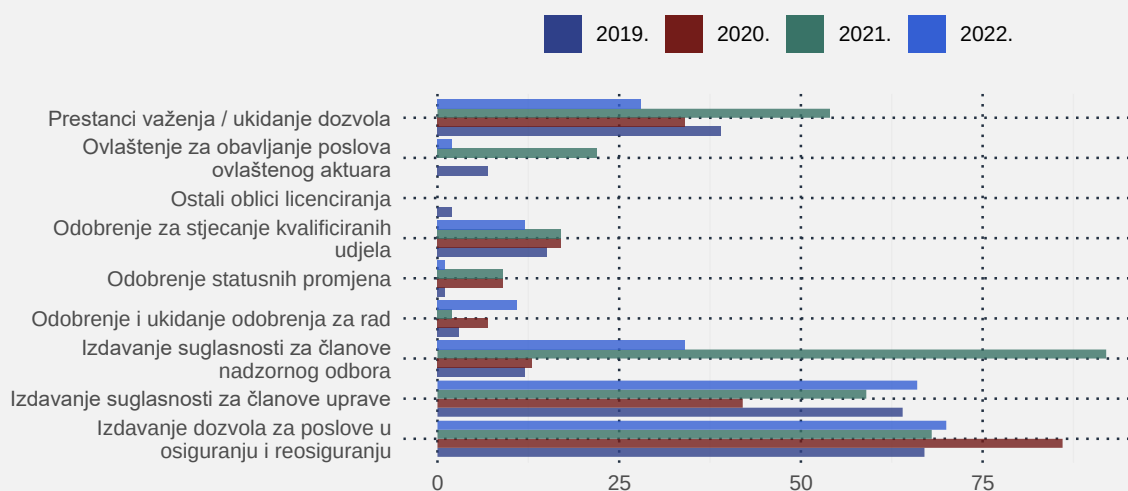
Tijekom 2022. Hanfa je izdala dvije suglasnosti za imenovanje člana uprave investicijskog društva, a jedan je postupak obustavljen.

Hanfa je u 2022. jednom investicijskom društvu na temelju njegove vlastite odluke ukinula odobrenje za pružanje i obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga izdano na temelju odredbi zakona kojim se uređuje tržište kapitala te je tom društvu po zahtjevu izdala odobrenje za rad malog UAIF-a.

Nadalje, u 2022. izdane su dvije suglasnosti za imenovanje člana uprave Zagrebačke burze d.d., koje su se odnosile na reizbor već postojećih članova uprave navedenog društva. Također su izdane i tri suglasnosti za imenovanje člana uprave središnjeg depozitorija, kao i jedna suglasnost za imenovanje člana uprave središnje druge ugovorne strane.

Slika 5.1. Postupci licenciranja tijekom 2022., prema vrsti postupka

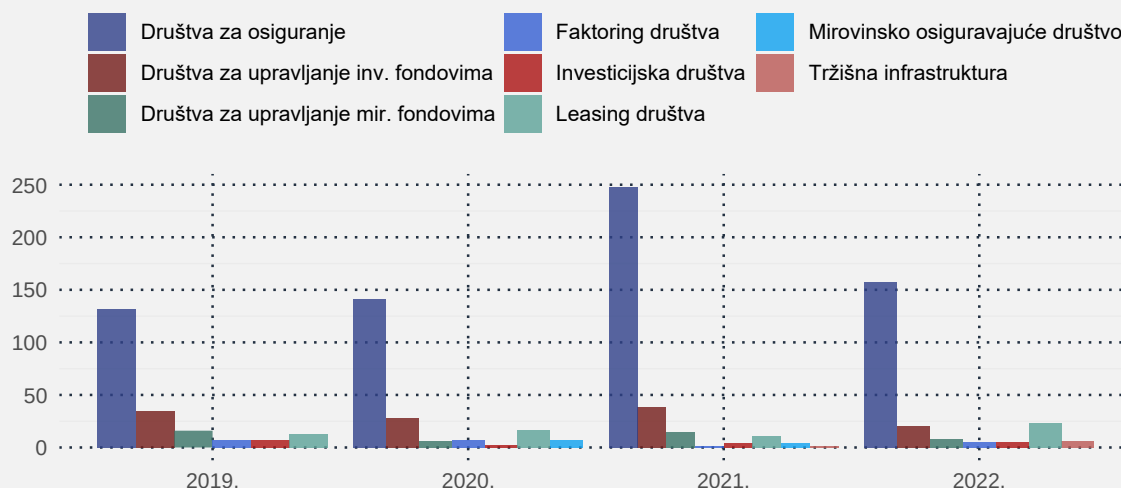
Broj postupaka

Izvor: Hanfa

Slika 5.2. Postupci licenciranja tijekom 2022., prema industriji

Broj postupaka

Izvor: Hanfa

5.1.2. Investiranje

Hanfa je u 2022. izdala četiri odobrenja za rad društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, jedno u kategoriji srednji UAIF, a tri u kategoriji mali UAIF. Odobrenje za rad u kategoriji srednji UAIF izdano je postojećem UAIF-u koji je imao odobrenje za rad u kategoriji veliki UAIF. Odobrenje za rad malog UAIF-a izdano je postojećem društvu koje je bilo investicijsko društvo i kojem je prilikom izdavanja odobrenja za rad malog UAIF-a na vlastiti zahtjev ukinuto odobrenje za pružanje i obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga. Preostala dva odobrenja za rad malog UAIF-a izdana su postojećim UAIF-ovima koji su imali odobrenje za rad u kategoriji veliki UAIF i srednji UAIF.

Tijekom 2022. izdano je deset odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima, od čega četiri za obavljanje funkcije člana uprave društava za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ovima te šest za obavljanje funkcije člana uprave UAIF-ova.

Jednom društvu za upravljanje investicijskim fondovima Hanfa je u 2022. izdala odobrenje za delegiranje poslova praćenja usklađenosti s relevantnim propisima na treću osobu.

U 2022. izdano je pet suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u društvima za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga su se četiri suglasnosti odnosile na izravno, a jedna na neizravno stjecanje.

Nadalje, ukinuto je jedno rješenje kojim je izdana suglasnost za izravno i neizravno stjecanje kvalificiranog udjela u jednom društvu za upravljanje investicijskim fondovima jer je ono odustalo od namjeravanog stjecanja.

Hanfa je u 2022. jednom UAIF-u ukinula odobrenje za rad na temelju vlastite odluke UAIF-a o prestanku obavljanja djelatnosti upravljanja alternativnim investicijskim fondovima, nakon čega je društvo u sudskom registru promijenilo tvrtku i predmet poslovanja te prestalo biti subjekt nadzora Hanfe.

5.1.3. Mirovinski sustav

Hanfa je u 2022. izdala četiri odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog društva i četiri odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora mirovinskog društva.

5.1.4. Osiguranje

Hanfa je u objedinjenom postupku domaćem društvu za osiguranje izdala odobrenje za neposredno stjecanje kvalificiranog udjela u drugom društvu za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, i to u visini od 100 % temeljnog kapitala i glasačkih prava tog društva, dok su trima društvima sa sjedištem u Republici Austriji izdana odobrenja za posredna stjecanja kvalificiranog udjela u istom društvu.

Nadalje, izdana su 23 odobrenja za članove uprave društava za osiguranje, 30 odobrenja za članove nadzornog odbora društava za osiguranje te dva ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Najveći broj dozvola, njih 70, Hanfa je izdala na području distribucije osiguranja i reosiguranja, od kojih su 43 izdane obrtima za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja.

U 2022. na području distribucije osiguranja i reosiguranja Hanfa je donijela 28 rješenja o prestanku važenja dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije osiguranja, od kojih se većina (21) odnosila na obrte za zastupanje u osiguranju.

5.1.5. Nebankarsko financiranje

Leasing / faktoring društva

U 2022. Hanfa je donijela 15 rješenja o suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave leasing društva. U objedinjenom postupku Hanfa je novoosnovanom društvu izdala odobrenje za obavljanje poslova leasinga (financijski i operativni leasing), suglasnost osnivaču, društvu sa sjedištem u Japanu, za stjecanje kvalificiranog udjela u novoosnovanom leasing društvu te dvije suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave.

S druge strane, s radom su prestala dva leasing društva jer su im po njihovim zahtjevima ukinuta odobrenja za obavljanje poslova leasinga. U jednom je predmetu zbog odustanka stranke obustavljen postupak pokrenut na zahtjev leasing društva kojim se traži izdavanje odobrenja za osnivanje podružnice u trećoj državi.

Hanfa je u objedinjenom postupku društvu sa sjedištem u Londonu i društvu iz Luksemburga izdala odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u visini od 12,21 % temeljnog kapitala i glasačkih prava u domaćem leasing društvu.

Hanfa je također utvrđivala ispunjenost uvjeta za članove nadzornih odbora leasing društava te je u sklopu neupravnih postupaka utvrdila ispunjenost uvjeta za 22 člana nadzornih odbora leasing društava.

Jednom faktoring društvu ukinuto je odobrenje za obavljanje poslova faktoringa jer je društvo donijelo odluku o prestanku poslovanja kao faktoring društvo. Izdane su i četiri suglasnosti za obavljanje funkcije članova uprave faktoring društava, dok je u jednom predmetu postupak za stjecanje kvalificiranog udjela u faktoring društvu po zahtjevu stranke obustavljen.

5.2. Ispiti i edukacije

5.2.1. Ispiti iz područja tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava

U 2022. održan je jedan obrazovni program i 12 ispitnih rokova za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom.

Obrazovni program, koji provode stručni predavači iz područja tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, a među kojima se nalazi i veći broj zaposlenika Hanfe, održan je u studenom 2022., a pohađalo ga je 12 polaznika. Pokrivao je područja aktuarstva, zakonodavnog okvira, platnog prometa i deviznog poslovanja, financijskih institucija i tržišta, zlouporabe tržišta, kvantitativnih metoda, upravljanja rizicima, osnova financijskog izvještavanja, prava trgovačkih društava, korporativnih financija, teorije portfelja, pravila Zagrebačke burze, etičkih standarda, ekonomske politike, sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, preuzimanja dioničkih društava, kodeksa korporativnog upravljanja, licenciranja, računovodstva i financijskog izvještavanja te osnova osiguranja.

Ispitni rokovi u 2022. održavali su se online i kontinuirano na mjesečnoj bazi, a pristupilo im je ukupno 48 kandidata, od čega je njih 20 uspješno položilo ispit.

5.2.2. Ispiti za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja i kontinuirana edukacija distributera

Hanfa od veljače 2021. kontinuirano provodi online ispite za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili reosiguranja, a od srpnja 2022. provedba ispita organizirana je kroz zajedničku infrastrukturu Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva, pristupanjem putem sustava e-građani. Ispit se provodi u skladu s Pravilnikom o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar⁸⁷, a obuhvaća provjeru znanja prema izabranoj skupini osiguranja, kategoriji posrednika i sporednih posrednika u osiguranju i proizvodima osiguranja ili reosiguranja koje posrednik namjerava distribuirati. Ispiti se i dalje organiziraju na tjednoj bazi te su u 2022. ispitu pristupila ukupno 884 kandidata, dok je prolaznost na ispitu bila na razini iz prethodnih godina.

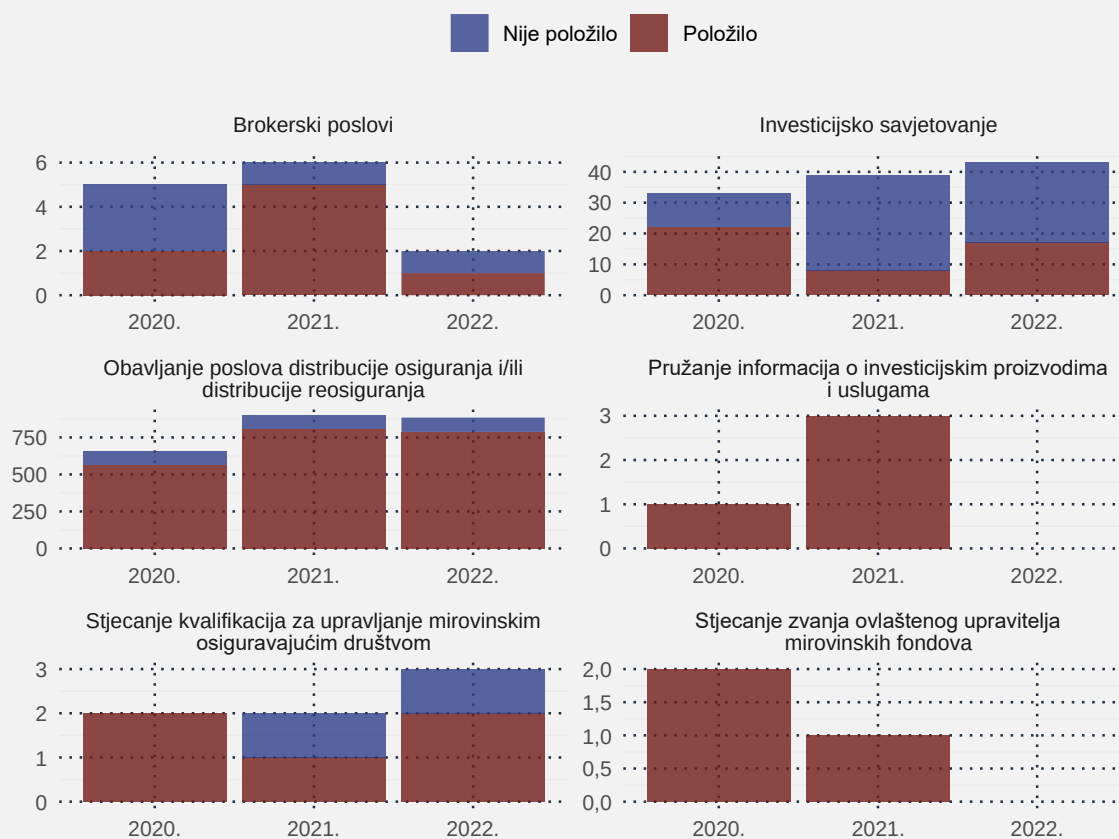
Stručnost distributera osiguranja i/ili reosiguranja, osim polaganja ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja, podrazumijeva i održavanje potrebne razine znanja i sposobnosti

⁸⁷ [NN, br. 16/19](#)

distributera tijekom cijelog razdoblja obavljanja poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja. Stoga je i u 2022. nastavljeno praćenje ispunjenosti obveze distributera u pogledu stalnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja, koje je i uvjet za zadržavanje licenci.

Slika 5.3. Rezultati ispitnih rokova, prema vrsti ispita

Broj ispita

Izvor: Hanfa

ZAŠTITA POTROŠAČA I UNAPRJEĐENJE FINANCIJSKE PISMENOSTI

6. ZAŠTITA POTROŠAČA I UNAPRJEĐENJE FINACIJSKE PISMENOSTI

Hanfa se pri obavljanju svojih aktivnosti između ostaloga vodi načelom izgradnje povjerenja među svim sudionicima financijskog tržišta te informiranja i praćenja zaštite korisnika financijskih usluga. Zaštita potrošača prvenstveno podrazumijeva unaprjeđivanje pravnog položaja građana kao korisnika financijskih usluga prilikom kupnje ili ugovaranja različitih financijskih usluga na tržištu, no jedan je od važnijih alata u zaštiti potrošača i edukacija. Stoga Hanfa pridaje veliku pažnju edukaciji u području financijske pismenosti iz djelokruga i nadležnosti Hanfe, ali i komunikaciji s potrošačima i zainteresiranom javnosti. To uključuje odgovaranje na predstavke potrošača, objave edukativnih materijala i upozorenja te održavanje predavanja, radionica i drugih vrsta edukacija kako za ciljne skupine tako i za širu javnost.

6.1. Zaštita potrošača

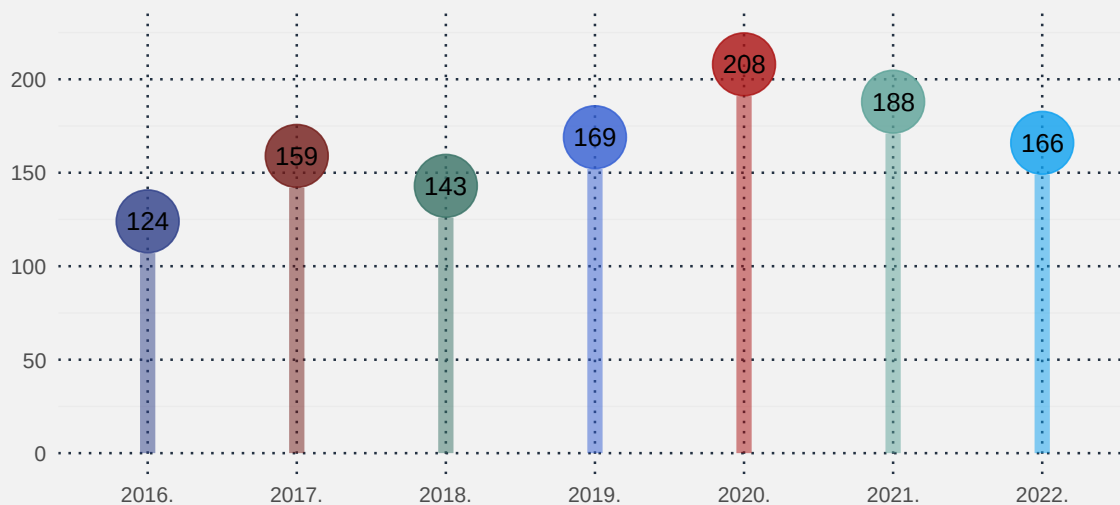
Postupanje po predstavkama korisnika financijskih usluga i njihova analiza jedan je od alata praćenja zaštite potrošača. Hanfa zaprima predstavke korisnika financijskih usluga i drugih zainteresiranih osoba iz svih područja svoje nadležnosti, odnosno područja osiguranja, tržišta kapitala, leasinga, faktoringa, investicijskih fondova, mirovinskih fondova, mirovinskih osiguravajućih društava i investicijskih društava, te postupaju prema svakoj zaprimljenoj predstavci. Nakon provjere navoda iz predstavke Hanfa dostavlja odgovor svakom podnositelju predstavke u roku od 30 dana od njezina zaprimanja. U pojedinim slučajevima navodi iz pojedine predstavke mogu uputiti na postojanje određenih sustavnih problema ili nedostataka u poslovnim procesima određenog subjekta nadzora pa saznanja koje Hanfa dobije tim putem mogu biti vrlo korisna za obavljanje aktivnosti iz njezina djelokruga i nadležnosti.

U 2022. zaprimljeno je ukupno 166 predstavki, što su 22 predstavke, odnosno 11,7 % manje u odnosu na 2021. godinu.

Najveći broj predstavki i dalje se odnosi na područje osiguranja (101 predstavka ili 61 % od ukupnog broja zaprimljenih predstavki). Velika zastupljenost predstavki iz područja osiguranja logična je s obzirom na činjenicu da je osiguranje jedna od najraširenijih financijskih usluga s razmjerno velikim brojem sklopljenih ugovora o osiguranju. Stoga se može očekivati kako će upravo u tom području broj prijepora između korisnika financijskih usluga i pružatelja tih usluga i dalje biti visok, posebice uzimajući u obzir prirodu usluge te njezinu inkorporiranost u svakodnevni život potrošača, odnosno korisnika usluga.

Slika 6.1. Zaprimljene predstavke tijekom godine

Broj predstavki

Izvor: Hanfa

U 2022. najviše zaprimljenih predstavki iz segmenta osiguranja odnosilo se na autoosiguranja (40 predstavki, odnosno 41 %), od čega se 30 predstavki odnosilo na osiguranje od automobilske odgovornosti, a deset na kasko-osiguranje. Predstavke su najčešće podnošene zbog pitanja osnovanosti odštetnog zahtjeva i određivanja visine štete te načina postupanja prilikom obrade odštetnih zahtjeva. Na temelju četiriju predstavki kod kojih je utvrđeno kršenje članka 12. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu⁸⁸ (dalje u tekstu: ZOOP) pokrenuta su četiri prekršajna postupka. Povećan broj predstavki zabilježen je i u području zdravstvenog osiguranja te su one su činile ukupno 10 % zaprimljenih predstavki u području osiguranja. Najčešće se radilo o pitanjima povezanim s mogućnosti raskida ugovora ili razumijevanjem uvjeta ugovora. S druge strane, značajno je smanjen broj predstavki iz područja osiguranja imovine, koje su činile samo 6 % ukupno zaprimljenih predstavki u području osiguranja. Za usporedbu, u 2021. udio predstavki povezanih s osiguranjem imovine u ukupnom broju predstavki iz područja osiguranja iznosio je 26 %, no tako velik udio predstavki iz predmetne vrste osiguranja bio je posljedica potresa koji su 2020. pogodili područje Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Sisačko-moslavačke županije.

Rast broja predstavki u segmentu leasinga iz 2020., koji je u najvećem dijelu bio posljedica događaja na tržištu povezanih s pandemijom koronavirusa, zaustavljen je u 2021., a trend smanjenja nastavljen je u 2022., kada je zaprimljeno tek osam predstavki, odnosno 58 % manje u odnosu na 2021. godinu. Broj predstavki iz područja tržišta kapitala također se smanjio u odnosu na 2021. te je zaprimljeno 18 predstavki, odnosno 33 % (devet) predstavki manje.

U 2022. Hanfa je zaprimila veći broj predstavki (njih 12) koje su se odnosile na rad društava za upravljanje investicijskim odnosno mirovinskim fondovima u odnosu na godinu prije, kada ih je bilo zaprimljeno pet. Predstavke su se u pravilu odnosile na pad vrijednosti imovine te upravljanje fondovima, a što je posljedica aktualnih kretanja na

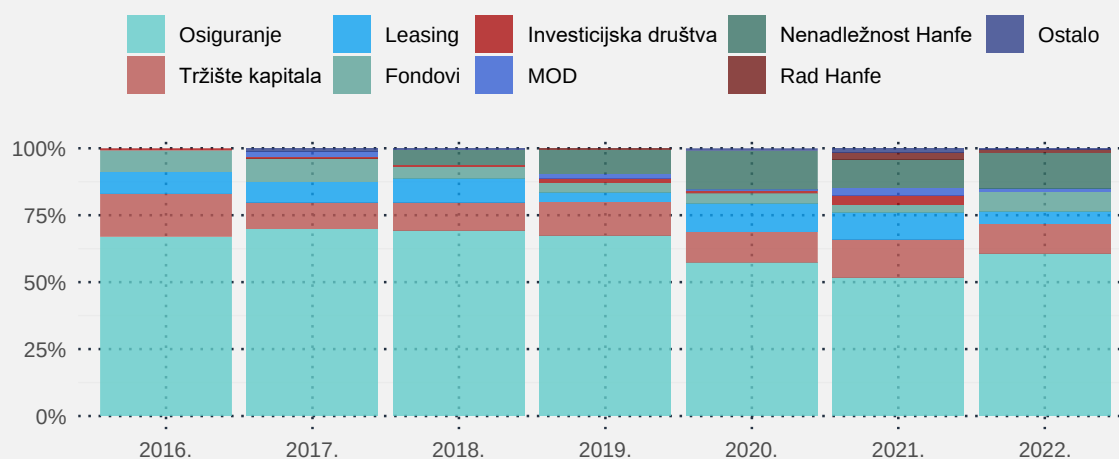
⁸⁸ NN br. [151/2005](#), [36/2009](#), [75/2009](#), [76/2013](#), [152/2014](#)

financijskim tržištima. Što se tiče mirovinskih osiguravajućih društava, zaprimljene su dvije predstavke, tj. tri manje u odnosu na prethodnu godinu, a njihova je tematika upućivala na pitanja povezana s temama izračuna mirovine te usklađivanja mirovina i zaostataka mirovina s inflacijom. Veći broj predstavlki iz područja mirovinskog osiguranja očekuje se i u narednom razdoblju s obzirom na sve veći broj korisnika mirovina iz sustava.

Broj predstavlki za koje Hanfa nije nadležna (22) nije se značajnije promijenio u odnosu na prethodnu godinu, a većina njih odnosila se na postupanja teleoperatera i banaka. U 2022. zaprimljene su samo dvije predstavke koje su se odnosile na rad Hanfe, na temelju kojih nisu utvrđene nepravilnosti, te jedna predstavka povezana s tematikom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Slika 6.2. Struktura predstavlki korisnika financijskih usluga upućenih Hanfi po godinama

U % ukupnog broja zaprimljenih predstavlki

Izvor: Hanfa

Sve predstavke zaprimljene u 2022. riješene su. To znači da je Hanfa na sve predstavke dostavila odgovor podnositeljima ili, u slučaju kada za nju nije bila nadležna, prosljedila predstavku odgovarajućoj nadležnoj instituciji ili obavijestila podnositelja predstavke da predmet podnesene predstavke nije u nadležnosti Hanfe.

Na temelju zaprimljenih predstavlki Hanfa u određenim slučajevima može inicirati nadzorne postupke pa je tako tijekom 2022. dovršen izvanredni nadzorni postupak nad jednim društvom za osiguranje pokrenut godinu prije u dijelu obrade odštetnih zahtjeva donošenjem rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti. Osim toga, Hanfa je u 2022. provela posredan nadzor nad svim društvima za osiguranje u dijelu postupanja po pritužbama/prigovorima zainteresiranih osoba u skladu sa ZOS-om. Hanfa je provjeravala interne akte društava kojima je uređeno postupanje po pritužbama i prigovorima zainteresiranih osoba, evidencije društava o pritužbama i prigovorima zaprimljenim u 2020. i 2021. te internetske stranice društava. Kod određenog broja društava za osiguranje primijećeni su manji nedostaci u informiranju korisnika u vezi s mogućnosti podnošenja pritužbi/prigovora na internetskim

stranicama društava, a u komunikaciji s društvima provode se aktivnosti povezane s unaprjeđenjem informiranosti zainteresiranih osoba o mogućnostima i načinu podnošenja pritužbi/prigovora. U odnosu na četiri društva utvrđena je potreba za otvaranjem postupaka neposrednih nadzora, koji su planirani u 2023. godini.

Tijekom 2022. Hanfa je provela postupak izvanrednog nadzora nad jednim leasing društvom na temelju saznanja iz predstavke u dijelu postupanja društva u skladu s odredbama Zakona o leasingu i vlastitim internim aktima prilikom raskida ugovora o leasingu zbog neisporuke objekta leasinga. U postupku nadzora utvrđene su nezakovitosti i nepravilnosti te je doneseno rješenje kojim se nalaže njihovo otklanjanje.

Potaknuta saznanjima iz predstavki i ostalih oblika komunikacije s potrošačima Hanfa je na svojoj internetskoj stranici u 2022. objavila nekoliko upozorenja i informativnih tekstova. U vezi s područjem osiguranja objavila je tekst pod nazivom „KID – osobna iskaznica upakiranih investicijskih proizvoda“, a koji se odnosi na životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, odnosno investicijske osigurateljne proizvode (engl. *Insurance-Based Investment Products – IBIPs*). S obzirom na složenost tih proizvoda regulativom je detaljno propisano koje su to ključne informacije koje se moraju dati potrošaču i u kojem formatu – dokument s ključnim informacijama (engl. *Key Information Document – KID*), a koje se navode u informativnom tekstu.

Osim upita povezanih sa subjektima nadzora Hanfe, velik broj upita, posebice putem telefonske linije za potrošače, odnosio se na strana društva koja se bave pružanjem visokorizičnih investicijskih usluga (npr. ugovorima za razlike, engl. *contracts for differences – CFDs*), a koje često rezultiraju gubicima uložених sredstava ili čak i internetskim prevarama. Kao odgovor na navedene upite tijekom 2022. izdano je upozorenje u vezi s trgovanjem putem platformi *tradevtech.io* i *eenmarket.group* te društava UMedia LLC i Bodacious Consulting LLC, koja njima upravljaju. Hanfa je također upozorila na platformu za trgovanje *soltechx.com* i na društvo Ford Beckett, koje prema navodima s internetske stranice tog društva nudi niz financijskih usluga, od trgovanja opcijama, trgovanja ETF-ovima, tj. burzovno utrživim fondovima (engl. *exchange traded funds*), i trgovanja vrijednosnim papirima do upravljanja imovinom i planiranja mirovine. Osim toga, Hanfa je izdala i upozorenje u vezi s lažnim odobrenjem Hanfe društvu DNCA Finance Luxembourg, koje je kao dokaz svog navodnog legitimiteta građanima na uvid nudilo i dokument s krivotvorenim logotipima Hanfe i imenima Hanfinih predstavnika. S obzirom na pojačan interes javnosti za informacijama o ulaganju u investicijsko zlato Hanfa je izdala i obavijest kojom je upozorila javnost na to da ulaganje u investicijsko zlato nije investicijska usluga te da ta aktivnost ne podliježe nadzoru Hanfe. Društva koja nude usluge ulaganja u investicijsko zlato nisu Hanfini subjekti nadzora te Hanfa nema nadzornih ni drugih ovlasti povezanih s poslovanjem tih društava.

S obzirom na postupanje po predstavkama te pojačan interes i upite ulagatelja na tržištu kapitala, a koji se odnose na početak poravnjanja transakcija preko društva SKDD-CCP Smart Clear d.d., objavljen je i informativni tekst u kojem je pojašnjena uloga tog društva kao posrednika između drugih ugovornih strana u ugovorima kojima se trguje na financijskom tržištu.

S namjerom razvijanja svijesti o koristima i rizicima usluga osiguranja, Hanfa je tijekom 2022. pristupila izradi pregleda glavnih izvora rizika kojima mogu biti izloženi korisnici usluga osiguranja kroz ocjenu vjerojatnosti materijalizacije i utjecaja materijalizacije tih rizika, a koju su dala sva društva za osiguranje u Hrvatskoj. Te su ocjene potom integrirane s ocjenama Hanfe temeljenima na nadzornim i drugim aktivnostima povezanim sa zaštitom potrošača u području osiguranja. Cilj je bio potrošačima na jednom mjestu dati sumarni uvid u trendove i glavne rizike kojima mogu biti izloženi pri ugovaranju usluga osiguranja. Rizici za potrošače mogu proizlaziti iz poslovnih procesa, postupanja i politika društava za osiguranje odnosno distributera usluga osiguranja prema potrošačima, financijskog razumijevanja i očekivanja potrošača, ali i općih makroekonomskih, financijskih, geopolitičkih, regulatornih, tehničkih i drugih okolnosti. Tako utvrđeni pregled glavnih izvora rizika kojima mogu biti izloženi korisnici usluga osiguranja tijekom 2023. godine objavljen je na internetskim stranicama Hanfe.

Poseban informativni tekst objavljen je sredinom 2022. s obzirom na to da je novim Zakonom o zaštiti potrošača⁸⁹ Hanfa dobila nove nadzorne ovlasti u odnosu na društva kojima je izdala odobrenje za rad.

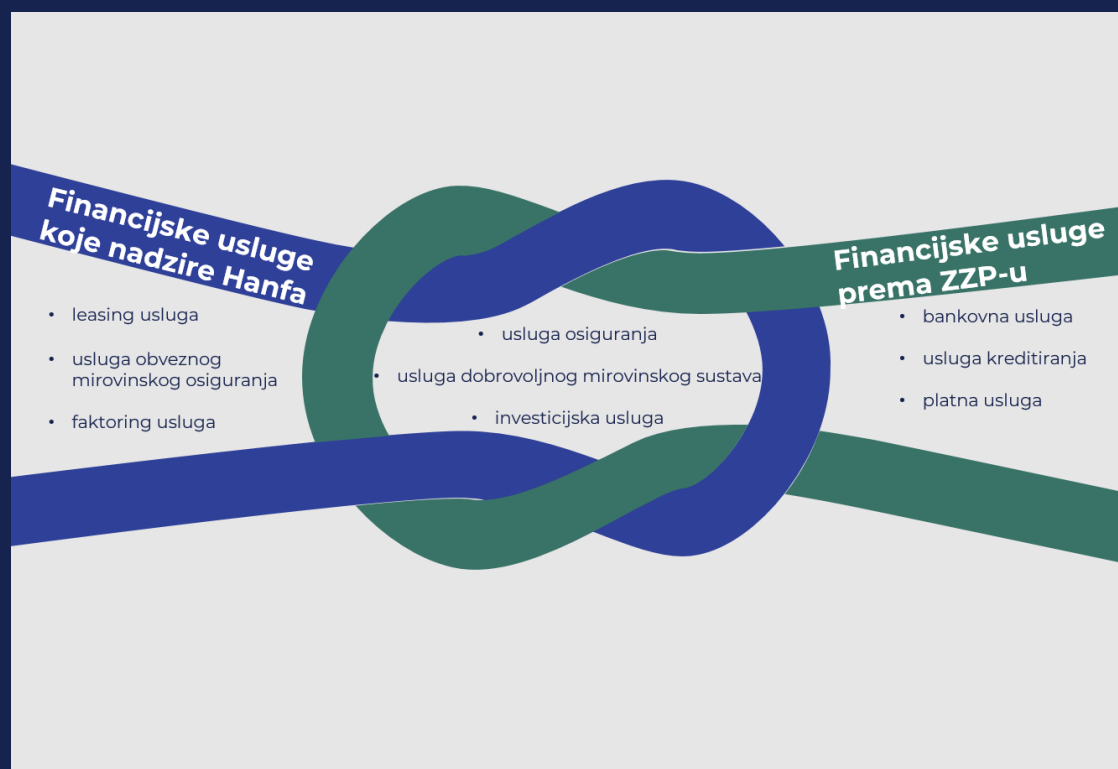
Zakon o zaštiti potrošača

Novi Zakon o zaštiti potrošača (dalje u tekstu: ZPP) stupio je na snagu 28. svibnja 2022. godine. Jedna od bitnih novosti koje je ZPP donio jesu i nadzorne ovlasti nad provođenjem tog zakona koje su dane Hanfi u odnosu na postupanja društava kojima je Hanfa izdala odobrenje za rad. Nadzor će se provoditi na način propisan posebnim zakonima kojima se uređuje poslovanje tih društava.

U skladu sa ZPP-om financijskim se uslugama se smatraju bankovna usluga, usluga kreditiranja, usluga osiguranja, usluga dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, investicijska usluga ili platna usluga. Od navedenih financijskih usluga Hanfa prema tom zakonu nadzire pružanje usluga osiguranja, dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i investicijskih usluga. No osim navedenih financijskih usluga Hanfa također provodi nadzor nad provođenjem toga zakona i kod ostalih usluga koje pružaju društva kojima je Hanfa izdala odobrenje za rad (primjerice leasing i faktoring). O tome radi li se u nekom konkretnom slučaju o pružanju financijskih usluga kako ih definira ZPP ili o pružanju ostalih usluga iz nadležnosti Hanfe, ovisit će i primjena konkretnih odredbi tog zakona koje se mogu razlikovati ovisno o definiciji usluge kao financijske.

⁸⁹ Članak 141. Zakona o zaštiti potrošača ([NN, br. 19/22](#))

Slika 6.3. Prikaz financijskih usluga prema ZZP-u i financijskih usluga koje nadzire Hanfa

Izvor: Hanfa

Hanfa je na svojim internetskim stranicama objavila informativni tekst kojim je, osim što je obavijestila potrošače o opisanoj novini, ujedno i uputila potrošače u način postupanja u slučaju podnošenja pisanog prigovora trgovcu, kao i sadržaj predstavke Hanfi. Naime, ZZP-om se uređuje zaštita osnovnih prava potrošača, a njime je definirano da je potrošač svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti. Navedeno je važno istaknuti s obzirom na to da su, primjerice, prema Zakonu o osiguranju zainteresirane osobe koje imaju pravo podnijeti pritužbu na rad društva za osiguranje te predstavku Hanfi uz fizičke ujedno i pravne osobe koje imaju prava i obveze po ugovoru o osiguranju. Stoga neovisno o ovlastima u skladu sa ZZP-om Hanfa i dalje zaprima predstavke svih korisnika financijskih usluga povezane s njezinim djelokrugom i nadležnosti u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga⁹⁰ (dalje u tekstu: Zakon o Hanfi). Navedeno uključuje mogućnost obraćanja i fizičkih i pravnih osoba, a Hanfa pri obavljanju svojih aktivnosti u obzir uzima i anonimne predstavke.

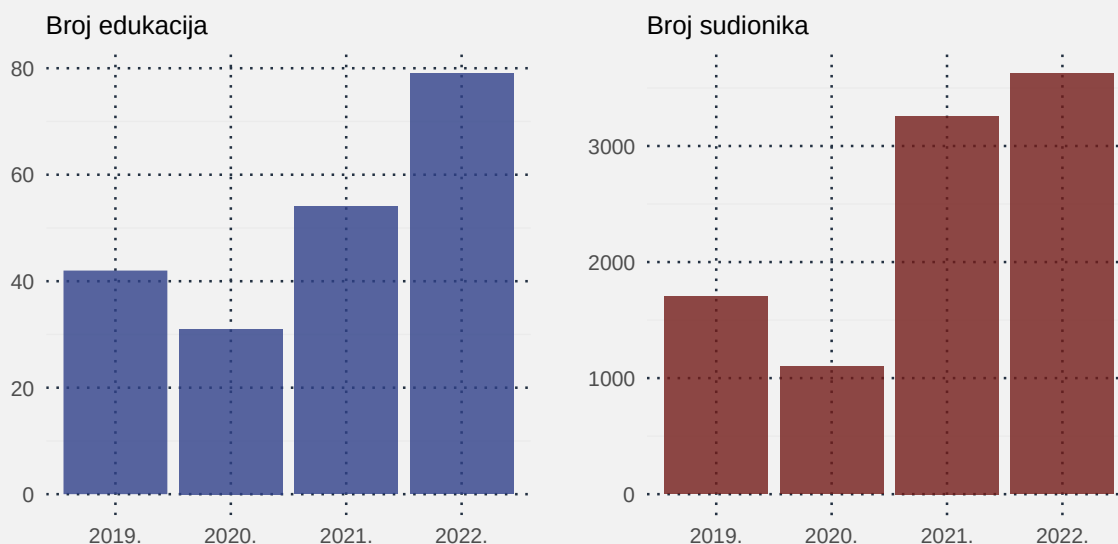
⁹⁰ NN, br. 140/05, 12/12

6.2. Edukativne aktivnosti

Digitalizacija i razvoj novih financijskih proizvoda i usluga dodatno su istaknuli važnost financijske pismenosti, a 2022. bila je posebno izazovna zbog mnogih vanjskih čimbenika koji su utjecali na financijska tržišta, kao i zbog pripreme za prelazak na euro. Ublažavanjem epidemioloških mjera došlo je do porasta broja edukacija koje je Hanfa provodila uživo, ali je i dalje zadržan trend rasta online edukacija, i to kroz mjesečna online predavanja Hanfe široj javnosti te edukacije za pojedine škole i nastavnike radi bolje geografske rasprostranjenosti. Hanfa većinu svojih aktivnosti ostvaruje u suradnji sa školama i fakultetima, ali u porastu su i edukacije namijenjene drugim ciljnim skupinama, prvenstveno kroz javna online predavanja. U 2022. tako je održano 79 edukativnih aktivnosti, u kojima je izravno sudjelovalo više od 3.600 sudionika te više od 2.200 neizravno putem pregleda mjesečnih online predavanja Hanfe putem YouTube kanala. Porast je to od 46 % u broju održanih aktivnosti te od 11 % u broju sudionika u odnosu na 2021. godinu.

U 2022. obilježena su i sva veća međunarodna događanja povezana s financijskom pismenosti ili djelokrugom i nadležnosti Hanfe, a ostvarene su i brojne suradnje kroz javni poziv za suradnju u edukativnim aktivnostima, koji Hanfa objavljuje svake godine početkom siječnja. Cilj je javnog poziva intenziviranje suradnje sa zainteresiranim dionicima na području financijske pismenosti. Hanfa ostvaruje suradnju s drugim institucijama i organizacijama na području financijskog opismenjavanja tijekom cijele godine, ali i kao član Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača te kao član Operativne radne grupe za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih u Akcijskom planu za unaprjeđenje financijske pismenosti, čiji rad koordinira Ministarstvo financija.

Slika 6.4. Broj održanih edukacija Hanfe i prisutnih sudionika

Izvor: Hanfa

Prema većini dosad provedenih istraživanja financijske pismenosti upravo su mladi ostvarili najniže rezultate i stoga je posebna pozornost u okviru edukativnih aktivnosti Hanfe posvećena upravo toj ciljnoj skupini. U 2022. više od polovine edukativnih aktivnosti održano je u suradnji sa srednjim školama, dok su ostvarene i četiri edukacije u suradnji s osnovnim školama, a kojih tijekom 2021. nije bilo. Tijekom 2022. kreiran je i poseban edukativni sadržaj namijenjen učenicima osnovnih i srednjih škola, a izrađena su i objavljena četiri stripa za srednje škole („Izrada osobnog budžeta“, „Osiguranje“, „Dobrovoljno mirovinsko osiguranje“ i „Kategorije mirovinskih fondova“) te jedan strip za osnovne škole („Štednja“). Održana su i dva natječaja: natječaj za izradu videoradova za učenike srednjih škola te natječaj za izradu društvene igre za učenike viših razreda osnovnih škola. Natječaj za učenike srednjih škola pod nazivom „Osiguraj se mudro“ objavljen je u sklopu obilježavanja Svjetskog i Europskog tjedna novca. Njime se željelo potaknuti mlade na razmišljanje o budućnosti te važnosti sustava osiguranja u Hrvatskoj. Tijekom 2022. prvi je put proveden i natječaj za osnovne škole pod nazivom „Financijska pismenost kroz igru“, u kojem su učenici uz pomoć mentora trebali osmisliti društvenu igru. Cilj je natječaja bio potaknuti učenike da se upoznaju s pojmovima financijske pismenosti s naglaskom na sektor financijskih usluga. U okviru obaju natječaja pristigli su radovi iz svih dijelova Hrvatske, a pobjedničkim školama uručene su pametne ploče. Videorad pobjedničke srednje škole objavljen i na internetskoj stranici i YouTube kanalu Hanfe.

Financijska pismenost

Prema definiciji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) financijska pismenost kombinacija je informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka za ostvarenje individualne dobrobiti.

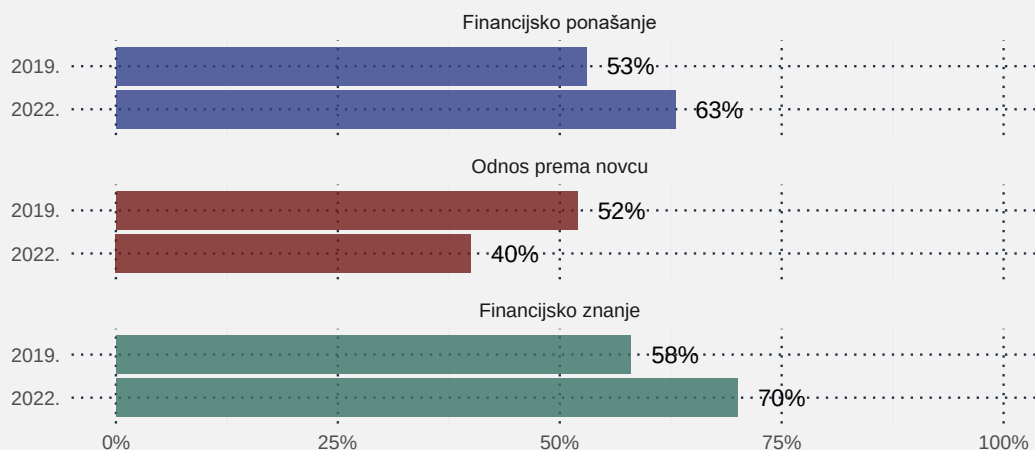
Osim navedenog, proveden je i natječaj za studente „Godišnja nagrada Hanfe studentima za najbolje znanstvene i stručne radove za 2022. godinu“. Nagrade su se dodijelile studentima triju ekonomskih fakulteta u Hrvatskoj, a svečana dodjela održana je u siječnju 2023. godine. Nagrađeno je troje studenata koji su prijavili izvrsne radove na vrlo aktualne teme: „Održivost javnih financija u ekonomskim postcovid okolnostima“ te „ESG fondovi – predvodnici održivog ulaganja“. Tim se natječajem želi osnažiti suradnja s fakultetima, ali i dati prilika studentima da razviju svoje znanstveno-istraživačke vještine te ih potaknuti na kritičko i analitičko mišljenje.

Tijekom 2022. Hanfa je provela dva nacionalno reprezentativna anketna ispitivanja razine financijske pismenosti za Hanfu dviju vrlo važnih ciljnih skupina: mladih koji tek ulaze na tržište rada i donose svoje prve financijske odluke te građana koji su pred mirovinom i zaslužnim izlaskom s tržišta rada i koji se suočavaju u pravilu s bitno nižim prihodima u mirovini nego tijekom radnog vijeka. Rezultati su pokazali blag porast ukupne razine financijske pismenosti mladih i osoba pred mirovinom i u mirovini, dok su istovremeno otkrili i relativno nisku razinu mirovinske pismenosti. Rezultati ispitivanja koristit će se za unaprjeđenje sadržaja i metoda komunikacije, a dodatan naglasak bit će na mirovinskoj pismenosti.

Financijska pismenost mladih i osoba pred mirovinom i u mirovini

Hanfa je provela dva istraživanja financijske pismenosti: mladih u dobi od 20 do 35 godina te građana u dobi od 50 do 65 godina prema uzoru na anketni upitnik Organizacije za ekonomski razvoj i suradnju (engl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*; dalje u tekstu: OECD). Financijska pismenost mjerena je kroz tri komponente – financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema novcu, a ukupna ocjena financijske pismenosti mladih iznosila je 12,1 od ukupno 20 bodova, dok je ukupna ocjena financijske pismenosti osoba pred mirovinom i u mirovini iznosila 12,2 od ukupno 20 bodova. Ispitanici su tako u prosjeku dali točan odgovor na 61 % postavljenih pitanja/tvrdnji. Pritom su mladi ostvarili veću razinu financijske pismenosti u odnosu na 2019. za 6 postotnih bodova, dok su osobe pred mirovinom i u mirovini ostvarili veću razinu financijske pismenosti za 2 postotna boda u odnosu na opću populaciju u 2019.

Slika 6.5. Ocjena financijske pismenosti mladih prema komponentama

Napomena: Podaci iz 2019. odnose se na podatke OECD-a za dobnu skupinu 18 do 29 godina, dok se podaci za 2022. odnose na dobnu skupinu 20 do 35 godina.
Izvori: Hanfa, OECD

Prema komponentama financijske pismenosti ispitanici obiju ciljnih skupina najbolje su rezultate ostvarili u kategoriji financijskog znanja, dok je najniži rezultat ostvaren u kategoriji odnosa prema novcu.

Mladi nisu odviše aktivni u upravljanju svojim osobnim financijama pa tako samo 59 % ispitanika planira mjesečni budžet, a njih 15 % nikada nije štedjelo. U okviru procjene razine ulaganja i sudjelovanja na tržištu kapitala mladi su relativno konzervativni i više usmjereni na štednju, i to držanjem novca kod kuće (61 %), dok primjerice njih samo 4 % ulaže u investicijske fondove. Iako su relativno konzervativni u vidu štednje i ulaganja na tradicionalnim financijskim tržištima, mladi su zainteresirani za ulaganje na kriptotržištu, pa tako njih čak 26 % planira ulagati ili već ulaže u kriptoimovinu. Iako su zainteresirani za

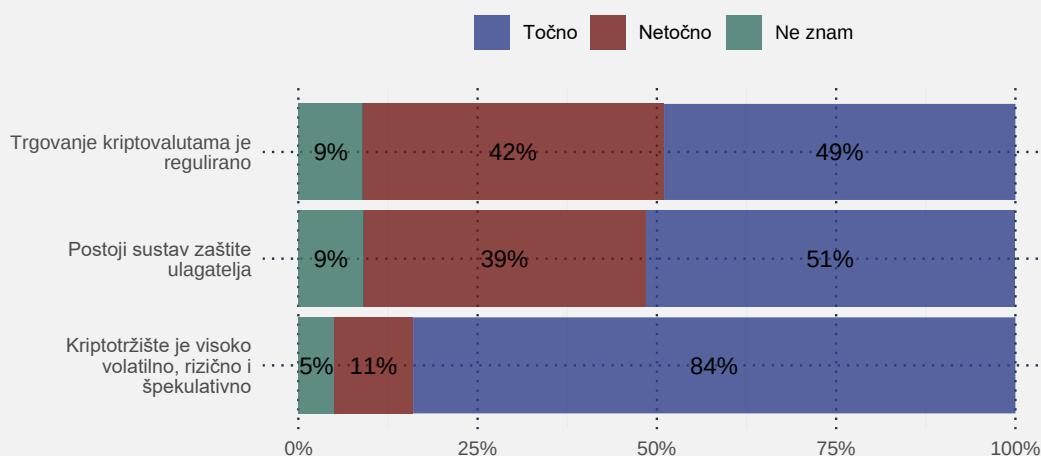
ulaganje na kriptotržištu, slabo poznaju odlike tog tržišta pa tako njih čak 11 % smatra kako kriptotržište nije špekulativno i visoko rizično.

Nedovoljno su upoznati i s drugim aspektima tržišta: 51 % mladih koji trguju kryptoimovinom smatra da postoji sustav zaštite potrošača kao i kod tradicionalnih financijskih instrumenata, a njih 49 % smatra kako postoje propisi i zakoni koji reguliraju kriptotržište. Navedeno ukazuje na važnost edukacije mladih o kriptotržištu, odlikama tržišta, ali i njegovoj trenutačnoj nereguliranosti.

Osim aktivnog upravljanja osobnim financijama važno je i financijsko planiranje, koje uključuje i planiranje mirovine, pa je stoga u okviru provedenih istraživanja analizirana i mirovinska pismenost mladih, ali i ispitanika u dobi od 50 do 65 godina. Pokazalo se da su mladi i osobe pred mirovinom i u mirovini upoznati s činjenicom da je treći mirovinski stup dobrovoljan (82 % odnosno 84 %), međutim, slabo su upoznati s karakteristikama dobrovoljne mirovinske štednje.

Slika 6.6. Poznavanje kriptotržišta

U % ukupnih odgovora ispitanika

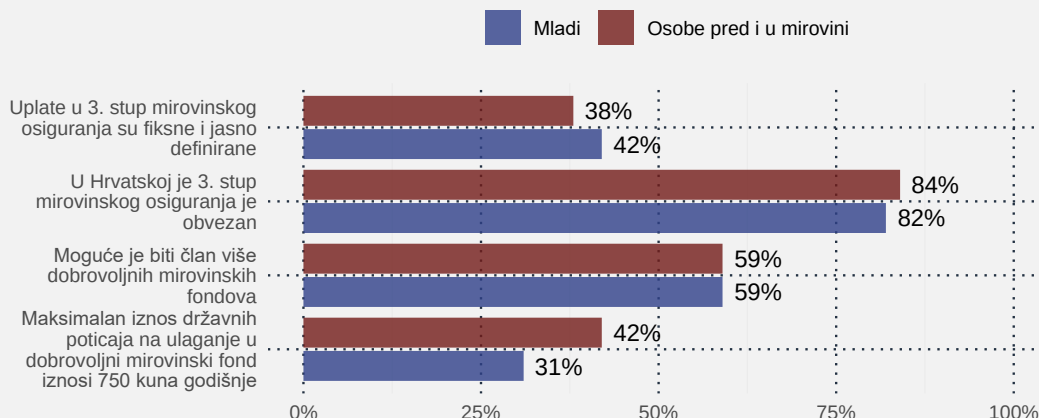
Izvor: Hanfa

Samo oko 40 % ispitanih zna da su dinamika i iznos uplata u treći stup proizvoljni. Istodobno oko jedne trećine mladih ispitanika poznaje sustav državnih poticajnih sredstava na dobrovoljnu mirovinsku štednju, dok je taj udio veći kod osoba pred mirovinom i u mirovini (42 %). Stoga ne iznenađuje što samo 36 % mladih planira financirati svoju mirovinu iz trećeg stupa, dok se više od trećine ispitanika planira osloniti na supružnika, djecu i/ili druge članove obitelji.

Čak trećina ispitanika u dobi od 50 do 65 godina već je u mirovini, a njih 41 % dodatno se financijski oslanja na svoju obitelj. Dodatan prihod kroz rad tijekom mirovine ostvaruje njih 24 %, dok ih se samo 5 % oslanja na dobrovoljnu mirovinsku štednju. Osobe koje su još u fazi planiranja mirovine također u velikom postotku planiraju nastaviti raditi tijekom mirovine (40 %), dok se njih 43 % planira i osloniti na nekog člana obitelji, što je povezano s činjenicom da 64 % ispitanika smatra kako neće imati dostatnu mirovinu iz formalnih izvora.

Slika 6.7. Usporedba komponenti mirovinske pismenosti mladih i osoba pred mirovinom ili u mirovini

U % točnih odgovora

Izvor: Hanfa

Rezultati provedenog ispitivanja pokazali su kako mladi, ali i osobe predi mirovinom i u mirovini unatoč učestalosti korištenja pojedinih financijskih usluga (npr. dopunsko ili dodatno zdravstveno osiguranje posjeduje 88 % mladih te 92 % osoba starije životne dobi) slabo poznaju njihova obilježja. Gotovo trećina mladih nije upoznata sa svojim potrošačkim pravima povezanim s financijskim uslugama pa tako njih 30 % ne zna kome bi podnijelo žalbu u slučaju neprimjerenog postupanja društva. S obzirom na navedeno evidentna je potreba nastavka sustavnog i kontinuiranog financijskog opismenjavanja mladih, ali i intenziviranja aktivnosti povezanih s osnaživanjem poznavanja mirovinskog sustava i općenito mirovinske pismenosti.

Hanfa je u 2022. organizirala i konferenciju „Blockchain i kriptotržišta – disruptivne inovacije“ u suradnji s Ekonomskim fakultetom u Splitu. Sudjelovala je i na dvjema konferencijama namijenjenim studentima s temama o zaštiti potrošača na tradicionalnim i kriptotržištima, održivim financijama na Ekonomskom fakultetu Zagreb u suradnji s Institutional Investors Labom, te paneuropskom mirovinskom proizvodu u suradnji s EFFECTUS-om. U kontekstu suradnje s mladima prvi je put ostvarena suradnja s Centrom za mlade grada Zagreba, u okviru koje je povodom Svjetskog tjedna ulagatelja održano predavanje na temu „Ulaganje i određivanje profila ulagača“ te MarketWatch radionica koja predstavlja simulaciju ulaganja na tržištu kapitala. U suradnji sa Savjetom mladih Osječko-baranjske županije u Osijeku je održana edukacija i radionica na više tema iz edukativnog programa Hanfe.

Interaktivne radionice

Hanfa se prilikom održavanja edukacija koristi inkluzivnim metodama rada pa se tako tijekom edukacija koristi i nekim softverskim alatima kao što je MarketWatch. Riječ je o virtualnoj simulaciji trgovanja vrijednosnim papirima u stvarnom vremenu koja omogućuje učenicima i studentima da samostalno trguju i primjenjuju stečena znanja.

Osim prema učenicima i studentima Hanfa svoje edukativne aktivnosti usmjerava i prema nastavnicima pa su tako u 2022. održane četiri edukacije u sklopu stručnog usavršavanja nastavnika, a Hanfa je sudjelovala i na dvodnevnom Državnom stručnom skupu za odgojno-obrazovne djelatnike s međupredmetnom temom „Poduzetništvo“ održanom u travnju, na kojem je sudjelovalo više od 400 nastavnika. Osim toga, u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom održano je i predavanje za nastavnike i profesore u Požegi.

Nakon uspješno započete serije *online* mjesečnih javnih predavanja Hanfe široj javnosti u 2021. ona su nastavljena i u 2022. godini. Održano je deset *online* predavanja, na kojima je sudjelovalo više od 480 osoba. Predavanjima su pokrivene različite teme, od uvođenja eura, zaštite potrošača u području osiguranja, prijevara na financijskim i kript tržištima do nekih stručnijih i specifičnijih tema kao što su sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i preuzimanje dioničkih društava. Na YouTube kanalu Hanfe objavljene su i snimke svih deset održanih predavanja, a krajem 2022. one su bile pregledane više od 2.200 puta. Nakon predavanja sudionike se redovno anketira o njihovu zadovoljstvu održanim predavanjima, koje je u pravilu vrlo visoko te su sudionici zainteresirani i za nova predavanja.

Hanfa je obilježila i gotovo sva prigodna međunarodna događaja kao što su Svjetski i Europski tjedan novca, Svjetski tjedan ulagatelja, Međunarodni tjedan svjesnosti o prijevarama i drugi. U okviru takvih događanja organizirane su prigodne edukativne aktivnosti, radionice, javne *online* prezentacije, rasprave sa studentima te zatvorene prezentacije za ciljne skupine. Tijekom 2022. veliki broj edukativnih aktivnosti bio je usmjeren na uvođenje eura, a tim povodom održana su predavanja i radionice kako samostalno tako i u suradnji sa studentskim udrugama, a izrađen je i edukativni letak „Uvođenje eura i sektor financijskih usluga“. Tijekom Svjetskog i Europskog tjedna novca održana je *online* studentska rasprava u suradnji s HNB-om te studentima Ekonomskog fakulteta u Rijeci, također na temu uvođenje eura u Hrvatskoj.

Uza sve navedene edukativne materijale objavljen je i niz tekstova, upozorenja i kratkih videa na internetskoj stranici Hanfe, portalu *Novac za sutra* te društvenim mrežama. Neke su od tema tekstova „Zašto većina građana nema financijski plan pripreme za mirovinu?“ te „Uvođenje eura iz potrošačkog ugla“, dok su teme kratkih videa „Financijska pismenost“, „Prijevare na financijskim tržištima“ te „Održive financije“.

Tijekom održavanja edukativnih aktivnosti u suradnji sa srednjim školama Hanfa provodi ispitivanje financijske pismenosti srednjoškolaca. U ispitivanju koje je provedeno tijekom 2022. anketni upitnik ispunila su ukupno 923 učenika, od čega 5 % anketiranih učenika pohađa gimnaziju, 70 % učenika ekonomsku srednju školu te 25 % učenika strukovnu školu. Učenici su kao i prethodne godine najniže rezultate ostvarili u kategoriji financijskog znanja: u prosjeku su točan odgovor dali na samo 40 % postavljenih pitanja pa tako primjerice njih samo 20 % zna izračunati realnu kamatnu stopu. Financijsko ponašanje bolje je ocijenjeno, a označava odgovorno upravljanje novcem (54 %), dok odnos prema novcu (42 %) opisuje na koji način učenici doživljavaju novac. Učenici se uglavnom rijetko informiraju o temama povezanim s financijama (45 %), dok se njih samo 12 % o navedenim temama informira nekoliko puta tjedno. Većini su učenika izvori informiranja internet, roditelji i škola. S obzirom na relativno niske rezultate financijske pismenosti, a posebice niske rezultate financijskog znanja,

Hanfa će nastaviti kontinuirano i na inovativan način o financijskoj pismenosti educirati kako učenike i mlade tako i širu zainteresiranu javnost.

KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

7. KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

Odnosi s javnošću prepoznati su kao važna komponenta Hanfina djelovanja pa su i ciljevi komunikacijske strategije Hanfe usklađeni s njezinim dugoročnim ciljevima. Sve komunikacijske aktivnosti i komunikacijski naponi usmjereni su prema približavanju rada, načina odlučivanja i donesenih odluka Hanfe ukupnoj javnosti te, u konačnici, prema podizanju opće razine poznavanja financijskih usluga.

7.1. Komunikacijske aktivnosti u 2022. godini

U 2022. godini Hanfa je nastavila s intenzivnim i pravodobnim komunikacijskim aktivnostima, posvetivši velik značaj edukaciji pojedinih ciljnih skupina, sudionika financijskog tržišta te šire javnosti.

Posebno je bilo važno pripremiti i informirati sudionike financijskog tržišta i građane općenito o utjecaju uvođenja eura na financijske usluge. Uz brojne radionice održane s predstavnicima financijskog sektora sve važnije informacije kontinuirano su u vidu tekstova, kolumni, infografika te videoanimacija objavljivane na internetskim stranicama Hanfe, kao i na njezinu edukativnom portalu *Novac za sutra*, a organizirana je i velika edukativna kampanja „Vodič o uvođenju eura“. Hanfa je također u sklopu svojih redovnih nadzornih aktivnosti pratila komunikaciju financijskih društava pod njezinim nadzorom kako bi svi korisnici financijskih usluga bili informirani točno, potpuno i na vrijeme.

Također, 2022. godina protekla je uslijed rasta inflacije, rata u Ukrajini i početka rasta kamatnih stopa u ozračju negativnih kretanja dioničkih i obvezničkih prinosa na globalnoj razini, pa tako i u Hrvatskoj. U takvim su okolnostima važnu ulogu imala objašnjenja regulatora o utjecaju globalnog stanja na domaće tržište mirovinskih i investicijskih fondova. Stoga su na tu temu bila učestala sudjelovanja u edukativnim kampanjama, kolumne, mjesečna izvješća Hanfe s komentarima o tržišnim kretanjima te gostovanja predstavnika regulatora u televizijskim i radijskim emisijama. Dodatno, pravovremeno se stručna i šira javnost obavještavala o glavnim kretanjima i trendovima u području poslovanja sektora financijskih usluga kroz sistematizirane statističke objave recentnih podataka o poslovanju na internetskim stranicama Hanfe.

Također, Hanfa je nastavila transparentno izvještavati o rješenjima donesenim na sjednicama Upravnog vijeća Hanfe, a za pojedina rješenja koja su bila od većeg interesa za tržište i širu javnost objavljena su i posebna obrazloženja i priopćenja. Posebno se to odnosi na rješenja u kojima se odobrava ili odbacuje ponuda za preuzimanje određenog dioničkog društva koje kotira na Zagrebačkoj burzi.

U protekloj je godini s promjenama epidemioloških uvjeta porastao i broj javnih konferencija i stručnih skupova na kojima je Hanfa bila organizator ili suorganizator.

Svakako najznačajniji događaj bio je Globalni seminar Međunarodnog udruženja nadzornih tijela u osiguranju (engl. *International Association of Insurance Supervisors* – IAIS) koji se održao u Dubrovniku u lipnju 2022., a domaćin događaja bila je Hanfa. Riječ je o jednom od najvažnijih susreta nadzornih tijela u osiguranju, predstavnika tržišta osiguranja i drugih zainteresiranih dionika, koji je u 2022. godini okupio preko 350 sudionika iz 70 država širom svijeta, a prvi se put održao u Hrvatskoj. O mnogim temama s održanog seminara izvještavali su i domaći i strani mediji.

Hanfa je također bila aktivna u pojašnjavanju nove ESG regulative i nadolazećih propisa koji će definirati nefinancijska izvještavanja i financijska ulaganja u održive projekte te zelenu transformaciju kompanija, uz brojna izlaganja posvećena izdavateljima i cjelokupnom financijskom sektoru.

Osim izazovnih tržišnih prilika, prošlu su godinu također obilježile i dvije obljetnice povezane s industrijom koju Hanfa nadzire: 20 godina rada mirovinskih fondova te 20 godina Udruženja leasing društava u Hrvatskoj. Osim na tim tematskim konferencijama, članovi Upravnog vijeća Hanfe kao i njezini djelatnici tijekom godine sa svojim su izlaganjima sudjelovali i na brojnim drugim stručnim i znanstvenim konferencijama povezanim s područjem financijskih usluga.

Hanfa se također aktivno uključila u velik broj javnih događanja posvećenih edukaciji potrošača u kojima je bila suorganizator s ostalim granskim udruženjima i državnim institucijama.

I na kraju godine, u prosincu, održana je konferencija pod nazivom „Korporativno upravljanje u Hrvatskoj – održivost i povjerenje u izazovnim vremenima“, čiji je cilj bio raspraviti o izuzetnoj važnosti kvalitete korporativnog upravljanja kako za pojedinačni poslovni uspjeh tako i za opći gospodarski rast. Poseban naglasak bio je na održivosti i povjerenju u izazovnim vremenima, a tom prilikom dodijeljena su i priznanja najboljim društvima izdavateljima vrijednosnih papira uvrštenima na uređeno tržište za najbolju usklađenost s Kodeksom korporativnog upravljanja, prema pokazateljima u 2021. godini.

Hanfa je o svim zaključcima aktivno komunicirala putem Savjeta Hanfe: od pojašnjenja utjecaja uvođenja eura na financijska društva, aktualnih zakonskih promjena povezanih sa sektorom financijskih usluga i novosti na tržištu kapitala pa do tumačenja potencijalnih obveza koje ESG regulativa donosi za financijskih sektor i izdavatelje na Zagrebačkoj burzi.

Uz izlaganja i radionice na javnim događanjima Hanfa kroz mnoge poruke poslovnoj zajednici, financijskom tržištu i potrošačima redovito komunicira preko društvenih mreža. Hanfina je LinkedIn zajednica krajem 2022. imala više od 9.900 pratitelja, a njezinu Facebook stranicu *Novac za sutra* prati više od 6.000 građana. Medijima je u prošloj godini Hanfa uputila 40-ak priopćenja te prigodnih devet edukativnih videomaterijala. U 2022. započelo se s izradom nove web stranice Hanfe koja će pojednostavniti komunikaciju sa pojedinim ciljnim skupinama i olakšati pristup sadržaju (financijsko tržište, potrošači, budući zaposlenici Hanfe i studenti). U budućnosti će se s promjenom vizualnog identiteta Hanfe razvoj komunikacije na

digitalnim kanalima dodatno proširiti, posebno zbog digitalizacije tržišta, dolaska nove regulative EU-a i regulacije novih područja čija se primjena tek očekuje.

7.2. Pristup informacijama

Hanfa kao tijelo javne vlasti kontinuirano i pravodobno objavljuje sve informacije propisane odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama⁹¹ (dalje u tekstu: ZOPPI) na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku.

Tako je u 2022. zaprimljeno i u zakonskom roku riješeno sedam zahtjeva za pristup informacijama podnositelja tako da su podnositeljima dostavljene zatražene informacije u vezi s postupcima u nadležnosti Hanfe, od kojih se posebno ističu dva zahtjeva za dostavu informacija o cjelokupnoj evidenciji Hanfe o stjecaju ili otpuštanju financijskih instrumenata za članove Upravnog vijeća i zaposlenika Hanfe na temelju odredbe članka 404. ZTK-a.

Na internetskim stranicama Hanfe i dalje se nalaze svi relevantni podaci u pogledu njezina rada i nadležnosti, pri čemu treba posebno istaknuti odluke sa sjednica Upravnog vijeća koje su od važnosti za financijsku javnost, informacije o zadaćama koje Hanfa obavlja te informacije o unutarnjem ustrojstvu s imenima i kontaktima rukovodećih zaposlenika. Hanfa redovito objavljuje i ažurira propise iz područja svojeg rada, razne registre i obrasce, kao i baze podataka. Redovito se objavljuju informacije o svim raspisanim natječajima za zapošljavanje te s njima u vezi i rezultati provedenih natječajnih postupaka. Objavljuju se i Hanfini planovi: strateški plan, plan javne nabave, plan prihoda i rashoda, godišnji plan normativnih aktivnosti te podaci o donacijama i sponzorstvima Hanfe. Isto tako, Hanfa objavljuje sve potrebne informacije o pravu na pristup informacijama s odgovarajućim obrascima za podnošenje zahtjeva.

Vodeći brigu o ispunjenju zakonske obveze iz ZOPPI-ja, Hanfa je u propisanom roku dostavila povjereniku za informiranje Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2022., koje će biti sastavni dio godišnjeg izvješća povjerenika za informiranje za 2022. godinu.

⁹¹ Zakon o pravu na pristup informacijama (NN, br. [25/13](#), [85/15](#), [69/22](#))

MEĐUNARODNA SURADNJA

8. MEĐUNARODNA SURADNJA

Hanfine međunarodne aktivnosti najvećim su dijelom povezane sa sudjelovanjem u radu institucija EU-a i ostalih međunarodnih institucija, pri čemu je fokus Hanfina rada u 2022. bio usmjeren na relevantna područja iz perspektive poslovanja Hanfe, ali i iz perspektive poslovanja zajedničkog tržišta financijskih usluga EU-a. Institucije EU-a imale su u 2022. različite prioritete pa su tako ESMA-ine aktivnosti bile povezane s tržišnim posljedicama rata u Ukrajini te poremećajima na tržištu energenata. Naglasak u EIOPA-inu radu bio je na osiguranju snažne i dosljedne zaštite interesa potrošača diljem EU-a te očuvanju financijske stabilnosti sektora osiguranja i mirovinskog osiguranja. ESRB nastavio je s identifikacijom, praćenjem i analizom sistemskih rizika kojima je izložen europski financijski sustav. Sudjelovanje u radu globalnih međunarodnih institucija obilježio je izbor predsjednika Upravnog vijeća Hanfe za člana Izvršnog odbora IAIS-a, kao predstavnika regije srednje i istočne Europe i Zakavkazja (CEET), zatim domaćinstvo Hanfe u održavanju sastanaka odbora i Globalnog seminara IAIS-a u Dubrovniku, izbor Hanfe za člana izvršnog odbora IOPS-a te sudjelovanje Hanfe u pregovaračkom procesu za pristupanje Republike Hrvatske OECD-u. Nakon pandemijskih godina i nemogućnosti održavanja određenih aktivnosti međunarodne suradnje uživo, tijekom 2022. Hanfa je usmjerila svoje aktivnosti na tehničku i bilateralnu međunarodnu suradnju pa je tako s raznim institucijama iz drugih zemalja organizirala studijske posjete, misije i druge oblike suradnje, prvenstveno sa svrhom razmjene znanja, iskustava i dobrih nadzornih praksi. Hanfa se također uključila u projekt sa svrhom jačanja kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana, koji se provodi u suradnji sa središnjim bankama EU-a, Europskom središnjom bankom i Europskom komisijom. Jačanje vlastitih kapaciteta Hanfa je nastavila kroz tri projekta koja se provode u sklopu Instrumenta za tehničku potporu EU-a.

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja

8.1.1. ESMA – Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala

Tijekom 2022. Hanfa je aktivno sudjelovala u radu 33 radna tijela ESMA-e. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su u radu Odbora nadzornih tijela ESMA-e, koji čine predstavnici uprava nacionalnih nadzornih tijela, a na kojima se teme razmatraju na strateškom nivou. Odbor je prošle godine održao 13 sastanaka. Pored aktivnog sudjelovanja i glasovanja na sastancima Odbora nadzornih tijela, Hanfa je putem pisane procedure sudjelovala u 134 postupka glasovanja u procesu donošenja različitih odluka ESMA-e. Pored navedenog, Hanfa je izjavila usklađenost s pet ESMA-

inih smjernica. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe aktivno je tijekom 2022. sudjelovao i u radu Savjetodavnog odbora za proporcionalnost (engl. *Advisory Proportionality Committee – ACP*), koji se bavio procjenom adekvatnosti primjene načela proporcionalnosti unutar smjernica u vezi s upravljanjem proizvodima. O svim navedenim aktivnostima Hanfa je redovito informirala subjekte nadzora i širu zajednicu putem kanala elektroničke pošte i internetskih stranica Hanfe.

Na redovni okvir djelovanja i suradnju ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela u 2022. utjecala su dva međusobno povezana događaja: rat u Ukrajini te poremećaj na tržištu energenata s velikim rastom cijena i izraženom volatilnosti na tržištu izvedenica povezanih s energentima. Kako bi adekvatno odgovorili na navedene događaje, ESMA i nacionalna nadzorna tijela održali su veći broj izvanrednih sastanaka na kojima se razmatrao utjecaj novonastalih okolnosti na uredno funkcioniranje tržišta kapitala EU-a te očuvanje financijske stabilnosti i zaštitu ulagatelja. U tom smislu raspravljalo se i o primjerenoj implementaciji mjera ograničenja koje je donijela Europska komisija te se pomno pratilo kretanje cijena financijskih instrumenata uz spremnost interveniranja u slučaju nemogućnosti odvijanja urednog trgovanja. Usprkos visokoj volatilnosti u prvim nekoliko tjedana od početka invazije, ona nije značajno utjecala na uredno odvijanje trgovanja u smislu šireg tržišta iako su pojedini tržišni sudionici involvirani u trgovanje i poravnanje transakcija nekih roba imali određene operativne i financijske probleme.

Međutim, poremećaji nastali u segmentu distribucije energenata tijekom ljeta 2022. doveli su do porasta cijena nafte i prirodnog plina, ali i volatilnosti na tržištu energetske izvedenice. Europska komisija stoga je u jesen 2022. od ESMA-e zatražila analizu kretanja na zahvaćenim tržištima te utvrđivanje pokretača volatilnosti s ciljem potencijalnog donošenja (regulatornih) mjera koje bi pripomogle stabilizaciji cijena na pogođenim tržištima⁹².

Osim toga, ESMA i nacionalna nadzorna tijela nastavili su tijekom 2022. s razradom ranije započetih aktivnosti u kontekstu postizanja nadzorne usklađenosti (engl. *supervisory convergence*) kako bi se ujednačio standard postupanja nacionalnih nadzornih tijela, kao i s izradom i donošenjem nacrtu tekstova tehničkih standarda i smjernica, čime se tržišnim sudionicima olakšava razumijevanje i primjena relevantnih odredbi primarnih propisa, direktiva i uredaba u njihovu svakodnevnom poslovanju.

Regulatorni bilteni Hanfe

Zbog stalnog razvoja europske i domaće regulative koja definira poslovanje u financijskom području, Hanfa je odlučila pokrenuti izradu regulatornih biltena koji će sadržavati bitne i aktualne regulatorne informacije u lako dostupnom i preglednom digitalnom formatu. Namjera je na jednom mjestu predstaviti važne izmjene novih europskih i nacionalnih propisa i dokumenata kako bi se tržišnim sudionicima i široj zainteresiranoj publici na vrijeme najavile nadolazeće relevantne regulatorne promjene. Tijekom 2022. je izrađen nacrt strukture Biltena s ciljem da se prvi broj, i to onog u vezi područja tržišta kapitala objavi u prvom polugodištu 2023.

⁹² Rezultat navedenih aktivnosti donošenje je [Uredbe Vijeća \(EU\) 2022/2578](#) od 22. prosinca 2022. o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena (engl. *Market Correction Mechanism Regulation*)

Fokus rada ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela u 2022. također je bio usmjeren i na područje održivog financiranja i digitalnih financija. U domeni održivog financiranja ESMA je u suradnji s nacionalnim nadzornim tijelima te EIOPA-om i EBA-om radila na objavi različitih akata s ciljem pojašnjavanja odredbi primarnog propisa (u sklopu Uredbe SFDR) te na nadopunama ranije objavljenih tehničkih standarda objava povezanih s održivosti u financijskom sektoru. Tako su objavljeni nadzorni briefing namijenjen nacionalnim nadzornim tijelima za provođenje nadzornih aktivnosti i ažurirana nadzorna izjava namijenjena tržišnim sudionicima u vezi s pravilnom primjenom primarnih propisa te nacrt smjernica za nazive fondova koji uključuju ESG pojmove, dopunjen je nacrt smjernica procjene primjerenosti kako bi se u obzir uzela pitanja preferencija prema održivosti financijskih proizvoda te su dani komentari na europske standarde izvješćivanja o održivosti u korporativnom sektoru. U dijelu digitalnih financija fokus je u 2022. bio na razradi smjernica DLT režima, pripremi za izradu tehničkih standarda za primjenu paketa propisa povezanih s digitalnom operativnom otpornosti za financijski sektor (u formatu uredbe i direktive – engl. *Digital Operational Resilience Act*, dalje u tekstu: DORA), kao i pripremi za usvajanje Uredbe o tržištima kriptovaluta (engl. *Makets in Crypto Assets Regulation*, dalje u tekstu: MiCA).

Osim o navedenim zakonodavnim aktima ESMA i nacionalna nadzorna tijela raspravljali su i o izmjenama regulative MiFID/MiFIR i Uredbe o novčanim fondovima⁹³, usvajanju paketa propisa u vezi s uspostavom baze podataka financijskih i nefinancijskih informacija EU-a (engl. *European Single Access Point* – ESAP) te izmjenama Direktive AIFMD⁹⁴ i Uredbe ELTIF⁹⁵.

S obzirom na sve intenzivnije prekogranično pružanje financijskih usluga pokrenuti su povezani stručni pregledi (engl. *peer review*) koji se sastoje od stručnog pregleda investicijskih fondova u kontekstu prekograničnih aktivnosti marketinga i upravljanja imovinom društava za upravljanje investicijskim fondovima te središnjih depozitorija u vezi s pitanjem interoperabilnosti. Osim navedenih stručnih pregleda provedeni su i oni u vezi s procesom odobravanja prospekata te s prebacivanjem poslovanja društava sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini u pojedine države članice EU-a.

U 2022. također je uređen i regulatorni okvir funkcioniranja središnjih drugih ugovornih strana donošenjem dodatnih standarda u vezi s funkcioniranjem središnjih depozitorija vrijednosnih papira s obzirom na to da one predstavljaju kritičnu tržišnu infrastrukturu, čije uredno poslovanje utječe na uredno djelovanje tržišta kapitala. Pored razrade nacrtu tehničkih standarda u vezi s djelovanjem središnjih drugih ugovornih strana (dalje u tekstu: CCP) i CSD-ova izrađeni su i tehnički standardi u pogledu djelovanja

⁹³ **UREDBA (EU) 2017/1131** EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima (Tekst značajan za EGP), SL L 169

⁹⁴ **DIREKTIVA 2011/61/EU** EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010 (Tekst značajan za EGP), SL L 174

⁹⁵ **DELEGIрана UREDBA KOMISIJE (EU) 2018/480** od 4. prosinca 2017. o dopuni Uredbe (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda o izvedenim financijskim instrumentima koji služe isključivo za zaštitu od rizika, dovoljno dugom trajanju europskih fondova za dugoročna ulaganja, kriterijima za procjenu tržišta za potencijalne kupce i vrednovanju imovine koja će se prodavati te vrstama i obilježjima sustava dostupnih malim ulagateljima (Tekst značajan za EGP), SL L 81

administratora referentnih vrijednosti, best execution pravila za investicijska društva te transparentnosti prije i poslije trgovanja. Što se tiče smjernica kao alata nadzorne konvergencije tijekom 2022. Hanfa je izjavila usklađenost sa sljedećim ESMA smjernicama: Smjernice o zajedničkim postupcima i metodologijama u procesu nadzornog preispitivanja i ocjene CCP-eva u skladu s člankom 21. Uredbe EMIR, Smjernicama o Uredbi o zlouporabi tržišta u vezi odgode objavljivanja povlaštenih informacija i interakcije s bonitetnim nadzorom. U cilju postizanja nadzorne konvergencije, započeta je i zajednička nadzorna vježba u vezi s pitanjem naknada i troškova investicijskih fondova.

Kada je riječ o međunarodnoj suradnji s trećim zemljama, ESMA i nacionalna nadzorna tijela raspravljali su o sklapanju ili ažuriranju ugovora o suradnji s nadležnim nadzornim tijelima iz Ujedinjene Kraljevine te nadležnim tijelima iz trećih zemalja u vezi s nadzorom nad CCP-jevima iz trećih zemalja te članstvu ESMA-e u Međunarodnoj organizaciji komisija za vrijednosne papire (engl. *International Organization of Securities Commissions*; dalje u tekstu: IOSCO).

ESMA u suradnji sa zaposlenicima nacionalnih nadzornih tijela unutar odbora za rizike izrađuje i objavljuje različite članke kojima je cilj dati pregled tržišnih kretanja te upozoriti na identificirane rizike. Protekle godine u fokusu je bilo pitanje inflacije, troškova i uspješnosti u vezi s ESG fondovima te ulaganjima u kriptovalutu. S obzirom na nova područja fokusa ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela krajem 2022. započela je reorganizacija ESMA-inih radnih skupina koje čine zaposlenici ESMA-e i zaposlenici nacionalnih nadzornih tijela, koji zajedno rade na izradi prethodno navedenih akata i dokumenata. Navedeni proces reorganizacije nastaviti će se i u 2023. godini.

8.1.2. EIOPA – Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje

U okviru općeg cilja izgradnje sigurnog i održivog tržišta osiguranja i mirovinskog osiguranja EU-a strateški je cilj EIOPA-e za 2022. bio osigurati snažnu i dosljednu zaštitu interesa potrošača diljem EU-a te očuvati financijsku stabilnost sektora osiguranja i mirovinskog osiguranja i učinkovitost financijskog sustava.

EIOPA je u 2022. nastavila s aktivnostima povezanim s prelaskom sektora osiguranja na održivo gospodarstvo, koji je uključivao objavu niza izvješća i smjernica o riziku održivosti i njegovu utjecaju na cjelokupan proces upravljanja rizicima društava za osiguranje i strukovnih mirovinskih fondova. Također su provedeni i testovi otpornosti institucija za strukovno mirovinsko osiguranje na klimatske promjene kako bi se stekao uvid u učinke okolišnih rizika na europski sektor strukovnog mirovinskog osiguranja te su razvijeni brojni pokazatelji rizika za fizički rizik od klimatskih promjena u segmentu neživotnog osiguranja. EIOPA je pojavu novih rizika uključila u svoje nadzorne aktivnosti, odnosno provela je aktivnosti praćenja radnji povezanih s greenwashingom i uputila poziv za savjetovanje u tom području. Također, EIOPA je tijekom godine nastavila sa zajedničkim radom s drugim europskim nadzornim tijelima u vezi s

Uredbom SFDR. Nastavljeno je aktivno sudjelovanje u platformama i kolegijima za prekograničnu suradnju, provođenje studijskih posjeta i izrada usporednih studija.

Članovi Upravnog vijeća Hanfe sudjelovali su u svim aktivnostima EIOPA-e putem proaktivnog članstva u svim upravljačkim odborima: Odboru nadzornih tijela (BoS), Političkom upravljačkom odboru (PSC), Nadzornom upravljačkom odboru (SSC) te Odboru za rizike i financijsku stabilnost (RFSC). Tijekom 2022. održano je deset sastanaka Odbora nadzornih tijela, 11 sastanaka Političkog upravljačkog odbora, deset sastanaka Nadzornog upravljačkog odbora te 12 sastanaka Odbora za rizike i financijsku stabilnost. Hanfini stručnjaci sudjelovali su na sastancima Odbora za informacijsku tehnologiju i podatke, Odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije, osam specijaliziranih Mreža stručnjaka te u brojnim projektnim i radnim skupinama. Tijekom 2022. Hanfa je sudjelovala u 99 postupaka pisane procedure unutar Odbora nadzornih tijela, 20 postupaka pisane procedure unutar Nadzornog upravljačkog odbora, 24 postupka pisane procedure unutar Odbora za rizike i financijsku stabilnost te 22 postupka pisane procedure unutar Političkog upravljačkog odbora, odnosno ukupno u 165 postupaka pisane procedure.

8.1.3. EBA - Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo

U okviru EBA-ine Podskupine za investicijska društva zaposlenici Hanfe sudjelovali su tijekom 2022. u izradi jednog tehničkog standarda i triju smjernica koje uređuju poslovanje investicijskih društava kako bi se osigurala proporcionalna primjena regulative na mala i nekompleksna investicijska društva. U okviru rada navedene podskupine zaposlenici Hanfe sudjelovali su zajedno s predstavnicima HNB-a u pripremi materijala za sjednice Odbora nadzornih tijela EBA-e, kao i u brojnim postupcima pisanih procedura koje prethode donošenju odluka predmetnog Odbora.

8.1.4. ESRB – Europski odbor za sistemske rizike

ESRB nastavio je tijekom 2022. s redovitom identifikacijom, praćenjem i analizom sistemskih rizika kojima je izložen europski financijski sustav, u skladu s čim je prilagođavao okvir za makrobonitetno djelovanje i harmonizaciju nacionalnih makrobonitetnih politika. U rujnu 2022. ESRB prvi je put izdao Upozorenje o slabostima u financijskom sustavu Unije⁹⁶, u kojem je izrazio zabrinutost zbog povećane nesigurnosti i porasta rizika za financijsku stabilnost. U upozorenju je istaknuto kako pogoršanje makroekonomskih izgleda u kombinaciji sa strožim uvjetima financiranja podrazumijeva ponovno povećanje sistemskog stresa, posebno u sektorima i državama članicama koji su najviše pogođeni sve bržim rastom cijena energije. Ta kretanja negativno utječu na sposobnost otplate duga nefinancijskih poduzeća i kućanstava, a posljedično i na kvalitetu imovine i profitabilnost kreditnih institucija. Pored toga, rizici

⁹⁶ Tekst Upozorenja se može naći na [poveznici](#).

za financijsku stabilnost koji proizlaze iz naglog pada cijena financijske imovine značajni su, što može izazvati velike tržišne gubitke, koji mogu povećati volatilnost tržišta i stvoriti pritiske na tržišnu likvidnost. Stoga je glavni cilj objavljenog upozorenja poticanje na dodatno ojačavanje otpornosti financijskog sustava kako on ne bi predstavljao dodatan uteg za gospodarski rast u slučaju materijalizacije rizika. Izdano upozorenje samo je iznova potvrdilo važnost i značaj razvijanja makrobonitetnih alata za mjerenje i detekciju sistemskog rizika s ciljem prevencije, što Hanfa za sektor financijskih usluga kontinuirano čini.

Uz pozorno praćenje sistemskih rizika za financijski sustav EU-a i izdano upozorenje o tim rizicima, ESRB je krajem 2022. završio i detaljnu analizu tržišta komercijalnih nekretnina u EU-u. Analiza je pokazala da je tržište komercijalnih nekretnina potencijalni izvor sistemskog rizika, pa je stoga krajem 2022. donesena Preporuka o slabostima u sektoru poslovnih nekretnina u Europskom gospodarskom prostoru⁹⁷, u čijem su procesu izrade aktivno sudjelovali i Hanfini predstavnici. Preporuka se sastoji od četiri dijela, kojima je cilj poboljšanje praćenja sistemskih rizika koji proizlaze iz tržišta poslovnih nekretnina (Preporuka A), osiguravanje dobrih praksi financiranja poslovnih nekretnina (Preporuka B), povećanje otpornosti financijskih institucija (Preporuka C) i razvoj alata zasnovanih na aktivnostima za poslovne nekretnine u EU-u (Preporuka D). Prema preporuci Hanfa će biti obvezna, u suradnji s HNB-om, do kraja prvog tromjesečja 2026. Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i ESRB-u podnijeti izvješće o svim poduzetim mjerama u vezi s preporukama A, B i C.

Tijekom prvog polugodišta 2022. ESRB nastavio je pratiti utjecaj mjera donesenih u skladu s Preporukom o praćenju utjecaja moratorija na dugove na financijsku stabilnost, te sustava državnih jamstava i drugih mjera fiskalne prirode poduzetih radi zaštite realnog gospodarstva kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19⁹⁸. Hanfa je u skladu s tom preporukom prikupljala i dostavljala podatke o odobrenim moratorijima leasing društava prema traženoj izvještajnoj strukturi u skladu s tromjesečnom dinamikom izvješća. Uz već spomenutu preporuku o mjerama, Hanfa je tijekom 2022. nastavila ispunjavati svoje obveze i iz ostalih preporuka koje je ESRB objavio u prethodnim godinama. Tako je u vezi s postupanjem prema obvezama iz Preporuke o identifikaciji pravnih osoba⁹⁹ tijekom 2022. izmijenjen niz pravilnika o registrima u koje je kao jedan od podataka koji subjekt nadzora dostavlja Hanfi uvršten identifikator LEI. Kao potvrda efikasnog postupanja, Hanfa je u izvještaju o usklađenosti s Preporukom o izmjeni Uredbe ESRB/2020/7 o ograničenju raspodjela tijekom pandemije COVID-19¹⁰⁰, koji je ESRB objavio sredinom 2022., ocijenjena kao potpuno usklađena sa spomenutom preporukom.

U skladu sa svojim zadaćama, ESRB kontinuirano je kroz rad svojih stalnih tijela i privremenih skupina pratio i analizirao kretanja u makroekonomskom i financijskom sustavu, a na sastancima i raspravama sudjelovali su i Hanfini predstavnici: član Upravnog vijeća Hanfe na sastancima Općeg odbora, a zaposlenici Hanfe na sastancima Savjetodavnog tehničkog odbora te Radne grupe za analize.

⁹⁷ Tekst Preporuke se može naći na [poveznici](#).

⁹⁸ Tekst Preporuke može se naći na [poveznici](#).

⁹⁹ Tekst preporuke može se naći na [poveznici](#).

¹⁰⁰ Tekst preporuke može se naći na [poveznici](#).

8.1.5. IAIS – Međunarodno udruženje nadzornih tijela u osiguranju

Misija IAIS-a jest promicanje djelotvornog i globalno dosljednog nadzora industrije osiguranja kako bi se razvila i održala fer, sigurna i stabilna tržišta osiguranja radi dobrobiti i zaštite osiguranika uz istovremeni doprinos globalnoj financijskoj stabilnosti. Značajan doprinos Hanfe u promicanju misije IAIS-a oslikava se u reizboru predsjednika Upravnog vijeća Hanfe za člana Izvršnog odbora IAIS-a kao predstavnika regije srednje i istočne Europe i Zakavkazja (CEET) te domaćinstvu Hanfe u održavanju sastanaka odbora i Globalnog seminara IAIS-a u Dubrovniku u lipnju 2022. godine. Tijekom godine predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sastancima IAIS-ova Izvršnog odbora, Makrobonitetnog odbora, Seleksijskog odbora, Radne skupine za strateško i financijsko planiranje, Globalnom seminaru i godišnjoj raspravi Izvršnog odbora s dionicima tržišta osiguranja, Glavnoj skupštini i Godišnjoj konferenciji. Osim na najvišoj razini, zaposlenici Hanfe bili su aktivni i u radu drugih stručnih tijela i radnih skupina poput Forumu za financijske inovacije, Radne grupe za makrobonitetni nadzor, Odbora za reviziju i rizike i Odbora za proračun.

Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe krajem 2022. treći je put izabran na poziciju u Izvršnom odboru IAIS-a, nakon dva mandata u 2018. i 2020. godini. Njegova uloga u sklopu Izvršnog odbora IAIS-a bit će nastavak predstavljanja i koordinacije rada članica IAIS-a iz CEET regije u svrhu daljnjeg razvoja tržišta osiguranja u okviru politika koje promiče IAIS. Pritom će naglasak biti na zalaganju za princip razmjernosti, posebice kod nadzorne prakse i standarda koji se zahtijevaju od sudionika tržišta osiguranja te daljnjim poboljšanjima standarda koji se odnose na zaštitu potrošača, imajući u vidu financijsku uključenost i pismenost kao prioritete u tom području. Sudjelovanje Hanfe u radu IAIS-a dodatno je usredotočeno na rastuće izazove s kojima se svi regulatori danas susreću, kao što su utjecaj pandemije, makropolitčkih okolnosti i makroekonomskih kretanja, ali i nove tehnologije, kibernetičkih rizika te klimatskih promjena.

Hanfa je u lipnju 2022. bila domaćin IAIS-ovih sastanaka odbora i Globalnog seminara u Dubrovniku. Tijekom prva tri dana održani su sastanci odbora IAIS-a, na kojima su članovi raspravljali o aktualnim temama na razini IAIS-a. Posljednja dva dana održao se javni Globalni seminar, koji je okupio više od 350 sudionika iz 70 država širom svijeta. Riječ je o jednom od najvažnijih godišnjih susreta nadzornih tijela iz područja osiguranja, predstavnika tržišta osiguranja i drugih zainteresiranih dionika, a ovo je bio prvi IAIS-ov događaj uživo nakon što je COVID-19 proglašen svjetskom pandemijom. Tako su u Dubrovniku regulatori imali priliku raspravljati o aktualnim izazovima industrije osiguranja, ali i onima koji ih očekuju u budućnosti, kao što su na primjer velike promjene na svjetskom tržištu osiguranja pod utjecajem pandemije, utjecaj klimatskih, kibernetičkih i operativnih rizika, pružanje podrške održivoj i zelenoj ekonomiji, adekvatni odgovori na socijalne promjene te unaprjeđenje edukacije i zaštite potrošača financijskih usluga. Regulatori su također razmijenili iskustva i zaključke o primjeni smjernica uključenih u tzv. Standard osigurateljnog kapitala (engl.

Insurance Capital Standard – ICS), koje su temelj novih regulatornih pravila za bolje praćenje globalne razine solventnosti na svjetskom tržištu osiguranja.

Ostale značajne aktivnosti povezane s radom IAIS-a u 2022. obuhvaćale su redovito sudjelovanje na sastancima ranije navedenih odbora, pripremu raznih materijala i dokumenata IAIS-a, raspravu i razmjenu informacija s drugim članovima IAIS-a te sudjelovanje u organiziranim edukacijama za nadzorna tijela. Ističe se sudjelovanje Hanfe u procjeni usklađenosti odredbi hrvatskih propisa povezanih s osiguranjem iz nadležnosti Hanfe s IAIS-ovim Temeljnim standardima osiguranja 9 i 10, koji se odnose na nadzor i izvještavanje te preventivne i korektivne mjere te sankcije, za što je Hanfa dobila ocjenu potpune usklađenosti u svim područjima koji su bili predmet procjene usklađenosti. Tijekom 2022. Hanfa je za potrebe pripreme IAIS-ovih materijala dostavljala informacije o raznim temama iz područja svoje nadležnosti, kao što su npr. zaštitni mehanizmi osiguranika i inicijative u području različitosti, jednakosti i uključenosti, te je davala inpute u vezi s planiranjem budućih projekata i aktivnosti IAIS-a za razdoblje do kraja 2024. godine. Također, nastavila je sudjelovati u projektu praćenja kretanja globalnog tržišta osiguranja (engl. *Global Monitoring Exercise, Sector-Wide Monitoring*) dostavljajući tražene podatke o hrvatskom tržištu osiguranja. Na temelju prikupljenih podataka IAIS pripremio je analizu i izvješće o kretanjima na globalnom tržištu osiguranja. Nastavljene su i aktivnosti u vezi s potpisivanjem IAIS-ova Multilateralnog memoranduma o razumijevanju kojim se uređuje suradnja i razmjena podataka između nadzornih tijela za osiguranje.

8.1.6. IOPS – Međunarodna organizacija nadzornih tijela za mirovinske sustave

Međunarodna organizacija nadzornih tijela za mirovinske sustave (engl. *International Organisation of Pension Supervisors*, dalje u tekstu: IOPS) okuplja nadzorna tijela zadužena za nadzor pružatelja usluga u području privatnih mirovina kao što su u Hrvatskoj društva za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinska osiguravajuća društva. IOPS trenutačno ima više od 90 članova i promatrača, što uključuje nadzorna tijela iz 79 jurisdikcija te pridružene članove i promatrače, prvenstveno međunarodne organizacije koje se bave pitanjima povezanim s privatnim mirovinama.

Predstavnici Hanfe u protekloj su godini sudjelovali na redovnim sastancima Tehničkog odbora IOPS-a, na redovnom godišnjem i na izvanrednom sastanku IOPS-a te na radionici o nadzoru na temelju rizika. Hanfa je također sudjelovala u istraživanjima IOPS-a o najboljim praksama u području nadzora na temelju rizika i primjeni digitalnih tehnologija u nadzoru.

Hanfa je na redovnim izborima koji su održani pred redovni godišnji sastanak IOPS-a izabrana za člana Izvršnog odbora u mandatu za razdoblje 2023. – 2024. Izvršni odbor broji ukupno 15 članova i pored Hanfe čine ga nadzorna tijela Australije, Austrije, Brazila, Egipta, Njemačke, Hong Konga, Indije, Kenije, Meksika, Namibije, Rumunjske, Slovačke, Južnoafričke Republike i Ugande. Hanfa će u narednom razdoblju aktivno sudjelovati u

kreiranju programa rada IOPS-a, kao i u provođenju pojedinih aktivnosti iz programa rada.

8.1.7. IOSCO – Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

Članovi Upravnog vijeća Hanfe nastavili su tijekom 2022. sudjelovati u radu IOSCO-a putem sastanaka Odbora predsjednika, Odbora rastućih tržišta i tržišta u razvoju te Europskog regionalnog odbora, kao i kroz pisane procedure navedenih odbora. Kroz članstvo u Mreži za financijske inovacije i Skupini za praćenje provedbe Multilateralnog memoranduma o razumijevanju (dalje u tekstu: IOSCO MMoU) predstavnici Hanfe također su nastavili sudjelovati u radu te međunarodne organizacije. Hanfini stručnjaci dodatno su se uključili u rad SPAC Mreže (engl. *Special Purpose Acquisition Companies Network*), u sklopu koje članovi razmjenjuju informacije o tvrtkama posebne namjene za akviziciju koje djeluju u njihovim jurisdikcijama, a koje su zbog povećanih transakcija tijekom posljednjih nekoliko godina postale značajne za regulatore, i to zbog povećane potrebe za zaštitom ulagatelja i održavanjem integriteta tržišta. IOSCO u narednom razdoblju planira objaviti izvještaj u svrhu pružanja pomoći članovima u vezi s nadzorom takvih tvrtki. Tijekom godine Hanfa je razmjenjivala informacije s drugim nadzornim tijelima u svrhu pomoći prilikom provedbe nadzornih aktivnosti, a na temelju IOSCO MMoU-a koji se odnosi na konzultacije, suradnju i razmjenu informacija, te je sudjelovala u obilježavanju Svjetskog tjedna ulagatelja¹⁰¹.

8.8. OECD – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Nakon što je Hrvatska zajedno s Brazilom, Bugarskom, Peruom i Rumunjskom u lipnju 2022. dobila OECD-ovu pozivnicu za pristupanje, Hanfa je u svojstvu članice Pregovaračke skupine za pristupanje OECD-u sudjelovala u izradi Inicijalnog memoranduma sa samoprocjenom usklađenosti s pravnim instrumentima OECD-a u područjima koja su djelomično ili potpuno u nadležnosti Hanfe te uključuju financijske usluge iz područja osiguranja i privatnih mirovina, financijska tržišta, financijsku pismenost i zaštitu korisnika financijskih usluga, korporativno upravljanje te kodekse o liberalizaciji kretanja kapitala, pružanja usluga i poslovnog nastana.

Proces pristupanja OECD-u uključuje provedbu tehničkih pregleda od strane matičnih odbora OECD-a koji su zaduženi za pojedine politike. Tehnički pregledi sastoje se od analize politika, regulatornog okvira i praksi u pojedinom području uključujući i detaljnu analizu primjene i razine usklađenosti države kandidatkinje s pravnim instrumentima OECD-a. Provedba tehničkih pregleda uključuje pripremu odgovora na upitnike OECD-a te održavanje sastanaka između predstavnika OECD-a i nadležnih institucija RH, ali i ostalih zainteresiranih strana (privatnog i nevladinog sektora), a može uključivati i izradu detaljne samoprocjene usklađenosti s pojedinim pravnim

¹⁰¹ Više informacija o sudjelovanju Hanfe u obilježavanju Svjetskog tjedna ulagatelja nalazi se u poglavlju 6. ovog Godišnjeg izvješća.

instrumentima OECD-a. Hanfa je u protekloj godini sudjelovala u pripremi odgovora na upitnik povezan s Kodeksom o liberalizaciji u dijelu koji se odnosi na tretman trećih država u pogledu ulaganja, poslovnog nastana i pružanja usluga za financijske usluge iz nadležnosti Hanfe. Zajedno s Ministarstvom pravosuđa i uprave Hanfa je također sudjelovala u izradi samoprocjene usklađenosti s OECD-ovim Kodeksom o korporativnom upravljanju. U 2023. očekuje se još intenzivniji angažman Hanfe u procesu pristupanja jer se pored započetih tehničkih pregleda očekuje provedba tehničkih pregleda i u području osiguranja, privatnih mirovina, financijskih tržišta, financijske pismenosti te zaštite korisnika financijskih usluga.

Pored aktivnosti povezanih s pristupanjem Republike Hrvatske OECD-u Hanfa je sudjelovala na redovnim sastancima Odbora za osiguranje i privatne mirovine i pripadajuće Radne skupine za privatne mirovine, Odbora za financijska tržišta te Odbora za korporativno upravljanje. Također je sudjelovala u redovnom izvještavanju OECD-a u vezi s privatnim mirovinama, što uključuje pripremu statističkih podataka o mirovinskim fondovima i mirovinskim osiguravajućim društvima i informacija o regulatornom okviru i pravilima ulaganja.

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija

Nakon ublažavanja pandemijskih utjecaja, zbog kojih je suradnja s drugim regulatorima i institucijama bila ograničena na online sastanke, u 2022. Hanfa je imala prilike organizirati određene aktivnosti uživo. U svrhu razmjene znanja, iskustava i dobre prakse u području nadzora središnje druge ugovorne strane i središnjeg registra vrijednosnih papira Hanfa je surađivala sa stručnjacima iz Austrijske agencije za nadzor financijskih usluga putem online misije te je organizirala studijski posjet svojih stručnjaka Nacionalnoj banci Mađarske. S nadzornim tijelima za područje osiguranja iz Bosne i Hercegovine (Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini, Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine te Agencije za osiguranje Republike Srpske) Hanfa je započela pregovore oko potpisivanja sporazuma o suradnji, a također je u više navrata održala sastanke s Agencijom za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, na kojima se osim o potencijalnom sporazumu raspravljalo i o drugim temama važnima za obje institucije i tržište osiguranja. Hanfa je organizirala studijski posjet stručnjaka iz njemačke Savezne agencije za nadzor financijskih usluga, na kojem je naglasak bio na raspravi o potencijalnoj budućoj tehničkoj suradnji. U studijskom posjetu Hanfi također su bili i stručnjaci Nacionalne komisije za vrijednosne papire i burze Ukrajine, s ciljem prenošenja znanja i iskustva Hanfe u vezi s usklađivanjem zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a u području UCITS fondova i

Instrument za tehničku potporu (TSI)

TSI program je EU-a koji državama članicama pruža prilagođeno tehničko stručno znanje za izradu i provedbu reformi. Riječ je o važnoj sastavnici inicijative EU-a za pomoć državama članicama u ublažavanju gospodarskih i socijalnih posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19.

alternativnih investicijskih fondova. Posjet je organiziran u sklopu projekta EU-a kojim se pruža potpora u usklađivanju zakonodavstva u području financijskih usluga, a tom prilikom Hanfa i Komisija potpisale su Sporazum o razumijevanju kojim se predviđa tehnička suradnja u području zajedničke nadležnosti, što uključuje nadzor nad tržištem kapitala i mirovinskim fondovima. S Agencijom za nadzor financijskih usluga Republike Albanije Hanfa je surađivala u više navrata tijekom godine, a naglasak je bio na razmjeni iskustava i dobrih praksi u vezi s utjecajem globalnih kretanja na tržište investicijskih fondova te poduzimanjem povezanih regulatornih mjera, kao i na potencijalnoj budućoj suradnji u svrhu pružanja pomoći prilikom procesa pristupanja Albanije EU-u, posebno u području usklađivanja propisa Albanije s pravnom stečevinom EU-a.

Hanfa se u 2022. uključila u projekt naziva „Program za jačanje kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana“ (faza 2, dalje u tekstu: Program), koji financira Europska komisija, a provodi se s ciljem integracije središnjih banaka Sjeverne Makedonije, Kosova, Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine te Albanije u Europski sustav središnjih banaka. Svrha je Programa usklađivanje zakonodavstva financijskih usluga s pravnom stečevinom EU-a te jačanje regulatornih i nadzornih kapaciteta središnjih banaka spomenutih zemalja. Devetnaest nacionalnih središnjih banaka EU-a, uključujući HNB, zajedno s Njemačkom središnjom bankom kao voditeljem Programa i Europskom središnjom bankom sudjeluje u implementaciji i pružanju potrebne potpore u provedbi Programa. Hanfa se uključila na poziv HNB-a s obzirom na to da su određene korisnice Programa iskazale potrebu za tehničkom pomoći iz područja osiguranja, posebice u vezi s aktuarskim nadzorom, što je nadležnost i djelokrug rada Hanfe. Ističe se i sudjelovanje Hanfina stručnjaka u TAIEX programu tehničke pomoći, u sklopu kojeg je institucijama u Bosni i Hercegovini (Republika Srpska) prenio znanja u vezi s odredbama Direktive 2018/843¹⁰² koje se odnose na mjenjačnice virtualnih valuta i skrbničke novčanike pružatelja usluga te dao osvrt na iskustva država članica EU-a u vezi s navedenim.

Hanfa je u 2022. započela provedbu dvaju projekata odobrenih u sklopu Instrumenta za tehničku potporu. Projekt „Provedba propisa i nadzorne prakse u pogledu tržišnog ponašanja“ zajednički je projekt Hanfe i HNB-a usmjeren na jačanje kapaciteta obiju

Sudjelovanje Hanfe u radu Vijeća

Tijekom 2022. Hanfa je aktivno sudjelovala u procesu donošenja novih ili izmjene EU zakonodavnih akata tijekom rasprava koje su vođene unutar Vijeća na način da je davala podršku nadležnim ministarstvima s pozicije stručnog tijela pripremajući komentare i mišljenja na nacрте odredbi zakonodavnih akata kako tijekom pregovora država članica unutar Vijeća tako i u nastavku procesa kada se vode pregovori s Europskim parlamentom. Navedeno se odnosi na davanja komentara i mišljenja prilikom donošenja seta akata iz područja održivog financiranja, digitalnih financija, revizije više propisa iz područja tržišta kapitala te paketa propisa iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kao i iz područja osiguranja i investicijskih fondova.

¹⁰² **Direktiva (EU) 2018/843** Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU, SL L 156

institucija u području zaštite potrošača. Opseg projekta iz Hanfine domene obuhvaća područje osiguranja, mirovinskog sustava te djelomično leasinga. Završetak projekta očekuje se početkom 2024. godine. Drugi projekt odnosi se na provedbu vodeće inicijative EU-a „Akademija na temu nadzora digitalnih financija“, čiji je cilj osigurati prijenos znanja nacionalnim nadzornim tijelima država članica u pogledu novih tehnologija u području financijskih usluga, razvoja nadzornih alata i informiranja o razvoju regulatornog okvira. Zaposlenici Hanfe aktivno su uključeni u rad akademije, koja u sklopu organiziranih osnovnih i naprednih modula edukacije nadzornim tijelima država članica prenosi najnovije znanje potrebno za provedbu nadzora digitalnih financijskih usluga.

U 2022. Hanfa je nastavila s implementacijom zajedničkog projekta Hanfe i HNB-a započetog prethodne godine pod nazivom „Unaprjeđenje nadzora na temelju rizika nad sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma“, čiji je cilj daljnje unaprjeđenje nadzornih praksi obiju institucija, posebno u odnosu na promjene regulative koja se odnosi na ovo područje. Završetak projekta očekuje se u drugoj polovici 2023. godine.

U 2023. očekuje se i početak implementacije multinacionalnog projekta „Održivo financiranje – unaprjeđenje nadzornih kapaciteta“, u kojem Hanfa sudjeluje zajedno s nacionalnim nadzornim tijelima Malte, Poljske i Rumunjske. Projekt uključuje prilagođeni pristup svakom nadzornom tijelu i osigurava usklađeni pristup što se tiče zajedničkih aspekata. Cilj je Hanfe poboljšati stručnost u području održivog financijskog okvira EU-a i ojačati otpornost sustava pod njezinim nadzorom.

SUDSKI POSTUPCI

9. SUDSKI POSTUPCI

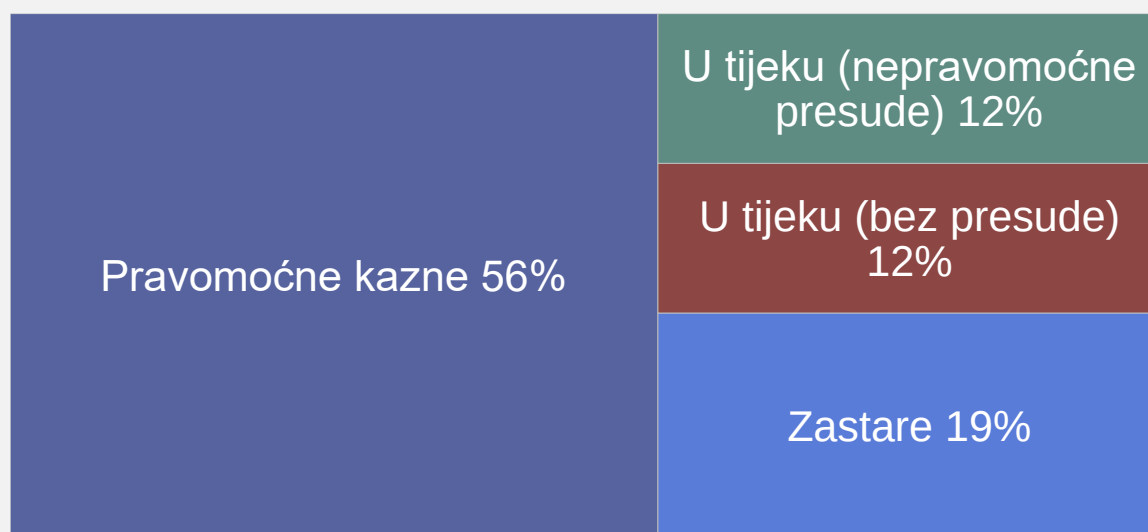
Hanfa aktivno sudjeluje u prekršajnim postupcima, upravnim sporovima te drugim postupcima u kojima je stranka (odlascima na rasprave, sastavljanjem očitovanja i podnesaka te poduzimanjem svih drugih radnji u postupku). U prekršajnim postupcima Hanfa sudjeluje kao ovlašteni tužitelj te redovito pokreće navedene postupke podnošenjem optužnih prijedloga Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu i Financijskom inspektoratu Ministarstva financija Republike Hrvatske. Protiv akata Hanfe može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom upravnom sudu s obzirom na to da su ti akti na temelju Zakona o Hanfi konačni. Hanfa u navedenim upravnim sporovima sudjeluje kao tuženik. Na temelju kazneno-postupovnih propisa, a u slučaju saznanja da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti, Hanfa podnosi kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetništvu.

9.1. Prekršajni postupci

Tijekom 2022. Hanfa je kao ovlašteni tužitelj na Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu pokrenula 13 prekršajnih postupaka. Šest prekršajnih postupaka pokrenuto je iz područja tržišta osiguranja, isto toliko iz područja leasinga te jedan iz područja tržišta kapitala.

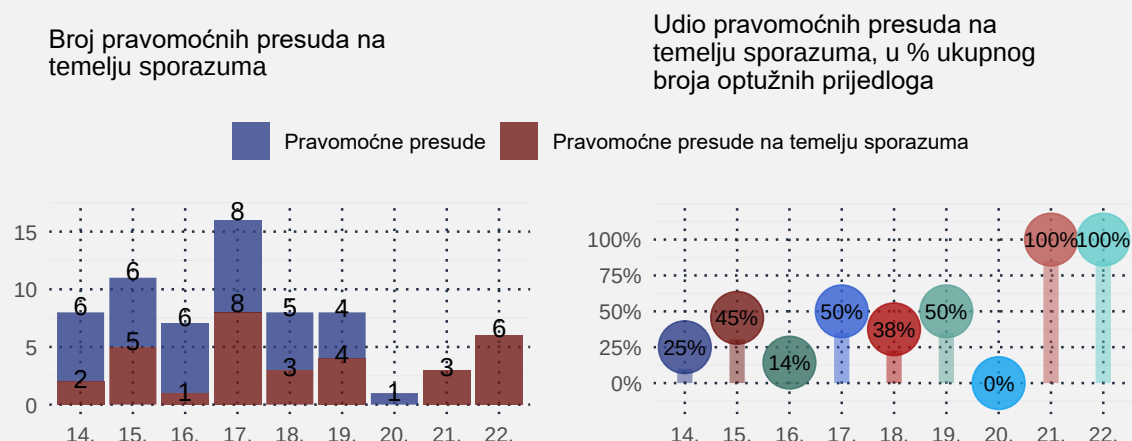
Slika 9.1. Struktura prekršajnih postupaka po ishodu

U % ukupnog broja prekršajnih postupaka u razdoblju od 2018. do kraja 2022. godine

Izvor: Hanfa

Slika 9.2. Pravomoćne presude i optužni prijedlozi u razdoblju od 2014. do kraja 2022. godine

Napomena: U pravomoćne presude na temelju sporazuma stranaka za 2016. uvršten je sporazum koji je sklopljen i pravomoćno potvrđen te godine, a za koji je optužni prijedlog podnesen 2012., kada u Prekršajnom zakonu još nije postojao institut sporazumijevanja ovlaštenog tužitelja i okrivljenika.
Izvor: Hanfa

Od osnivanja početkom 2006. do kraja 2022. Hanfa je podnijela ukupno 516 optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnih postupaka. Značajan dio tih pokrenutih prekršajnih postupaka u razdoblju do 2018. (njih čak 54 %) zbog brojnih je razloga povezanih s funkcioniranjem pravosudnog sustava okončan nastupanjem zastare.

Međutim, od 2018. do kraja 2022. značajno se smanjio broj takvih postupaka pa je njih tek 19 % okončano nastupanjem zastare, čemu je značajno doprinijela izgradnja povjerenja od strane nadležnih sudova u ispravnost i zakonitost postupanja Hanfe, između ostaloga i zbog kontinuiranog jačanja kapaciteta unutar Hanfe. Isto tako, jedan od razloga smanjenja broja predmeta okončanih nastupom zastare jest alternativno rješavanje sporova, odnosno mogućnost pregovaranja ovlaštenog tužitelja i počinitelja prekršaja o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o izboru i visini sankcije propisane Prekršajnim zakonom¹⁰³. Navedena mogućnost dovela je do povećanja broja predmeta koji se tijekom godina riješe sklapanjem sporazuma. U razdoblju od 2014. do 2022. donesene su 32 pravomoćno osuđujuće presude na temelju sporazuma stranaka. Trend rasta sklopljenih sporazuma nastavio se i u 2022., kada je sklopljeno ukupno šest sporazuma s okrivljenicima, što ujedno predstavlja sve pravomoćno donesene presude u toj godini.

9.1.1. Tržište kapitala

Hanfa je protiv jedne pravne osobe izdavatelja podnijela optužni prijedlog zbog kršenja odredbi Uredbe o zlouporabi tržišta jer navedena pravna osoba nije na propisan način i pod propisanim uvjetima obavijestila javnost o povlaštenim informacijama koje se izravno odnose na nju.

¹⁰³ NN, br. [107/07](#), [39/13](#), [157/13](#), [110/15](#), [70/17](#), [118/18](#), [114/22](#)

9.1.2. Tržište osiguranja

Tijekom 2022. iz područja tržišta osiguranja podneseno je ukupno šest optužnih prijedloga. Protiv društava za osiguranje i u njima odgovornih osoba podnesena su tri optužna prijedloga koja su proizašla iz predstavki potrošača zbog kršenja ZOOP-a, i to zbog prekoračenja zakonski propisanog roka za dostavu obrazložene ponude odnosno utemeljenog odgovora na njihov odštetni zahtjev, na temelju čega su prekršeni rokovi isplate iznosa naknade štete (ili nespornog dijela štete kao predujam) oštećenicima. Također, protiv društava za osiguranje i u njemu odgovornih osoba podnesena su dva optužna prijedloga zbog kršenja odredbi ZOS-a¹⁰⁴ u vidu nesuradnje tijekom postupka nadzora, odnosno neomogućavanja obavljanja neposrednog nadzora. U potonja dva postupka donesene su nepravomoćne presude kojima su okrivljenici proglašeni krivima te su im izrečene novčane kazne. Na presude su uložene žalbe, koje su u postupku rješavanja na Visokom prekršajnom sudu.

Jedan prekršajni postupak pokrenut je protiv pravne osobe zastupnika u osiguranju i u njemu odgovornih osoba zbog kršenja odredbi ZOS-a, i to zato što tijekom distribucije proizvoda osiguranja nisu postupali pošteno, pravedno i profesionalno u skladu s najboljim interesima svojih stranaka. Navedeni prekršajni postupak pravomoćno je okončan donošenjem presude na temelju nagodbe stranaka.

9.1.3. Leasing

Protiv leasing društava Hanfa je tijekom 2022. podnijela pet optužnih prijedloga zbog neispunjenja obveza u skladu s odredbama ZOL-a¹⁰⁵ u pogledu obračuna kamata u sklopljenim ugovorima o leasingu. Svi navedeni postupci pravomoćno su okončani donošenjem presuda na temelju nagodbi stranaka.

Nadalje, Hanfa je protiv jednog leasing društva i u njemu odgovornih osoba podnijela optužni prijedlog zbog toga što potrošačima nisu omogućili prijevremenu otplatu kredita u skladu s člankom 16. Zakona o potrošačkom kreditiranju. Navedeni je postupak u tijeku.

9.2. Upravni sporovi

Protiv odluka Hanfe tijekom 2022. pokrenuto je 13 upravnih sporova podnošenjem triju tužbi Upravnom sudu u Rijeci, a preostalih deset Upravnom sudu u Zagrebu. Sedam upravnih sporova pokrenuto je protiv odluka iz područja osiguranja, pet protiv odluka iz područja tržišta kapitala te jedan protiv odluke iz područja leasinga. U skladu sa Zakonom o upravnim sporovima¹⁰⁶ na navedene je tužbe Hanfa dala odgovore te su tijekom postupaka njezini zaposlenici kontinuirano dostavljali očitovanja i sudjelovali

¹⁰⁴ NN, br. [30/15](#), [112/18](#), [63/20](#), [133/20](#)

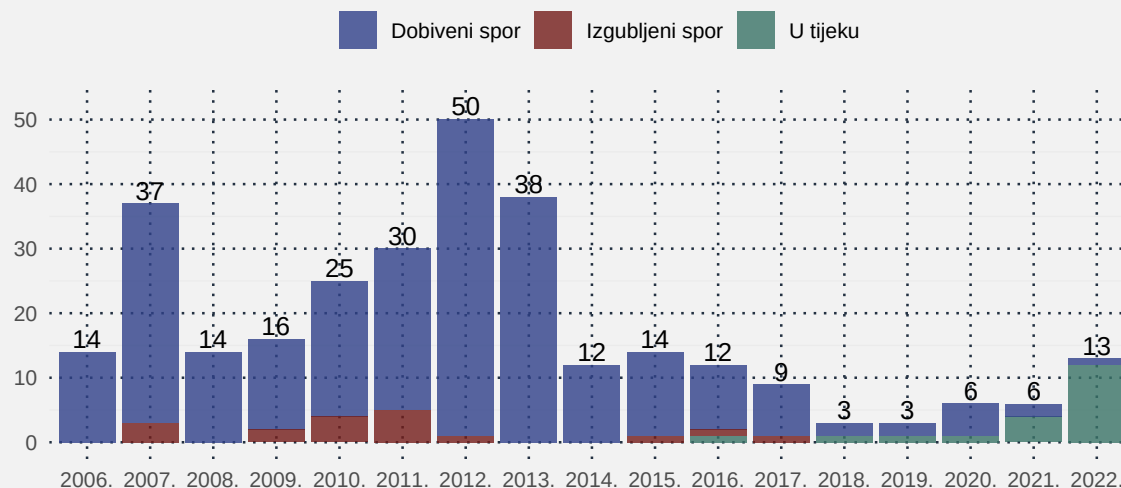
¹⁰⁵ NN, br. [141/13](#)

¹⁰⁶ NN, br. [20/10](#), [143/12](#), [152/14](#), [94/16](#), [29/17](#), [110/21](#)

na raspravama pred sudom. Jedan od sporova iz područja tržišta kapitala pravomoćno je okončan donošenjem rješenja o odbacivanju tužbe. Ostali su postupci u tijeku.

Slika 9.3. Ishodi upravnih sporova

Broj sporova prema vrsti ishoda

Izvor: Hanfa

9.3. Kaznene prijave

Tijekom 2022. Hanfa je nadležnom državnom odvjetništvu podnijela kaznenu prijavu jer je utvrdila da postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela krivotvorenja isprava opisanog i kažnjivog prema članku 278. stavku 1. Kaznenog zakona¹⁰⁷. Kazneno djelo počinjeno je na način da je počinitelj izradio lažnu ispravu o postojanju licence za pružanje usluga upravljanja investicijskim fondovima. Pored neistinitog sadržaja, u predmetnoj ispravi krivotvoren je i potpis člana Upravnog vijeća Hanfe.

Od Hanfina osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2022. nadležnom državnom odvjetniku podnesene su ukupno 52 kaznene prijave.

9.4. Postupci radi naplate potraživanja

Hanfa je tijekom 2022. kao stečajni vjerovnik sudjelovala u jednom stečajnom postupku pred nadležnim trgovačkim sudom. Hanfi je razmjerno njezinoj utvrđenoj tražbini isplaćen pripadajući iznos unovčene stečajne mase. Predmetni je stečajni postupak zaključen te je stečajni dužnik brisan iz sudskog registra.

¹⁰⁷ NN, br. [125/11](#), [144/12](#), [56/15](#), [61/15](#), [101/17](#), [118/18](#), [126/19](#), [84/21](#)

POSLOVANJE HANFE

10. POSLOVANJE HANFE

Aktivnosti Hanfe odvijaju se unutar pet sektora i deset ureda, koji su pod neposrednom nadležnošću Upravnog vijeća Hanfe. Ured glavnog tajnika sa svojih pet direkcija pruža podršku poslovanju kroz aktivnosti iz područja općih poslova, nabave, financija, računovodstva, ljudskih resursa i informatičkih tehnologija. Navedeno se postiže kontinuiranim unaprjeđenjem procesa, procedura i internih akata koji reguliraju i usmjeravaju obavljanje poslova te stavljanjem fokusa na digitalizaciju i automatizaciju podataka i aktivnosti.

10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi

Hanfom rukovodi peteročlano Upravno vijeće, a predsjednika i četiri člana Upravnog vijeća imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Predsjednikom je 2018. na šestogodišnji mandat imenovan dr. sc. Ante Žigman, a članovima dr. sc. Tomislav Ridzak, Antun Palarić, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Članovi Upravnog vijeća izmjenjuju se svakih 18 mjeseci na poziciji zamjenika predsjednika. U 2022. Upravno vijeće održalo je 42 sjednice, na kojima je doneseno 1.030 odluka. Na sjednicama se odluke usvajaju većinom od najmanje tri glasa, bez mogućnosti suzdržavanja od glasanja.

Pod neposrednom nadležnošću Upravnog vijeća nalazi se pet sektora i deset ureda, koji obavljaju temeljne funkcije i zadaće Hanfe definirane Zakonom o Hanfi. Izuzetak je Ured glavnog tajnika, koji pruža operativnu, informatičku i administrativnu podršku kako Upravnom vijeću tako i svim organizacijskim jedinicama u obavljanju poslova iz vlastite nadležnosti.

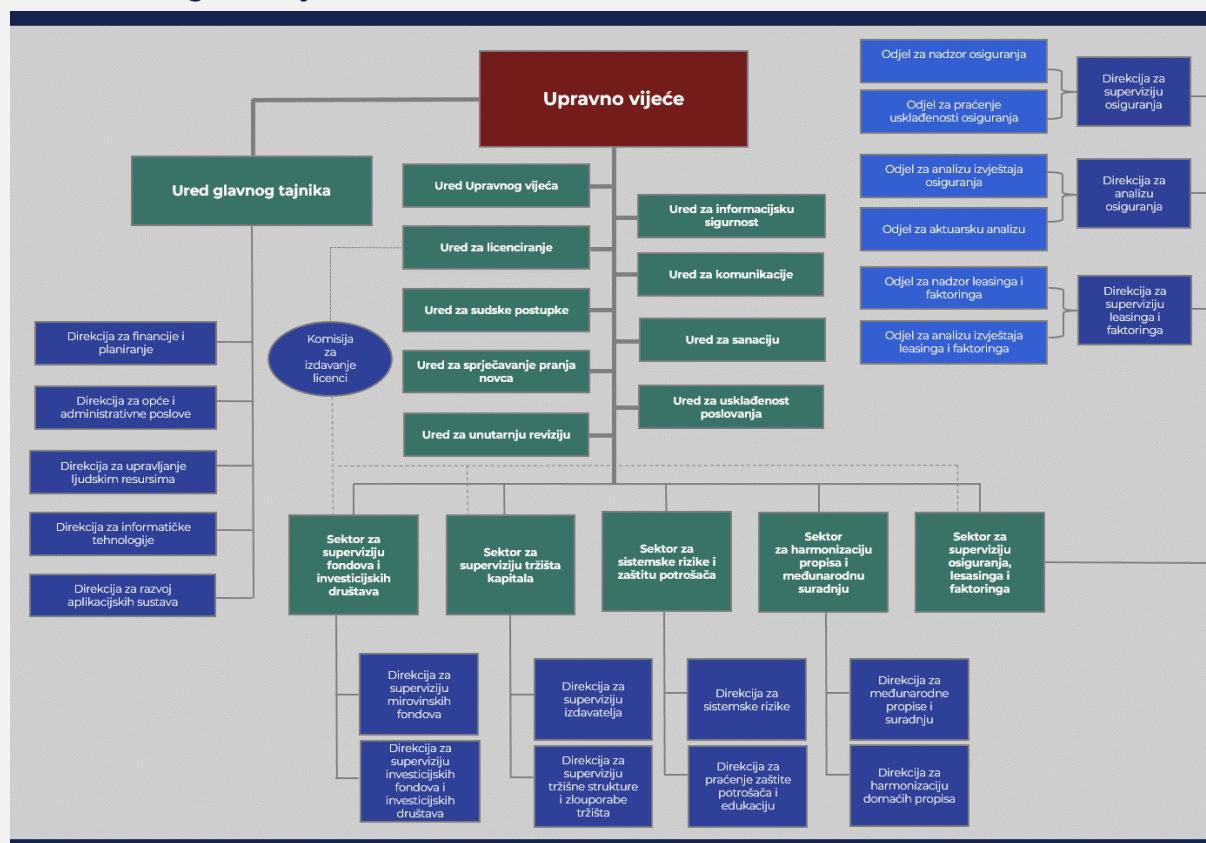
Savjet Hanfe njezino je savjetodavno tijelo, koje se sastoji od devet članova. Tri člana imenuje Vlada Republike Hrvatske, a ostalih pet članova biraju predstavnici udruga subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je Savjeta po službenoj dužnosti. Savjet daje mišljenja te stručne i znanstvene savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse Hanfe. Članovi Savjeta imenuju se na mandat od četiri godine, a tijekom 2022. došlo je do promjene jednog člana. Uz predsjednika Upravnog vijeća, dr. sc. Antu Žigmana, članovi savjeta Hanfe u 2022. godini bili su Kristijan Buk (predsjednik), Ivana Gažić, Josip Glavaš, Marko Juranić do 22. rujna odnosno Klaudija Karabuva Vidas od 22. rujna, Ivana Ravlić Ivanović, Davor Tomašković, Ivana Žepić i Novka Simić. Savjet se tijekom 2022. sastao četiri puta.

Na kraju 2022. u Hanfi su bile zaposlene 204 osobe, što je za 5,7 % više u odnosu na kraj prethodne godine. Kao i prijašnjih godina, oko dvije trećine zaposlenika bilo je ženskog spola, kako na izvršiteljskim tako i na rukovodećim pozicijama. Prosječni ukupni staž

zaposlenika bio je 17,4 godine, a prosječni staž u Hanfi 9,4 godine. Prosječna dob zaposlenika bila je 42,3 godine.

Kao i prijašnjih godina, zaposlenici su pohađali različite oblike stručnog usavršavanja, u skladu s potrebama posla. Značajan dio usavršavanja proveden je putem internog prijenosa znanja. Zaposlenici Hanfe kroz predavanja i radionice približili su relevantne teme kako novozaposlenima tijekom njihovog uvođenja u posao, tako i svim ostalim kolegama

Slika 10.1. Organizacijska shema Hanfe na dan 31.12.2022.

Izvor: Hanfa

Krajem 2022. osnovana su dva nova ureda – Ured za usklađenost poslovanja i Ured za sanaciju. Svrha njihova uspostavljanja bila je potreba za daljnjim povećanjem kvalitete usklađivanja s propisima i bolja koordinacija aktivnosti iz nadležnosti pojedinog ureda odnosno osiguravanje kontinuiteta poslovanja ključnih funkcija u sektoru finansijskih usluga te izbjegavanje znatnog štetnog učinka na finansijsku stabilnost.

Ured za sanaciju osnovan je zbog značajnog porasta obveza Hanfe u pogledu ispunjavanja zahtjeva i izvršavanja sanacijskih ovlasti na temelju propisa EU-a¹⁰⁸ koji su

¹⁰⁸ **Direktiva 2014/59/EU** Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 173; Uredba (EU) 2021/23 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o okviru za oporavak i

implementirani u hrvatski pravni sustav. Time je osigurano da zaposlenici koji obavljaju isključivo sanacijske poslove budu strukturno i funkcionalno odvojeni od zaposlenika koji obavljaju sve ostale poslove iz nadležnosti Sektora za superviziju tržišta kapitala i Sektora za superviziju fondova i investicijskih društava. Odvajanjem linija izvještavanja osigurana je također i neovisnost pojedinih organizacijskih cjelina te je uklonjen mogući sukob interesa između nadzornih i sanacijskih ovlasti i funkcija Hanfe. Ured za sanaciju planira, provodi, koordinira i nadzire sanacijske aktivnosti iz nadležnosti Hanfe, što u praksi podrazumijeva zaprimanje sanacijskih izvještaja subjekata sanacije, procjenu mogućnosti sanacije i izradu sanacijskih planova. Pored toga, taj ured sudjeluje u radu sanacijskih timova koji se mogu uspostaviti u sklopu sanacijskih kolegija, koordinira postupak izricanja sanacijskih mjera, provodi sanacijski nadzor u suradnji s nadzornim sektorima, utvrđuje preduvjete za primjenu sanacijskih ovlasti Hanfe, provodi postupak za korištenje sanacijskih ovlasti, otvara postupak sanacije i njime upravlja te po potrebi provodi i druge sanacijske aktivnosti.

Ured za usklađenost poslovanja uspostavljen je radi kvalitetnijeg praćenja i bolje koordinacije aktivnosti usklađivanja s relevantnim propisima, kao i međusobnog usklađivanja internih akata. Ured ima središnju ulogu u praćenju propisa kojima se uređuje zaštita osobnih podataka, kao i u praćenju i promicanju usklađenosti postupanja radnika s odredbama Kodeksa ponašanja zaposlenika Hanfe.

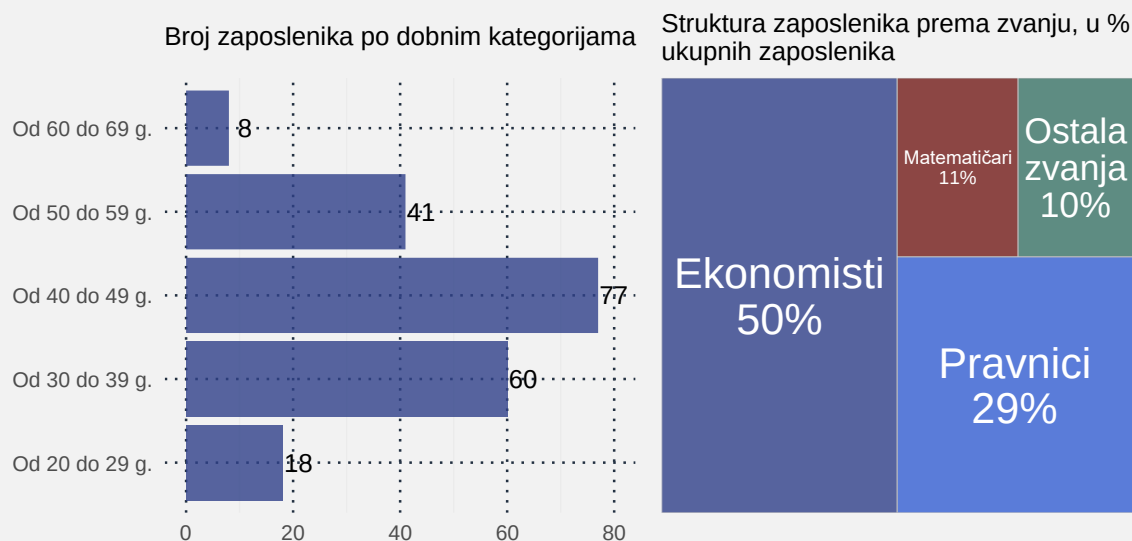
Pored provođenja organizacijskih promjena i izrade novog Pravilnika o unutarnjem organizacijskom obliku i sistematizaciji radnih mjesta u Hanfi, tijekom 2022. izrađeni su i unaprijeđeni i drugi važni interni akti iz područja ljudskih resursa. Tako je izrađen novi Pravilnik o radu na daljinu Hanfe te su ažurirani Pravilnik o praćenju radne učinkovitosti radnika Hanfe i Pravilnik o plaćama i ostalim primicima u Hanfi.

S ciljem unaprijeđenja procedure praćenja i ocjenjivanja radne učinkovitosti radnika postojeći informatički sustav za računovodstvo, financije i ljudske resurse nadograđen je potrebnim funkcionalnostima. Digitalizacija procesa ocjenjivanja radne učinkovitosti ukinula je upotrebu papirnatih obrazaca te je olakšala i ubrzala kako aktivnosti rukovoditelja i zaposlenika tako i praćenje provedbe pojedinih aktivnosti i analizu podataka. Internim razvojem aplikacije automatizirane su i određene aktivnosti povezane s evidencijom radnog vremena.

Nakon dvogodišnje pauze uslijed pandemije COVID-19 Hanfa je objavila natječaj za stipendiranje studenata ekonomije, prava, matematike i informatičkih tehnologija. Uz postojeća dva stipendista, tijekom 2022. još je petero studenata postalo stipendistima Hanfe i time osiguralo financijsku pomoć za vrijeme studija i mogućnost obavljanja prakse u Hanfi. Nakon uspješnog završetka studija stipendistima se otvara mogućnost zapošljavanja, u skladu s kadrovskim potrebama Hanfe. Na temelju natječaja za studentsku stručnu praksu odabrano je deset studenata, koji su obavili praksu tijekom ljetnih mjeseci. Studenti su se općenito upoznali s ovlastima Hanfe, a detaljnije s nadležnostima organizacijskih jedinica u kojima su obavljali praksu.

sanaciju središnjih drugih ugovornih strana i o izmjeni uredaba (EU) br. 1095/2010, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 806/2014 i (EU) 2015/2365 te direktiva 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2007/36/EZ, 2014/59/EU i (EU) 2017/1132, SL L 22, i Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

Slika 10.2. Struktura zaposlenika Hanfe na kraju 2022. godine

Izvor: Hanfa

10.2. Poslovanje interne revizije

Tijekom 2022. pod koordinacijom Ureda za unutarnju reviziju usvojen je novi Pravilnik o postupanju radnika Hanfe vezano uz stjecanje i otpuštanje financijskih instrumenata. Njegov je cilj jasno definiranje dopuštenih i nedopuštenih aktivnosti radnika Hanfe u vezi sa stjecanjem i otpuštanjem financijskih instrumenata te definiranje mjera povezanih s postupanjem radnika protivno odredbama pravilnika. Tijekom godine provedena je revizija uvida radnika Hanfe u sustav SKDD-a te revizija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata za razdoblje od 2008. do 2022., i to postojećih radnika Hanfe, bivših radnika Hanfe i članova kućanstava postojećih radnika Hanfe. Revizija je provedena kako bi se utvrdilo jesu li svi radnici koji su stjecali i otpuštali financijske instrumente o tome podnijeli obavijest u skladu s propisima koji uređuju stjecanje i otpuštanje financijskih instrumenata radnika Hanfe. Tijekom revizije provedena je i provjera potencijalne povrede propisa i sukoba interesa u odnosu na dužnosti i zadaće koje zaposlenici obavljaju odnosno koje su obavljali u vrijeme neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata. Po obavljenoj reviziji kod neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata radnika Hanfe nije utvrđeno da je bilo korištenja povlaštenih informacija prilikom stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata radnika, kao ni postojanja sukoba interesa u odnosu na dužnosti i zadaće koje radnici obavljaju odnosno koje su obavljali u trenutku provođenja neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata.

10.3. Informacijska sigurnost Hanfe

Hanfa je tijekom 2022. kontinuirano radila na podizanju svijesti zaposlenika o važnosti informacijske sigurnosti i provođenju mjera zaštite informacijskog sustava Hanfe od kibernetičkih napada. U sklopu navedenih aktivnosti u suradnji s vanjskim izvođačem provedena je provjera sigurnosti informacijskog sustava metodama penetracijskog testiranja i socijalnog inženjeringa.

U provođenju nadzornih aktivnosti nad subjektima nadzora posebna pažnja posvećena je kibernetičkoj sigurnosti, kontinuitetu poslovanja i upravljanju odnosima s vanjskim dobavljačima. U 2022. Hanfa je donijela četiri rješenja u kojima se od subjekata nadzora zahtijevalo uklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u upravljanju rizicima informacijskih sustava.

U protekloj godini Hanfa je donijela Smjernice za primjereno upravljanje rizicima informacijskih sustava subjekata nadzora i Smjernice za provedbu vanjskih revizija informacijskih sustava subjekata nadzora. Zaposlenici Hanfe koji su članovi nacionalnih i europskih radnih tijela za izradu regulative iz područja informacijske i kibernetičke sigurnosti tijekom cijele godine aktivno su sudjelovali u izradi europske regulative na području informacijske sigurnosti.

10.4. Informatički sustavi Hanfe

Tijekom 2022. glavni je fokus bio na održavanju postojećeg informacijskog sustava. Zaposlenicima Hanfe pružena je podrška u obavljanju redovitih radnih aktivnosti. Kao i prethodnih nekoliko godina, jedan od osnovnih ciljeva bilo je omogućavanje udaljenog rada zaposlenika. Pritom se posebna pažnja posvetila održavanju kontinuiteta poslovanja te dostupnosti, adekvatne razine kapaciteta i sigurnosti informacijskog sustava.

Vanjskim korisnicima informacijskog sustava Hanfe pružana je redovita pomoć prilikom predaje izvještaja, s naglaskom na što jednostavnije korištenje sustava.

10.5. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa vodi poslovne knjige u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija¹⁰⁹, Pravilnikom o neprofitnom računovodstvu i računskom planu¹¹⁰, Pravilnikom o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i

¹⁰⁹ NN, br. 121/14

¹¹⁰ NN, br. 1/15, 25/17, 96/18 i 103/18

registru neprofitnih organizacija¹¹¹ i Pravilnikom o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija¹¹².

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2022. iznosila je 31,2 mil. kuna, što je smanjenje od 11,2 % u odnosu na kraj 2021. godine. Od toga je 78,9 % činila financijska imovina, dok su na pasivnoj strani bilance Hanfe na kraju 2022. dvije trećine činila vlastita sredstva.

Tablica 10.1: Bilanca Hanfe na dan 31. prosinca 2022.

U tisućama HRK

Aktiva	Iznos	Udio u aktivni
Nefinancijska imovina	6,577	21.1%
Financijska imovina	24,667	78.9%
Ukupna aktiva	31,244	
Pasiva	Iznos	Udio u pasivi
Obveze	10,463	33.5%
Vlastiti izvori	20,781	66.5%
Ukupna pasiva	31,244	

Napomena: Detaljna bilanca Hanfe objavljena je na Hanfinoj internetskoj stranici.

Izvor: Hanfa

Novac u banci i blagajni činio je 90,3 % financijske imovine Hanfe, a ostatak se odnosio na jamčevne pologe, potraživanja te rashode budućih razdoblja. Najveći dio nefinancijske imovine (69,7 %) odnosio se na nematerijalnu imovinu, odnosno na licence i ostala prava. Preostali dio nefinancijske imovine odnosio se na objekte, opremu i namještaj te ulaganja u računalne programe. Najveća stavka obveza (97,4 %) bile su obveze za rashode, odnosno obveze za radnike, obveze za materijalne rashode te obveze za predujmove i poreze. Preostalih 2,6 % obveza odnosilo se na odgođeno plaćanje rashoda i prihode budućih razdoblja. Vlastite izvore činili su izvori poslovanja i višak prihoda nad rashodima, koji je u 2022. iznosio 1,2 mil. kuna, a koji je Hanfa uplatila u državni proračun.

¹¹¹ NN, br. [31/15](#), [67/17](#), [115/18](#) i [21/21](#)

¹¹² [NN, br. 119/15](#)

Prihodi

U 2022. ukupni prihodi Hanfe iznosili su 87,5 mil. kuna, što je za 4,8 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji izvor prihoda u 2022. činili su prihodi po posebnim propisima, koji obuhvaćaju prihode ostvarene iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, prihode od naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe te ostale prihode po posebnim propisima. Ti prihodi činili su 98,6 % (86,2 mil. kuna) ukupnih prihoda Hanfe.

U 2022. Hanfa je bila domaćin Globalnog seminara IAIS-a, koji se održao u Dubrovniku u lipnju. Za sudjelovanje na seminaru Hanfa je zainteresiranim dionicima na tržištu osiguranja naplaćivala kotizaciju, a ostvareni prihodi evidentirani su kao prihodi od pružanja usluga te su činili 0,3 % (264,5 tis. kuna) ukupnih prihoda Hanfe.

Preostalih 1,1 % prihoda činili su prihodi od imovine, prihodi od donacija i ostali prihodi, ostvareni u ukupnom iznosu od 982,2 tis. kuna.

Tablica 10.2.: Sažeti prikaz prihoda ostvarenih u 2022. godini

U tisućama HRK

Ukupni prihodi	87,495
Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga	265
Prihodi po posebnim propisima	86,249
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2022. godinu	82,177
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanf	3,977
Ostali prihodi po posebnim propisima	95
Prihodi od imovine	23
Prihodi od donacija	0
Ostali prihodi	958

Izvor: Hanfa

Najznačajniji udio u strukturi prihoda po posebnim propisima u 2022. činili su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2022. godinu¹¹³ s 95,3 %. U toj kategoriji prihoda najznačajniju stavku činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima, koji su u odnosu na prethodnu godinu porasli za 5,1 % te su u 2022. iznosili 49,1 mil. kuna.

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga¹¹⁴ činili su 4,6 % prihoda po posebnim propisima. Najveći iznos prihoda od pruženih usluga iz Hanfine nadležnosti ostvaren je na temelju odredbi

¹¹³ **NN, br. 144/21**

¹¹⁴ **NN, br. 26/19**

ZOS-a po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja. Ti su prihodi u 2022. iznosili 1,7 mil. kuna, što je za 3,5 % više u odnosu na 2021. godinu.

Tablica 10.3.: Prihodi od naknada ostvareni u 2022. godini

U tisućama HRK

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2022.	Iznos	Udjel u ukupnim prihodima
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	49,056	59.70%
Prihodi od društava za osiguranje i društava za reosiguranje	9,855	11.99%
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	7,722	9.40%
Prihodi od investicijskih društava	5,051	6.15%
Prihodi od leasing društava	3,990	4.86%
Prihodi od izdavatelja	3,327	4.05%
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1,232	1.50%
Prihodi od distributera osiguranja i distributera reosiguranja	595	0.72%
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	574	0.70%
Prihodi od Zagrebačke burze	426	0.52%
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	275	0.33%
Prihodi od faktoring društava	39	0.05%
Prihodi od središnje druge ugovorne strane	35	0.04%
Ukupno	82,177	100.00%

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	Iznos	Udjel u ukupnim prihodima
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	1,672	42.04%
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	534	13.43%
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	503	12.65%
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	415	10.44%
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	171	4.30%
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	167	4.20%
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	166	4.17%
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	100	2.51%
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	84	2.11%
Prihodi od naknada za pohađanje obrazovnog programa za brokera, investicijskog savjetnika, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva	60	1.51%
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a	57	1.43%
Prihodi na temelju ZDMF-a	21	0.53%
Prihodi ostvareni na temelju ZMOD-a	19	0.48%
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe EMIR	8	0.20%
Ukupno	3,977	100.00%

Izvor: Hanfa

U odnosu na Financijski plan Hanfe za 2022. ostvareni prihodi manji su za 2,3 %, odnosno za 2,1 mil. kuna. Na slabije izvršenje prihoda u odnosu na plan utjecala je situacija na tržištu, što je vidljivo kod prihoda ostvarenih na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi. Najveća negativna odstupanja zabilježena su kod društava za upravljanje mirovinskim fondovima, društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima i SKDD-a. Osim navedenog, zbog manjeg broja sudionika koji su platili kotizaciju za sudjelovanje na Globalnom seminaru ostvareno je manje prihoda od pružanja usluga od planiranog.

Rashodi

Rashodi Hanfe knjiže se primjenom računovodstvenog načela nastanka događaja te se priznaju u izvještajnom razdoblju u kojem su nastali, neovisno o njihovom plaćanju. Ukupni rashodi Hanfe u 2022. iznosili su 86,3 mil. kuna, što je za 12,4 % više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 10.4.: Sažeti prikaz rashoda u 2022. godini

U tisućama HRK

Ukupni rashodi	86,282
Rashodi za radnike	52,570
Materijalni rashodi	29,956
Naknade troškova radnicima	3,520
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	223
Rashodi za usluge	14,789
Rashodi za materijal i energiju	1,790
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	9,634
Rashodi amortizacije	2,544
Financijski rashodi	134
Donacije	83
Ostali rashodi	995

Izvor: Hanfa

U ukupnim rashodima najznačajniju stavku činili su rashodi za radnike (60,9 %), koji su u odnosu na 2021. povećani za 9,5 %. Navedeno povećanje rezultat je većeg broja radnika i više osnovice za obračun plaće. Materijalni rashodi činili su 34,7 % ukupnih rashoda te su u odnosu na 2021. bili veći za 20,5 %. Povećanje materijalnih rashoda nastalo je uslijed povećanja indeksa potrošačkih cijena. Najviše povećanje vidljivo je kod rashoda za usluge i naknada troškova radnicima zbog organizacije Globalnog seminara, kojem je Hanfa bila domaćin. Iz istog razloga povećan je i iznos naknada ostalim osobama izvan radnog odnosa zbog angažiranja vanjskih suradnika. Rashodi amortizacije činili su 2,95 % ukupnih rashoda, a u odnosu na 2021. smanjeni su za 3,3 % zbog isteka razdoblja amortizacije dijela imovine. Skupinu ostalih rashoda činile su

naknade zbog neispunjavanja kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom, neotpisana vrijednost i drugi rashodi dugotrajne imovine, otpisana potraživanja, porez na cestovna motorna vozila, povrati naknada, premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja te ostali nespomenuti rashodi. Ostali rashodi činili su 1,15 % ukupnih rashoda u 2022. godini.

U odnosu na Financijski plan Hanfe za 2022. ostvareni rashodi bili su manji za 2,7 %, odnosno za 2,4 mil. kuna, prvenstveno zbog nižih ostvarenih materijalnih rashoda i rashoda amortizacije. Na manje izvršenje spomenutih rashoda utjecalo je pomicanje dijela nabava na naredno razdoblje ili odustajanje od njih, manji broj službenih putovanja i usavršavanja radnika, manji trošak održavanja IT sustava te manji iznos članarina u Europskim nadzornim tijelima (ESAs).

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2022., a Izvješće neovisnog revizora objavljeno je na Hanfinim internetskim stranicama.

STATISTIČKI PREGLED INDUSTRIJA

11. STATISTIČKI PREGLED INDUSTRIJA

11.1. Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom – UCITS

Investicijski fondovi - UCITS

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj fondova	92	93	96	96	93	100
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	18.499.606	19.117.203	22.577.123	18.216.156	21.512.344	16.317.854

Izdavanje i otkup udjela u UCITS fondovima

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Izdavanje udjela	18.108.512	11.496.927	11.498.262	8.830.386	10.454.735	7.681.725
Otkup udjela	18.219.022	10.811.532	9.486.498	13.742.012	7.456.225	11.116.410

Struktura imovine dioničkih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	187,921	155,063	191,965	160,011	249,192	251,392
Dionice	1,640,305	1,356,601	1,513,730	1,402,870	2,033,892	1,625,725
Obveznice	20,305	26,685	29,050	27,560	13,886	13,703
Investicijski fondovi	58,850	61,403	79,575	75,361	121,798	51,630
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	1,000
Depoziti	2,732	3,205	1,363	10,002	22,003	37,848

Struktura imovine mješovitih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	70,187	94,989	170,954	132,900	254,073	140,838
Dionice	309,063	257,702	221,032	246,464	366,698	247,110
Obveznice	379,825	390,711	438,988	432,432	512,892	395,139
Investicijski fondovi	127,699	113,786	146,212	154,773	339,341	234,901
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	0
Depoziti	7,664	27,948	15,459	0	14,502	49,595

Struktura imovine obvezničkih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	829,976	991,665	2,232,505	2,292,276	2,429,903	1,285,314
Dionice	0	0	0	13,128	25,546	77,009
Obveznice	4,982,146	7,491,015	14,408,996	10,600,488	10,853,886	7,830,644
Investicijski fondovi	53,664	37,221	87,145	113,888	120,107	102,905
Instrumenti tržišta novca	458,012	474,855	692,834	119,118	484,568	265,460
Depoziti	80,003	291,476	1,797,672	1,569,641	1,402,549	790,870

Struktura imovine novčanih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	1,144,437	1,561,461	1,486			
Dionice	0	0	0			
Obveznice	1,173,673	1,949,331	0			
Investicijski fondovi	49,792	21,411	0			
Instrumenti tržišta novca	3,586,937	1,466,158	0			
Depoziti	2,800,701	2,421,975	6,600			

Struktura imovine ostalih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	92,020	39,281	173,691	159,567	350,246	170,334
Dionice	46,346	17,670	50,558	81,401	156,933	145,788
Obveznice	402,083	568,729	611,887	680,927	1,064,842	1,698,707
Investicijski fondovi	201,057	189,580	402,438	331,781	620,933	495,782
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	200	300	3,506
Depoziti	41,715	67,835	133,383	124,349	113,779	94,539

Struktura imovine napajajućih UCITS fondova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva		2,159	764	3,745	15,235	15,237
Dionice		0	0	0	0	0
Obveznice		0	0	0	0	0
Investicijski fondovi		17,312	14,476	111,062	416,969	534,193
Instrumenti tržišta novca		0	0	0	0	0
Depoziti		0	0	0	0	0

Alternativni investicijski fondovi – AIF**Investicijski fondovi - AIF**

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj fondova	38	34	36	38	34	35
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	3,486,817	3,588,528	4,474,656	4,712,125	5,222,883	5,170,992

Investicijska društva**Investicijska društva**

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj društava	7	7	7	6	6	5
Upravljanje portfeljem, u tisućama HRK	29.169	27.934	23.106	26.312	33.060	29.826
Skrbnništvo nad financijskim instrumentima, u tisućama HRK	691.026	677.305	1.055.282	1.822.577	4.378.445	4.970.281

11.2. Mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj fondova	12	12	12	12	12	12
Broj članova fondova	1.844.272	1.936.261	2.010.403	2.057.391	2.111.192	2.179.051
Kategorija A	5.874	6.273	25.453	83.448	150.266	233.445
Kategorija B	1.810.704	1.896.361	1.948.510	1.925.328	1.899.623	1.865.378
Kategorija C	27.694	33.627	36.440	48.615	61.303	80.228
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	91.924.545	98.126.194	112.598.105	119.068.058	132.984.229	132.174.465
Ukupne uplate, u tisućama HRK	67.011.806	73.191.233	79.885.879	86.715.548	94.171.693	102.412.577
Ukupne isplate, u tisućama HRK	-7.143.223	-8.143.581	-9.280.324	-10.788.978	-12.649.473	-14.774.053

Vrijednosti Mirex indeksa

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Mirex A	133,4	134,6	152,3	153,0	173,7	166,5
Mirex B	240,8	243,2	265,2	267,7	287,4	272,9
Mirex C	125,3	129,0	136,0	137,5	138,1	130,9

Struktura imovine A OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	31.596	33.699	15.702	35.296	63.354	156.978
Dionice	214.033	222.283	305.045	363.879	564.600	691.373
Obveznice	308.956	332.626	411.578	417.817	494.502	654.712
Investicijski fondovi	37.767	54.301	97.084	139.857	249.969	281.552
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	23.362
Depoziti	307	13.000	5.000	26.801	60.402	118.002

Struktura imovine B OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	2.040.812	3.095.922	820.503	2.030.600	1.505.894	3.250.077
Dionice	15.177.046	15.500.483	19.555.589	21.647.924	27.587.606	26.007.962
Obveznice	64.105.360	65.269.705	74.555.257	74.374.498	75.274.404	73.905.640
Investicijski fondovi	5.252.268	6.040.680	8.582.871	9.554.559	15.083.286	13.392.212
Instrumenti tržišta novca	199.512	1.249.715	1.405.660	1.764.742	1.079.949	907.849
Depoziti	1.195.812	1.811.324	1.165.028	1.622.544	1.766.056	1.889.494

Struktura imovine C OMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	128.031	184.826	85.683	264.893	274.893	701.191
Dionice	0	0	0	0	0	0
Obveznice	3.809.899	4.388.270	5.499.820	6.394.115	7.635.017	9.288.378
Investicijski fondovi	0	69.079	33.321	134.428	185.036	325.098
Instrumenti tržišta novca	0	39.996	55.973	79.956	239.995	150.721
Depoziti	30.467	169.001	0	397.005	641.508	377.530

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj fondova	8	8	8	8	8	8
Broj članova fondova	285.822	305.145	320.533	335.327	351.266	374.760
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	3.895.569	4.231.346	5.119.466	5.542.772	6.420.544	6.597.271
Ukupne uplate u godini, u tisućama HRK	548.789	624.305	727.137	718.688	791.349	848.130
Ukupne isplate u godini, u tisućama HRK	-202.942	-250.782	-243.343	-247.513	-257.632	-282.031

Godišnji prinosi ODMF-ova

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
AZ Benefit ODMF	3,80%	-0,07%	6,56%	-0,44%	0,55%	-6,53%
AZ Profit ODMF	-3,37%	-2,53%	10,45%	-1,26%	7,03%	-6,33%
Croatia osiguranje ODMF	2,10%	-1,52%	12,20%	0,39%	5,92%	-7,55%
Croatia osiguranje 1000 A ODMF		5,23%	13,76%	0,82%	7,69%	-10,47%
Croatia osiguranje 1000 C ODMF		2,45%	5,37%	1,76%	0,76%	-4,05%
Erste Plavi Expert ODMF	4,31%	-2,09%	12,60%	-3,00%	11,26%	-4,16%
Erste Plavi Protect ODMF	3,51%	5,40%	6,85%	0,42%	-0,30%	-6,44%
Raiffeisen ODMF	3,19%	1,61%	8,86%	-1,04%	8,12%	-4,99%

Struktura imovine ODMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	236.344	401.078	318.790	423.805	611.347	709.663
Dionice	877.886	910.732	1.216.157	1.319.016	1.599.166	1.585.227
Obveznice	2.537.236	2.675.416	3.177.205	3.331.395	3.442.322	3.613.337
Investicijski fondovi	249.754	264.014	427.111	472.074	743.274	629.275
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	29.766
Depoziti	13.529	0	12.800	14.000	35.000	42.482

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi**

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2022.
Broj fondova	19	21	20	20	20	21
Broj članova fondova	30.387	40.482	44.569	45.228	46.001	47.718
Neto imovina fondova, u tisućama HRK	849.556	908.054	1.101.694	1.198.075	1.384.181	1.368.243
Ukupne uplate u godini, u tisućama HRK	93.986	124.961	154.667	132.290	142.605	134.241
Ukupne isplate u godini, u tisućama HRK	-34.480	-56.864	-37.454	-39.524	-49.152	-57.046

Struktura imovine ZDMF-ova prema vrsti imovine

U tisućama HRK

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Novčana sredstva	60.718	108.159	66.942	82.249	140.828	120.324
Dionice	193.817	212.670	280.586	298.919	358.803	348.183
Obveznice	534.282	533.800	635.612	641.920	644.932	720.129
Investicijski fondovi	60.449	58.831	117.674	199.950	239.079	181.351
Instrumenti tržišta novca	0	0	0	0	0	0
Depoziti	2.041	0	4.260	0	0	0

11.3. Društva za osiguranje

Osiguranje

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj društava za osiguranje i reosiguranje	20	18	16	15	15	15
Zaračunate bruto premije, u tisućama HRK	9.062.401	9.862.029	10.487.755	10.481.574	11.743.839	12.717.477
Likvidirane štete, bruto iznosi, u tisućama HRK	5.106.300	5.553.116	5.976.279	6.548.767	7.330.071	7.716.136

Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja

U tisućama HRK

Šifra	Vrsta osiguranja	2021.	Udjel	2022.	Udjel	Promjena
01	Osiguranje od nezgode	514.796	4,38%	549.172	4,32%	6,68%
02	Zdravstveno osiguranje	703.436	5,99%	784.822	6,17%	11,57%
03	Osiguranje cestovnih vozila	1.407.981	11,99%	1.587.279	12,48%	12,73%
04	Osiguranje tračnih vozila	3.245	0,03%	5.169	0,04%	59,29%
05	Osiguranje zračnih letjelica	11.571	0,10%	19.513	0,15%	68,63%
06	Osiguranje plovila	193.274	1,65%	242.802	1,91%	25,63%
07	Osiguranje robe u prijevozu	35.768	0,30%	47.382	0,37%	32,47%
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	821.316	6,99%	891.901	7,01%	8,59%
09	Ostala osiguranja imovine	939.885	8,00%	1.079.858	8,49%	14,89%
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih v	2.962.150	25,22%	3.233.889	25,43%	9,17%
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letj	4.746	0,04%	8.373	0,07%	76,42%
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	40.081	0,34%	45.682	0,36%	13,97%
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	530.069	4,51%	541.606	4,26%	2,18%
14	Osiguranje kredita	367.254	3,13%	463.981	3,65%	26,34%
15	Osiguranje jamstava	15.956	0,14%	11.877	0,09%	-25,56%
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	177.495	1,51%	203.818	1,60%	14,83%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	4.285	0,04%	3.275	0,03%	-23,58%
18	Putno osiguranje	113.059	0,96%	151.545	1,19%	34,04%
19	Životno osiguranje	2.361.269	20,11%	2.124.367	16,70%	-10,03%
20	Rentno osiguranje	11.071	0,09%	14.817	0,12%	33,84%
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	122.850	1,05%	121.083	0,95%	-1,44%
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	3.493	0,03%	3.188	0,03%	-8,74%
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj os	398.788	3,40%	582.078	4,58%	45,96%
24	Tontine	0	0,00%	0	0,00%	
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,00%	0	0,00%	
	Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 - 18)	8.846.368	75,33%	9.871.945	77,63%	11,59%
	Ukupno životna osiguranja (vrste 19 - 25)	2.897.471	24,67%	2.845.532	22,37%	-1,79%
	Sveukupno (vrste 01 - 25)	11.743.839	100,00%	12.717.477	100,00%	8,29%

11.4. Leasing društva

Leasing društva

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj leasing društava	17	16	14	15	15	15
Aktiva leasing društava, u tisućama HRK	18.149.656	19.526.659	21.320.617	19.704.217	19.979.465	22.316.360
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do 31.12.)						
Operativni leasing	22.388	20.483	14.853	10.392	10.983	11.530
Financijski leasing	30.696	41.223	50.600	30.033	39.130	42.438
Ukupno	53.084	61.706	65.453	40.425	50.113	53.968
Vrijednost novozaključenih ugovora, u tisućama HRK (od 1.1. do 31.12.)						
Operativni leasing	1.595.112	1.493.608	1.640.408	1.246.705	1.289.628	1.426.727
Financijski leasing	5.717.928	7.320.667	8.543.535	5.336.236	6.845.483	9.096.729
Ukupno	7.313.041	8.814.275	10.183.942	6.582.941	8.135.110	10.523.456
Broj aktivnih ugovora						
Operativni leasing	44.486	43.426	43.399	39.582	38.409	36.585
Financijski leasing	76.057	90.457	106.438	106.679	113.893	121.622
Zajmovi	238	205	25	24	17	6
Ukupno	120.781	134.088	149.862	146.285	152.319	158.213
Vrijednost aktivnih ugovora, u tisućama HRK						
Operativni leasing	2.928.944	2.523.613	2.616.111	2.431.243	2.375.506	2.413.281
Financijski leasing	10.949.997	12.425.489	14.438.107	13.823.383	14.279.182	16.251.325
Zajmovi	23.842	15.263	562	332	0	0
Ukupno	13.902.783	14.964.365	17.054.781	16.254.958	16.654.688	18.664.606

11.5. Faktoring društva

Faktoring društva

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj faktoring društava	6	7	6	4	4	4
Aktiva faktoring društava, u tisućama HRK	2.352.743	1.397.891	1.363.017	323.957	362.730	238.331
Volumen transkcija, u tisućama HRK (od 1.1. do 31.12.)						
Faktoring	2.394.857	1.721.668	1.869.816	783.628	740.179	512.032
Faktoring koji uključuje otkup mjenica	1.914.769	500.620	213.476	85.402	83.488	18.021
Dobavljački (obrnuti) faktoring	1.036.558	1.004.048	1.029.198	124.674	109.991	47.915
Ukupno	5.346.184	3.226.337	3.112.490	993.704	933.659	577.968
Potraživanja, u tisućama HRK						
Faktoring	720.577	394.346	452.151	115.984	144.165	57.941
Faktoring koji uključuje otkup mjenica	1.383.402	258.730	62.972	24.427	14.124	5.554
Dobavljački (obrnuti) faktoring	414.747	388.689	369.925	41.347	36.846	7.022
Ukupno	2.518.726	1.041.765	885.048	181.757	195.135	70.517

DODACI

12. DODACI

Dodatak 1. Popis pravilnika donesenih u 2022.

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o tržištu kapitala

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izvještavanju o neuspjelim namirama i o internaliziranoj namiri (**NN, br. 13/22**)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i strukturi izvještaja izdavatelja za razdoblja tijekom godine te obliku i načinu njihovog dostavljanja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (**NN, br. 26/22**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje (**NN, br. 79/22**)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima i pravilima poslovnog ponašanja za obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti (**NN, br. 65/22**)
5. Pravilnik o godišnjem izvještavanju Hanfe o usklađenosti s Uredbom (EU) br. 648/2012 i izradi izvještaja o usklađenosti s odredbama Delegirane uredbe (EU) 2021/1883 (**NN, br. 58/22**)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave godišnjih financijskih izvještaja i revizorskog izvješća, financijskih izvještaja za razdoblja tijekom godine te primjeni kontnog plana za središnji depozitorij vrijednosnih papira (**NN, br. 48/22**)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad investicijskom društvu, tržišnom posredniku, podružnici iz treće zemlje, registru osoba ovlaštenih obavljati usluge i aktivnosti iz Zakona o tržištu kapitala te statusnim promjenama investicijskog društva (**NN, br. 48/22**)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju suglasnosti za imenovanje članova uprave te za stjecanje kvalificiranog odnosno kontrolnog udjela i kriterijima za procjenu primjerenosti članova nadzornog odbora, nositelja ključnih funkcija i višeg rukovodstva (**NN, br. 48/22**)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima značajnosti i pokazateljima trenda koji ukazuju na nemogućnost kontinuiranog ispunjavanja uvjeta za rad središnje druge ugovorne strane, izdvajanju značajnih aktivnosti i procesa središnje druge ugovorne strane te dostavi plana oporavka Hanfi (**NN, br. 79/22**)

10. Pravilnik o upravljanju rizicima, adekvatnosti kapitala, likvidnosti i korištenju mogućnosti i diskrecijskih prava iz uredbe (EU) 2019/2033 (**NN, br. 100/22**)
11. Pravilnik o sanaciji investicijskih društava (**NN, br. 100/22**)
12. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o redovitom doprinosu članova, načinu raspolaganja sredstvima i financijskim izvještajima Fonda za zaštitu ulagatelja (**NN, br. 142/22**)
13. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o izvještavanju o neuspjelim namirama i o internaliziranoj namiri (**NN, br. 142/22**)
14. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave izvještaja kod iznimke od obveze upisa nematerijaliziranih vrijednosnih papira kod središnjeg depozitorija ili drugog registra propisanog posebnim zakonom (**NN, br. 142/22**)
15. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obliku, sadržaju, rokovima i načinu dostavljanja izvještaja o transakcijama i trgovanju s financijskim instrumentima izvršenim na uređenom tržištu kojim upravlja burza (**NN, br. 142/22**)
16. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju suglasnosti za imenovanje članova uprave te za stjecanje kvalificiranog odnosno kontrolnog udjela i kriterijima za procjenu primjerenosti članova nadzornog odbora, nositelja ključnih funkcija i višeg rukovodstva (**NN, br. 142/22**)
17. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje odobrenja za rad burzi (**NN, br. 142/22**)
18. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o periodičkom, statističkom i kapitalnom izvještavanju od strane središnjeg depozitorija vrijednosnih papira te izvještavanju od strane središnjeg depozitorija vrijednosnih papira iz druge države članice (**NN, br. 146/22**)
19. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o nadzornim izvještajima središnje druge ugovorne strane (**NN, br. 146/22**)
20. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o prijavljivanju povreda odnosno sumnji na povredu odredaba Zakona o tržištu kapitala, Uredbe (EU) br. 600/2014, Uredbe (EU) br. 596/2014 i Uredbe (EU) br. 909/2014 (**NN, br. 146/22**)
21. Pravilnik o nadzornim izvještajima za pravne osobe ovlaštene za pružanje investicijskih i pomoćnih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, tržišnog posrednika i podružnice investicijskog društva iz države članice i treće zemlje (**NN, br. 150/22**)
22. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja investicijskih društava (**NN, br. 150/22**)

23. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja burze (**NN, br. 155/22**)
24. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave godišnjih financijskih izvještaja i revizorskog izvješća te primjeni kontnog plana za središnje druge ugovorne strane (**NN, br. 155/22**)
25. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave godišnjih financijskih izvještaja i revizorskog izvješća, financijskih izvještaja za razdoblja tijekom godine te primjeni kontnog plana za središnji depozitorij vrijednosnih papira (**NN, br. 155/22**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2020/1503 o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja

1. Pravilnik o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad i zahtjeva za proširenje odobrenja za rad pružatelja usluga skupnog financiranja (**NN, br. 150/22**)
2. Pravilnik o podnošenju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga pritužbi na rad europskih pružatelja usluga skupnog financiranja i postupanju Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga po zaprimljenim pritužbama (**NN, br. 146/22**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra društava za upravljanje UCITS fondovima i UCITS fondova (**NN, br. 34/22**)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima (**NN, br. 87/22**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima za procjenu uvjeta za članstvo u upravi i nadzornom odboru društva za upravljanje UCITS fondovima (**NN, br. 79/22**)
4. Pravilnik o naknadama i troškovima koje naplaćuje društvo za upravljanje (**NN, br. 79/22**)
5. Pravilnik o regulatornom kapitalu društva za upravljanje UCITS fondovima (**NN, br. 132/22**)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o naknadi štete ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu (**NN, br. 150/22**)

7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (**NN, br. 155/22**)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (**NN, br. 155/22**)
9. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima (**NN, br. 155/22**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

1. Pravilnik o izdavanju odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om (**NN, br. 26/22**)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra UAIF-ova i AIF-ova (**NN, br. 34/22**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima za procjenu uvjeta za članstvo u upravi i nadzornom odboru UAIF-a te u nadzornom odboru zatvorenog AIF-a s vanjskim upraviteljem (**NN, br. 79/22**)
4. Pravilnik o troškovima i naknadama koji se mogu plaćati izravno iz imovine AIF-a s javnom ponudom (**NN, br. 79/22**)
5. Pravilnik o stjecanju i povećanju kvalificiranog udjela u malom i srednjem UAIF-u (**NN, br. 100/22**)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara AIF-a (**NN, br. 100/22**)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad UAIF-a (**NN, br. 100/22**)
8. Pravilnik o regulatornom kapitalu društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (**NN, br. 132/22**)
9. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (**NN, br. 150/22**)
10. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o naknadi štete ulagateljima i/ili AIF-u (**NN, br. 150/22**)
11. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (**NN, br. 155/22**)
12. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (**NN, br. 155/22**)

13. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama alternativnih investicijskih fondova ([NN, br. 155/22](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima i obveznih mirovinskih fondova ([NN, br. 34/22](#))
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima ([NN, br. 146/22](#))
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda ([NN, br. 146/22](#))
4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda ([NN, br. 146/22](#))
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kapitalu mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima ([NN, br. 146/22](#))
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku naknade štete članovima obveznog mirovinskog fonda i/ili obveznom mirovinskom fondu ([NN, br. 146/22](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava i dobrovoljnih mirovinskih fondova ([NN, br. 34/22](#))
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima ([NN, br. 146/22](#))
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda ([NN, br. 146/22](#))
4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda ([NN, br. 146/22](#))
5. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kapitalu i tehničkim pričuvama mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom ([NN, br. 146/22](#))

6. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o postupku naknade štete članovima dobrovoljnog mirovinskog fonda i/ili dobrovoljnom mirovinskom fondu (**NN, br. 146/22**)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

1. Pravilnik o izvještavanju Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga o pritužbama korisnika mirovina upućenim mirovinskim osiguravajućim društvima (**NN, br. 26/22**)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih osiguravajućih društava (**NN, br. 34/22**)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanja kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (**NN, br. 79/22**)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 146/22**)
5. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o reviziji u mirovinskom osiguravajućem društvu (**NN, br. 155/22**)
6. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 155/22**)
7. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o promidžbenim aktivnostima i internetskoj stranici mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 155/22**)
8. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o ponudi mirovinskih programa mirovinskih osiguravajućih društava (**NN, br. 155/22**)
9. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima (**NN, br. 155/22**)
10. Pravilnik o vođenju računovodstva društva za dokup mirovine (**NN, br. 155/22**)
11. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 155/22**)
12. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o interventnim pričuvama mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 155/22**)
13. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (**NN, br. 155/22**)

14. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih osiguravajućih društava ([**NN, br. 155/22**](#))
15. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o redovitim izvješćima mirovinskog osiguravajućeg društva ([**NN, br. 155/22**](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o osiguranju

1. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara ([**NN, br. 48/22**](#))
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja ([**NN, br. 142/22**](#))
3. Pravilnik o obliku i sadržaju financijskog i statističkog izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja ([**NN, br. 142/22**](#))
4. Pravilnik o dokumentaciji za izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje ([**NN, br. 155/22**](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o leasingu

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava ([**NN, br. 142/22**](#))
2. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obavljanju poslova leasinga leasing društava iz država članica i trećih država na području Republike Hrvatske ([**NN, br. 142/22**](#))
3. Pravilnik o dopuni Pravilnika o izdvajanju poslovnih procesa leasing-društva ([**NN, br. 142/22**](#))
4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o registru objekata leasinga ([**NN, br. 142/22**](#))
5. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kontnom planu leasing društva ([**NN, br. 142/22**](#))
6. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kapitalu leasing društva ([**NN, br. 142/22**](#))
7. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o kriterijima i načinu upravljanja rizicima leasing društva ([**NN, br. 150/22**](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o leasingu

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima i načinu upravljanja rizicima faktoring društva ([NN, br. 142/22](#))
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava ([NN, br. 142/22](#))
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obavljanju poslova faktoringa faktoring društava iz drugih država članica i trećih država na području Republike Hrvatske ([NN, br. 142/22](#))
4. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o faktoringu i drugih propisa na faktoring društva u likvidaciji ([NN, br. 142/22](#))
5. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kapitalu faktoring društva ([NN, br. 142/22](#))
6. Pravilnik o dopuni Pravilnika o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati faktoring društva te načinu i rokovima njihove dostave ([NN, br. 142/22](#))
7. Pravilnik o dopuni Pravilnika o načinu obavljanja poslova interne revizije faktoring društva ([NN, br. 142/22](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o uvođenju eura kao službene valute Republike Hrvatske

1. Pravilnik o obavješćavanju klijenata pružatelja financijskih usluga o uvođenju eura kao službene valute Republike Hrvatske ([NN, br. 90/22](#))

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga

1. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2023. godinu ([NN, br. 155/22](#))

Dodatak 2. Financijska izvješća Hanfe

Bilanca Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga na dan 31.12.2022.

U tisućama HRK

Račun iz rač.		Stanje 1.		Stanje 31.		Indeks (5/4)
plana	OPIS	AOP	siječnja	prosinca		
1	2	3	4	5		6
IMOVINA						
	IMOVINA (AOP 002+074)	1	35.191.806	31.244.147		88,8%
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)	2	7.350.762	6.576.599		89,5%
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	3	339.861	122.510		36,0%
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	4	0	0		-
0111	Zemljište	5	0	0		-
0112	Rudna bogatstva	6	0	0		-
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	7	0	0		-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	8	4.479.995	4.581.872		102,3%
0121	Patenti	9	0	0		-
0122	Koncesije	10	0	0		-
0123	Licence	11	3.332.176	3.357.809		100,8%
0124	Ostala prava	12	1.147.819	1.224.063		106,6%
0125	Goodwill	13	0	0		-
0126	Osnivački izdaci	14	0	0		-
0127	Izdaci za razvoj	15	0	0		-
0128	Ostala nematerijalna imovina	16	0	0		-
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	17	4.140.134	4.459.362		107,7%
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	18	6.899.360	6.397.983		92,7%
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	19	3.564.810	3.564.810		100,0%
0211	Stambeni objekti	20	0	0		-
0212	Poslovni objekti	21	3.450.670	3.450.670		100,0%
0213	Ostali građevinski objekti	22	114.140	114.140		100,0%
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	23	11.722.140	12.347.581		105,3%
0221	Uredska oprema i namještaj	24	10.642.720	11.256.057		105,8%
0222	Komunikacijska oprema	25	262.655	270.959		103,2%
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	26	615.639	619.439		100,6%
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	27	0	0		-
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	28	65.561	65.561		100,0%
0226	Sportska i glazbena oprema	29	0	0		-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	30	135.565	135.565		100,0%
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	31	273.709	273.709		100,0%
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	32	273.709	273.709		100,0%
0232	Ostala prijevozna sredstva	33	0	0		-
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	34	152.751	152.751		100,0%
0241	Knjige u knjižnicama	35	0	0		-
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	36	152.751	152.751		100,0%
0243	Muzejski izlošci i predmeti prirodnih rijetkosti	37	0	0		-
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	38	0	0		-
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	39	0	0		-
0251	Višegodišnji nasadi	40	0	0		-
0252	Osnovno stado	41	0	0		-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	42	5.923.247	6.658.028		112,4%
0261	Ulaganja u računalne programe	43	5.923.247	6.658.028		112,4%
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	44	0	0		-
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	45	0	0		-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	46	14.737.297	16.598.896		112,6%
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	47	0	0		-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	48	0	0		-
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	49	0	0		-
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	50	0	0		-
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	51	0	0		-
041	Zalihe sitnog inventara	52	0	0		-
042	Sitni inventar u uporabi	53	980.761	1.061.198		108,2%
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	54	980.761	1.061.198		108,2%
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)	55	76.729	0		0
051	Građevinski objekti u pripremi	56	0	0		-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	57	76.729	0		0
053	Prijevozna sredstva u pripremi	58	0	0		-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	59	0	0		-
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	60	0	0		-

0542	Osnovno stado u pripremi	61	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	62	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	63	0	0	-
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	64	34.812	56.106	161,2%
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	65	34.812	56.106	161,2%
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	66	0	0	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	67	34.812	56.106	161,2%
0613	Zalihe rezervnih dijelova	68	0	0	-
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	69	0	0	-
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	70	0	0	-
0621	Proizvodnja u tijeku	71	0	0	-
0622	Gotovi proizvodi	72	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	73	0	0	-
1	Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	74	27.841.044	24.667.548	88,6%
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	75	26.062.253	22.271.184	85,5%
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	76	26.058.483	22.267.014	85,5%
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	77	26.058.483	22.267.014	85,5%
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	78	0	0	-
1113	Prijelazni račun	79	0	0	-
112	Izdvojena novčana sredstva	80	0	0	-
113	Novac u blagajni	81	3.770	4.170	110,6%
114	Vrijednosnice u blagajni	82	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	83	710.194	677.767	95,4%
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	84	0	0	-
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	85	0	0	-
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	86	0	0	-
122	Jamčevni polozi	87	603.502	603.502	100,0%
123	Potraživanja od radnika	88	7.422	10.200	137,4%
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	89	0	6.463	-
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	90	0	2.892	-
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	91	0	0	-
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	92	0	0	-
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	93	0	0	-
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	94	0	3.571	-
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	95	99.270	57.602	58,0%
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	96	29.586	21.245	71,8%
1292	Potraživanja za naknade štete	97	0	0	-
1293	Potraživanja za predujmove	98	29.992	36.357	121,2%
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	99	39.692	0	0
13	Zajmovi (AOP 101+102+103+104)	100	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	102	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	103	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121+124)	105	0	0	-
141	Čekovi (AOP 107+108)	106	0	0	-
1411	Čekovi-tuzemni	107	0	0	-
1412	Čekovi-inozemni	108	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109	0	0	-
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	110	0	0	-
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	111	0	0	-
143	Mjenice (AOP 113+114)	112	0	0	-
1431	Mjenice – tuzemne	113	0	0	-
1432	Mjenice – inozemne	114	0	0	-
144	Obveznice (AOP 116+117)	115	0	0	-
1441	Obveznice – tuzemne	116	0	0	-
1442	Obveznice – inozemne	117	0	0	-
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118	0	0	-
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	119	0	0	-
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	120	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121	0	0	-
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122	0	0	-
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126	0	0	-
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127	0	0	-
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129	0	0	-
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130	0	0	-

1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	133	0	0	-
161	Potraživanja od kupaca	134	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	136	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137	0	0	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138	0	0	-
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139	0	0	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	1.068.597	1.718.597	160,8%
191	Rashodi budućih razdoblja	143	1.068.597	1.718.597	160,8%
192	Nedospjela naplata prihoda	144	0	0	-

OBVEZE I VLASTITI IZVORI

OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)		145	35.191.806	31.244.147	88,8%
2	Obveze (AOP 147+174+182+190)	146	8.814.881	10.462.726	118,7%
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	8.290.818	10.195.431	123,0%
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	148	7.354.061	7.921.291	107,7%
2411	Obveze za plaće – neto	149	1.979.301	2.202.547	111,3%
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150	197.414	227.089	115,0%
2413	Obveze za plaće u naravi – neto	151	0	0	-
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	152	369.581	594.167	160,8%
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	639.659	875.584	136,9%
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	480.125	677.086	141,0%
2417	Ostale obveze za radnike	155	3.687.981	3.344.818	90,7%
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	156	738.731	2.063.733	279,4%
2421	Naknade troškova radnicima	157	78.743	78.411	99,6%
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstavima i slično	158	40.006	0	0
2423	Naknade volonterima	159	0	0	-
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	160	0	0	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	161	619.812	1.559.400	251,6%
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	162	170	393.789	>>100
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	163	0	32.133	-
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	164	0	0	-
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	165	0	0	-
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	166	0	0	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	167	0	0	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	168	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	169	0	0	-
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	170	198.026	210.407	106,3%
2491	Obveze za poreze	171	0	0	-
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	172	62.147	18.161	29,2%
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	173	135.879	192.246	141,5%
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	174	0	0	-
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	175	0	0	-
2511	Obveze za čekove – tuzemne	176	0	0	-
2512	Obveze za čekove – inozemne	177	0	0	-
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	178	0	0	-
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	179	0	0	-
2522	Obveze za mjenice – inozemne	180	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	181	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	183	0	0	-
2611	Obveze za kredite u zemlji	184	0	0	-
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	185	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	186	0	0	-
2621	Obveze za zajmove u zemlji	187	0	0	-
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	188	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	189	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	190	524.063	267.295	51,0%
291	Odgođeno plaćanje rashoda	191	286.211	242.053	84,6%
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	192	237.852	25.242	10,6%
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	193	212.160	25.242	11,9%
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	194	25.692	0	0,0%
5	Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)	195	26.376.925	20.781.421	78,8%
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	196	2.219.838	2.170.998	97,8%
511	Vlastiti izvori	197	2.219.838	2.170.998	97,8%
512	Revalorizacijska rezerva	198	0	0	-
5221	Višak prihoda	199	24.157.087	18.610.423	77,0%
5222	Manjak prihoda	200	0	0	-

IZVANBILANČNI ZAPISI

61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	201	139.479	523.566	375,4%
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	202	139.479	523.566	375,4%

Izvještaj o prihodima i rashodima Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za razdoblje 1.1.2022. do 31.12.2022.

U tisućama HRK

Račun iz rač. plana		Ostvareno prethodne godine		Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	OPIS	AOP	godine	5	6
PRIHODI					
3	PRIHODI (AOP 002+005+008+011+024+040+049)	1	83.507.486	87.495.307	104,8%
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	2	0	264.541	-
3111	Prihodi od prodaje roba	3	0	0	-
3112	Prihodi od pružanja usluga	4	0	264.541	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	5	0	0	-
3211	Članarine	6	0	0	-
3212	Članski doprinosi	7	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	8	82.770.879	86.248.525	104,2%
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	9	0	0	-
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	10	82.770.879	86.248.525	104,2%
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	11	8.015	23.432	292,4%
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	12	8.015	23.432	292,4%
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	13	0	0	-
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	14	0	0	-
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	15	215	184	85,6%
3414	Prihodi od zateznih kamata	16	0	0	-
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	17	7.800	23.248	298,1%
3416	Prihodi od dividendi	18	0	0	-
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	19	0	0	-
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	20	0	0	-
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	21	0	0	-
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	22	0	0	-
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	23	0	0	-
35	Prihodi od donacija (AOP 025+030+033+036+037)	24	833	278	33,4%
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026 do 029)	25	0	0	-
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	26	0	0	-
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	27	0	0	-
3513	Prihodi od donacija iz državnog proračuna za EU projekte	28	0	0	-
3514	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za EU projekte	29	0	0	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (AOP 031+032)	30	0	0	-
3521	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	31	0	0	-
3522	Prihodi od institucija i tijela EU	32	0	0	-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba (AOP 034+035)	33	833	278	33,4%
3531	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	34	833	278	33,4%
3532	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba za EU projekte	35	0	0	-
354	Prihodi od građana i kućanstava	36	0	0	-
355	Ostali prihodi od donacija (AOP 038+039)	37	0	0	-
3551	Ostali prihodi od donacija	38	0	0	-
3552	Ostali prihodi od donacija za EU projekte	39	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 041+044+045)	40	727.759	958.531	131,7%
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 042+043)	41	636.734	869.844	136,6%
3611	Prihodi od naknade šteta	42	0	0	-
3612	Prihod od refundacija	43	636.734	869.844	136,6%
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	44	22.700	8.600	37,9%
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 046 do 048)	45	68.325	80.087	117,2%
3631	Otpis obveza	46	0	6.600	-
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	47	0	0	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	48	68.325	73.487	107,6%
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 050 do 053)	49	0	0	-
3711	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	50	0	0	-
3712	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	51	0	0	-
3713	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	52	0	0	-
3714	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	53	0	0	-
RASHODI					
4	RASHODI (AOP 055+067+108+109+120+128+139)	54	76.747.081	86.281.566	112,4%
41	Rashodi za radnike (AOP 056+061+062)	55	48.028.420	52.569.509	109,5%
411	Plaće (AOP 057 do 060)	56	37.334.691	41.089.138	110,1%
4111	Plaće za redovan rad	57	36.852.990	40.485.942	109,9%
4112	Plaće u naravi	58	361.580	449.810	124,4%
4113	Plaće za prekovremeni rad	59	120.121	153.386	127,7%
4114	Plaće za posebne uvjete rada	60	0	0	-
412	Ostali rashodi za radnike	61	4.642.383	4.855.543	104,6%
413	Doprinosi na plaće (AOP 063 do 066)	62	6.051.346	6.624.828	109,5%
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	63	6.051.346	6.624.828	109,5%
4132	Doprinosi za zapošljavanje	64	0	0	-

4133	Doprinosi za mirovinsko osiguranje koje plaća poslodavac	65	0	0	-
4134	Posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	66	0	0	-
42	Materijalni rashodi (AOP 068+072+077+082+087+097+102)	67	24.851.893	29.956.312	120,5%
421	Naknade troškova radnicima (AOP 069 do 071)	68	2.136.175	3.520.279	164,8%
4211	Službena putovanja	69	417.430	1.909.314	457,4%
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	70	942.219	1.049.077	111,3%
4213	Stručno usavršavanje radnika	71	776.526	561.888	72,4%
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 073 do 076)	72	48.357	62.536	129,3%
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	73	48.357	62.536	129,3%
4222	Naknade troškova službenih putovanja	74	0	0	-
4223	Naknade ostalih troškova	75	0	0	-
4224	Ostale naknade	76	0	0	-
423	Naknade volonterima (AOP 078 do 081)	77	0	0	-
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	78	0	0	-
4232	Naknade troškova službenih putovanja	79	0	0	-
4233	Naknade ostalih troškova	80	0	0	-
4234	Ostale naknade	81	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 083 do 086)	82	95.856	160.771	167,7%
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	83	90.914	154.252	169,7%
4242	Naknade troškova službenih putovanja	84	4.942	6.519	131,9%
4243	Naknade ostalih troškova	85	0	0	-
4244	Ostale naknade	86	0	0	-
425	Rashodi za usluge (AOP 088 do 096)	87	12.510.333	14.788.853	118,2%
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	88	487.524	707.440	145,1%
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	89	2.144.090	2.659.775	124,1%
4253	Usluge promidžbe i informiranja	90	653.900	575.506	88,0%
4254	Komunalne usluge	91	1.174.894	1.160.259	98,8%
4255	Zakupnine i najamnine	92	4.303.717	5.023.422	116,7%
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	93	169.450	129.791	76,6%
4257	Intelektualne i osobne usluge	94	1.149.813	1.372.879	119,4%
4258	Računalne usluge	95	152.163	372.955	245,1%
4259	Ostale usluge	96	2.274.782	2.786.826	122,5%
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 098 do 101)	97	1.857.055	1.789.832	96,4%
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	98	494.933	508.922	102,8%
4262	Materijal i sirovine	99	0	0	-
4263	Energija	100	1.001.077	1.180.222	117,9%
4264	Sitan inventar i auto gume	101	361.045	100.688	27,9%
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 103 do 107)	102	8.204.117	9.634.041	117,4%
4291	Premije osiguranja	103	111.701	166.051	148,7%
4292	Reprezentacija	104	416.352	1.131.901	271,9%
4293	Članarine	105	7.667.939	8.327.214	108,6%
4294	Kotizacije	106	8.125	8.875	109,2%
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	107	0	0	-
43	Rashodi amortizacije	108	2.632.339	2.544.483	96,7%
44	Financijski rashodi (AOP 110+111+115)	109	94.645	133.552	141,1%
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	110	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 112 do 114)	111	0	0	-
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	112	0	0	-
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	113	0	0	-
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	114	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 116 do 119)	115	94.645	133.552	141,1%
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	116	45.567	61.685	135,4%
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	117	48.990	71.086	145,1%
4433	Zatezne kamate	118	88	108	122,7%
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	119	0	673	-
45	Donacije (AOP 121+125)	120	106.938	82.925	77,5%
451	Tekuće donacije (AOP 122 do 124)	121	106.938	82.925	77,5%
4511	Tekuće donacije	122	7.188	19.925	277,2%
4512	Stipendije	123	99.750	63.000	63,2%
4513	Tekuće donacije iz EU sredstava	124	0	0	-
452	Kapitalne donacije (AOP 126+127)	125	0	0	-
4521	Kapitalne donacije	126	0	0	-
4522	Kapitalne donacije iz EU sredstava	127	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 129+134)	128	1.032.846	994.785	96,3%
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 130 do 133)	129	0	0	-
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	130	0	0	-
4612	Penali, ležarine i drugo	131	0	0	-
4613	Naknade šteta radnicima	132	0	0	-
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	133	0	0	-
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 135 do 138)	134	1.032.846	994.785	96%
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	135	187	4.680	2503%
4622	Otpisana potraživanja	136	0	1.050	-
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	137	6.750	6.650	98,5%
4624	Ostali nespomenuti rashodi	138	1.025.909	982.405	95,8%
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 140 do 143)	139	0	0	-

4711	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	140	0	0	-
4712	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	141	0	0	-
4713	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	142	0	0	-
4714	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	143	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	144	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	145	0	0	-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 145-144)	146	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 144-145)	147	0	0	-
	UKUPNI RASHODI (AOP 054-146 ili 054+147)	148	76.747.081	86.281.566	112,4%
	VIŠAK PRIHODA (AOP 001-148)	149	6.760.405	1.213.741	18,0%
	MANJAK PRIHODA (AOP 148-001)	150	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	151	17.396.682	17.396.682	100,0%
5222	Manjak prihoda – preneseni	152	0	0	-
	Obveze poreza na dobit po obračunu	153	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 149+151-150-152-153)	154	24.157.087	18.610.423	77,0%
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 150+152-149-151+153)	155	0	0	-
DODATNI PODACI					
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	156	20.404.605	26.062.253	127,7%
11 - dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	157	99.252.040	103.428.232	104,2%
11 - potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	158	93.594.392	107.219.301	114,6%
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 156+157-158)	159	26.062.253	22.271.184	85,5%
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	160	196	203	103,6%
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	161	185	199	107,6%
	Broj volontera	162	0	0	-
	Broj sati volontiranja	163	0	0	-
VRIJEDNOST OSTVARENIH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU					
051	Građevinski objekti u pripremi	164	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	165	317.323	965.888	304,4%
053	Prijevozna sredstva u pripremi	166	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	167	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	168	1.144.853	734.781	64,2%
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	169	361.045	100.688	27,9%
OPIS STAVKE					
	Stanje zaliha	170	34.812	56.106	161,2%
	Kontrolni zbroj (AOP 160 do 170)	171	1.858.414	1.857.865	100,0%

